STEEN STEENSEN

BLICHERS

LIVS-TRAGEDIE

I BREVE OG AKTSTYKKER

VED

JEPPE AAKJÆR

I. BIND

GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN 1903 KRISTIANIA

KØBENHAVN — GRÆBES BOGTRYKKERI

FORTALE.

NAAR jeg nu efter ca. tre Aars vedholdende Arkivstudium sender *sidste* Hæfte af «Blicher-Bogen» ud i Verden, gjør jeg det ingenlunde under den smigrende Forudsætning, at Bogen «har afhjulpet noget længe følt Savn»; thi mit Forlag meddeler mig, at det ikke er lykkedes Værket at hverve sig mere end ca. 400 Holdere. Det er egentlig dybt beskæmmende baade for mig og mit Æmne, med mindre ogsaa dette hører med til «Tragedien».

Vor Tid er ikke mere slige Værker gunstig; tusinde Kræfter arbejder, skjult og aabenbar, paa vort Folks Romantisering; Læseverdenen taber mere og mere Sansen for *Realiteten*, *Dokumentet*, *Beviset*. Det er Aandrigheden, der nu om Dage sidder bred i Stolen; Aandrigheden og den fantasifulde Svada.

Men et Folk kan ikke i Længden vedblive at gaa paa Hænderne; en Gang vil det atter gribes af sin sunde Hunger efter *det Reale*, og da vil der maaske paany kunne hverves nogle Læsere for dette Værk om denne jydske Realist *før* Realismen.

Det er en Selvfølge, at en Bog som denne ikke kan skrives uden Hjælp fra mange Sider. De Folk, jeg har henvendt mig til om store og smaa Tjenester, tælles i Hundredvis; saa at sige hos dem alle har jeg mødt den største Venlighed. Der har ialt kun været *to* som kategorisk har nægtet mig Adgang til deres Blicher-Arkivalier, og de har maaske endda allerede fortrudt det.

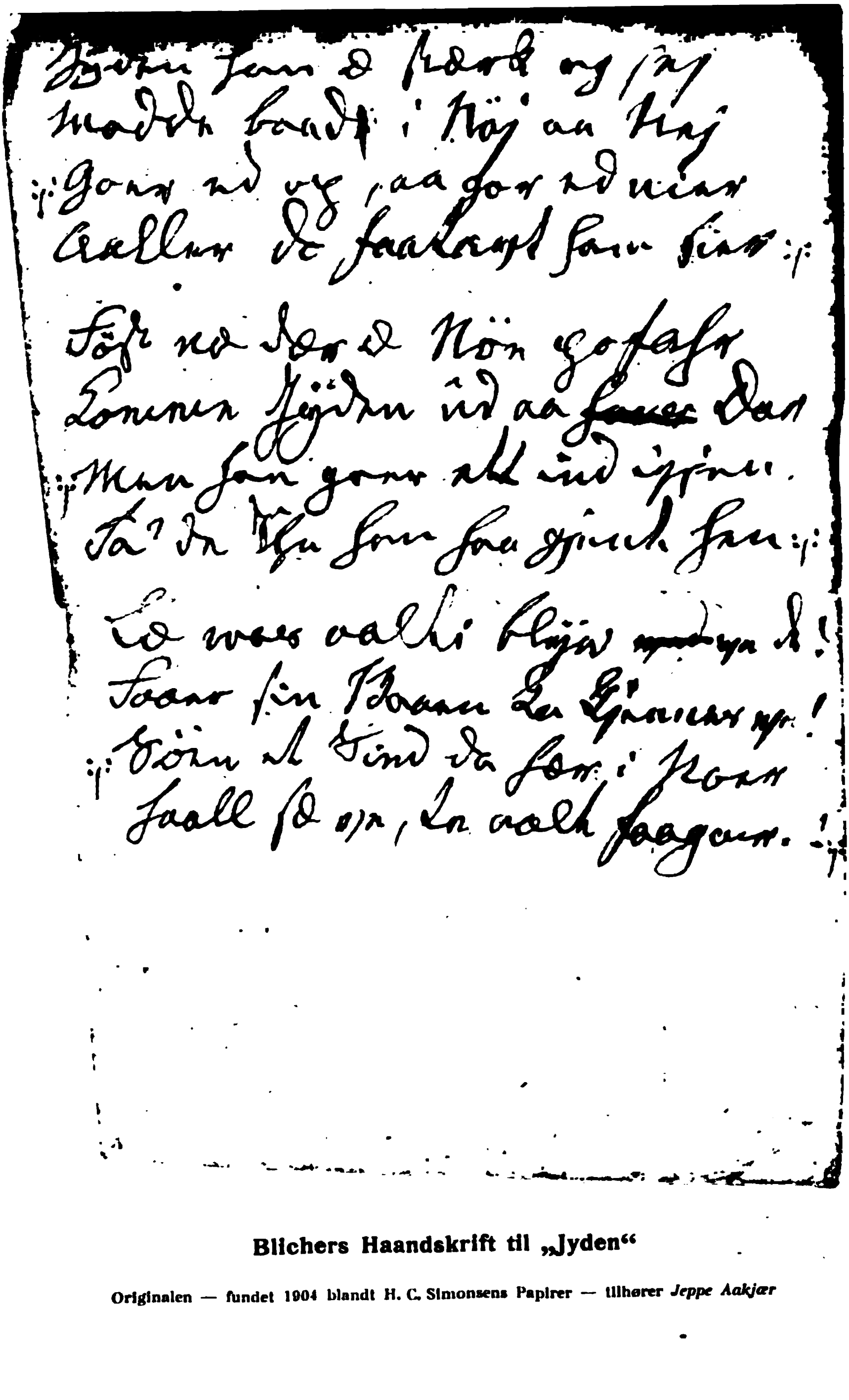
Dybest er min Taknemlighedsgjæld til Arkivaren ved Rigsarkivets anden Afdeling, Hr. *G. N. Kringelbach*, der mere end én

Gang ved sine store og smukke Fund har bragt mit Hjærte til at hoppe. Ogsaa Hr. *Saxild* paa Viborg-Arkivet har hjulpet mig til mangt et herligt Dokument.

Det var oprindelig min Hensigt at slutte Bogen med en almindelig Karakteristik af Blicher og hans Værk; men da Arbejdet nu er svulmet saa stærkt op, maa den Ting vente til en bedre Lejlighed.

Kjøbenhavn, d. 10. Okt. 1904.

Jeppe Aakjær.

Blichers Haandskrift til „Jyden“

Originalen — fundet 1904 blandt H. C. Simonsens Papirer — tilhører *Jeppe Aakjær*

S. S. Blicher f. i Vium 11te Oct. 178

INDHOLD AF 1. BIND.

FØRSTE BIND

EN STUMP SELVBIOGRAFI OG LIDT TIL.

Da det er vor Hensigt i dette Værk saavidt muligt at lade Blicher selv eller hans Samtidige føre Ordet, og vor Opgave kun er den at staa i Baggrunden og dreje Linsen, saa Lyset falder paa de rigtige Steder, vil vi strax lade Blicher fortælle en lille Stump Livshistorie; det er skrevet i Sommeren eller Efteraaret 1839, og det vil let ses, at det udgjør det første skematiske Udkast til den udførligere Selvbiografi, der under Titlen: *Digterskildringer* første Gang stod i Fr. Barfods «Brage og Idun» for August 1840, 3. Bind, derfra med en Del smaa Tilføjelser gik ind i «Gamle og nye Noveller» I. (1846) og nu under Navn af «Erindringer» indleder P. Hansens Udgave af Novellerne (1882).

«Steen Steensen Blicher er fød den 11de October 1782 i Landsbyen Vium i Lysgaard Herred, og saaledes ved Skjellet mellem «Heden og Marken» — Ørken- og Folkelandet — i Jyllands Centrum. — Hans Fader var den nylig, i sit 91de Aar hendøde Præst Niels Blicher, hvis Fædre i fem Led opad havde været det samme som han og hans Søn. Den ældste, som man, fordi der ikke kjendtes nogen foran, kaldte Stammefaderen, var en Vendelbo, og hed *Ove Horsens* (efter Landsbyen Horsens i Kiær Herred). Sit Familienavn forandrede han til Blücher — siden Blicher, da det var den eneste Betingelse, under hvilken han kunde faae tilægte sin Kjereste, Datteren af en Kiøbmand i Aalborg. — St. St. Blichers Farmoder havde i sit Blod noget af Morthen Luthers og af en Grev Lindemans fra Pfalz, der i Reformationstiden maatte flygte til Holland, hvorfra en Ætling af ham siden drog til Danmark. — St. St. Blichers Moder C. M. Curtz

nedstammede i lige Linje fra Biskop Bang i Odense, som igjen nedledte sin Herkomst fra Skialm Hvide.

Blicher kom dødfødt til Verden, og kun ved varme Bade og andre af Lægen Doctor Rogert i Viborg anvendte Midler gjentændtes det udslukkede Livslys. — Under sin Opvæxt var han svagelig, og gjennemgik dog alle Børnesygdomme, paa de naturlige Kopper nær. Svage vare ogsaa hans Sjæleevner, og mindes han endnu — til et Exempel — at han sad en lang Vinteraften under forgjæves Anstrængelse for at lære udenad det for ham saa ominøse Hexameter paa Vignetten af gamle Aurora: «Omnia conando docilis sollertia vincit.» «Conando» bragte han det dog

En Fløj af Vium Præstegaard.

dertil, at han 14½ Aar gammel blev Fux i Mesterlectien i Randers Latinskole, skjøndt han var tynd i Papirerne, og ikke kunde meer Græsk end et Par Capitler af Lucas Evangelium. I 2½ Aar nød han her tvende særdeles duelige Læreres Undervisning, og mindes stedse med uudslukkelig Kjerlighed den længst afdøde Rector Estrup, hvem han i sin hemmelige Conduitliste gav Aristides' Tilnavn «justus». Conrector Lunds Undervisning var ligesaa grundig og hans Caracteer ustraffelig, men han manglede Estrups Gaver til at gjøre sig elsket. Blicher for sin Del mindes ikke at have faaet af ham saa meget som et ondt Ord.

Ikke endnu 17 Aar gammel dimitteredes Blicher til Universitetet, og blev der ved 1ste Examen udmærket med Laud for alle Discipliner og 4 præ cæteris. Næste Foraar (1800) tog han *philo-*

sophicum ligeledes med bedste Caracteer, og Aaret efter med samme Udfald *philologicum*. — Han har fra denne Periode bevaret i hjerteligt Minde sin Manuductør Jermiin, hvem han spillede det Puds, at læse og angive til Examen hele Hauchs Physik — man brugte nemlig dengang kun det Halve; men da J. et Par Gange havde bemærket og antydet Blichers ringe Fremgang i denne Videnskab, besluttede denne at gjøre, hvad man kalder en Genistreg, der lykkedes saavel, at Prof. Aasheim ej allene gav ham «Kryds med Slange», men og ved Slutningen rejste sig og lykønskede Candidaten.

1801 saae B. Søslaget den 2den April og indlemmedes i Kronprindsens (siden Kongens) Livkorps. — Samme Sommer blev han, ved en alt for lang Svømning i stærk Solhede, angrebet af Nervesvækkelse, der over et Aar holdt ved, og bragte ham Graven saa nær, at tvende Læger opgave ham som incurabel hectisk. Sengeliggende var han ikke, men saa svag, at han ej kunde gaae over et Stuegulv uden at hive efter Vejret. — Det faldt ham nu ind, om den hendøende Livskraft ikke skulde kunne restaureres ved legemlig Anstrengelse gradvis, til hvilken Ende han øvede Fløjtespil for at give Lungen Elasticiteten tilbage, tilligemed Jagt, Dands og andre Legemsbevægelser. Derhos afskedigede [?] han den foreskrevne strenge Diæt og vænte sig efterhaanden til at nyde alt ligesom andre stærke Folk. I denne Regime gik han gradvis men standhaftig frem, indtil han virkelig fandt sig ej allene restaureret, men stærkere end tilforn under denne hans Selvhelbredelse; — fra 1. Nov. 1801 til 1803 conditionerede han paa Falster, hvor Fritimerne deltes mellem Jagten og — Ossian. — Fire Aar tilbragte han i Kiøbenhavn, og det mest i Selskab med *de Døde*, dem nemlig, som gaae bestandig igjen i deres Skrivter og som spøge bag Slottet og paa Rundekirkes Loft. Dog skyede han ingenlunde Samkvem med de Levende. — 1807 var han en Tilskuer ved Engellændernes Illumination. Og da denne kostbare Aftenunderholdning var forbi, drog han til Hjemmet i Jylland, hvorfra han i Efteraaret 1808 vendte tilbage for i Foraaret 1809 at tage Attestats med bedste Caracteer. — Først paa Aaret 1810 modtog han en Adjunctplads ved Randers Skole. Samme Aar giftede han sig med en Farbroders 16aarige Enke, med hvem han har 10 og alle levende Børn: syv Sønner og tre Døttre.[1]

Formedelst Papirpengenes — i hvilke han havde sin Lønning — deres stedse dalende Værdi, tog han Afsked fra Skolen i Efteraaret 1811 og flyttede til sin Fader i Randlev, hvis Avl

og Huusvæsen han paa 9de Aar bestyrede, samt erhvervede sig Øvelse i Præken, Chatekisering med flere til Embedet hørende Forretninger. — I Efteraaret 1819 blev han kaldet til Præst for Thorning og Lysgaard, og 6 Aar derefter til Spentrup og Gassum, hvor han endnu er.

Rektor Estrup.
Efter et Miniaturmaleri hos forhv. Konsejlspræsident J. B. S. Estrup.

Hvad hans litterære Virksomhed angaaer, da har Poesien været hans kjæreste Syssel, og er nu under Trykken den 8. Deel af hans lyriske, elegiske, satiriske og romantiske Digtninger. — Dernæst har han stræbt at virke for Landoekonomien, især for Hørindustrien i hans Egn uafbrudt i 12 Aar. En Beskrivelse af ham over Viborg Amt, forfattet efter D. L. S. S. Selskabs Anmodning, er under Trykken og endnu en over Skanderborg Amt snart færdig. Endeligen har han ydet mange Bidrag — forhen en Deel anonyme — til de offentlige Blade, hvorved han fornemmelig har søgt at gjøre opmærksom paa Mangler og Misbrug, samt at vække Folkeaanden til et kraftigere Liv og fremme Fædrelandskjærligheden paa Egoismens Bekostning. Mange Uheld, tunge Sorger har han havt og har endnu at kæmpe imod, mange Livsfarer har han gjennemgaaet, er f. Ex. væltet nogle og tredive Gange, to Gange med løbske Heste, to Gange har han mod sit Vidende faret paa rideløbske ditto, een Gang er en Hest gaaet bag over med ham, for to Aar siden laae han i to Maaneder uden Næring, opgivet af Lægen. Men han har under alle Elendigheder holdt fast ved sit Valgsprog: «*Herre! naar du nedbøjer mig, gjør du mig stærk.*» Og han har nu i sit 57 Aar*) baade Sjæls- og Legemskræfter friske som i den bedste Ynglingsalder».

[C. Molbechs Autografsaml. Nr. 182. Kgl. Bibl.]

Blicher er næsten aldrig heldig, naar han skal meddele historiske Fakta; ogsaa her i Udredningen af sin Slægts Oprindelse er han kommen lidt skjævt ind paa det. Det er Præsten Vilh. Bang, der i en Afhandling i «Personalhistorisk Tidsskrift» 3. Række 3. Bind (1894 S. 126—30) afslører, hvilke Bommerter Blicher har gjort sig skyldig i. Hans Stamfader

*) Denne Angivelse viser, at dette korte Levnedsrids er skrevet *før* hans Fødselsdag, den 11. Okt.

hed saaledes ikke Ove Horsens, og var ikke Vendelbo, men havde det langt mere prosaiske Navn Niels Jensen og var Himmerlænder; i Værket «Bidrag til Hellum Herreds Beskrivelse og Historie», samlet af Kl. Gjerding (1890—92), figurerer han S. 32—34 som Herredsfoged over Hellum Herred († 1667); hans Søn Jens Nielsen, der blev Præst i Bælum, giftede sig med en lille Sallingbopige; det gik for sig i Budolphi Kirke i Aalborg 13. Sept. 1676; hun hed Maren Pedersdatter og hendes Far var Peder Tornsen, Præst i Rødding og Krejbjerg; derimod var den Blicher el. Blücher, som St. Blicher udgiver for hendes Far, kun hendes Adoptivfar, gift med hendes Tante Maren; og havde Blicher anet, at denne Mand, der ved et Magtbud skjænkede dansk Litteratur et saa udødeligt Navn, ikke blot var Kjøbmand, men tillige «Bartskjær», saa havde han maaske ikke drevet alle disse syndige Løjer med «Barberen i Nibe», som vi senere skal afsløre.

Her, hvor vi er ilag med Blichers Slægtshistorie, vil det sikkert være paa sin Plads at meddele den biografiske Skizze over Faderen, som han efter Opfordring fra Erslev udarbejdede i 1840 og indsendte til dennes Forfatterlexikon. Den er ledsaget af følgende Brev:

Højstærede Hr. Boghandler Steen!

Jeg erholdt forleden en trykt Opfordring til at meddele min og min Faders Biographier, af hvilke den sidste her indesluttet. Men Opfordr. er mig bortebleven, og jeg har glemt Udstæderen, Litt. Th. Erslevs Adresse, ved allerhøjst at han boer i St. Pederstræde; men da det kommer mig for, at De stod som Forlægger eller Medforlægger af Skrivtet (Forts. af Forfatterlexiconet), saa beder jeg, at De vil tilstille ilagte Mskpt. samme Hr. Erslev.

Spentrup, 8. April 1840.

Ærb. og forb.

S. S. Blicher.

— Saa følger Brevet til Erslev; det er dog kun de allertørreste Fakta, denne har optaget i sit Lexikon:

Spentrup, 20/3 40.

«S. T.

Hr. Littr. Erslev!

Til ærbødigst Gjensvar paa trykte Opfordring og æret E[fter] Skrivt af 2den Marts tjener:

1) Mit eget Liv og Levnet er allerede udarbejdet og ind-

lemmet i en snart udkommende Novelle- og Digte-Samling, betitlet «Kornmodn, Andet Glimt»*). I et saadant Selskab kan det vel findes rimeligt, at min Biographi, hvorvel fri for Opdigtelser, har en saadan romantisk eller humoristisk Kolorit, som maaske vilde forekomme noget afstikkende i et lært Lexicon. — Det staaer til Deres Tjeneste, hvad deraf og hvormeget De vil bruge.

2) Min Fader Niels Blicher fødtes 21. August 1748 i Starup, Veile Amt; hans Forældre vare Præsten Jens Blicher og Thomasine Gantzel; og var han den ældste af 8 Sødskende, af hvilke de 5 Brødre døde som Landsbypræster i Jylland. De 3 Søstre ere og for længe siden døde, og N. Blicher overlevede dem alle: han døde i Marts 1839**). At han opnaaede en saa ualmindelig høj Alder var saa meget mærkeligere, som han omtrent 30 Aar gammel blev angreben af en arvelig Brystkrampe (hans Fader døde deraf) og plagedes af samme i 20 Aar hver Eftersommer (Juli, August, September) i den Grad, at alle Læger, een efter den anden, opgav ham, saanærsom Bredenfeld paa Frisenborg, der for 60 Aar siden spaaede: «At han i det 50. Aar vilde faa Hæmorrhoider, slippe saa for Brystkrampen og — *blive en meget gammel Mand.*» hvilket alt gik i Opfyldelse.

N. Blicher har gaaet i Odense Latinskole og blev dimitteret noget over 20 Aar gammel. Til Artium erholdt han 19 *bene.* Tre Aar efter tog han theol. Attestats med Haud. Illaud., hvilken Caracteer han selv — efter Datidens Methode — forud havde opgivet; nu opholdt han sig nogen Tid hos sin Farbroder, Laurits Blicher, Præst i Bjerregrav, hvorfra han modtog en Huuslærerpost hos Kammerherre Lüttichau

---

*) Dette «Kornmodsglimt» forsvandt imidlertid i de Skyer, der altid lejrede sig om Blichers Forsætter.

**) Se Randers Avis for 11. Marts d. A.:

† † †

Bekjendtgjørelse.

Uden foregaaende Sygdom og efter kun en Maaneds Sengeliggen hensov aldeles smærtefrit i Nat min Fader, udtjent Præst *Niels Blicher,* i hans 91de Aar. Han beholdt uafbrudt Forstand og Mæle lige til det Yderste, og er det hans sidste jordiske Ønske, at jeg udsender til Slægtninge og Kyndinge hans venlige Afskedshilsen.

Spentrup, den 10de Marts 1839.

S. S. Blicher.

paa Thiele. 1779 blev han af Etatsraad Steen de Steensen paa Aunsberg kaldet til Præst for Vium og Lysgaard Menigheder, og Aaret efter, den 19de Maj, holdt han Bryllup med Steensens Søsterdatter, Christine Marie Curtz, hvis Fader havde været Præst i Darum ved Ribe. I dette Ægteskab bragtes til Verden 4 Børn: den ældste og endnu levende St. St. B. i Spentrup, Jens Blicher, der blev Student, Landeværnslieutenant og for 4 Aar siden døde som Degn i Ørting; endvidere Hans Christian, som $^3/_4$ Aar gammel blev ligget ihjel af Ammen, og endelig et Pigebarn, der var født med *Ano occluso* og døde faa Dage efter, da Lægen ej forstod at operere for en Naturfejl, som dengang ansaaes for uhelbredelig. N. B. gjorde sig i Vium og Omegn ikke lidet fortjent ved at inoculere — saavidt vides — en 600 Bønderbørn. Forældrene betroede dem langt villigere til Præsten end til en Doctor. — 1796 erholdt han Randlev og Bjerager i Hadsherred. Og da Vaccination faa Aar efter kom igang, vaccinerede han der over 4000 Børn — aldeles uden enten offentlig eller privat Betaling. — I Aaret 1820 døde hans Kone, og tre Aar efter tog han sin Afsked. Men, da hans ældste Broder, Jørgen Gantzel Blicher i Worning, blev svagelig, fungerede N. for ham en tre Aar i Annexerne. Siden den Tid har han tilbragt sine sidste Aar hos Sønnen i Spentrup. 84 Aar gammel gik han endnu stundom 2 à 3 Mil paa en Dag, indtil hans Syn kort derpaa begyndte at svigte ham. Fem Aar før sin Død blev han stokblind; men bevarede ligetil det yderste den Sindsroe og Tilfredshed, som Religiøsitet og Retskaffenhed grunder og befæster. — N. B. døde i egentlig Forstand af Alderdom; og hans Bortgang var saa let og smertefrie, at der ej engang mærkedes den mindste Trækning eller saameget som et Suk. Ingen Feber, ingen Phantasering — ene og allene en Hensoven.

Hans litterære Arbejder ere, foruden en Deel Smaastykker i periodiske Skrivter:

1) *Topographie over Vium og Lysgaard* (trykt 1794 i Viborg), om ikke den allerførste, saa dog den, der har vedligeholdt sin Interesse, og tilmed i flere Retninger ligetil denne Tid været afbenyttet af flere Forfattere, og især af Een af Danmarks største Lærde — Just. Chr. Molbech, der ogsaa stedse har opgivet denne Topographie som Kilde og Hjemmel.

2) *Tabeller for Almuen.* — Det var en særdeles heldig

Idee af B. at fortrænge Haderslevviser*), Himmelbreve, flaue Billeder etc. etc. fra Almuens Hylder og Døre ved gavnlig Læsning. Han udarbejdede en Moraltabel, forsynet med Bibelsprog, een for Landoeconomien, een for Dyrlægekunsten, een for den Deel af Lovgivningen, som mest angaaer Bonden. De bleve trykte paa den ene Side af et Ark, saa de kunde klistres paa Vægge og Døre, og saaledes altid være for alles Øjne. I nu henved 40 Aar ere vel de allerfleste forkomne, og ingen har endnu tænkt paa nyt Oplag, forbedrede Udgaver og Udvidelse af Planen. Den synes at være ganske lagt tilside tilligemed dens Opfinder, der kun var en simpel Landsbypræst, uden anden udvortes Distinctionstegn end Sygdoms og Næringssorgers Kors.

Niels Blicher.

N. B. var en god latinsk Poet, og saa taktfast, at han aldrig skal have begaaet nogen Synd mod Prosodien. Af hans mange latinske Digte — alle Hex- og Pentametra — kunne især udhæves hans Epicedia, f. Fx. over Suhm, Nyrup og flere, og hans Priisdigt til Kongen af Roms Fødsel».

*) Paa de fleste staar «Haderslev trykt iaar», men der ere vistnok kun de færreste trykte i benævnte By. *(Blichers Bemærkning.)*

BLICHER PAA FALSTER.

BLICHERS Barndom er ikke saa mærkelig, at den skulde have afsat andre skriftlige Spor end dem, der foreligger om alle dødelige i Form af en Kirkebog (der end ikke gaar de dødfødte forbi), en Kokoppeattest eller andre ligegyldige Papirer. I hans Ungdom var han flittig optaget af at lære sine Pensa; men Examenstriumfer erindrer om de gamle fortørrede Kranse, der findes paa Væggene hos udtjente Aktører; kun Aktøren selv betragter dem med Pietet; vi andre gaar dem forbi med et Skuldertræk. — Vi vil da lade disse Ungdomsaar uænsede og kun henvise til hans «Erindringer» og saa give Ordet til *Lauritz Foss* (1787—1875), hin Falstringer, som Blicher var Lærer for i Aarene 1801—1803, da han laa dernede paa den fede Ø for at bøde paa sin syge Lunge. Paa Barfods Opfordring nedskrev Foss engang i 60erne disse Barndomserindringer, der offentliggjordes 1882 i Personalhist. Tidssk. 3. B. S. 368—77:

«Gjærne opfylder jeg den til mig rettede Opfordring, at nedskrive mine Erindringer om mit Samliv med den mig saa kjære, uforglemmelige, afdøde Ven *Steen Steensen Blicher;* thi jeg vil derved faae en Lejlighed, som jeg længe har ønsket mig, til at lægge for Dagen, hvor megen Erkjendtlighed jeg er ham skyldig.

Det er ikke fornødent, men det kan da heller ikke skade, at jeg gjør en lille foreløbig Bemærkning; den nemlig: at B. — ved, i det Afrids, han selv i Fortalen til sine samlede Noveller har givet af sit Levnetsløb, at nævne mig som sin ældste Lærling, da han paa Falster modtog en Huslærerpost, med hvem han indgik et Venskab, som endnu bestaar, aldrig afbrudt, aldrig kjølet, — har gjort sig skyldig i en lille Fejltagelse, naar

han har tilføjet, at jeg ikkun var 2 Aar yngre end han, eftersom han er født den 11. October 1782, men jeg derimod den 15. December 1787. — Dette er imidlertid højst undskyldeligt. Thi jeg var, da han i Efteraaret 1801 blev min Lærer, en opløben Dreng, omtrent af samme Høide og Førelse som han, der paa den Tid var lille og spinkel og endnu ikke udvoxen. — Nu, men Forskjellen i Kundskaber og Modenhed var desto større, og derfor tør jeg nok være stolt af, at han allerede da fik mig kjær; helst da jeg var, som man kalder det, noget forsømt, langt fra saa flittig, som jeg burde være. — B. overtog at sætte Skik paa mig og 3 yngre Sødskende. Samtlige havde vi i det væsentlige kun nydt den Undervisning, min Fader selv kunde give os. — Den havde været meget afbrudt, fordi hans Forretninger medførte mange Reiser, og Stedmoder havde vi faaet. Jeg maa imidlertid lige saa godt først som sidst gjøre fornøden Undskyldning for, at jeg ikke kan fortælle om den kjære B. uden tillige at male mig selv, hvad der dog ikke med min gode Villie skal blive til hans Forkleinelse. — Det første Indtryk jeg fik af ham var, at han paa det nærmeste saae ud som en vordende Legekammerat, men dette forandrede sig meget snart og gik over til stor Beundring af, at han, som saae saa ung og sygelig ud, havde saa mange Kundskaber, saa mange Talenter og Færdigheder. Han sang correct, behandlede sin Tværfløite smukt og let, efter min Mening som en Mester; han var en udmærket Dandser, Skøiteløber og Svømmer, samt derhos, hvad der i Særdeleshed tiltalte mig, en øvet Jæger. Hans Paaklædning var simpel nok — den blev naturligvis snart bedre — men en fortrinlig Bøsse havde

Lauritz Foss.
Efter en Tegning af Kratzenstein-Stub; tilhører Kriminalretsassessor Cold.

han medbragt. Jeg erindrer den endnu saa tydelig: dens Løb var et udmærket spansk Fabricat, og dens Steenlaas — man kjendte dengang ikke Percutionslaase — fortrinlig i sit Slags. Ogsaa jeg havde allerede faaet mig en Bøsse, som jeg tildeels brugte i Smug, men naturligviis af langt ringere Qvalitet, og med en Laas, som jeg idelig, ifølge min Lyst til Mekanik, maatte mynstre. Imidlertid blev den fælles Jagtlyst et fortræffeligt Tilknytningspunkt mellem B. og mig, som i dette Punkt var uendelig lærvillig. Det Følgende vil vise Virkningen heraf, og at det ikke er aldeles uden Grund, at jeg begynder med at fortælle om vore Jagttoure.

Saasnart Læretimerne, saa nogenlunde fra min Side, vare tilendebragte, og Leiligheden forøvrigt frembød sig, tog B. sin Bøsse i Haanden, og mig med paa Slæbetouget. Vi strøge da om paa bedste Maade. Som fuldstændig jagtkyndig — hvad B. efter hans eget Sigende var bleven, deels ved Omgang med Skytten paa Aunsberg, medens han endnu var hjemme, i en meget ung Alder, deels ved at pleie Jagt paa Hederne, naar han efter at være kommen i Randers lærde Skole kom hjem i Ferierne, deels endeligen ved at drive Andejagt om Søndagen og andre Fridage i Randers Fjord, ved der at pjaske om i en Ege mellem Siv og Rør — lærte han mig at søge Vildt, og hvorledes man skulde komme det paa Skudvidde nær. Fremdeles fortalte han mig adskilligt efter en Jagtbog, hvormed han havde gjort sig bekjendt. Vore Udflugter indskrænkede sig ikke alene til Marker og Krat, men vi besøgte ogsaa den Holgershaab nærliggende Deel af Havet, om Vinteren paa Skøiter for at skyde Ænder i Vaagerne, om Sommeren tilbaads. Vi besøgte da ogsaa den tæt ved Ourehoved Skov beliggende lille Ø, Dyrefoden, som var aldeles bevoxet med Krat og i det hele har en yndig Beliggenhed. Vi camperede der om Natten under Guds frie Himmel, for at skyde Vildænder og andre Strandfugle paa Træk i den sildige Aftenstund og den tidlige Morgenstund. Vi opsøgte deres Reder og samlede Æg. Traf vi paa vor Vandring Brokfugle staaende paa en Brakmark ved Solens Nedgang, betænkte vi os ikke paa at skubbe os frem paa Maven over de oppløiede Furer, saaledes at vi havde Solen bag os, og foran os Fuglene, som da formedelst den blændende Sol ikke kunde bemærke os; jeg knaldede da hen paa dem, medens de sad paa Jorden, og B. gjorde det samme, i det de reiste sig, og Byttet blev da sædvanlig ikke saa ringe. Udbyttet bragte vi altid hjem til Kjøkkenet, som et Forsoningsoffer til Husguderne, navnligen min salig

Fader, som ikke altid saae mildt til mine Udflugter. Men at han ikke heri havde ubetinget Ret, skal jeg, troer jeg nok, vise, efterat jeg har fortalt enkelte af vore forskjellige Fata.

Kort efter at B. var bleven min Lærer, hændtes det, at jeg en Dag, som jeg sad ved Vinduet i B.s Værelse, som tillige var vort Læseværelse, beliggende i andet Stokværk i Vaaningshusets Gavl, medens jeg blev overhørt, tilfældigvis saae ud af Vinduet, og da bemærkede en Hare, som i fuld Fart strøg over Marken, hvad jeg ikke kunde undlade at anmelde, lige som vi ogsaa lidt derefter hørte den nærboende Skovriders Hunde halse, som det i Jagtsproget hedder. Naturligviis var ogsaa B. kommen til Vinduet. Min Fader havde Jagten paa sine Marker, og Skovrideren havde ingen Ret til at jage der, men Hundene havde fulgt Haren. Vi saae eiheller noget til ham. Haren var forøvrigt et godt Stykke foran Hundene, og da den saae sit Snit, gjorde den 3 forskjellige lange Sidespring, og satte sig ganske rolig hen omtrent midt paa Marken, hvad B. fortalte, at den instinktmæssig gjorde, for at vildlede Hundene, der ogsaa strax tabte dens Fod eller, som det ogsaa kaldes, dens Fært (de kunde ei mere lugte, hvor den med sine Poter havde berørt Jorden). Vi hørte ogsaa strax Skovrideren i Afstand kalde sine Hunde til sig. Nu fik jeg Ordre til nøie at indprente mig det Sted, hvor Haren havde taget Sæde. Det kunde B. ikke, da han var meget kortsynet, og hans Briller ei heller kunde befordre hans Syn saa langt bort som til Harens Sæde. Forresten tilføiede han, at den maatte lades i Ro et Par Timer, den vilde da føle sig stiv i Lemmerne efter at være bleven jaget, og man vilde lettere kunne nærme sig den. Vi læste derpaa videre. Middagsklokken slog, og vi spiste; men saasnart dette var skeet, opledte vi Bøsserne. B.s Ordre lød paa, at vi med omtrent 50 Skridts Mellemrum mod Vinden skulde nærme os Haren, om muligt paa 30 Skridt, og jeg skulde søge at vise ham den i en vis Afstand. Da vi kom paa Marken og omtrent til Stedet, hvor Haren skulde befinde sig, kunde jeg ikke faae Øje paa den, jeg saae kun en Knold, som jeg antog for en Steen, i en 30 Skridts Afstand, og det samme maa have været Tilfældet med B.; men pludselig bemærkede jeg, at der var noget, som rørte sig paa den formodede Steen ved et Vindpust. Det maatte være Harens Uld. Blodet jog mig til Hovedet, jeg kastede Bøssen til Kinden og knaldede løs, Haren sprællede og laae død paa Stedet. Jeg troede at have udøvet en stor Heltegjerning, men fik voldsomt Skjend og Bebrejdelser. Det var ikke jægermæssigt at stjæle

Livet af Haren (skyde den i Sædet). — Jeg vilde nok forhindre ham i at komme til Skud. — Jeg skulde have stødt Haren op, førend jeg skjød, og, havde jeg fejlet, skulde han nok have taget den. Dog, da jeg med Sandhed paaberaabte mig min Uvidenhed om bemeldte Jægerregel, og at jeg af Forhippelse havde undladt at gjøre Tegn til ham, førend jeg skjød, fik jeg Pardon for den Fadaise. Jeg havde dengang endnu ikke skudt noget Levende, hverken Fugl eller Dyr i Flugt eller Løb; men det forestod mig snart. En Dag efter at vi havde faaet Vinter og Sne, og jeg var ene hjemme, jeg veed ikke, hvor B. var, fik jeg Lyst til at stampe omkring i vor med Sne stærkt belagte Kaalhave, for om muligt at forsøge et Skud med B.s Bøsse. Som jeg nu var kommen midt ind i den snedækkede Grønkaal, foer pludseligen en Hare ud fra samme. Jeg holdt ud efter den, og den faldt for mit Skud. Nu havde jeg da skudt en Hare i fuld Fart, og jeg veed ikke, at jeg nogensinde, hverken før eller senere, har følt en hæftigere Glæde i et Øjeblik, ja jeg kan gjerne sige en heel Time, derefter. Saaledes er Jagten for Begynderen, som har Tilbøieligheden i sig

Engang gik B. ud i den ved Holgershaab beliggende lille Skov, som altid med sin Bøsse. En Høg fløi op for ham, han knaldede løs paa den, og det forekom ham, som den paa engang blev til to, af hvilke den ene fløi væk og den anden faldt til Jorden. Han bemægtigede sig den sidste og fandt, at det var en endnu varm, nylig dræbt Agerhøne, som Høgen havde taget, men tabt, da Skudet faldt. Stegt smagte den bedre, end Tilfældet vilde have været med Høgen, om den havde havt Agerhønens Skjæbne. — Efter B.s Anvisning samlede vi Rønnebær og satte Doner for Kramsfugle, hvoraf vi fangede mange. Saa ganske uden Fare vare vore Toure imidlertid ikke altid, især naar vi paa Skøiterne nærmede os Vaagerne i Havisen, men Lykken var os god, og mere end god ved een Begivenhed, som kunde være bleven rædsom. Efter en lang Vandring gik vi en Aften silde hjemad over Markerne; noget trætte vare vi. B. gik foran, jeg tæt bag ham med min Bøsse i venstre Arm, Piben vendt fremad, Samtalen var gaaet istaa. Paa engang klikker, uden at jeg veed Grunden, Hanen paa min Bøsse, og havde den ikke gjort det, var min kjæreste og bedste Ven sandsynligviis bleven lemlæstet eller dræbt. B., som kjendte Lyden, vendte sig strax om. Vi stode som forstenede for hinanden, kunde næppe faae Ord frem, men takkede Gud i vore Hjærter. Jeg kan ikke forklare mig dette paa anden Maade, end at Hanen

paa min Bøsselaas har staaet slet i Ro, hvad der stundom hændes med mindre godt forfærdigede Laase. Jeg gjorde mig det derefter til en ufravigelig Regel, aldrig at bære en Bøsse paa den Maade, naar jeg gik sammen med andre. B. og jeg talte endnu i Aaret 1830 sammen om denne Begivenhed, saaledes havde den grebet os begge.

Men siger man — og det var til en Tid min sl. Faders Mening — det var vel egentlig ikke den kjærl. gode B.s Hverv at lære mig Jagten, og hvad somhelst dermed kan sættes i Forbindelse, saasom forskjellige Legemsøvelser, en Part af Naturhistorien, Vaabenbrug og andet mere; det var kun altfor rimeligt, at dette skete paa Bekostning af den Undervisning, som han nærmest var kaldet til at give mig, den nemlig, som vedkom min Forberedelse til at blive Student. Nei paa ingen Maade, svarer jeg hertil med fuld Overbevisning — thi, endog afseet fra, at det da ingenlunde var hver Dag, at vi gik paa Jagt sammen, men kun naar Omstændighederne ikke stillede sig for meget derimod, og Veirliget tillod det, og at det paa en Maade traadte istedetfor anden Motion, saa maatte han, det har jeg senere tilfulde følt, tage mig paa den Maade, som han gjorde det, naar der skulde komme noget ud af det til min Gavn. — For det første fik jeg ham uendelig kjær, og det behøvedes, fordi min Undervisning tidligere var bleven temmelig forsømt, og jeg, som slet ikke var skabt til at blive en Bogorm, var begyndt at blive modløs, det vil sige bange for at gaae den studerende Vei, hvad min Fader ubetinget fordrede af mig, efter den Tids Anskuelser. — Og for det andet har min Færden med B. i Mark og Skov, paa Enge og Vande, været min bedste primaire Dannelsesskole. Min Faders gode og kjærlige Bestræbelser i alle Maade ufortalte, tvertimod i fuldeste Maade paaskjønnede, aabnede den først rigtigt mit Øje og Hjerte for alt ædelt og godt, for Poesie og Kunst, forsaavidt min Modtagelighed herfor strakte sig. Der var ikke noget stort Spring mellem B.s og min Alder; jevnaldrende tale i Grunden bedst sammen; de forstaae lettest hinanden, og B. var, saa ung som han var, allerede en mærkelig og sjelden Mand. De mange Timer vi vandrede sammen for at komme til de Steder, hvor Jagten kunde drives, bleve ikke bortfjasede; de have været mig nyttige Undervisningstimer. Thi hvad gjorde han? Han ledede altid Samtalen hen paa noget, der kunde være mig gavnligt. Den gjensidige frie Udvikling, som han fremkaldte mellem os, skjærpede i høj Grad min Dømmekraft og reiste mit Mod. Men derved forblev det

ikke. Førstningen talte vi sædvanlig Tydsk sammen, da jeg havde lært lidt af dette Sprog, førend han blev min Lærer; men efterhaanden som han selv studerede sig ind i det Engelske, satte han mig istand til at følge med i korte Sætninger, efter at han havde lært mig noget af den lette Grammatik, og tydet Stykker af let fattelige Bøger for mig, endogsaa smaae Episoder af Macphersons Ossian. Rigtignok var hans Udtale af begge Sprog, men især det engelske, den Gang langt fra correct, men jeg lærte dog saa meget, at jeg efter at være bleven Student kunde hjælpe mig selv en Deel videre, og ret godt gjøre mig forstaaelig, da jeg senere i 1814 kom til at opholde mig en Maaneds Tid i England. Forresten læste jeg under hans Veiledning nogle af de lettere latinske Autorer, og begyndte paa Græsk. Geografi og Historie bleve ikke forsømte, men havde jeg været flittigere, havde jeg lært mere; det blev jeg da egentlig eiheller, førend da jeg læste til juridisk Attestats. Forresten maa jeg endnu tilføie, at dersom nogen troer, at jeg slet ingen Gavn har havt af at B. har lært mig Jagten, saa tage de storligen Feil; thi jeg har været i Stillinger, hvor det er kommet mig saare vel tilpas.

Overalt hvor B. kom paa Falster, var han vel seet, gererede sig smukt og tvangfri, det vil sige uden Affectation, i Dame- som i Herreselskab. Hans Conversation var underholdende, han sang og musicerede gjærne. De Huse, han kom i, vare fornemmelig Provst Blichers i Gundslev, thi Provsten var, saavidt jeg veed, en Fætter til hans Fader, og her saae han vistnok ogsaa første Gang den nuværende Biskop Grundtvig som Student og Beiler til sin første Kone, der var en Datter af Provsten. Videre i den saa almindelig afholdte Professor Glahns Huus i Riserup, og en Svigersøns af Professoren ved Navn Budtz. Fremdeles nogle Gange, men dog ikke ofte, i Agronomen Olufsens paa Næsgaarden. At han af denne sidste blev gjort bekjendt med Macphersons Ossian, har han selv fortalt i sine Skrifter, saavel som at der mellem dem opstod et Venskabsforhold. Men at han paa Falster samlede sig et temmelig betydeligt *Herbarium vivum,* som han ordnede efter Linné og klistrede paa Papir, troer jeg ikke han nogensinde har berørt. — Jeg maa saa at sige antage, at forskjellige af hans jydske Noveller allerede dengang spøgede i hans Hovede, thi jeg gjenkjender i flere af dem hans Fortællinger om Jylland og Jyderne, og navnlig skildrede han saavel den brune som den violet blomstrende Hede, med de eensomt pibende Hjejler, saa levende for mig, at hele Randers

og Viborg Egnen forekom mig som en gammel Bekjendt, da jeg første Gang i Aaret 1829 gjorde dens Bekjendtskab.

Det var i Efteraaret 1803, at B. forlod Falster og mig til min store og dybe Sorg, samt overlod mig til en anden Lærer. der unægtelig var en dygtig Mand, men som ikke kunde udslette min Længsel efter B. Jeg maatte bede min Fader om en Forandring, og kom i Aaret 1804 i Vordingborg Latinskoles saakaldte Mesterlectie, hvorfra jeg i Efteraaret 1806 blev demitteret til Universitetet. I 1807, om ikke allerede i 1806, gjenfandt jeg i Kjøbenhavn min kjære B., og ifølge hans Ønske blev hans Broder Jens Blicher min Contubernal, indtil vor Bolig i lille Kannikestræde, ei langt fra Steens, og samtlige vore fattige Eiendele sporløst brændte under Bombardementet, medens jeg havde Vagt paa Runde Taarn ved Universitets Bibliotheket paa Trinitatis Kirkes Loft. I Tjenesten ved Studentercorpset i Efteraaret 1807 saae jeg forresten lidet eller intet til min B., da jeg stod ved 5te, han derimod ved 8de Compagnie. Efter at Bombardementet og den sidste Deel af anden Examen for mig var overstaaet, maatte jeg reise hjem paa et Aarstid for at faae Klæder paa Kroppen, og først i 1809 gjensaae jeg atter B. i Kjøbenhavn, og vi omgikkes saa meget som muligt; men det forskjellige Studium forhindrede dog vor jevnlige Omgang. Efter at B. havde taget Attestats, saae jeg ham længe ikke; men fra Randers underrettede han mig om sit Giftermaal med den Bemærkning, at han var 11 Aar ældre end den Kone, han havde taget sig, og hun 11,000 Rd. rigere end han*). Medens jeg boede i Skjelskør, fik jeg, om jeg ikke feiler i Aaret 1828, et Besøg af ham og Digteren Ingemann, der engang var min Legekammerat. Men fra Aaret 1829 indtil maaskee et Aar før hans Død saaes vi næsten aarlig i Jylland, hvor jeg havde Forretninger, navnligen paa Foussingøe. Her pleiede vi samlede, ligesom i hine gode gamle Dage, af Hjertens Lyst Jagten. Han besøgte mig ogsaa flere Gange i min Bolig her i Roskilde, og navnligen den 1. Mai 1841, da min sal. Kone og jeg feirede vort Sølvbryllup. Vi vare samlede med vore Børn og Venner og havde holdt Middag, da B. om Aftenen gratulerende traadte ind ad Døren. Vi sloge Kreds om ham. Han tiltalte mig da med følgende Stropher:

*) Hvis Foss' Hukommelse i dette Tilfælde er tilforladelig, har Blicher ihvertfald ikke overdrevet; thi den Skifteretsprotokol, der blev opsat efter afdøde Peder Daniel Blicher, udviser, at Summen, der tilfaldt hans Enke *alias* Blichers Hustru Erneste Juliane, f. Berg, udgjorde nøjagtig: 15,248 Rdl. 1 Mk. 9½ Sk.

Kan du huske, dengang
Da paa Falsters Vang
Os tumled vi unge Krabater?
Langt heller paa Jagt
Vi gik, end gav Agt
Paa Latin, Politik og Traktater
Hvo tænkte da paa,
At iaften nu saa
Vi atter os skulde forsamle!
Det faaer være godt;
Vi ældes saa smaat,
Men derfor er vi ikke gamle. —
Endnu gaaer vi med,
Uden Krykker afsted,
Og uden paa Veien at famle. —
Lidt længere hen
Vi sees vel igjen,
Naar Guldbryllup du vil beramme.
Lidt flere af Aar,
Lidt hvidere Haar,
Men Hjerterne stedse de samme.

Dagen efter spiste han med mig, min Kone og mine Børn, og da reciterede han følgende Stropher:

Hil Eder Alle ved Jubelfesten,
Lad Troubadouren fra det fjærne Vesten
Paa Sjølunds grønne Ø fremtone Sange
Fra brune Vange.

Ofte ved Bryllup er han vant at findes,
Et han med Glæde, et andet sorgfuldt mindes,
Ofte paa Myrtekrandsen, han har bundet,
Taaren er rundet.

Her han ei bandt, men kommer dog at skjænke
Sangens Immortel til den gamle Rosenlænke,
Andendags Bryllup hilser han ubuden
Brudgom og Bruden.

Bruden et Vers han ene nu tilegner,
Hun som med Kjærlighed freder og hegner
Om det velsignede Ægteskabs Eden,
Seent gaa hun heden!

Ogsaa til Eder, I Forældres Glæde,
Skjalden skal venligt af sit Hjerte kvæde:
Gamle I vorde med de Gamles Dyder,
Spaadommen lyder.

Efter min Mening kan der ikke være Spørgsmaal om, at Steen Steensen Blicher jo var en født Digter, hvis Talent i saa

Henseende meget tidlig, og længe førend han lod noget trykke. forraadte sig selv; og omendskjøndt han selv har sagt det, kan jeg ikke troe, at han nogensinde har været tungnem, uden for saavidt det muligen har været Tilfældet, da han var sygelig, maaskee indtil det 7de Aar. Thi hvorledes skulde han ellers saa hurtig og hæderlig, som skeet er, have kunnet fremme sine Studier, blive saa alsidig, som han var, og i de fleste Fag tillige grundig, og det uden at man mærkede noget til, at han arbeidede vedholdende. Det kan nok være, at han ikke kunde lære Noget ordret udenad, men Grunden dertil turde snarest være den, at det kjedede ham; thi ellers havde han ganske vist en ypperlig Hukommelse. Hvorom alting er, saa var han en mærkelig Mand, med en klar Aand, en dyb Følelse og et godt Hjerte; men som vel Tilfældet er med de fleste sande Digtere, havde han for eget Vedkommende liden eller ingen Sands for timeligt Gods, og kom derved mere og mere i en fortrykt oekonomisk Forfatning, som gjorde ham bitter især mod alle Skattekrævere. Hans Livs Aften var tilvisse ikke lykkelig og hans Overgang til Evigheden derfor en Husvalelse. Den Bautasteen han behøver, for at hans Minde ikke skal forgaae, har han reist sig selv; men derfor kunde dog gjerne en Steen paavise hans Grav, og det er i den Hensigt, at ogsaa jeg har ydet min Skjerv til at det kan skee, saafremt Graven endnu skulde være at gjenfinde paa Spentrup Kirkegaard.»

OSSIAN.

I 1807 udførte Blicher sin første litterære Bedrift, idet han oversatte 1ste Del af det skotske Heltedigt *Ossian;* 2den Del fulgte efter Aar 1809. Det var ganske vist ikke den første danske Oversættelse af dette omstridte Værk; allerede i 1790—91 havde en Andreas Christian Alstrup (1763—1821) overført «Ossians Digte» til dansk Prosa. «Lærde Efterretninger» for 1792 (S. 404) finder, at Alstrups Oversættelse «kan ikke kaldes slet, men er ogsaa langtfra at være god. Dens Fejl,» siger det lærde Organ, «er især, at somoftest ikke de rette Ord ere valgte.» — Et kjedeligt Tilfælde for en Oversættelse som for alt Forfatterskab overhovedet. — Der er ikke Tvivl om, at Blichers var tifold bedre. Abrahamson gav den en ret udførlig Anmeldelse i ovennævnte lærde Tidsskrift (1809, S. 753—58; fortsat 775—79). Det hedder her bl. a.:

James Macpherson (1738—1796) de ossianske Digtes egentlige Forfatter.
Efter Portræt af Romney.

‹Nærværende Oversættelse anbefaler sig fra mere end een Side. Den er tro, den lader den, der kjender den engelske Text, ikke savne mere, end hvad der maa savnes i hver Oversættelse, endog den ypperligste. Sproget er for det allermeste rigtigt og kun hist og her kunde man ønske valgt et andet Ord.› Saaledes vilde Anmelderen ‹isteden for det *hvinende Græs* og Ørnens *klaprende Vinger* have foretrukket *hvislende Græs* og *susende Vinger*›. [Som man ser, har Lærdommen været ens til alle Tider.] . . . ‹Men,› skynder han sig at tilføje, ‹alt dette tilhobe betager Oversættelsen dog intet af den Ret at kaldes en god Oversættelse.›

Denne Anmeldelse lagde for lange Tider en vis Nimbus om Blichers Studenterkasket. Den dukker regelmæssig op, hver Gang en ny Bog skal anmeldes, og den lyser for ham som en brændende Fyrrespaan, naar han skal op ad de talrige Ansøgningers krinklede Vindeltrapper.

BLICHER SOM ADJUNKT.

I 1809 tog Blicher sin theologiske Embedsexamen; det er foreviget i Examensprotokolen for 21. April s. A. med disse Linjer: «Steno Stenonis filius Blicher natus in vico Wium Diöcles. Arhus 1782. Exam. theol. Laudabilis imprimus ob specimen scriptum. Spec. homil. Laudabile Coloss. 3. v. 2 d. 3. Jan. 1810. — P. E. Müller. Hornemann.»

Samme Efteraar bringer han sig i Erindring hos Direktionen for de lærde Skoler ved følgende Skrivelse:

Ærbødig Pro Mem.

Underskrevne tager sig herved den Frihed at ansøge om een af de vacante Lærerpladser ved de lærde Skoler. — Jeg deponerede i Aaret 1799 og erholdt Caracteren Laud et publ. enc. orn., tog derpaa Examen Philosoph. og Philolog. med bedste Caracteer og i dette Foraar Examen Theolog. ligeledes med laud. Paa min academiske Bane har jeg ogsaa dyrket de levende Sprog, og troer mig saaledes istand til at undervise i disse samt Latin, Historie og Geographie, hvilke Videnskaber jeg især har lagt Vind paa. — I Betragtning af min Alder (som er over 27 Aar), af mine ved Examiner erholdte Caracterer, af det Haab, jeg tør gjøre mig om fordelagtig Ansættelse i et gejstligt Embede og af min oeconomiske ikke blide Forfatning — haaber jeg, at den høie Direction ikke vil ansee 400 Rdl.s Løn for noget overdrevent eller ubeskedent Ønske — i det Tilfælde at jeg bliver anseet for værdig til den ansøgte Befordring.

Kjøbenhavn, Nov. 1809.

[Rigsarkivet.]

Ærbødigst
Steen Steensen Blicher,
Cand. theol.

Denne Henvendelse havde til Følge, at Blicher i Begyndelsen af Marts Maaned 1810 konstitueredes som Lærer ved Latinskolen i Randers; hans Udnævnelsesbevis har vi ikke været istand til at opdrive; vi ved kun, at han fik fast Ansættelse 14. April, idet han overtog en Pastor Sindings Undervisningsfag. (Se Hundrup: Randers lærde Skole 1870—71, S. 80.)

Det gik meget godt til at begynde med, hvad følgende Brev til en af hans tidligste Velgjørere, Vilhelm Heinrich v. Harbou (1771—1843) udviser:

Randers, d. 23. Marts 1810.

Højstærede Hr. Hofmester!

Endelig har jeg da tiltraadt min Bestemmelse og tror at jeg vil kunne finde mig godt i den; med Rectoren, som de andre Adjuncter har saa meget imod, lever jeg endnu i bedste Forstaaelse og savner heller ikke ret vakkre Bekjendtskaber baade i og udenfor Byen; jeg er nu kommen i en Stilling, hvor jeg ret kan dyrke mit Yndlingsfag, Poesien, som, for at tilstaae Dem det reent ud, turde være min Hovedbestemmelse Til en Prøve vover jeg at byde Dem følgende Stykke:

Den forladte Elsker.

Jeg er et Blomster om Foraarstid,
som Vindens Vinger mon knække;
ej smiler Solen engang saa blid,
den kan det af Dvalen vække.

Naar Maanen skinner den Nat saa lang,
jeg udi Ørken omvanker;
slet ingen følger min ensomme Gang
foruden de traurigste Tanker.

Naar Dagen synker i Havet ned,
og Lyset fra Himmelen svinder,
jeg fattes ikke ved øde Bred
med Taarerne paa mine Kinder.

Naar Solen mon skyde af Himlen op
og Stjernernes Øjne tillukke,
den kan mig finde paa Bjergets Top,
men aldrig min Sorrig udslukke.

Paa Dødens Mark er mit Yndlingssted
hvor Hvilens Høje sig hæve;
der seer jeg min elskte fra Maanen ned
paa Midnattens Skyer at svæve.

Da viser hun stundom den blege Barm,
som Lokkernes Flagren bedækker,
og ud gjennem Skyen sin hvide Arm
hun ned mod den sørgende strækker.

Men snarlig forlader hun atter sin Ven
højt op mellem Stjernernes Blinken;
jeg stirrer længe i Himlen hen
og seer hendes venlige Vinken.

Farvel min elskte! jeg kommer brat,
min Sjæl er keed af sit Fængsel;
mit Haab er ene til Graven sat,
og ene til den min Forlængsel.

Finder ovenstaaende Deres Bifald, skal jeg snart opvarte med mere; men skulde De vise det til nogen, beder jeg indstændig at fortie mit Navn.

De bevidste Penge skal efter Løvte komme i næste Maaned.

Med den inderligste Kjerlighed og Agtelse er jeg, kjæreste Hr. Hofmester! Deres

evig hengivne
S. S. Blicher.

[Samlinger til jydsk Hist. og Topografi II. (1868—69) S. 193.]

Den Tilfredshed med sin Lærergjærning, som Bl. i dette Brev udtaler, blev imidlertid af kort Varighed. Et Kig i Skolens «Deliberationsprotokol» for 1811 overbeviser os om, at det staar mer end slet til med Enigheden. Vi overspringer her, hvad Skolens øvrige Lærere formener, og holder os kun til Blichers og Rektoren Hr. Lunds Udtalelser:

Afskr. af Randers lærde Skoles Betænkninger ang. nogle af Rectoren opgivne Punkter til god Ordens Fremme. 22. April 1811.

Rectoren. a) Hvorledes kunne de ledige Timer i en Lærers Fraværelse besættes? — Her maatte hver Lærers Fraværelse og de Øvriges egne Timer saavelsom de ledige Klasser tages i Betragtning.

Blicher. Dette synes mig saa vanskeligt at iværksætte, at Directionen ene kan bestemme, hvorledes dermed i *alle mulige* Tilfælde bør forholdes, samt om den udeblevne Lærer siden skulde erstatte de af hans Medlærere bestyrede Timer samt hvad der i disse Timer skulde bestilles.

Rectoren [udvikler yderligere og langtrukken sin Mening].

Blicher. Ved at have gjennemlæst Hr. Rectorens Meninger over denne (!) Punct, hvorefter kun de færreste Timer kunne blive besatte, bestyrkes jeg end mere i min Overbevisning: at kun Directionen kan og bør afgjøre det.

Rectoren. b) Hvad Tid bør ansees passende for en Lærers Anmeldelse om hans Udeblivelse, og hvilke Grunde bør alene antages som gyldige?

Blicher. Dette faaer maaske overlades ligeledes til Directionens Afgjørelse.

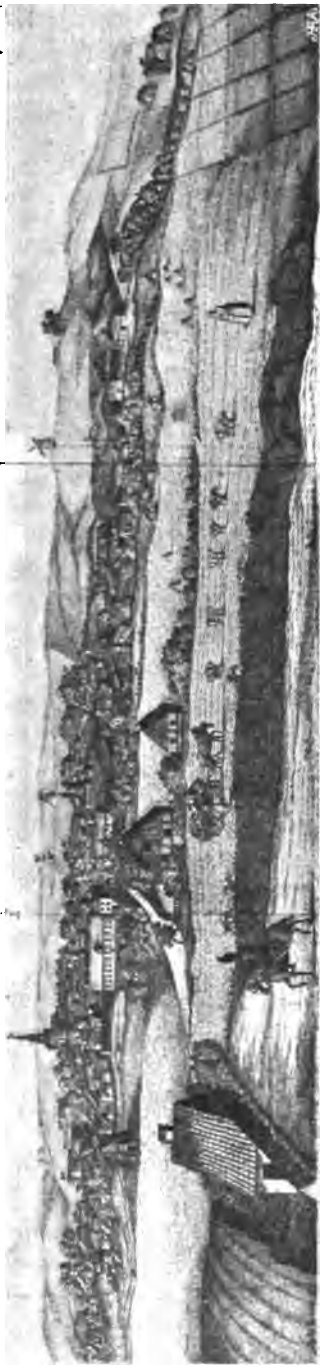
Rectoren [mener, at bevist Sygdom bør være eneste Udeblivelsesgrund].

Blicher. At ikkun beviste Sygdomme skulle ansees som tilstrækkelige Grunde til Udeblivelse synes mig baade *for strængt* og *for ubestemt;* for *strængt* fordi der gives mange Tilfælde foruden Sygdom, hvor Udeblivelse er baade undskyldelig og tilladelig, og fordi en kgl. eedsvoren Embedsmand bør have den *fidem* at hans egen skriftlige Tilstaaelse er nok, og ikke behøver at attesteres, som ofte maa blive Tilfældet af Mænd, som ej ere i kgl. Tjeneste, og altsaa have objektiv ringere Autoritet; for ubestemt: fordi det er uafgjort af *hvem*, af *hvormange* og *naar* hans Sygdom skulde bevises, siden hans eget Ord, ja ikke engang hans egen Haand, staaer til Troende. Hvad endvidere meget enkelte Tilfældes Undtagelse angaar, da maa ogsaa de bestemt angives, at det ikke skal beroe paa vilkaarligt Tykke at antage eller forkaste den Udeblivendes Grunde. Denne min Erklæring grunder sig paa det Princip, at alle Love i deres Væsen og Omfang maa være saa nøjagtige, at deres Executores ikke bliver disse Loves Herrer, men deres Tjenere.

Rectoren. Hvorledes kan Frihedskvarteret Formiddag og Eftermiddag begynde og ende med et vist Klokkeslag?

Blicher. Jeg for min Del kan umuligt iagttage Kvarteret mellem $9^3/_4$ og $10^1/_4$, da det er min eneste Tid at spise Frokost, og Vejen hen og hjem medtager hele Kvarteret.

Rectoren klager først over Støj i Klasserne paa Grund af det altfor lange Frikvarter. Derpaa siger han: «At Hr. Viceconrector Volkersen har kjøbt sig en Gaard uden for Byen, og Hr. Adjunct Blicher en anden, begge næsten saa langt fra Skolen som mueligt, bør ikke komme i Betragtning; thi Manden maa rette sig efter Embedet, og dette ikke efter ham. Et Sted i Nærheden kunde vel Frokosten nydes,

Randers 1804. (Efter Staffeldt.)

uden at gaae hjem. — De kunne vel nyde Frokosten hos en Collega i Nærheden, naar de toge den med sig hjemme fra.»

Blicher. At jeg har kjøbt en Gaard saa langt fra Skolen var mig en absolut Nødvendighed, da der hverken var paa den Tid nogen nærmere tilkjøbs eller til Leje; det maa være vitterligt for enhver, som kjender Vanskeligheden i Randers ved at faae Bopæle, samt disses overdrevne Dyrhed. Hvor jeg skulde tage min Frokost i Nærheden, veed jeg ikke, thi da jeg selv holder Øconomi, *kan jeg ikke* være bekjendt at spise ved et fremmed Bord, og ellers veed jeg ikke, hvor det skulde skee.

Rectoren. d) Hvorledes kunne Disciplernes Characterer ordentligen til en vis Dag i Maaneden af hver Lærer indføres i deres Bøger?

Blicher. Ved at befale dem Bøgernes nøjagtige Indlevering.

Rectoren. e) Hvorledes kunne Afhandlingerne til en bestemt Dag i Maaneden af hver Lærer gives og fordres?

Blicher. Helst ved Directionens Bestemmelse.

Rectoren. f) Hvorledes kan Inspectionen fordeles, førend Læsetimerne begynder og i Frihedsquarteret?

Blicher. Ved fælles Overenskomst efter Lærcrens Lejlighed, saaledes at Inspectionen ender eller begynder ved de respective Læreres Time.

Rectoren. g) Kunne Disciplerne i Frihedsquarteret om Eftermiddagen undvære at gaae hjem?

Blicher. De bør vel have Lov til at gaae, hvorhen de ville, naar de blot kommer præcis igjen.

Rectoren. h) Hvorledes kan Disciplernes Kirkegang efter Omstændighederne indrettes? Hovedomstændigheden er denne, at ikkun een Stoel i Kirken indrømmes Lærerne og Disciplerne.

Blicher. Hver af de 4 Klasser kunde gaae i Kirken sin Søndag til Højmessen, da det saa blev omtrent eengang om Maaneden for hver Lærer.

Hvad de øvrige Punkter angaar bliver jeg ved mine forhen yttrede Meninger.

En anden af Lærerne — Volkersen — ytrer, at der vel kunde være yderligere Grund til Anmærkninger, «men jeg holder for, der kommer ikke noget ud deraf til Skolens Fordeel, og altsaa vil jeg lade dem beroe til en anden Lejlighed.»

[Arkivet i Viborg.]

Denne Rektorens Iver for at bringe mere Orden til Veje i sine Skoleforhold staar sandsynligvis i Forbindelse med følgende Skrivelse fra Direktionen:

«Det er ikke bleven Directionen ubekjendt, at ved Randers lærde Skole Læretimers Forsømmelser i enkelte Fag paa en ganske uforsvarlig, lovstridig, for Skolens Vel og dens offentlige Agtelse og Tillid højst skadelig Maade ere blevne mere og mere hyppige.

Omendskjøndt Directionen ikke, som den var berettiget til at vente, har fra Rectoren modtaget nogen officiel Anmeldelse af disse utaalelige Anomalier, hvorved den vilde være bleven sat i Stand til alvorligen at standse samme i deres første egenraadige Begyndelse, saa udfordrer dog dens Pligt ved passende Foranstaltninger at afhjelpe Forældres og Værgers grundede Klager ved saadanne Uordners videre Fremgang. Den paalægger Dem herved at meddele samtlige Skolens Lærere denne Skrivelse *in originali* og fra 1ste April d. A. at regne fra hvert Kvartals Udgang hertil at indsende en nøjagtig Fortegnelse paa Antallet af de forsømte Læretimer med bestemt Bemærkning om disse efter eller uden foregaaende Anmeldelse ere udsatte, og hvorledes de da ere blevne forsynede, naar vedkommende Lærers Undskyldning har været antagelig. Directionen tilføjer, at saa behageligt det vilde være den at anbefale værdige, deres Embedspligter varetagende Lærere til Hs. Maj. Naade til videre Befordring eller Forbedring i trængende Kaar, den dog aldrig vil tillade sig at give en Anbefaling til Mænd, som kunne glemme de Forpligtelser, der i deres nuværende Embedsstilling paaligger dem.

Den kongl. Dir. etc., d. 16. Ap. 1811.

Malling. *Moldenhawer.*

[Kgl. Bibl. — Taubers Manuskript. Nr. 2261. 9. Ny kgl. Saml. 4°.]

Engelstoft.»

Blichers voxende Misfornøjelse med en Gjærning, der til en Begyndelse havde forekommet ham saa lys og tillokkende, træder især stærkt frem i følgende Brev til v. Harbou:

Rand., d. 8. Maj 1811.

Ædleste Ven!

At jeg saa sjælden skriver Dem til, deri er sandelig ikke Ligegyldighed Skyld, thi det tør jeg vel forsikkre, at mit Hjertes Stemning mod Dem, min anden Fader, hverken kan forandres ved Tiden eller Skjæbnens Omvæltninger; men først i Foraaret ventede jeg efter min Kones Nedkomst, og siden efter at kunne tilmelde Dem hendes lykkelig overstaaede Barselseng; min lille Dreng trives Dag for Dag, og jeg veed ikkun et Skaar i min Lykke, at jeg nemlig er nødt til at tage min Afsked fra Skolen. 1) Levestedet er for dyrt, 2) Indkomsterne for utilstrækkelige, 3) Udsigterne til bedre Embede vide og 4) med alt dette, med al min anvendte Flid, uagtet jeg læser 6 Timer ugentlig mere end der tilkommer mig, uagtet jeg endog har tilbudet mig for Directionen at docere i det engelske Sprog — dog at blive behandlet af mine Superiører til Løn for min Møje — strængt som en Skolepog og foragteligt som en Lejesvend (og det er her Tilfældet, men for vidtløftigt at forklare i et Brev), dette er mere end hvad jeg som en eedsvoren, troe og ærekjær kongelig Embedsmand kan eller vil bære. Jeg er derfor ikke forlegen; thi een eneste Times Information, som jeg allerede har i det engelske, giver mig 7 Mk. 8 Sk., altsaa ligesaameget som mine 5 Timer paa Skolen; og flere Info mationer haaber jeg at faae. Vil det ikke lykkes, kan jeg tjene det mindste 5000 Rdl. paa min Gaard og leve paa Landet til videre Befordring. Bliver Tiderne bedre, og det kan dog vel ikke vare ret længe, da har jeg nok til med Sparsommelighed at leve uafhængig og overlade mig til min Bestemmelse — som jeg siden min voxne Alder har følt og *vidst* Digtekunsten at være. Som Bevis for min Troe tillade De mig blot at nedskrive et Par af flere, som jeg uagtet mit 10 Timers næsten daglige Arbejde har forfattet i Vinter. — Deres Bifald til min Beslutning haaber og venter jeg, og er i alle Forhold Deres til Døden taknemmelige og hengivenste

[Jydsk Hist. og Top. II., 139—98.]

S. S. Blicher.

Brevet ledsages af følgende to Digte, hvoraf det første røber sig som Udkastet til det i 1821 fuldførte Digt «Kjærlighedsdalen»:

En Barndoms Drøm.

Hvor est Du, kjære Dal, hvad er dit Navn?
naar skal jeg Dig engang i Verden finde?
naar vilt Du til dit yndefulde Favn
for evig mig og mine Ønsker binde?

Hvor est Du, Søe! med din grønklædte Bred
og dine klare Bølgers milde Brusen?
Hvor est Du, Lund! mit stille Hvilested,
med dine tætte Blades sagte Susen?

Hvor est Du, Hytte! med dit Tag af Rør?
som høje Bøges mørke Løv bedække;
med dine Vindver smaae og lave Dør
og Hinbærbusken for de hvide Vægge?

Hvor Dagens Morgenrødme skulde see
mig sjungende til landlig Syssel ile,
og Aftensolen fjernt bag Bjergene
til mig, den trætte Landmand, kjærligt smile.

Og naar jeg længselsfuld til Hjemmet foer,
en elsket Viv med Glutter smaa jeg favned,
om Aftnen ved mit tarvelige Bord
en glad og trofast Viv jeg aldrig savned.

Nu har jeg ledt om Dalen fjern og nær,
men ingensteds paa Jorderig den fundet;
derfor jeg Sorgen i mit Hjærte bær,
og derfor have mine Taarer rundet.

Farvel da Du, min Barndoms søde Drøm!
Den strænge Skjæbnes Røst mig grusomt vækker;
jeg hvirvler bort i mine Dages Strøm
og Armene forgjæves mod Dig strækker.

Tidens Flugt. Fragment.

Kûnde du gribe de vingede Dage, o du Vaarens rødkindede Søn!
medens din Ungdoms Barm kjender ej Smerter, kvælende Tungsind og martrende Nag,
medens din Dag er een Glædes Time og din Nat en sødtvarslende Drøm;
men du skalt fremad, frem uophørlig, ældes i Trængsler og Farer og Nød,
til du engang med dit neggrende Hoved lægger dig til dine Forfædres Støv.
Gjerne, o yndige Sol! naar du stiger gjennem din rødmende Taage op,
rejser Blomstens betyngede Hoved, hæver det vaade dugtindrende Straa,
oplukker Træernes foldede Blade, vækker til Sange den sovende Lund —
gjerne, o Sol! da vilde jeg standse, standse dig lidt paa din straalende Vej,
drikke mig mæt i din liflige Aande, kvæge min Barm ved dit varmende Smiil;
o, men du stiger og iler og higer op imod Middagens brændende Stund,
stundom indhyllet i Tordner og Storme, stundom kun seet i kortvarende Glimt.

Ak! at jeg mægtig var dig kun at fængsle, søde Erindring fra Barndommens Dag!
naar du kommer i Kummerens Time for at oprejse min synkende Aand;
men du est liig et mildtkjølende Vindpust, der udi Midsommers kvalmeste Stund
kommer og vifter og svaler og kvæger — kommer og vifter og flygter igjen.

Øjeblik fuld af unævnelig Vellyst! hvor est du bleven, naar tabte jeg dig?
Kjerlighed! Gnist af den evige Flamme! Barndommens Anelse, Længsel og Drøm —
sødeste Anelse, mildeste Længsel, tryllende Drøm og berusende Haab!
ak ogsaa du kun Minutternes Slave, smiler og gøgler og farer forbi!
ak ogsaa du da for evig forsvunden, før jeg ret følte din Ild i mit Bryst
Selv disse Toner, som klare og stærke trænge sig op af mit fuldeste Bryst,
tie jo snarlig og byde ej mere — Sangen og Sangeren evig er glemt!

Kom du, min Tungsind! vi ville os vende hen imod Aftenens dalende Sol!
Blinkende smiler den — smiler og synker, skjuler bag Havet sit venlige Lys;
skjuler sig — o! men hist bag os i Østen, hvor nu den trøstløse Nat træder frem,
frembryder atter den fagreste Morgen, varmende, vækkende, haabfuld og skjøn.
Saa skulde og — naar jeg engang til Hvile dukker mit Hoved bag Jordhøjens Skjød,
Evigheds Morgen til Døden indtrænge, Slummeren vække til fejreste Liv.

Imidlertid vedblev Skoleaaget at nage ham. Omsider ansøgte han da Direktionen om Udfrielse, hvad vi lærer af følgende Skrivelse fra Direktionen til Rektor Lund:

13. Juli 1811.

Fra Adjunct Blicher ved den lærde Skole i Randers har Directionen modtaget en Skrivelse af 21. f. M. med allerund. Ansøgning om hans Entledigelse. Da samme ikke synes i den vedbørlige Orden at være meddelt Hr. Rectoren til hans Paategning, saa undlader man ikke forinden Ansøgningen forelægges Hans Majestæt herved at tilstille Dem samme med Anmodning om, at De vilde ledsage den med Deres Vidnesbyrd om, hvorvidt Adj. Bl. i sin korte Embedsførelse ved Paapassenhed, Duelighed og Conduite har gjort sig værdig til Endledigelse i Naade.

Med Hr. Rectorens Erklæring ventes de indstillede Documenter tilbage.

Malling. *Moldenhawer.*

Engelstoft.

[Arkivet i Viborg.]

Herpaa giver Rectoren Direktionen følgende Svar:

Til

Den kongelige Direction for Universitetet og de lærde Skoler.

Underdanigst Promemoria!

Saa ugjerne jeg endog tilbagekalder min Dom angaaende Adjunct Blichers Character har dog senere Erfaring lært mig at kjende samme fra mere end een Side, hvilket jeg anseer som Embeds Pligt at burde tilmelde den kongelige Direction. Da han troede, at min Anmeldelse om hans Forsømmelser ved Skolen ifølge den kongelige Directions Befaling af 16. April d. A. ikke vilde indkomme, førend han allerede var entlediget fra Embedet, har han tillige troet, at han i dette Kvartal kunde gjøre og lade hvad han vilde. Saaledes mødte han paa Skolen den 5te Juli som sædvanligt Kl. 8½ og forlod Skolen igjen efter nogle Minutters Forløb; den 8de paa samme Maade, og blev borte fra 10 til 11 uanmeldt; d. 9de fraværende fra 8 til 9 uanmeldt; d. 19de fraværende fra 10 til 11, ligeledes om Eftermiddagen begge uanmeldt. Den Uorden jeg ved slige Udeblivelser maa være Vidne til ved og i mine egne Læsetimer, uden at kunne forebygge den, er en haard Prøve for Taalmodigheden. Den 20de anmeldte han efter hosfølgende Seddel, efterat Skoletimerne vare begyndte, at han ikke kunde komme om Eftermiddagen, hvor han havde to Timers Undervisning at give. Af billig Indignation over denne Fremgangsmaade og ikke mindre af Følelse for Pligt, Skolens og hans eget Bedste, foreholdt jeg ham alvorligt Følgerne af samme, men det er saa langtfra at jeg derved udrettede noget, at han meget mere ved hosfølgende Seddel, for at vise mig sin Ringeagt for mine Erindringer, d. 25de meldte, at han den Dag læste ikkun fra 8 til 10; Formen og Tonen i den Anmeldelse røber Characteren. Saa meget mer epaafaldende maatte hans Fraværelse fra Skolen den Dag være, da Adj. Boysen med Ephorernes Tilladelse var rejst to Dage før Ferien, naar hans Timer kunde blive besatte; for at skaffe ham denne soulagement var jeg allerede paa Skolen i Boysens første Time, og Blicher var tilsagt fra 11 til 12, da han sendte sin Anmeldelse.

Da jeg nu frygter, at en saa skjødesløs Behandling af hans Embede skal vedblive i de 2 Maaneder, som er tilbage, inden han venter sin Afsked, har jeg troet at burde gjøre hvad jeg kan gjøre, nemlig i Tide at anmelde alt for den

kongelige Direction, at Højsamme efter sin Visdom deels maatte kunde afværge samme, deels og forebygge for mig for Fremtiden lignende krænkende Fornærmelser for Pligts Opfyldelse; thi slige Anmeldelser kan jeg ikke ansee med Ligegyldighed, ligesom jeg ogsaa er forvisset om, at den kongelige Direction højligen misbilliger samme. Let vilde det være mig at have den Rolighed, som min Alder kræver og mit Sind saa meget ønker, naar jeg uden Følelse for egen og andres Pligter saavelsom for Skolens Vel med Ligegyldighed kunde see paa; at Enhver ikke gjorde andet, end hvad han fandt for godt. Da dette strider ligesaameget mod min Tænkemaade som imod min Pligt, haaber jeg hos den kongelige Direction at finde den Beskyttelse imod enhvers Uvillie og Fornærmelse, som samme paadrager mig.

Randers, d 2. Aug. 1811.

[Rigsarkivet.]

Underdanigst
L. S. Lund.

De to af Rektoren omtalte «Anmeldelser» lyder saaledes:

«At jeg ikke kan komme i Eftermiddag paa Skolen
mældes ærbødig
Blicher».

Den 20. Juli 1811.

[25. Juli.]

«I Dag læser jeg kun fra 8 til 10 Formid.
Blicher.

Til Hr. Rector *Lund*».

Det svære Kæremaal fra Rektorens Side affødte følgende Direktions-Skrivelse:

Til
Hr. Rector, Mag. Lund!

6. Aug. [1811].

I Anledning af Hr. Rectorens P. M. af 3. (?) d. M. har Directionen tilskrevet Adj. Blicher saaledes, som De vil erfare af indesluttede aabne Brev, hvilket De, efterat have gjort Dem bekjendt med sammes Indhold, ville behage at tilstille bemeldte Adjunct.

De hidsendte tvende Anmeldelses-Sedler følge herved tilbage.

Brevet til Blicher lød saaledes:

Til Adjunct Blicher i Randers!

6. Aug. 1811.

Directionen har med yderste Mishag ikke blot erfaret den Ligegyldighed mod de Dem allernaadigst anbetroede Embedspligter, hvori De med Deres Læretimers fortsatte Forsømmelser har gjort Dem skyldig, men ogsaa i tvende hertil indsendte originale Anmeldeises-Sedler, som De har ladet Skolens Rector, Deres umiddelbare Foresatte, tilstille, bemærket en utilbørlig og mod Frdn. af 7de Novb. 1809 §§ 37 og 38 stridende Tilsidesættelse af Deres Subordinations-Pligt. Man vil herved paa det alvorligste have Dem advaret i den Tid, i hvilken Deres Tjeneste ved den lærde Skole i Randers endnu maatte vare, ikke at gjøre Dem skyldig i lignende pligtstridig Adfærd, da Directionen i modsat Tilfælde vil see sig nødsaget til, allerunderdanigst at andrage paa, at De ikke blot uden videre afskediges, men ogsaa drages til Ansvar for egenmægtig Forsømmelse af Deres Embedspligt.

[Rigsark.]

At Blicher maa have forsvaret sig overfor disse ret haarde Beskyldninger er en selvsagt Ting; men beklagelig nok er de Dokumenter, der muligvis kunde have retfærdiggjort hans Handlemaade, nu sikkert tabte; saaledes ogsaa det, der omtales i følgende Direktions-Skrivelse:

Til Hr. Rector Mag. Lund!

24. Aug. 1811.

Hvad Adj. Blicher i en hertil indsendt Skrivelse af 12. d. M. har andraget paa, vil Hr. Rectoren af vedlagte Afskrift erfare. I den Anledning anmoder Directionen Hr. Rectoren om, paa dens Vegne skriftlig at tilkjendegi[ve] bemeldte Adjunct, at han kan vente, ved indeværende Skoleaars Slutning at blive entlediget fra sit Lære-Embede ved Randers lærde Skole; men at den af ham begjerte Undersøgelse angaaende hans Embedsførelse er bleven befunden ufornøden, idet Directionen har haft de Documenter ihænde, hvorpaa den til ham under 6. d. M. udfærdigede Erindring var grundet, om hvis nøjagtige Efterlevelse i hans endnu øvrige Embedstid Directionen ikke tvivler.

Malling. *Moldenhawer.*

[Vib. Ark.]

Engelstoft.

Striden munder omsider ud i følgende Meddelelse fra den høje Direktion:

«Til Rector Lund!

I Adjunct Blichers Sted, hvis formelige Entledigelse fra det ham anbetroede Lære-Embede endnu beroer paa Hans Majestæts allerhøjeste Approbation, har Directionen constitueret Studiosus Andr. Gottlieb Rudelbach» etc. — — Om ham hedder det, at han har forpligtet sig til i Slutningen af denne Uge «at afgaa til sit Bestemmelsessted, og er bleven anvist til af Hr. Rectoren at modtage nærmere Underretning om de ham i hans Egenskab som Lærer ved Skolen i Adjunct Blichers Sted vedkommende Forretninger og Pligter».

15. Oct. 1811.

Under samme Dato skreves der til Stiftsøvrigheden over Aarhus Stift:

«Adjunct Blicher ved den lærde Skole i Randers er paa hans gjentagne Ansøgninger om at turde forlade sin Lærerpost dertil givet Tilladelse i Forventning af, at han med det første ved Hs. Maj.' Resolution vil blive entlediget fra sin Tjeneste. For at forebygge Standsning i det geografisk-historiske Lærefag» — — konstitueres Andr. Gottl. Rudelbach *med 400 Rdl.* om Aaret.

Malling. *Moldenhawer.*

[Rigsark.]

Engelstoft.

Kort efter rystede Blicher Randersstøvet af sine Fødder og drog ud til sin Far, Randlev-Præsten, og tog hans Smule Jord i Besiddelse for sig og sin bestandig stigende Rollingflok.

Hvor Skylden laa til denne Skolemisères kjedsommelige Udgang er nu ikke let at afgjøre. At Lund roses af dem, der er af hans Aand, er ikke at undres over. Saaledes siger hans Eftermand, Flemmer:

— — «Hans Kundskaber var grundige; hans Iver var selv i hans høje Alder ikke kjølnet, og hos alle de bedre af sine Discipler har han efterladt sig et kjærligt Minde; hans Stilling som Rector var ikke altid den heldigste . . . de Lærere, der skulde være hans Medhjælpere, var ikke altid saadanne, at hans Embedsforhold til dem kunde være ham behageligt og

glædeligt». [Der fik Blicher den!] «Hans Karakter var af Naturen meget skarp og satirisk.» *)

Egenskaber, som sikkert heller ikke var fremmede for vor Digter-Adjunkt. Lund har da sikkert været lidt for pedantisk og embedsmandsstram, og Blicher betydeligt mere Friluſts-Poet end det er foreneligt med en Latinskoles Reglement.

Da Lund døde i 1832 udtrykte en Lokalpoet [N. Dreier] sig i disse rosende Mindeord:

Held *Olding!* Dig, som gik til Hvile,
af Dage mæt — paa Veldaad rig!
med taareblindet Øies Smile
en takrørt Slægt ømt mindes Dig.
Som Mand, Du var dit Huses Ære,
som Fader dine Elsktes Trøst:
som blid ved Vandel, saa ved Lære
Du virked tro til Brødres Lyst.

Naar *De* — som Du med ædelt Hjerte,
med Retfærd og Retsindighed,
til Viisdoms Tempel Vejen lærte — —
naar de velsigne dine Fjed,
o, da, o, lad en *Faders Stemme*
sig blande tavst med disses Bøn,
han aldrig, aldrig skal forglemme
Din Fadergodhed mod hans Søn! **)

Hvad Blicher angaar, da lader Hundrup «hans friske, duftende Digterkrans dække hans Skrøbeligheder», mens Selmer hævder, at «Lærervirksomheden udentvivl ikke har tiltalt ham synderligt». At Blicher dog ikke har været nogen ren Sinke som Lærer, derfor borger Lauritz Foss' Skildring, og afdøde Fr. Barfod skriver, at «en nys afdød Broder af mig, der havde haft Blicher til Lærer i Aarene 1812—13, og som selv siden var en dygtig Lærer, havde megen Kjærlighed og Agtelse for ham som saadan og stiller ham navnlig i bestemt Modsætning til en anden navngiven Mand, idet han skriver: Steen Blicher «vilde i det Hele taget vel næppe have kunnet passe sammen med hin i dette Foretagende, da det gik ud paa en yderst overfladisk Uddannelse af de unge Mennesker» ***).

*) Hundrup, Randers lærde Skole, S. 25—26.

**) Rand. Avis 1832, 3. Sept. Nr. 138.

***) «Aftenlæsning» (1869) 6. B. S. 22. — Ved «en anden navngiven» sigtes vel til Niels Blicher, der en Tid lang forberedte unge Mennesker til Skolelærerexamen.

Hvorledes Blicher selv saa paa Sagen, ser man bedst af det saakaldte «Kjædebrev», som han i 1811 sendte sin Ven Jens Lyngbye, Præst til Thunø, men offentliggjorde først mange Aar efter [«Sneeklokken, 1826], da den bedske Smag var dampet af det. Saasom det refererer sig til en paa Blicher-Dokumenter karrig Tid, og det desuden har betydelig Interesse som det første Digt, i hvilket Blichers brede Lune aabenbarer sig i frodig Udfoldelse, anføres det her i sin Helhed:

God Dag, Hr. Jens! Velkommen hid til Thunø Land*),
velkommen Nabo, til den tangbeklædte Strand!
Jeg siger Nabo, thi naar Du mod Vesten stander,
Du seer den Hytte, hvor din gamle Ven nu lander.
Jeg siger Hytte, thi det er en Præstegaard
og ikke et Palais, hvor jeg nu Føden faaer.
Jeg siger Føden, thi det er jo Hovedsagen,
og en Taar Øl man faar vel sagtens og til Maden.
Jeg siger Øl, thi Vinen nu lidt kostbar falder,
Og bare Vand i Tarmene slaaer tit Rabalder.
Jeg siger Tarmene, thi Mave jeg ej har,
men er saa tynd og slunken, som jeg altid var**).

---

*) Jens Jacobsen Lyngbye var en Bondesøn fra Himmerland [f. 1772. † 1824], der fik Thunø Kald 16. Aug. 1811.

I 1823 indsendte han til Kongen følgende snurrige Ansøgning om at maatte forflyttes til *Trige* i Vester Lisbjerg Herred:

Jeg allerunderdanigst søger Trige,
thi Præsten der er i de Dødes Rige.
Aar fem Gang ti og eet paa Jorderige
jeg levet har, skjøndt knapt og smaat tillige:
maa dog for mine Creditorer vige,
nu mine Sønner efter Skolen hige.
Gid Deres Majestæt nu vilde sige:
Den tolvaars Præst paa Thun' skal have Trige.

Hans *Taksigelse*, da Ønsket opfyldtes, gaar paa samme Melodi.

[Se Berl. Tid. 4. Sept. 1869.]

**) *Werlauff*, der omkring 1801 jævnlig traf Blicher hos Brøndsted, skildred ham til Barfod som et net, ungt Menneske, meget beskedent og tilbageholdende, men — som det syntes — i høj Grad hektisk [Barfod: Aftenlæsning, 1862, S. 296]. — Som Forpagter skildres han saaledes: «Lang og smal med et noget langagtigt Ansigt og lyst Haar. Han talte hurtigt og var livlig og munter i hele sin Færd. Naar han gik paa Jagt og hans udelte Opmærksomhed udkrævedes, var han noget hængmundet. Uhyre behændig var han og kunde med den største Lethed springe over meget brede Grøfter. Altid gik han med Briller, endog paa Jagten, men kunde ogsaa med dem se i betydelig Afstand.» [E. T. Kristensen og M. A. S. Lund: St. St. Blichers Liv og Levnet, S. 19.]

Jeg siger var. thi nu jeg efter Fedme tragter
og fra en smal Adjunct bli'er til en tyk Forpagter.
Jeg siger smal Adjunct, thi de bli'er ikke fede,
som maa ved Husmandskost paa et Katheder svede.
Jeg siger svede, thi en god Motion det gi'er,
naar baade traadt og sparket man tillige bli'er.
Jeg siger traadt, men mener ellers oversnøflet,
for Disputere-Lyst tilstrækkeligt karnøflet.
Karnøflet siger jeg, thi slig en Hovedgrund
ej refuteres let som denne: Knægt, hold Mund!
Jeg siger Hovedgrund, thi hvordan man sig vrider,
man immer dog tilsidst i sure Æbler bider.
Jeg siger sure, thi det koster megen Møje
Dumhed igaar, i Dag, i Morgen at fordøje.
Jeg siger Dumhed, thi det kalder man Sottise,
naar der er lidt Forstand i visse Folks Malice.
Jeg siger visse Folk, thi jeg vil ingen nævne,
de ellers kunde sig paa mig og Mine hævne.
Jeg siger Mine, thi jeg haver mig en Kone,
jeg ikke bytte gad for Svearikes Throne.
Jeg siger Svea, thi man der saa svimmelt sidder!
Jeg troer, at jeg faldt ned, om jeg endog var Ridder*),
jeg siger troer, thi man kan dog ej altid vide
om en Forpagter ej Statshesten kunde ride.
Forpagter siger jeg, thi det er andres Ager,
hvoraf jeg nu skal tærske Korn til mine Kager
Jeg siger Ager, thi her er slet ingen Enge,
ej heller noget Træ, hvori man sig kan hænge.
Jeg siger hænge, thi her er slet ingen Sø,
ja neppe nok en Dam, hvori man kunde dø.
Jeg siger kunde, thi det er ej sagt man vil,
man er endnu for ung og lykkelig dertil.
Jeg siger lykkelig, thi Penge jeg ej har**),
men Sundhed derimod, *etcætera,* min Faer.
Jeg siger *cætera,* thi Skæbnen har beæret
mig med sit Venskab og en frugtbar Viv foræret.
Jeg siger frugtbar, thi alt i det første Aar
en Vugge med to Rollinger paa Gulvet staar.
Jeg siger Rollinger, thi de er bitte smaa;
det er kun et Par Aar, da man den første saae.
Jeg siger man, thi jeg var ikke selv tilstede,
da hans Tilværelse begyndte med stor Glæde***).

---

*) 1792 dræbtes Gustav III. i en Sammensværgelse, og 1809 bortjog man hans Efterfølger, Gustav IV. Adolf.

**) Har han da allerede destilleret Konens rundelige Medgift, der et halvt Aar i Forvejen af Skifteretten ansloges til op over 15,000 Rdl.?

***) Nej vel, thi det er ikke hans egen Søn, men Stedsønnen *Niels* (født 1809), hvorom Talen er, — den senere Farversvend, der løb rent gal ud og gjorde Blicher saa mange Knuder, hvad siden vil blive oplyst. Den anden af de «to Rollinger» er Blichers Førstefødte *Peter Daniel* (født 14. Marts 1811); senere Præst paa Vænø.

Jeg siger Glæde, thi det er en sand Plaiseer,
naar tvende Elskende — jeg vil ej sige meer.
Jeg siger meer, thi sligt tør man slet ikke skrive,
for Hovedet ej af Blufærdighed at rive.
Jeg siger Hovedet, thi naar først det er borte,
for Resten jeg ej gi'er en gammel, lurvet Skjorte
Jeg siger Skjorte, thi jeg haver ingen Særk.
Men stop nu! denne Digression var lidt for stærk.
Jeg siger Digression, thi egentlig jeg vilde
Dig bede komme ofte her hos mig til Gilde.
Jeg siger Gilde, men jeg mener Smørrebrød
med Ost og Pølse paa, samt Godtøl til vor Død.
Jeg siger til vor Død, thi saa er Smauseri,
samt Kyssen, Drikken, ogsaa videre forbi.
Jeg siger videre, thi der er mange Løjer,
som os foruden dem i Jordens Dal fornøjer.
Jeg siger Dal, thi Jylland er et bakket Land.
Enfin, min søde Ven! kom nu saasnart Du kan!
Jeg siger Ven, men mener ogsaa din Veninde.
jeg ønsker hende snarlig her hos mig at finde.
Jeg siger snarlig, thi min kjære Hr. Jens Lyngbye,
naar Vinden østlig er, saa skynd Dig hid til Dyngbye.
Jeg siger Dyngbye, men jeg mener Randlev By;
did skal Du paa en Skude fra din Fæstning tye.
Jeg siger Fæstning, thi Du er for Gjæster sikker,
kun ikke for Besøg udaf din Ven

Steen Blicher.

BLICHER SOM LANDMAND.

Nu kom der for Blicher en Tid, hvor Pegasus maatte tage Sivpude om Bringen og trække Ploven, og Musen kiltre Skørtet op og gaa i Furen og lægge Kartofler. Han havde ikke været i Randlev ret længe, før han indmeldte sig i en lille snurrig Forening, som hans Far i 1811 havde oprettet blandt Egnens Bønder. Gjennem et lille trykt Udtog af «det Randlevske Selskabs Hovedprotocol for Aaret 1812, udgivet af Niels Blicher» og indsendt til Landhusholdningsselskabet 29. Jan. 1813, faar vi et Kig ind i Foreningen. Her berettes det bl. A. [S. 12], at der 2. Juni 1812 er blevet afholdt et Møde hos «Medbestyrer», Skolelærer Peder Olsen Woergaard i Dyngby, ved hvilket Niels Blicher udtalte, at «han, der har den Ære at være Formand for saa hæderligt et Selskab, finder nu, da Selskabets Forhandling udvides og hans andre Forretninger, at han behøver en virksom Medhjælper, og har derfor overdraget til sin Søn, *Steen Steensen Blicher*, at drive Præstegaardens Avl, hvorved han vil gjøre Forsøg med, hvad Nyttigt han har læst og erfaret, og som her kan være anvendeligt. Bemeldte St. St. Blicher har tilbudet sig at gaae ind som *Selskabets Bogholder*, hvilken Bestilling han fra i Dag af tiltræder».

Forhandlingsprotokollen ses da ogsaa fra denne Mødedag af at være underskreven foruden af N. Bl. og 8 andre navngivne tillige for første Gang af *S. S. Blicher.*

Og nu findes hans Navn ret hyppigt. Saaledes Side 19, hvor det hedder:

«Selskabets Pengeforfatning er ifølge Regnskabsbogen saaledes: Indskud til *Fondet* til Dato 188 Rdlr. aarligt Bidrag som

for det løbende Aar betales d. 28. Januar førstk., 27 Rdlr. 4 Mk. 8 Sk. Til fornøden Oplysning staaer det her anmærket: at der af Hr. Bogtrykker Elmquist, i Betragtning af de betydelige Skrivter han har skænket til Selskabet, hverken modtages Indskud eller aarligt Bidrag.

Randlev, d. 30. Novb. 1812.

S. S. Blicher.»

Ved et Møde i Randlev 3. Decb. 1812 uddeles der nogle Sølvtheskeer for god Vævning og for mange Tønders Kartoffelhøst. [En Bonde triumferer med hele 56 Tdr.]:

«Dernæst blev det af Formanden og begge Sognefogderne, Simon Knudsen i Randlev og Erich Sørensen i Bierager, bragt i Forslag at lægge udmærket Vind paa Tarveligheds Fremme f. Ex. i Gildelaug og med Klædedragten. De bleve enige om at drive paa, at indskrænke Gildedagene til een, ganske aflægge al Kaffe og Thee, saameget mueligt indskrænke Brændeviins Brug, og at behjelpe sig med Klædedragt af egen Forarbeidelse.»

Protokollen er underskrevet af:

N. Blicher. S. S. Blicher. E. Sørensen. O. Bech. S. Knudsen. P. Woergaard. P. Jensen. R. Rasmussen. J. Berthelsen. P. Mortensen.

I Nr. 14 af «Aarhuus Stiftstid.» for 1813 hedder det om samme Forening:

«Den 28. Januar har Randlev Selskab for gavnlig Virksomhed, der stiftedes for 2 Aar siden, holdt sin Generalforsamling i Randlev Præstegaard. Først fremsagdes:

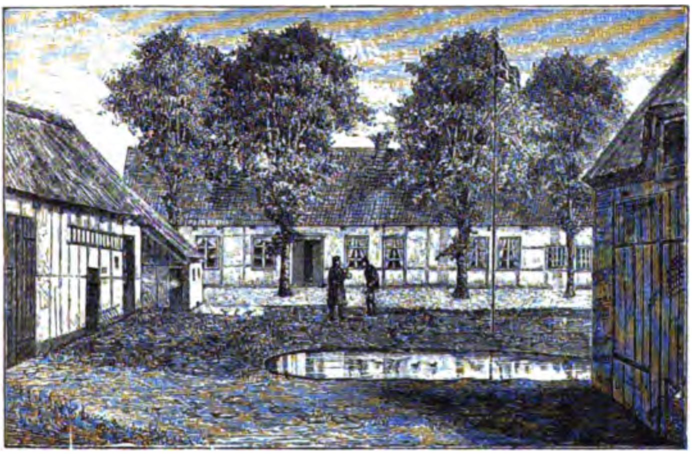
Kongen opnaae sneehvid Alder!
Tronen staae til Verden falder
Som vor Kongestammes Arv!
Pennen løbe! Ploven skride!
Sværdet hvile! Kølen glide!
Himlen fremme Danmarks Tarv!*)

Derefter uddeltes Præmier til 4 af Omegnens Bønder.»

Til en Begyndelse fordybede Blicher sig i Randlev Præstegaards senede Agerland i Haab om at finde Lykken under dens duggede Grønsvær ved en fornuftig Anvendelse af Møg og Mer-

*) En lidt fri Gjengivelse af Ambrosius Stubs' «Aria». [Se Fr. Barfods 5. Udg. af «Samlede Digte af Ambrosius Stub» S. 87.]

gel*). Men snart blev dog dens Markskjel ham for snævre, saa begyndte han at skrive i Tidsskrifterne, mest i de agrariske. I «Landøkonomiske Tidender» blandt Folk, der med Sagkundskab skriver om «Blodpis» hos Studen og «Trommesyge» hos vore Køer, vil vi ogsaa træffe Steen Blicher; han er nu steget ned fra Ossians Taagehimle for at meddele os sine uforgribelige Meninger om «Faarefoldning» [«Landøkon. Tid.» 1816 5. 163—68]: «Danmark er et Kornland» — saaledes begynder han en længere Artikel — «Landbrug vor nærmeste og vigtigste Næringskilde; men den hæmmes ved Savnet af Markfred, og dennes værste Fjende er *Faaret*». Det Dyr ødelægger alt, derfor maa det tøjres; han anbefaler til den Ende en Faarefold, «som nu paa 5te Sommer

Randlev Præstegaard.

har været i Brug *paa Randlev Præstegaardsmark*». Folden er af Lægter: 5 Al. bred, 10 Alen lang, $^3/_4$ Al. høj, og har Plads til 12 Faar med Lam; den flyttes 10—12 Gange om Dagen af en halvvoxen Knægt blot ved at han lægger Ryggen imod den, thi Folden staar paa Hjul. — 20 Faar græsses saaledes en Sommer paa 1 Td. Land Bygsæd; er det Kløver, behøves kun $^1/_3$ Td.» —

---

*) Blicher kjøbte sig dog ogsaa snart en lille Privatejendom. 24. Maj 1813 hedder det: «Herr Steen Blicher eyer i Randlev Hartkorn, Ager og Eng 7 Skp. $1^3/_4$ Alb., hvoraf Ildstedskatten er $^3/_4$ Skp. Rug og $^3/_4$ Skp. Byg.» Senere lod han det udparcellere; 1817 afhændes sidste Bid. Hans Navn er den Gang ikke mere almindelig kjendt, end at Amtsstuen staver det «*Steen Blikker*» [Rigsark.] [Sml. Kristensens og Lunds: Blichers Liv og Levnet S. 16.]

Folden, der kan vare 10—20 Aar, koster ikke mere end Tøjrene. — Han opregner en Hoben Fordele ved denne Indretning og ender saaledes:

«Er dette Sværmeri, da ville Danmarks Økonomer gjendrive mig, men er det ikke, da staa de mig bi af al Magt til vi engang, *iførte dansk Nationaldragt af dansk Uld, kunne undvære fremmede Landes Producter, eller betale disse.*»

Randlev i Hadsherred 1816. *S. S. Blicher.*

Blicher berører her et Yndlingsæmne, som han senere ofte vil vende tilbage til.

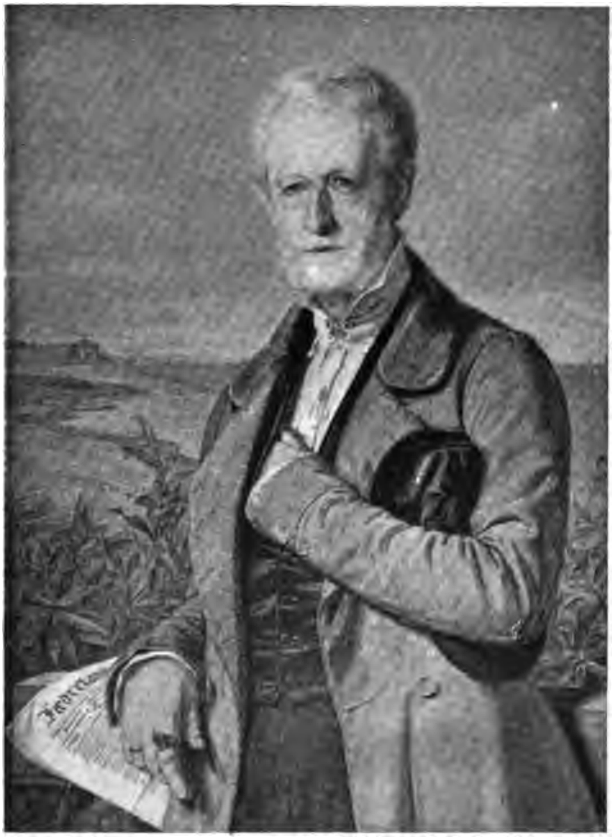
I samme Tidsskrifts 6te Bind (1817*) Side 242—49 diverterer han os med «Et lidet Bidrag til Kundskab om Vexeldrift»:

«I denne — som man tør haabe — for vort Landbrug lykkelige Crisis, maa enhver Erfaring, som kan bidrage til at uddrøvte Sandheden, være af Vigtighed»; saaledes begynder han, og med megen Paagaaenhed skildrer han nu detailleret Fordelene ved de mere moderne Dyrkningsmaader, «det engelske Firemarksbrug», som han selv har forsøgt paa en 13 Tdr. stor Toft paa Randlev Præstegaards Mark. Han hævder, at hans Driftsmaade maa meget foretrækkes for «de her i Egnen brugelige holsteenske Sædskifter» (Ottemarksbruget). Han beklager den krigerske Tone, der aabenbarer sig i de fleste landøkonomiske Fejder i Samtiden: især vilde det være rart, om Foregangsmændene [her sigtes især til *Joh. Chr. Drewsen*] kunde fritages for de idelige personlige Angreb. Han slutter med følgende for Blicher saa karakteristiske Ytringer: «Ingen af disse [ɔ: Foregangsmændene] har vel paastaaet at være ufejlbare; men fordi de ikke stedse fremsætter deres paa Erfaring byggede Grundsætninger i optativisk eller conjunctivisk Form, fordi de ikke altid indleder deres Meninger som hin engelske Professor med: «Jeg fordrister mig at tro», «jeg skulde næsten vove at have den Formening»; fordi de, hvor de har *erfaret*, ligefrem siger: «Vi veed», fordi de ikke paatager den Beskedenhedsmaske, der kun altfor ofte skjuler Stolthedens Aasyn — derfor burde de dog hverken føle Jens Jensens Plovkjæp — en Mand, der paa Sproget nær, hverken i sin Angrebsmaade eller i sine Angrebsvaaben fornægter Bonden; — ikke heller trædes paa Tæerne med saadanne Træsko som de, i hvilke Anonymus i

*) Længere frem i Artiklen lærer vi, at den er forfattet den 17. April d. A.

«Minerva»s Decemberhæfte 1816 heel vægtigen fremtriner». — Artiklen er underskrevet *S. S. Blicher, Cand. theol.*

Ved disse sidste Ytringer sigtes der til en Artikel af Drewsen i Almanakken for 1816: «Om Brakmarkens Benyttelse med Vikker». Artiklen henvendte sig til Bondestanden og var skrevet i en meget hjærtelig Tone: «Det vil derfor maaske ikke være

J. Chr. Drewsen (f. 1777 † 1851.)
Efter J. Roeds Maleri.

Dig ukjærkomment, min gode Bonde, at erfare, hvorledes Du kan opnaa Brakkens Hensigt uden at tabe et Aars Afgrøde». — — Den slutter som følger: «Hør og følg derfor dette Raad, kjære Bonde! der er givet Dig af en Mand, der selv har dyrket Jorden i omtrent 17 til 18 Aar, som vil Dig vel, og som er og kalder sig din sande Ven, Joh. Chr. Drewsen». — Denne Artikel

fik et skarpt Tilsvar i «Dansk Minerva»s Decemberhæfte for 1816. [Se ligeledes Landøk. Tid. 5. B. Side 96—120 og 526—44.]*).

Blichers Artikel er forøvrigt interessant ogsaa derved, at han allerede saa tidligt har vidst at krydre sin Stil med jydske Dialektudtryk; han bruger saaledes Skriveformlen: Kartøffer, han siger *Klever* for Kløver, han taler om den «ved 4 *Halme* udpinte Jord». og nævner en Mark, der «efter det her gængse Udtryk er saa *vel tillavs*, at Bygget kan saaes deri efter een Pløjning».

Da de danske Tørvemosers rette Udnyttelse endnu i vore Dage er et brændende Spørgsmaal, skal vi her efter *Nye Landøkon. Tidende for 1822* 4. B. S. 70—74 optrykke en Artikel, der ved sin friske Gjengivelse af Mosenaturen — især i Indledningen — bringer Tanken hen paa somme af hans jydske Noveller:

«Om de jydske Hedemosers Opdyrkning.

Naar man staaer paa en af Højene ved Graaemose, seer omkring sig til alle Sider og seer — Moser og Lyng, Lyng og Moser, og er uvis om, hvilken af disse har givet Kong Svend sit Tilnavn: da føres man uden sit Vidende tilbage til Syndfloden. Her neden under os ligger den bleggraa Slette — ikke Eng, thi her klingede aldrig nogen Le — ikke Tørvemose — thi her gravede aldrig nogen Spade — ikke Kjær, thi Vand ses ikke, men staaer kun i vaade Aar usynlig mellem Tuerne: disse Tuer, der.

*) At Drewsens store Hjærtelighed ogsaa er faldet andre for Brystet end den spydige Navnløse i Minerva-Hæftet, derom vidner følgende ondskabsfulde «Sonnet paa Nytaarsdag 1820 til Hr. Kammerraad og Papirmøller J. C. Drewsen fra den danske Bondestand» [Viborg Samler 1820 Nr. 3; sml. Nr. 12.]:

«Naadigste Patron og Ven, vi takker
For den megen gudelige Snak,
Snart om Vikker, snart om Møg og Brak
Du tilskriver os i Almanakker.
Herlig Ruskomsnusk Du macher!
Med halv islandsk — halv Rapee-Tobak
Du os bygger Hus og Hæs og Stak
Udi Mose, Hede og Sandbakker.
Ak hvad have vi i Dig for Mand
Store Drewsen, lille Thaer†), o Kjære,
See et lille Ønske vi frembære,
Da stor Giengjæld vi ei offre kan:
«Gid Dit stemplede Papir maa være
Frit i Aar for Brakjord, Møg og Sand!»

†) Tysk Landøkonom, f. 1753 † 1828.

bevoxede med Græs, Lyng, Pors, Tyttebærris, Tranbærris, Blaarbærriis og Byllebærriis, betrædes kun af Hornkvæg, Hyrder og Urfugleskytter. Denne Slette ender sig i flere Terrasser, som skyde sig to, tre og flere Alen ned mellem Lyngbakker og lede til andre af samme Beskaffenhed; fra disse atter Terrasser til andre større og større, og endelig den store Graaemose, der strækker sig mere end en halv Miil ud i Sønder. Saaledes Kongemosen mellem Lysgaard og Hvâm, saaledes flere, hvor Syndflodens Vande synes at have stagneret, synket og synket, indtil Sø blev til Eng og Eng til Ørken. Naar skal denne Ørk blive opdyrket Land, naar skal Hvede og Rug og Byg og Havre bølge her istedetfor Siv, Harekamp, Pors, Lyng og alle Arter Vaccinier? Engang — men om dette engang skal være sandt, det beroer paa os selv. De tørre Lyngbakker, de sandige Skrænter imellem Moserne forvandles Aar for Aar til Agre! men hvilke? tyndtbesaaede, tyndtbevoxne, sparsomt lønnende sine Dyrkeres Sved. Alhedens vide Sletter grønnes og gulnes hvert Aar, og Tusinde leve af Ahlens karrige Overlæg, men Mosernes rige Guldgruber ligge unyttede, uprøvede hen, til en dristigere, klogere Efterslægt vil aabne disse Miner.

Hvorledes skulle de aabnes? ved Kløgt og Flid. Hvormed skulle de aabnes? naar vi ville -- alvorligen ville.

Vandet, der siver i Grunden, er let afledet; her er Fald overalt. Hovedgrøfter gjennemskjære Moserne, Landgrøfter udstikke Agre til hine. Spaden og Hakken afskjære Tuerne, Luften tørrer disse, Ilden brænder dem og forvandler dem til Gjødning, der for flere Aar fremkalder de rigeste Afgrøder, hvilke laanes Dyrkerne forud — Capitaler, hvoraf Renter ikke gives, men tages.

Lad saa Hederne hvile lidt, her er Løn for Arbejde og — bedre Løn. Huse og Gaarde ville rejse sig rundt om ved Mosernes Landinger, og Velstand smile, hvor nu Armod — men, er det ikke Drømmerier? Kunster? Projectmagerie? Gaa til Tydskland, til Emsflodens Bredder! Der er det ikke Projecter, ikke Drømme, men Kunster, skjønne, virkelige, velgjørende Kunster. O! at ogsaa slige Kunster her i Danmark maatte omskabe de mange hundrede, ja tusinde Tønder Land, ikke ufrugtbar, men ufrugtbringende Mose, til Velsignelsens Agre og Enge. Allene i Hids, Lysgaard, Ginding og Hammerum Herreder ligger begravet dagligt Brød til over fem tusinde Munde. «Det var meget!» ja, tilforladelig alt for meget! alt for meget Gode saaledes at oversee, forsømme, ringeagte. Lad os engang see! Her er Konge-

mosen (som tilhører Kronen) over 100 Tdr. Land, her er Hogild Mose over 2000 Tdr., her er Graaemose (ogsaa Kongens) med alle sine omliggende, endnu større, her er Kølvraae Mose, begge Simmelkjær Moser, Røgen Kjær endnu større, her er Avlum, Romvig — men det vil fylde mere end eet Blad at nævne dem alle, som nu ligge og vente paa Menneskehænder, og mere end to Kvadratmile, naar de maaltes. En Familie kunde her nære og ernære sig paa 20 Tdr. Land, og fem Mennesker til en Familie udgjør — 7200 Sjæle!!

«Men! hvorledes skal dette skee?» Ved Regjeringens Medvirkning, ved Landhuusholdningsselskabets Klogskab, Kyndighed, Iver; ved Exempler, Opmuntringer, Belønninger — og overalt ved — en Begyndelse, en viis, god, alvorlig Begyndelse. Om denne er nær, det beroer paa de Mænd, som arbejde paa Danmarks sande Vel, og som arbejde for Nutid og Fremtid.

For at give et — i det mindste ikke vildledende Vink, foreslaaer jeg til nærmere Overvejelse: Det ædle, driftige, og ved virket Gavn højstfortjente Landhuusholdningsselskab kjøber eet eller i forskjellige Egne flere Mosestykker, som nu ville kunne faaes for Spotpriis, bygger og besætter disse Steder med duelige Landmænd, hvortil mange unge, helst ugifte Mennesker ville findes meer end villige nok. Naar disse Steder efter 6, 8 flere eller færre Aars Forløb befandtes i fuldopdyrket Tilstand, ville de sikkert med Fordeel kunne sælges! Exemplet var nu givet, Syn for Sagen, og den ene Mosegaard vilde rejse sig ved den anden. Hvad anbelanger selve Dyrkningsplanen, da har man for det første Exemplet i de oldenborgske Moser, hvor Tørven opstakkes og brændes, derpaa Boghvede og siden andre Kornsorter saaes og høstes i stor Overflødighed, og her var Arbejdet lettere, da Tuerne hastigere og nemmere kunne afskjæres og dog give Aske nok til kunstig Gjødning, indtil den naturlige — som en nødvendig Følge af de nye Afgrøder, kunde gjengive Jorden den laante Capital med Renter og Renters Renter, — Andre for Localet mere passende og hensigtsmæssigere Planer ville vore indsigtsfulde Landsmænd, som tildeels beklæde hæderlige Poster i det sandelig ærværdige Selskab, selv bedst vide baade at lægge og udføre. Nu da! maatte dette mit givne Vink ikke henglimte ubenyttet, og een eller flere af de foreslaaede Experimentgaarde hæve sig som Ceres's Templer i Ørken!

Skrevet i Aaret 1820 mellem Jyllands udyrkede Moser af

S. S. Blicher.»

Nu er Blichers landøkonomiske Bemængelse for lang Tid siden forsvunden i Glansen fra hans rent skjønlitterære Fortjenester; men selv har han ingensinde anseet den for ringe, ja baade Brevene og «Erindringerne» bære mere end et Vidnesbyrd om, at der var Tider, hvor han var nærved at hælde til den Opfattelse, at hans Virksomhed for Lands og Folks økonomiske Ophjælpelse var af nok saa megen Værd som hans af Datiden ret oversete Digte og Noveller.

Vi er ikke istand til at afgjøre, hvilken Betydning hans Indblanding i sin Samtids agrariske Forhold kan have haft. Vi skal her henvise til, hvad den nuværende Sekretær i Landhusholdningsselskabet, *H. Hertel,* har skrevet derom i Biografisk Lexikon 2. B. S. 391, hvor han slutter en Artikel om Blichers økonomiske Forfattervirksomhed saaledes:

«Blichers landøkonomiske Skribentvirksomhed falder fortrinsvis paa en Tid, da den raske Udvikling, der i Aarhundredets Begyndelse karakteriserede vort Landbrug, var afløst af Stilstand eller delvis Tilbagegang. Stod han end ikke i første Række, hørte han dog med til de Mænd, der ved at bryde nye og mere rationelle Baner for Landbruget, atter søgte at bringe dette over det døde Punkt.»

BLICHER OG BAGGE.

Blicher var gjennem hele sit Liv en ret stridbar Natur; han er af den Slags Mennesker, om hvilken Jyden siger, at «de er som en Hwerrel for en Dar»; den mindste Krænkelse bringer dem til at stejle. De er ikke faa, med hvilke Blicher har haft et eller andet polemisk Mellemværende. Især i sin Ungdom boltrede han sig flittig i Bladkiv; det er ham næppe muligt at skrive selv om saa harmløse Æmner som Brak- eller Faareavl uden at komme i Haandgemæng med sin Samtid. En af de første, der kom ud for hans satiriske Pen var en løjerlig Fetter, der vel nu er glemt af de fleste, men som saalænge han levede gjorde alt, hvad der stod i hans Magt for at henlede Opmærksomheden paa sig. Vi sigter til *Ove Georg Frederik Bagge*, Figurant ved det kongelige Theater i Kjøbenhavn, Dansemester over Laaland-Falster, Sjælland og Jylland, Tolk og Translatør i Spansk og Fransk i den Stad Randers, Boghandler og Lejebibliothekar sammesteds, «jydsk Digter», Sanger og Deklamator for alle Landets Kjøbstæder etc etc. I Fortalen til sit snurrige Værk «*En liden Avisfejde*» (Randers 1811) fortæller han, hvorledes han i Aarhus var falden over nogle Rimerier af en *Søren Møller:* «Tanker da min Ven Kjøbmand Hr. Lauritz Kjellerup i Aalborg fik Bestilling som Agent, først i Aaret 1810»*). «Jeg fandt, at det var noget underligt Tøj, og flere som læste dem var af samme Mening.» — Bagge jog en svovlet Brand i «Randers Avis», Hr. Søren kom frem af sin Præstegaard i Ørting og var smækvred; hele den østjydske Presse fraadsede en udslagen Sommer i de dampende Injurier,

*) Se «Iris og Hebe», 1810 S. 215—20.

hvormed de to Kamphaner regalerede hinanden efter de bedste Mønstre*).

Danselærer *Bagge*.
[Efter en Akvarel i Kunstindustrimusæet].

Striden var dog nu ved at matte af. Hr. Søren retirerede med følgende Bagsmæk i Wandals Avis for 6. Sept. 1810:

«Farvel, Farvel Antagonist!
den ler jo bedst, som ler tilsidst;
du ønsker mig Criticens Quist
jeg ønsker dig en Lime;
gid du og gid din Pegasus,
mod hvilken min er Lazarus,
næst lille Bjørn blandt Himlens Blus
maa staa i gylden Grime.»

Da traadte pludselig en Tredjemand, der sikkert ikke er nogen anden end Steen Blicher, ind paa Scenen og gav den allerede triumferende Bagge følgende Overfyring*):

*) Læs Bagges «En liden Avisfejde», hvor Manden højsindet har samlet alle de bortskudte Patroner, saavel Modstandernes som sine egne.
**) «Jydske Efterretninger» (ɔ: «Wandals Avis») 4. Jan. 1811 N. 2

Undvigt.

«En fordums Figurant, nu kun en blot Figur
der som Hans Wurst med Bifald figurerte,
for nylig her fra Haven væk spadserte,
opførende i Jylland nok en Tour —
formodentlig forført af en Meduse,
som han maaske har anseet for en Muse.

Signalement.

Hun er en gammel Tingest, og har før
som Visekjælling raabt paa Gaden;
enfin! nu er hun løben bort fra Staden;
thi loves den en passende Douceur,
som samme Quinde kan tilbagebringe
og stække hendes Vinge.
Hun ellers kalder sig snart Parodie
og snart Satire, eller Travestie,
men *Maren Rimsmeds* er det rette Navn,
saaledes er hun døbt i Kjøbenhavn.
Sidst var hun Enke efter en Pseudo-Poet
der kaldte sig Gunnerus — nu udi sit Næt
hun fanged ak! min stakkels Dansemester
som, i sin Skat forliebt, løb Surr mod Præster.

Han egentlig skal være en Chineser
og i en Lænke ført herhid til Vands
for Publicum at more med sin Dands,
Krumspring, Grimacer og Fadaiser;
han og kan gaa paa tvende Bukke — præsentere,
Figurer gjøre, lade som han læser;
han gar har lært Franzøsk at prononcere
som dos a dos, entrée og pas de doux, med mere
en *Demi-Caracteer* man kalder ham paa Fransk,
det er det samme som halv Menneske paa Dansk —
et ufuldendet Værk udaf Naturens Hænder,
et grumme comisk Fjæs — i hvordan man ham vender,
for let og luftig til enhver alvorlig Ting
og tung nok blot til — Spring.
For Resten var det altid en ret vakker Fyr,
et grumme fromt uskadeligt, godhjærtet Dyr —
kun stundom knurrer han og Folk paa Armen render.
dog bider derfor ej, thi han har ingen Tænder.
Hvo altsaa heldigvis den Stakkel kan opdage
og bringe til sin Ejermand tilbage —
ham vil man sandelig anstændig salarere
med drøj og nærsom Sjælesøde højt tractere
med frie Billet til en saakaldt ungarsk Entree
og et Declamatorium. som vel er værd at see.

Dyrehaugen 1810.

B . . . .
Mechanicus.

Den konsternerede Dansemester troede at staa overfor gamle *Niels Blicher*, der ikke sjælden tog sig en Søndagstur paa et eller andet lyrisk Udgangsøg.

«Jeg mærkede Ræven var sluppet løs,» siger Bagge, «og jeg lyste efter ham paa følgende Maade:

Indført i *Borchs Avistillæg**) den 21de Januari 1811:

O Tempora! o Mores!
ein Michel ist *capores*
doch trøstet Euch, ha ha,
ein Michel noch ist da.

Advarsel.

For nylig har fra Lænken slidt sig løs
en kulsort Ræv med Arons Horn i Panden,
som bider Folk, naar den er bøs
og er saa ondskabsfuld som bare Fanden.

Signalement.

Det Bæst er smal som en Spadserestok,
med ildrødt Fjæs, og Øine luerøde;
i Hodet har det Fluer, men ej nok
af Hjerne, til dem ordentlig at føde;
thi tumle de Sieur Mikkel saa omkring,
at Dyret ofte reent afsindigt bliver,
og gjør saa sære, djævleblændte Spring,
at Bønder skræmmes ved hans dumme Iver,
samt kaster om paa langs og tvers
endog i maadelige Vers
og «Næt, Poet, Kineser og Fadæser»
af vide Strube højt udblæser.

Iøvrigt kan den næsten ingen Ting,
naar man undtager Præk, som dog kun keder,
og Kortenspil og nogle Bukkespring,
som Mikkel selv i Snavset leder.

Dens lumske *Blik er* synlig for enhver,
og Karakteren fast, hvad andet,
hvor tvende Ting forene sig især,
og Dumhed er med Ondskab sammenblandet.

Ja denne Ræv-Pseudo-Mekanikus
kan ikke fatte og begribe:
at *demi-character* er *Terminus*,
som ej paa Manden selv kan anvendt blive,

*) ɔ: «Aalborg Stifts kgl. allene privilegerede Adresseavis, politiske samt Avertissements-Tidende» (Redaktør og Udgiver: *Albert Borch*). — Dette Blad findes ikke mere paa det kgl. Bibliothek, men maa søges i Aalborg paa «Stiftstidendens» Kontor.

at Ingen gaar at *see* Declamatorium,
undtagen han er hestedum.
Thi beder jeg enhver at tage sig iagt
for dette smalle, stygge, fule Mørkhedsbarn,
som viser, hvor det kan, sin skidne Magt,
og kun antaster Folk med — Skarn;
hvo derimod vil denne Mikkel bringe
og i sit gamle Smuthul tvinge
skal faae: endel poetisk Rageri
en Ekkovise, som er meget i,
en løjerlig og skøn Topografi,
en Rejse, skreven ret i prægtig Stil*),
saa god som den fra Haderslev til Kiel;
samt Undervisning i den Kunst at fange Enker,
som føder nok sin Mand, saavidt jeg tænker.

Luxenhjem 1811.

B . . . . ,
Rævejæger.

At Bagge med sin Ytring om Enkerne sigter bl. a. til St. Blichers den Gang nylig indtrufne Giftermaal med den rige Peter Daniels «sørgende Efterladte», er hævet over al Tvivl.

Den formummede Mekanikus — *alias* St. Blicher — rykker ud endnu engang, til en Forandring i Prosa:

«Den i Aalborg Aviser efterlyste bortløbne Bavian har den 21. Januari selv godvillig indfundet sig. Dog frygter jeg, at slemme Mennesker maae have gjort ham Fortræd. Thi ved sin Ankomst peb han ynkelig, ja, gav endogsaa temmelig tydelige Tegn paa frembrydende Galenskab, vedkjendtes ikke mere sine gamle Navne, men kaldte sig Rævejæger, hvorfor jeg formoder, at vindesyge Folk har brugt ham til at fortjene Penge med. Da ellers hans Færdigheder er blot mechaniske, og saadanne, hvori Benene spiller den vigtigste Rolle, kan slig Vanvittighed ej i mindste Maade siges at have skadet ham. Han skal derfor med det første have den Ære at indfinde sig i Randers for at vise sine uforlignelige Kunster; da de høje Herskaber andensteds have skjænket mig det mest smigrende Bifald, haaber jeg at møde samme Opmuntring hos det ærede Publicum her saavelsom alle, der ønsker vise, hvor vidt man med Flid kan bringe det Umælende. Foruden at min Bavian viser sig offentlig, bliver han indtil videre hver Dag at se gratis paa Vestergade, Domkirkegaarden eller i sit Logie paa Tangen.

Aarhuus, d. 27. Jan. 1811.

B. Mechanicus.

[Jydske Efterretninger: 1811, 1. Febr. N. 10.]

---

*) Allesammen Værker af Niels Blichers Fabrikat.

Bagge bliver ham ikke længe Svaret skyldig*), men replicerer i følgende

Bekjendtgjørelse.

«Havde du været Filosof, saa havde du ikke blandet dig i Andres Affærer, men tiet ganske bomstille.»

«Den lumske Ræv, som sidst Parnasset skjændte,
er flygtet i sin gamle mørke Vraa;
men først han sin Udulighed erkjendte
til mer paa rimet Fod at kunde gaa,
i Prosa klynkede den arme Kryster
for svag til fler' af slige Versedyster.

Mechanicus han kaldte sig, o Jammer!
nej «*Bjørnetrækker*» er det rette Navn,
hvis Læk udi det store Hjernekammer
man veed saavel i Aars som Kjøbenhavn
for svag i Hoved og for svag i Bene
til Ondskab blot kan stakkels Mikkel tjene.

Det Udyr maatte rigtig for mig vige.
Som modig Jæger styrted jeg ham ned;
han «Næt, Poet» ej mere kunde sige
men *simplement* bad om Medlidenhed,
af sidste Salve færdigen at daane
sin Kjole trygled' ynkelig at skaane.

Derfor, o Publicum! er ingen Fare;
jeg Dyret djærvt i mørke Hule drev;
befaled ham sin Dont at tage vare,
og hvis ham nogen Tid tilovers blev,
paa Vers han ikke mere da herefter
forøde skulde sine svage Kræfter.

Det var den Gamle. — Men en Ræveunge
skal og etsteds i Landet finde sig
som med sin lille edderfulde Tunge
vil søge overalt at sværte mig;
naar blot paa Skud jeg denne faar at skue,
da skal jeg sikkerlig ham ogsaa kue.

Thi kan enhver nu ikkun være rolig;
af alle er de Ræve velbekjendt',
de sidder nu i deres mørke Bolig
og bande deres Mangel paa Talent
til ærlig Holmgangskamp at kunne holde;
kun deres Vaaben selv dem Skade volde.

B . . . .,
Rævejæger.

*) Se «Avisfejden» S. 42.

Blandt de mange rimede Indlæg i Sagen er der en af en *F. Magicus*, der udmærker sig ved en særlig Ondskab; her skildres Bagge paa følgende Maade:

. . . . «Saa gaar han over til Jyders Land,
der er man vittig med liden Forstand.
Først deklamerer han à la Foersom,
den Forestilling er overmaade morsom;
han drejer Øjnene, spræller og spratter,
Parterret er færdigt at revne af Latter.
Med krummet Arm, barsk som en Bjørn
han dandser en Solo med atten smaa Børn,
skjøndt Agterkastellet er noget svær —
det er snurrigt, han ikke taber sit Vær;
alligevel gjør han ret artige Spring,
hopper og skræver som ingenting;
det dundrer i Apothekerens Sal,
Messieurs! den Komedie er capital.
— — — —

Ved Bagges gjentagne, sikkert ganske grundløse Beskyldninger mod Niels Blicher lokkes denne ud i Wandals Avis for 15. Febr. 1811 med følgende Erklæring:

«Den, hvem *B.* Rævejæger har sagt til Adskillige, at han, som Rævejæger sigtede til, bevidner herved, sig ikke at have mindste Deel i den satiriske Lysning efter en bortløben Bavian, hvilken *B.* Rævejæger har funden sig truffen ved. Hverken har den Præst, der udgav baade en Topographie og en Echo-Sang, skrevet noget om, eller mod *B*(avian?) Rævejæger; ej heller indlader han sig *herefter* med saadan En, der højligen vanærer sig selv, og besudler de Blade, hvori hans Uhumskheder optages. *B*(avian) Rævejæger har altsaa faaet fat paa en Limstang, hvormed han nu løber surr mod det hele agtværdige Publikum.

N. B . . . . . .»

Bagge er imidlertid lige uforknyt; han svarer i Borchs Avis 25. Febr. 1811:

«En som kalder sig *N. B . . . . . .* har behaget i Aalborgske Jydske Efterretninger N. 14, at ville fralægge sig Del i den lumpne og nedrige Pasquil som stod i Nr. 2 undertegnet *B . . . . . .* Mechanicus; men hvo, som vil læse Avertissementerne med en Smule Opmærksomhed, vil finde, at samme Aand, som hersker i Hr. Ræv *B . . . . .*s Pasquil, hersker ogsaa i

Hr. Ræv *N. B* . . . . . .s Bekjendtgjørelse, og deraf følger altsaa, om ikke Hr. Ræv *B* . . . . . . Mechanicus og Hr. Ræv *N. B* . . . . . . er én og samme Ræv, saa have disse Herrer Ræve dog stukket Hovederne sammen for at udklække hine Vindæg, hvori de begge løbe surr imod den sunde Fornuft. De have af mig faaet den behørige Revselse derfor; jeg vil altsaa ikke længer parentere over dem.

B . . . .,
Rævejæger.

Efterat Bagge saaledes højmodig har ladet Naade gaa for Ret hvad de to Blichert'er angaar, hugger han endnu engang ind paa Stridens Anledning, Ørting-Præsten Søren Møller; men da ingen svarer ham mere, aftørrer han for sidste Gang sin Glavind i Borchs Avis og peger i en pompøs Ode triumferende paa alle de Skalper, han har taget. Saaledes slutter Stridens første Afdeling.

Bagge under nu sig og sin Samtid Ro i et Aars Tid, men saa er han igjen ude i Randers Avis for 16. Decb. 1812. Under Mærket Jesper Ladefoged udøser han i følgende Digt sin Harme over

Kornpugeren.

O Du, som følesløs og stolt af Dine Penge,
med Latter skuer ned paa mange Brødres Nød,
for Dig jeg festligen opstemmer mine Strenge,
Din store Virksomhed mig højt at synge bød.

Fem tusind Tønder Korn paa Loftet er,
o gjem dem! — snart det dyrere maa blive;
kun niti Daler gjelder Rugen her,
pas paa — og snart vi hundrede maa give.

Din Aand er stor, Din Dont er ligesaa,
Du ikke læse kan og skrive endnumindre.
og dog Dit Ønske Du kan opfyldt faae:
al Videnskabs og Kunsters Fremgang hindre.

Thi naar, o Egennytte! alt maa hylde Dig,
naar Fattigdom og Hungersnød os true,
naar Du kun hersker, Du er hovedrig,
og med Foragt kan bedre Sysler skue.

Da er vi lykkelig. — Bliv ved i Virksomhed!
Da skal Du — hvis Du vide vil min Bøn —
snart skue kraftløs Mand paa Gaden segne ned;
og Lig, og Taarer vorde skal Din Løn.

Jesper, Ladefoged.

I Aarh. Stiftst. 25. Decb. 1812 faar dette Produkt et Gensvar: «Til Jesper Rimer, der med saa megen Hæder besang Kornpugerne.» — Det er underskrevet: «Christen Avlskarl, Kiørikiør», og har sikkert ikke nogen anden end St. Blicher til Ophavsmand:

«En Mand — o glæd dig Publicum!
med Bundter af Kritikkens Limer:
en Mand, fast værd at siunge om,
— han kaldes ellers Jesper Rimer —
er kommen, Jyderne at reformere.
Han hopper, dandser, kritiserer,
og Versemagers Tal formerer.
Han havde og en Kammerat,
dog — Nogle mene, at han er den Samme,
hans Fader Spidsrod løb, og var Soldat,
hans Moder var en stor Madamme,
og kaldtes — Maren Amme.
Ham selv, man skieldet har — saavidt jeg veed — engang
— Trods hans Genie og al hans lærde Sveed —
For: en forlappet Brummelbehr,
en Abe,
Bavian, Orangutang,
der kun forstod at springe og at gabe.

Saa skammelig en Mand kan lyves paa
og for sin Møje slige Titler faa.
Men Læseren maa tro, at denne Mand
ej noget mindre er
end Behr,
men uskyldig And,
som snaddrer i et Kjær.
Hvor kan ej Verden være ondskabsfuld!
Genier, store Mænd fast aldrig huld. —
Min Helt, som alle skjønne Dyder
bestandig pryder,
især — i al sin Glans Beskedenhed,
som aldrig af sin Lærdom skryder,
det hver Mand veed,
i Taarnet — Læser mærke maa:
det blaae —
man eengang figurere saa,
da var den Stakkel stygt i Knibe,
men viid: det *Verden* var og ham til Gavn,
thi slutted han i Kongens Kjøbenhavn,
højt stemte da sin Sækkepibe,
fra den Tid Lærdom fra hans Læbe fled
og store, store, sorte Klakker
hvorfor ham mangen Kræmmer takker
hans Pen udgød.

Som fordum Harlequin, om Statskabaler,
om store Anlæg af Kanaler,
om *Kornpugeri*,
han skriver, skoggerleer og taler.
Man seer da at han er Geni,
og blev det i
et Slutteri.
Han, som Stygotius, har siden ofte vundet
en vigtig Strid,
skiøndt man ham ikke nogentid
har fundet
i Feldt, og ei med Martis, men med Samsons Vaaben
thi flød der ei en Draabe Blod,
men Heltens Seier og store Mod
deri bestod:
at han, med Næsen mod den haarde Jord,
hoverende beholdt det sidste Ord —
som den bekjendte Skrædderkone,
der trodsig var som mangen slig Matrone
og kaldte «klippe», hvad en Skrædderære
udfordre man skal kalde «skjære».
Den gode Skrædder blev saa grusom vred
at han sin Kone druknede
og maatte til sin Harme se
at hun i Møddingpusset, hvor hun laa,
og hvor han stod og passed paa,
med alle Fingre klippede.
Hvo er da nu saa ugalant
at sige: Konen ei i selve Døden vandt. —
Saaledes store Mand! med Harme saa
jeg, hvor forgangen Aar Du laa
i Snavset med det sidste Ord
Du stødte ud som Zeus'es Torden
og Fjenden slog og rysted Jorden.
Imidlertid han lod sig med forlyde:
Det var for Snavset og ei for dit Ord han flyede.
Alligevel Du bliver stor;
for Dine Vers Dig alle love,
og mig de tjene skal, Fa'r min!
som en ret vakker Medicin,
naar jeg en Nat kan ikke sove.

Kiørikiør, i Decb. 1812.

Christen Avlskarl.»

Den 2den Jan. 1813 staar Bagge i «Aarhus Stiftstidende» under fuld Bevæbning, hvad vi lærer af følgende «indsendte» Stykke:

Til Christen Avlskarl.

Ja, Christen! Du er sandelig en Mand,
som Kornpugeri forsvare kan;
naar Dommeren blir Skurkens Advokat,
hvo tviler paa, det Forsvar er probat.

Men sig mig, hedder Du ej Christen Søren,
og er i Slægt med gamle Fisseltud?
Jo vist! jeg kjender Dig paa Dine Æseløren
og at Du ganger frem som Tølper og som Stud
Ej, ej, hvor Du er lille bitte,
som kan ej nye Skjeldsord hitte
men maa i Hjerneskallens Mørke famle
for at opsnuse Sørens — *gamle,*
I stikker begge i den Pøl, hvori
jeg smed jer sidst for usle Smøreri.

Nej Parasit! — Du fik ej Lov at skrive,
ej heller Evne til i Kampen gaa,
for Undertrykte Værn at give,
og djerv for de Betrængtes Sag at slaa;
Du duer højst: paa visse Fødselsdage
at bræge — for lidt Viin og Kage,
og stundum i en jydsk Avis
Din Dumhed give offentlig til Priis;
en saadan Karl er værdig Sanger
og passende for hver en Kornpranger.

Skraal kun! — Men at Du kalder
Dig Avls*karl,* der løj Du nok, min Tro:
thi læser man den Snak som fra Dig falder,
saa kan en *Karl* ej i Din Hjerne bo;
nej Dreng — en Hvalp — som gjerne vilde
for Orde være for at ha' Geni,
men idelig sig selv maa hilde
udi det Net hans Dumhed vandt ham i*).

Men hør nu et Par Ord udi Fortrolighed:
Jeg undrer mig, at Du skal være
en *gammel* Dreng, som lidt Besked
om Verden *burde* vide, om den Høflighed

---

*) Jeg maa forsvare mine jydske Medborgere mod denne ubesindige Krabat. Jeg besang *Kornpugerne, derfor* skjelder han mig, og *i den Anledning* siger han om mig: «han er kommen Jyderne at reformere». Siger han nu ikke, at Jyde og Kornpuger er synonym? Tilgiv ham. o Publicum, for sin Dumheds Skyld. — Han har en Horekvindes Ansigt og kan ikke skamme sig.

Jeremias 31, 3.

man for sig selv og Publicum skal bære;
at al Din Læsning dog ej nytte kan
til blot at give Dig lidt sund Forstand.

Tror Du, at nogen ynder de Unoder,
naar Du vil skjelde ud min Fader og min Moder,
som — Vaasepræker! — Du har aldrig set?
at alle dine Skjeldsord og Sottiser
ej Dig, for hver Forstandig, viser
som En, paa Vid, og Levemaade bête?

Men det er sandt: Du kan kun lidet sandse,
Dig Høflighed var altid ubekjendt:
jeg sandelig vil lære Dig at danse
og ordentlig at gjøre Kompliment,
— om det er ej for silde,
thi det er ilde. —
Det skal, min Dreng, Dig ikke koste noget,
jeg med Dig rigtig har Medlidenhed,
Du stiller Dig saa klodset og saa fjoget,
af Folkeskik ej mindste Smule veed;
vel er jeg ikkun simpel Ladefoged,
men mangen Dreng jeg lærte Høflighed,
og er Du ej forskrækkelig borneret,
fra mig Du kommer ordentlig dresseret.

Gak tilside, Christen Avlskarl, nu kan Du nusse Dig lidt. Jeg har noget at sige det respective Publicum, som Du hverken har Hoved eller Hjerte til at kunne fatte.

Jeg Sandhed strider for og de Betrængtes Sag
lad end mig hæse Skrig fra Prangerpølen møde,
jeg kæmper dog til Livets Aftenrøde,
til Hjertets allersidste Slag.

Jesper, Ladefoged.

Saa er det Blichers Tur; i «Aarh. Stiftstid.» 9. Jan. 1813 toger han frem med følgende

Samtale imellem Rasmus og Asmus.

Rasmus.

Hin store Mester i Sang og Dands,
som binder Skræpper i Floras Krands,
vil nu for Alvor Fiolen slænge
og ej med Bagbeen meer tjene Penge,
skal Hovedet ene ernære Maven,
da har han ikke ret langt til Graven.

Asmus.

Du for Din Mund vist en Ulykke faaer,
nu først paa sin rigtige Hylde han staaer;
hvis Randers ham ikke for tidlig mister,
de blive alle til Belletrister!
Lyksalige Randers! som ejer ham heel,
ej Aars eller Aalborg, i ham haver Deel.

Rasmus.

Da maae jeg sige, jeg ret beklager
den By, der fordrer slig Versemager
han plager ærlige Folk med Flatus
og fra Herodes og til Pilatus,
af een Dør ud, af en anden ind,
han vimser om, og giør bandsat Vind.

Asmus.

Da kjender jeg mange fornuftige Folk
som rose denne Sandhedens Tolk;
han skal eje megen naturlig Genie,
ja Somme finde en Vellyst i,
naar de først blive til Tonen vant,
at høre hans Stemmes fine Discant.

Rasmus.

Eenøjede herske iblandt de Blinde,
hvor Aadselet er, kan man Kragerne finde;
saa maae og en afdanket Figurant
i Jylland gjøre Figur galant,
en Springer, Gøgler, en Kvast, en Skryder
maa gjøre Lykke blandt *fromme Jyder**).

Asmus.

Du har da ogsaa en hæslig Vaane,
kan ej engang Dine Landsmænd skaane:
Behag dog at see til Floras Bouquet,
der paraderer han nok saa net
blandt andre, der sikkert ansee for en Ære
i sligt fortræffeligt Selskab at være.

Rasmus.

Ja freilich har Landet Narre nok;
thi Legio hedder den vindige Flok;
men faae besidde saa megen Frækhed,
hvad selv ham behager at kalde Kjækhed.
Een Nar paa Vers, gjør ti udi Prosa,
derfor maae man virkelig Kumpenen rose.

---

*) For ikke at beskyldes for Uretfærdighed imod en heel Provindses agtværdige Indbyggere, erklæres herved, at kun Satiren kan ramme dem, der tage saadan en Nars Parti, som den her er afmalet.

Asmus.
Du Spottefugl, vil Du skose dem,
der ynde og hjelpe Geniet frem?
Hver jydsk Mecænas jeg derimod priser,
der sig mod Talenter saa gunstig viser
og hjelper ham kraftig med Gjerning og Ord,
at føde saa mangen et nysselig Noer.

Rasmus.
Da siger jeg: Skam skulle Gribsmutter faae,
fordi hun ej knækker Halsen paa
de Monstra, der ud af hans Pandeskal bryder;
han selv kan undskyldes, naar Galskaben flyder
ud af ham, den monne ham idelig trænge:
vel er det hans Børn ej leve ret længe.

Asmus.
Nei hør! nu taler den pure Malice,
Men vogt Dig! han kunde Kløerne vise!
Hver evige Skose han retorqverer,
og stedse med Sejers Skrig jubilerer,
han river og bider reent overvættes,
Du tager fejl; om Du troer at han trættes.

Rasmus.
Det er just Ulykken han lader sig banke,
og tager mod alle de Prygl, der kan vanke;
de Godtfolk, som vaske ham, spilde Tiden,
jo meer han blir vasket jo mer blir han skiden,
jo mere han gnides jo mere han kløer,
og skabet han bliver indtil at han døer.

**

Paany axler Bagge sit Skind mod den anonyme Angriber i følgende grove Salve [Randers Avis, 20. Jan. 1813]:

Fortælling
af
Jesper Ladefoged
med Noter af hans Ven B . . . . Rævejæger.

Der tvende Kompaner er udi vort Land
den ene, er dumgrov, som Oxen,
den anden, alt Lumpent kan bringe istand,
af Galde krepert er han moxen;
naar disse to Hoderne sammenstak
da fik man en tosset og nedrig Snak.

Den første han skriver saa meget i Fleng
og haver stor Lyst til at rime,

men er, trods sin Alder, en usselig Dreng,
som ejer ej Pen, men en Lime,
hvormed han skal feje sin Hjerneskal ren,
som dog kun er opfyldt af Grus og af Sten.

Den anden er derimod nedrig og ful,
og Lyset, det skyer han som Pesten.
Naar blot han kan ligge saa lumsk udi Skjul
paalyver han grovelig Næsten*):
man engang ham sigted som Pasqvillant,
det aldrig at nægte for godt han fandt**).

I Strid de sig vovede mod mig en Gang,
da fik de, som alle Mand vide,
lidt Smæk, for det Vaas de betitlede sang,
i Græsset saa maatte de bide;
dog tænkte de, snart mig at fange i Bur
og lagde sig lumskelig begge paa Lur.

En Vise jeg skrev om den Kornpugerstand,
som mangen en fattig mon trykke,
i Jylland den rostes af mangen en Mand,
i Fyen den og gjorde Lykke,
derfor kom den Dosmer og prøvede paa,
om ej han af Marken mig strax kunde slaa.

Med Krave og Brix, jeg den uselig Dreng
i Pølen flux boltred tilbage;
men Ondskaben havde han med sig i Sleng,
som stedse var Støtte og Stage:
En Oxepræceptor, saa ond, og saa ful
smed efter mig Skarn fra sit smudsige Skjul***).

---

*) Hermed menes den anonyme Indsender af Samtalen imellem Asmus og Rasmus, naar han siger: «saa maae en *afdanket* Figurant, i Jylland gjøre Figur galant». I det foregaaende siger han tydeligen: at denne Mand findes i Randers. I denne By er der kun En, som har været Figurant ved det kgl. Theater i Kjøbenhavn; han mener altsaa ingen andre end ham; men denne er ikke afdanket, han har selv taget sin Afsked, som kan faaes til Eftersyn i Nygade Nr. 98, og skal — hvis det begjeres — offentligen vorde trykt. Paa Grund af dette erklæres: den Pasquillant, som er Forfatter til Samtalen imellem Asmus og Rasmus, indført i Aarhuus Avis N. 5 den 9. Jan. 1813, offentligen for en Løgner indtil han beviser sin Denunciation *B* . . . .

**) Om ham kan man sige med Sandhed: «han lader sig banke, og tager mod alle de Prygl, der kan vanke». *B* . . . .

***) At baske saadan Krabat lidt, det gider jeg nok været over, for saa har jeg ikke nødig at røre ham; men at vaske ham! æ fy, da! han er saa skidden, at han aldrig bliver ren. *B* . . . .

Med Ord, saa grove, som de før er set*)
    min Stand, Forældre, Venner. alt han haante,
fordi han stod bag Anonymitet
    som en Avis ham dristeligen laante;
dog siger man: i hver Scurrillitet
    — som vist han trode kjendelig mig haante —
at man hans *egne Træk* for vist og sandt
    i Skryd, i Pralen, og i Vimsen fandt.

Der Mange paastod: den *gemene* Karl
    for Lov og Ret jeg skulde strax citere,
som var saa nedrig, ondskabsfuld, og — gal
    selv Publikum at ville chicanere,
som med sin grove Snak var en Scanda.
    i hvilken Stand han monne existere;
det kunde blive hans Correx og Gavn,
    om alle fik at vide Dyrets Navn.

Jeg svarte kort: lad kun den Usling gaae
    med al sin Edder, Gift, og sorte Galde,
al Ondskab, mon sin egen Herre slaae,
    i Graven, som han grov, han selv kan falde;
det veed jeg vist, han aldrig kan opnaae,
    at nogen Mand ham *ædel* monne kalde:
at blive *god* staar ikke i hans Magt
    og Jyllands Folk ham skue med Foragt.

Jesper, Ladefoged.

Her slutter Kampens om vi saa tør sige poetiske Del, den, der foregik fra Pegasusryggen; Resten afløber tilfods i gemen Knytnæver-Prosa.

Den indledes med følgende Erklæring fra Ørting-Præsten [Aarhuus Stiftstid. 29. Jan. 1813]:

«Mit engang gjorte Løfte tro: ej at fegte i Luften mod Skygger, eller i Skarnet mod Gedehamser, declarerer jeg hermed for det ærede Publicum: ej at have sat Pen til Papiir i den sidste Avisfejde om Kornpugere, hvor en vis *Bagge* under Anonymitætens eller Pseudonymitætens Skjul paa en uværdig Maade har indtrukket mit Navn, og tilladt sig Invectiver, der nærmer sig til Injurier, hvorfore jeg forbeholder mig min Ret. Hævnen, som altid følger Synden i Hælene, har givet, at jeg allerede tilstrækkelig er hævnet, og han til-

*) Herr Jesper mener nok paa Prent, for *høre* dem, behøver man blot at gaae til Gammelstrand i Kjøbenhavn, og flere Steder, hvor Indsenderens Kolleger monne befinde sig. *B* . . .

strækkelig vasket, om det og var mueligt, at nogen Luud kunde bide paa ham: *corvus nunqvam albescit.* — For Resten har jeg efter Skriftens og Naturens Lov holdt det for Synd: at binde Munden til paa den Oxe som tærsker — det være sig den firbenede paa Loen, eller den tobenede i Kroen.

Ørting, 27de Januar 1813.

S. Møller.»

Bagge svarer i «Aarh. Stiftstid.» for 15. Febr. 1813, at han paa ingensomhelst Maade har sigtet til S. Møller; han dyer sig dog ikke for at give ham en Række Ukvemsord med i Kjøbet, forinden han slutter saaledes:

. . . «Det respective Publikum vide da, at *Christen* Avlskarl, er en Skolepog, en Hvalp, som ej er værdig at axle sit Skjold mod; en Dreng, som vil lære andre, og kan intet selv, og som til Sommer kan maaske hænges til Ræde i en Have at kyse Spurrer med, han hedder *N. Bache,* jeg svarer ham slet intet meer, hverken i Vers eller Prosa. Den blegnæbbede, rødskjæggede og gemeene Forfatter, til Samtalen mellem *Rasmus* og *Asmus,* er en vis *Steen Blicher,* som efter S. T. Hr. Bogtrykker *Elmquist's* Svar paa min Notarial Requisition skal opholde sig i Randlev, og endelig *Jesper* Ladefoged er mig

Ove Georg Frederik Bagge,
Dandselærer og Boghandler i Randers.»

Nu er der ikke andet for, end at de to navngivne maa frem. I «Aarh. Stiftstid.» for 27. Febr. 1813 findes indrykket følgende Erklæring fra St. Blicher:

«Det er Publikum vel bekjendt, hvorledes forhenværende Figurant *Bagge* har — som aldeles ucompetent Recensent — paa den groveste Maade indveltet sig paa den hæderlige Olding Hr. Pastor *Møller* i Ørting, og paa en endnu lumpnere Maade anfaldet Hr. Møllers Ven Pastor *Blicher,* som aldrig har skrevet imod ham. Slige Sottiser er det egentlig Satirens Sag at revse. Uden at nævne nogen har jeg skizzeret Idealet af en Daare; bemeldte *Bagge* maa have fundet sig truffen, thi han har i Aarhuus Avis Nr. 20 d. A, navnlig angrebet mig med trende Epitheta, af hvilke jeg forbigaaer de 2de første som ligegyldige, og vil blot anmærke ved det tredie: gemene, at ingen vil med Grund kunne beskylde mig derfor, uden

maaskee for saavidt jeg er kommen for nær til denne *Bagge*. Iøvrigt vil jeg for Fremtiden hellere overlade ham Skræderkonens Triumph, end fortsætte en Strid, hvor jeg intet har at vinde, og han intet at tabe.

St. Blicher.»

Denne Erklæring paafølges umiddelbart af H. N. Baches [Aarh. Stiftstid. 26. Febr. 1813]:

«For det ærede Publicum erklærer jeg herved: at jeg aldeles intet offentlig har befattet mig med en vis Dandsemester *Bagge* i Randers. Den gyldne Regel: *ikke at røre ved det, hvoraf man kan besmittes,* vil stedse advare mig mod sligt. At han har fundet et Skilderie af en komplet Nar — indrykket i Aarhuus Stiftstidende Nr. 206 f. A., om hvis Forfatter han er ligesaa uvidende, som hvad det sigter til, ifald det sigter til noget — sig saa liig, at han troer, derved menes ham og ingen anden, maa være Samvittighedens Dom. Skulle han oftere føle sig competent til at bedømme mine Kundskaber, vil jeg blot henvise ham til *De lærde Efterretninger, hvor han selv er sat langt under Fuxen i Aarhuus lærde Skole**). Hans ubeqvems Ord, der lader til at være hans sidste Tilflugt, vil jeg forbigaae. Slige Vaaben kan jeg ikke føre, da jeg hverken har gaaet i Skole ved Gammelstrand eller lært af

*) Her sigtes sikkert til Dansk Litteraturtidende, 1811 S. 331—36 og 1812 S. 737—40, hvor J. Møller anmelder Bagges nylig udkomne «Dramatiske Lommebog». — Anmelderen anser det for sin Pligt at omtale «denne fordanskede Lommebog som et Bevis paa, at det allerede store Broderskab af Sprogfordærvere er ved Hr. Bagge bleven forøget med et nyt Medlem«. — Han roses for sin Beskedenhed, at han kalder sig Danselærer og ikke Litteratus, for sin Oprigtighed, idet han bekjender, «at Foranledningen til dette literære Arbejde var Haab om derved at faa nogen Gjæld betalt». Om dette vil lykkes ham er en anden Sag.

Bagge havde skrevet:

Af Skjæbnen har jeg faaet den sure Plage
paa alskens Klontetøj at sætte Skik,
min Aand det kuer *i sit Støv tilbage,*
og ingen Stigen mer vil holde Stik.

Hertil bemærker Anm. ondskabsfuldt, «at det stod meget slet til med Dandsekunsten i Jylland, hvis Hr. Bagge ikke bedre forstod at rette *pedes* paa *alskens Klontetøj* (de jydske Damer tilgive deres Dandsemester dette Udtryk!) end han forstaar sig paa de metriske *pedes*» — osv.

Gadedrengene at gribe i Rendestenen og fægte med Snavs. Slige Udtryk passe desuden bedst paa deres egen Forfatter, der hænger dem ud som et Skildt for sit eget Værd.

H. N. Bache.»

Da nu saaledes de andre har maalt op med deres Skjæppe kommer gamle Niels Blicher med sit Fjerdingkar; det er i «Aarh. Stiftstid.» for 20. Marts 1813. Her hævder han som sin Overbevisning, at Kornpriserne ingenlunde kan kaldes høje og at det derfor er fuldkomment urigtigt at tale om Kornpugeri. «Og,» fortsætter han, «forudsat at der gaves enkelte Kornpugere, saa rettedes de neppe ved Avisskjænderie, og endnu mindre ved nogle flaue Spottevers. Enten læstes disse ikke af de Paagjældende, eller ogsaa loe de kun deraf».

Her slutter Kampen for denne Gang. Og nu gaar der en Række af Aar, i hvilke vi ikke hører andet til Bagge, end at der nu og da langes ud efter ham i et Epigram. Vi anfører et Par af de morsomste:

Til Randerspoeten Bagge.

Før flere Penge De spenderer paa
at skjelde ud og antikritisere,
Hr. Literat! Jeg grumme gjerne saae,
at gammel Gjeld De vilde først klarere.
Jeg trykte Deres smukke *Ravnekrog*;
men den blev ej betalt af Skjændegjæsten,
betal mig først den underskjønne Bog,
saa kan vi siden tales ved om Resten.

*A. F. Elmquist**).

Værtshusholder Schmidt i Randers har altid opført sig som en Gentleman mod Boghandler Bagge; han har ladet ham spise og drikke i sit Hus efter Forgodtbefindende, og nu er hans Tak den, at istedetfor at betale sin Regning har Bagge givet ham og hans Bud «et meget uanstændigt og ubeskedent Svar». Han «overlader nu dette hans Forhold til fornuftige Menneskers Omdømme» og slutter med følgende Kvad:

Saadanne Gjæster,
der Ganen læsker
og Maven mæsker —
ret som en Tærsker

---

*) «Aarhuus Stiftstid.» 13. Maj 1814.

propper i;
kan alt fortære,
vil Værten lære
Galanterie.
Jeg ham vil mindes,
da han her findes
udi vor Bye. —
Dog søde Fa'r!
Med Din Guitar
Du intet har,
og altid var
en klassisk [Nar].
O Fye!

Randers, den 4. Jan. 1816. *C. Schmidt**).

Den skrivende Værtshusholder modtager pr. Omgaaende i «Randers Avis» følgende Bøttefuld, der vilde have tage Vejret fra en Skraldemand endsige fra en Værtshusholder som gjør Digte:

«. . . Han gjør Vers, som Æslet spiller paa Lire, og har jeg virkelig villet lære ham Galanterie, som han siger, er hans Recepsjonsevne derfor saare ringe; thi saa grov Tølper har nok i lang Tid ej besudlet Hr. Elmenhoffs rene Blad.

Advare for ham behøves vel heller ikke; thi naar man læser hans Advertissement, og saa ovenikjøbet ser en tykhovedet, langøret, kodumtstirrende, pluskjævet, bredflabbet og braknæset Gjestgiver, skulde jeg neppe troe der behøves mer.

O. G. F. Bagge.»

I 1826 døde *Jens Baggesen*, og vor Dansemester var da strax tilrede med en Ode til denne sin Yndlingsdigter:

Bespændt af Kvaler og nedsænkt i Kummer
min svage Lyra bæver i min Haand;
Jens Baggesen er sænkt i Gravens Slummer,
og løst er Sjælen nu fra Støvets Baand.

— — —

O I, som her forbittred Skjaldens Dage,
ej sandt? vort Held var sandeligen stort:
Vi Noget fik, da I blev her tilbage?
Hvad har I vel for Danesproget gjort?
I Jammersmænd! Med Frækhed uden Mage
ved Tærsklen af Parnassets mindste Port,
I haaned ham — I digtfortabte Knøse,
hvis Skorem I var ikke værd at løse.

*) «Randers Avis» 8. Jan. 1816.

Per Vrøvler? — Jo! forfusked Müllners Brøde.
og Walter Scott han gav os i Gebyr. —
Poul Møller — parodierte sig tildøde*),
som Flab af det tolvhoved dumme Dyr —
og *Fischer?* har, i Breve som er søde,
viist os Fantasien uden Maal og Styr —
og *Hjorth,* med tolv forlorne lumpne Takker
er kun en kold prosaisk Eftersnakker

Men bort med disse birkebarkte Daarer!
Hvor Følelsen er høi, og stor, og ren —
jeg Skjaldens Gravhøi nærmer mig med Taarer,
og sætter dette paa hans Mindesteen:
Han fulgte Musens sjeldne Kald med Flid.
hans Skrifter læses vil til evig Tid,
og længe Kloden vist vil rulle hen,
før Danmark faaer en *Baggesen* igjen.

Nyborg, den 30te October 1826.

O. G. F. Bagge.

Disse Vers parodieres Linje for Linje i et vittigt-ondskabsfuldt Digt i «Aarhuus Stiftstid.» for 1. Decb. s. A.:

«Bespændt af Vind og fuld af Vaaselængsel
din svare Skralde hæver Du i Haand» — osv.

Den mistænksomme Bagge troede strax i dette velrettede Stød at kjende sin gamle Angriber St. Blicher og fremkommer i «Aarh. Stiftstid.» [10. Febr. 1827] med et langt Digt: «Til min anonyme Parodist»; dette Digt er fuldt af de ondeste Hentydninger til St. Blichers Privatliv:

Det er en Mand, med Tømme og med Bidsel,
en Rygtemorder, som er strax parat:
med stjaalne Skjeldsord, Spjat og Svinetidsel,
besjælet af en Mær — den gamle Sidsel —
at være andre Sækkepibres Advokat.

Hvad har han vel imod Personen, Kjære?
Mod hans, den sikkerlig kan gaa for To:
En Dandselærer — naar han staar med Ære —
i Legemscultus femtenfold maa være
sat over — slig en skrællet Eskimo.

Ja — var jeg Een af disse Femtrinsklatter.
med Bjørnekløft, der uden Kunst og Takt.
med Dandseunderviisning sig befatter
og sætter Dansken ud for Spot og Latter
af hver, som har det mindste *Pas* i Magt.

*) Lille Poul skrev en Ting. som skulde parodiere: Da jeg var lille!!!
[Bagges Anmærkning.]

Hvad Bavianen angaaer — Hvem er Manden?
Min Parodist? Jeg siger kun: Maaskee
en kulsort Ræv med Aronshorn i Panden
og ondskabsfuld og styg som bare Fanden
er mueligt, man i samme Speil kan see?

Et Distikon jeg hermed og ham skikker
med Tak, for det, han *efter andre* skrev:
O kjære Venner! ser, hvor Feilen stikker:
gemeen og uden Smag hans fule Blik er;
Den Sandhed af *ham selv* stadfæstet blev.

At, efter Evne, jeg har Jydland gavnet
som Lærer i mit Fag, det veed enhver;
maaske jeg blir paa flere Steder savnet;
ej — som *Per Sip* — der vilde bære Navnet;
men dog var kun i Grunden — titulær.

Hvo er den Mand, som saadan spekulerte?
En Mand — med Navn — i Ære og Respect:
Per Sip, som Lærer, hæsselig kreperte;
thi da hans Poder man examinerte,
saa gik de *alle* sporenstregs — reject!*)

Og nu, jeg haaber, slagen er tilbage
den bagfraklikkende og hadske Parodi!
Min sorte Buskmand; Kryster uden Mage
med Tremarksmasken — gaaer mit Ram forbi.
Saa skjul Dig, Usling! Ingen Mand kan tage
din Skralde, Bukkehop og Vrøvleri:
Tyg Drøv, til evig Tid paa stjaalne Grovhed;
Du pletter ej, med al dit Vaas og Flovhed.

Nyborg, den 4de Februar 1827.

O. G. F. Bagge.

Bagge slutter med et taarekvalt Digt «Til Cimbrien», som den samme Spøgefugl, der havde parodieret de tidligere, nu under Mærket «*Sex*» vrænger efter paa det syndigste. [«Aarh. Stiftstid.» 24. Febr. 1827]:

Glæd dig, Cimbria! thi snart han kommer,
han som gavned' dig med sine Been.
Vid han har i tvende store Lommer,
og *hans Harpe* har ej mindste Meen.

Skjalden fældte en laugsmæssig Taare,
Andebryster længe ikke aad,
Rystedes saa stærkt og græd saa saare,
At hans Seng blev derved gjennemvaad.

*) At dette ej er Tilfældet med mine Elever, veed Enhver, som har seet dem fremtræde, med Bifald, paa Randers og Aarhuus Theatre.

[Bagges Anm.]

Store Sjæle føle stærkt, vi vide.
vi os tænke da hans Følelse.
Og hans stærke Legem' maatte lide.
thi det Vand gav ham Forkjølelse . . .

Glæd dig Cimbria! at du skal huse
snart igjen den sjeldne, store Mand.
Glæd dig, at hans yndefulde Muse
drukned ei i Sorgens bittre Vand. —

Nu kan Blicher ikke tie længere. I «Randers Avis» for 17. Maj 1827 findes følgende Erklæring:

«I «Aarhuus Avis» skal for nogen Tid siden have staaet et Vers over *Baggesen* af Hr. Dandselærer *Bagge,* som strax blev parodieret af en Anonym. Jeg vidste aldeles intet af disse tvende Stykker at sige, før en Ven viste mig et tredie af bemeldte Hr. *Bagge*, som almindeligen hentydedes paa mig. Da jeg hverken i denne eller i nogen anden Anledning i en lang Række af Aar har skrevet det allermindste mod Hr. *Bagge*. mente jeg, at Publicum her var paa et urigtigt Spor, og at han bedre maatte have kjendt og sigtet til sin rette Modstander. Men nu erfarer jeg, ved et Brev fra de andre Provindser: at han selv mundtligen erklærer mig for hiin anonyme Antagonist. Jeg gjentager derfor min ovenstaaende Erklæring. opfordrende Hr. Overkrigscommissair Elmquist, som Redacteur af «Aarhuus Avis», til at bekræfte denne, og afgive den sandfærdige Tilstaaelse: at jeg ikke i mange Aar — om jeg mindes ret — ikke de sidste tretten eller fjorten har ladet indrykke det allermindste mod bemeldte Hr. *Bagge*, hvilket ogsaa grunder sig paa vort forlængst givne gjensidige Løvte, at intet mere fjendtligt mellem Hr. *Bagge* og min Fader og mig nogensinde skulde trykkes i hans Officin. Det er nu anden Gang, Hr. *Bagge* har ladet sig skuffe — uvist om af egen Formodning eller af Andres Indskydelser — og angrebet mig uden Anledning. Første Gang for hine 14 Aar eller længere siden svarte jeg; men siden har jeg ikke fundet mig dertil foranlediget. Iøvrigt var det vel ikke ubilligt, at den eller de, som paa min Kappe skriver mod Hr. *Bagge* og derved faaer ham til at løbe med Liimstangen mod den Urette, enten nævnede sig, eller dog fritog mig.

Spendrup, den 14. Maj 1827. *S. S. Blicher*.

Samme Dag sender han til Ingemann følgende Brev, hvor Bagge ogsaa er i Vinden:

Spentrup, d. 14. Maj 1827.

«Dine tvende kjere Breve har jeg faaet — takker Dig for Novellerne; jeg har endnu kun læst «Kunstberidderne», som ret har satisficeret mig — Du har reist den højtkomiske Cohorte et skjønt Minde. Jeg vilde gjerne sende Dig *Nordlyset*, men Oplaget er nu borte, og jeg ved endnu ej Besked om vore norske Subskribentere. Desuden troede jeg, at Academiet holdt det saavelsom mange andre Dagblade. — Jeg seer at den ækle *Bagge* har bildt Dig noget ind: jeg har i 14, 16 Aar slet intet skrevet mod denne jammerlige Person, der ikke ophører at kaste Skarn paa mig baade med Munden og Pennen. Jeg skriver overalt ikke anonymt, og har hverken Lyst eller Tid til at vadske Morianer — i «Randers Avis» indrykker jeg en Erklæring desangaaende. Jeg troer det er *Elmquist**), der har ført ham bag Lyset for at hævne sig paa mig, da jeg ikke længere vil forsyne ham med Bidrag, og nu kommer som «*Sex'en*» — han er i Grunden en langt større Slyngel end Bagge.

«Væringerne» har jeg læst — siger som sl. Kall om den romerske Digter «dog mærkes i hans senere Arbejder nogen Mathed» — Erik 7 kjender jeg ikke, men de tre ældre Sødskende — kjønt Sprog! Forfatteren — *the unknown* — maa være Christian Winther — see nu ad!

Du ynder ikke Joh. Gray — nu vel! Men tag mig dog ikke Sibbern og hans Gabrielle i Forsvar, for saa troer jeg, at jeg vil til at rose Heibergs Vaudeviller. Du maa nok skjende paa mig, det skal ikke bryde vort Venskab, men lad dog endelig være at protegere Parnassets Snylteplanter.

Til næste Efteraar — vil Gud — fører jeg min ældste Søn til Academiet (i Kbhvn.) og da skal jeg visselig gjæste Dig. Hils Estrup og Tauber og lev saa vel, som det ønskes af din bestandige

S. S. Blicher.»

[Sorø Akademi].

— Naar Blicher siger, at han i en lang Aarrække ikke har skrevet «det allermindste» mod Hr. Bagge, saa er det jo rigtigt, for saavidt som han aldrig har nævnt Bagges Navn; men ingen,

*) Udgiveren af «Læsefrugter» og «Aarhuus Stiftstidende». — Se nedenfor.

der er inde i Sagen, kan dog tvivle paa, at der er tænkt paa den allestedsnærværende Dansemester ved følgende lille Afsnit af «Avisen» i Kragehul. [Se «Harpen» 1823 14. Marts Nr. 11]:

«Blandede Bekjendtgjørelser.

Forældre og Værger, som ville betroe mig deres Børn, ombedes jo før jo heller at lade mig det vide, da jeg som bekjendt giver Information i den Kunst at hoppe paa eet Been, saavelsom i alle andre Kunstner, hvis Tendents er at give det ungdommelige Legeme Lethed og Ynde.

Hans Klodsmathis,
figurerende Dandser ved
Theatret i «Kragehul».»

Ikke heller gaar man fejl efter Adressen i følgende Udtog af Blichers lille Enakts-Lystspil «Avisfrieriet». (Trykt i Elmquists Læsefrugter 25. Bind [1824] S. 98):

«*Svink.* [Til Jomfru Kumpedal, der vender ham Ryggen]: Nej, min Fortræffelige! De maa ikke gjøre *dos à dos* — først chassere vi op til Brudeskamlen, derpaa føre vi ned og kaste af, og saa kommer Balancen.

Jomfru Kumpedal [vender sig til ham.] Med Tilladelse, er De Dandsemester?

Svink. Solodandser, min Dyrebare! forhen Solodandser ved Theatret; men der havde jeg en Rival, og to Sole paa en Himmel, veed De nok gaaer ikke an — han misundte mig — bestak min Skoemager — hvad skeer: i en Flic-flac sprang min ene Skoe — jeg faldt — Parterret loe, og jeg — forlod Theatret for evig: nu danner jeg den tilvoxende Ungdom.»

— Bagge døde paa Bornholm under en Deklamationsrejse i 1838. «Jyllandsposten» for 5. Novb. samme Aar ofrer ham en ret udførlig Nekrolog*), hvori det bl. a. hedder:

«Udrustet med fleersidigt Talent, god Hukommelse og stor Dristighed, viste han endog ved sine seneste Declamationer, at han var begavet med et Genie, som hvis det tidligere var bleven uddannet kunde have bragt ham til et temmeligt høit Standpunkt som Konstner.» Og der fortsættes: «Desværre maatte man beklage, at hans Irritabilitet saa ofte udartede til Grovheder, naar

*) Se ogsaa J. Davidsen: *Fra det gamle Kongens Kjøbenhavn I.* (1880) S. 263—82. Davidsens Skildring er i det allervæsentligste grundet paa Bagges egen Beretning i *Livsbillede.*

han stødte paa Spøgefugle, som vilde gjække den fattige Poet, mod hvem de dog som oftest kom tilkort, da han var riig paa bidende og satiriske Indfald.»

— Bagge har paabegyndt Udgivelsen af ikke saa faa Skrifter; de fleste forblev dog ved «1ste Hæfte». Bagges eget Liv synes ogsaa at være et saadant 1ste Hæfte af noget, der for evigt lod vente paa sin Fortsættelse. Og Blicher, med sit sunde, naturlige Talent, kunde sagtens faa Raad til at drive lidt Kommers med denne altid svedende Dyrker af sit lyriske Boelslod.

BLICHER SOM HUMANIST.

— —

I. Blicher og Jøderne.

DEN danske Digterverden har aldrig kendt en mere almen interesseret Aand end Steen Blicher. Han havde de aabneste Sanser ud mod Verden og var altid allat til at bryde en Lanse for de humane Idéer, der fra det store Evropa havde trængt sig ind i hans let bevægede Sind. — Et af de første Spørgsmaal af almenmenneskelig Natur, der tog hans Opmærksomhed fangen, var Jødens Stilling i Nationen.

I 1813 udgav han sin lille varmtskrevne Pjece: «Bør Jøderne taales i Staten?» der paa 15 smaa Sider fejer enhver bornert Indvending til Side som dumt Klassehad, og ender i denne Betragtning:

«Der er tusinde Veje til Brød i Livet. *I*, de mørke Secters kristne Regentere! I har spærret dem alle for Kristi Landsmænd; kun én lode I staa aaben, og *den* førte til Aager og Bedrageri. Hvi aabnede I ikke de øvrige som Fanatismen havde lukket? Hvi taalte I da Zigeunerne? de havde slet ingen Religion, de levede alene af Tyveri og Rov*). Men lad os vende os fra Fanatismens og Tyraniets skumle Dage, og glæde os ved Regentere, der ærer og elsker Mennesket, hvad enten han hedder Bramin eller Paria, Katholik eller Qvæker, Lutheran eller Jøde.»

Samme Aar udsendte et kjøbenhavnsk Forlag et stærkt jødefjendtligt Værk: «Moses og Jesus eller om Jødernes og de Christ-

*) Til denne Betragtning af Zigeunerne vender han tilbage i sit Skrift «Moses og Jesus» S. 47.

nes intellectuelle og moralske Forhold, en historisk-politisk Afhandling af *Friederich Buchholtz*, oversat med en Forerindring af *Thomas Thaarup*, Ridder af Dannebrogen.»

Thaarups Fortale er paa *62 Sider*. Den begynder saaledes: «Hverken Had til Jøderne, med hvilke jeg i mit hele Liv aldrig har havt noget at skifte, ej heller Vindesyge have bevæget mig

Th. Thaarup (f. 1749 † 1821).

til at oversætte følgende Skrift, men Kjærlighed til Sandhed». Hans umiskjendelige Jødehad slaar dog strax ud i lys Lue; han beskylder Jøderne for at fattes Kultur: «Egennytte, Grumhed og Ladhed er Nationens Særkjende fra dens første Oprindelse». Dette søges godtgjort ud af det gamle Testamente. De bebrejdes at tro paa Rabbinernes værste Taabeligheder. Saaledes skal *Rabbi Jonathan* have paastaaet: at en Jøde under Tabet af sin Salighed bør tro: at da Vinden førte alle Græshopperne i det røde Hav, tog den ogsaa dem med sig, som var indsaltede i Kar til Spisning!

Thaarup indrømmer naivt: at han «har omarbejdet et og andet i Afdelingen om den christelige Læres Oprindelse, fordi jeg troede det falskt»

Det skal glæde ham, om Bogen som Fortalen kan gjendrives; Rygtet har sagt ham, at en oplyst Mand pønser derpaa ... «Men skulde en Pasquillant finde for godt at antaste mig med de ham ene værdige Vaaben, saa har jeg kun eet Værge mod ham: taus Foragt».

Bogen selv er paa ca. 350 Sider; men indeholder kun Variationer over Thaarups Fortale.

Dette Værk fremkaldte en sand Syndflod af Skrifter for og imod. Blade, som udelukkende behandlede Jødespørgsmaalet, opstod og dukkede under igjen*); det sneede med Sange og Nidviser, trykte i det Herrens Aar 1813. I denne babelske Sprogforvirring blandede ogsaa Blicher sin Stemme, idet han fra sin Ravnekrog udsendte Pjecen: «Bedømmelse over Skrivtet Moses og Jesus af S. S. Blicher, Cand. Theol.» [Aarhus 1813]. — Skriftet, der aldrig siden har været optrykt og nu er yderst sjældent, indledes med følgende «Forerindring»:

«Rygtet gik, at en Skrivefejde var udbrudt i Kjøbenhavn over Jøderne; men jeg havde ikke læst det mindste heraf, vidste ej engang Forfatternes Navne, da jeg nedskrev og publicerte en liden Afhandling, betitlet: *Bør Jøderne taales i Staten*. Mængden synger gjerne i den Tone, som Enkelte angiver; og for at bringe den til at synge godt, behøves blot gode Forsangere. Jeg haabede ved mine fremsatte Meninger at kunne virke til roelig og fordomsfrie Anskuelse af det sælsomme Phænomen — Jødefolket. Med let Haand berørte jeg denne Streng; fordi jeg ikke troede den behøvede kraftigere Slag; fordi jeg ikke anede i vort danske Sprog et saadant Skrivt, som siden kom mig for Øjne. Ej heller frygtede jeg for at fornærme nogen, da jeg ingen Modstander kjendte, da selv de, der hæftigst monne bestride Jødedommen, intet Fornærmende kunne finde i den ubekjendte Antagonists Adfærd. Min Hensigt var ikke at fremstaa som Jødevæsnets Talsmand, men blot at nedstemme de — i mine Tanker — overdrevne Beskyldninger, jeg havde læst og hørt. Jeg vilde ikke frikjende, ikke for-

*) Saaledes «Nordlyset», hvoraf der gik 15 Numre, «Jødernes Krønike» (13 Numre), «Antijudas, et Tidsskrift Th. Thaarup helliget» (9 Numre) osv. — Om hele denne Litteratur se en udmærket Artikel i «*Musæum*» 1890, S. 129—68: «Den literære Jødefejde 1813» af Arkivar *Villads Christensen*.

dømme; men lede til en human og upartisk Kritik over Nationen. Nu fik jeg fat paa Moses og Jesus; jeg fandt mere end jeg havde ventet. I Sandhed, dette Skrivts Forfatter cr en Forsanger med Stentorstemme, istand til at tage Tonen fra tusinde. Hvilket historisk Overblik! Hvilket philosophisk Ræsonnement! Hvilke forbausende Resultater! Men ere disse sande, da Farvel Troe og Dyd og Forsyn; da Farvel daarlige Indbildning om Menneskets Perfectibilitet! Her er et heelt Folk, som i tre tusinde Aar har gjendrevet disse Drømmerier, et heelt Folk, som aldrig har kunnet, àldrig skal kunne hæve sig over Dyrene, men stedse staaende paa det laveste Trin af Kultur udmærker sig kun ved *Egennytte, Ladhed* og *Grumhed* — Rævens, Oxens og Tigerens Egenskaber. Jeg veed ikke, hvorledes man har optaget dette Skrivt i Forfatterens Fødeland, ej heller veed jeg, hvorledes man har forstaaet, bifaldet eller gjendrevet det her; men jeg veed langt mindre, hvorledes Forfatteren til «Hvad har stakkels Neger gjort» *), har kunnet føre over sit Hjerte at skrive saadan en Forerindring til saadan en Bog. Men Forfatteren er Philosoph — barbam video — som saadan maa hans Paastande drøftes, dog aldrig skal jeg — som han — paastaae, *at alle* de, der ikke give mig Bifald, ikke er istand til nogen upartisk Undersøgelse, men derimod vel istand til at indbilde sig, at to Gange tre er fem. [Se Moses og Jesus S. 103.] For at undgaae Vidtløftighed citeres kun de mest paafaldende Steder i hans Værk . . . Mit Øjemed er at fremstille og rette det Falske og Skadelige i hans Principper saavel i Henseende til flere Gjenstande i Almindelighed som i Henseende til Jødedømmet i Særdeleshed.

Randlev i Jylland, den 26de Juli 1813.

Saa følger hans Gjendrivelse af selve Bogen, om hvilken han siger [S. 16]: at «den er saa fuld af skadelig Ukrud, at jeg maae vedblive Lugningen indtil Enden; jeg maae indtil den sidste

---

*) Her sigtes til Th. Thaarups Sang af «Peters Bryllup» (1793) S. 55: «Jeg vil flye din Højtids Fryd», hvori andet Vers lyder:

Hvad har stakkels Neger gjort,
at den blanke Mand ham hader?
Er han ond, for han er sort?
Er Gud ikke Alles Fader.
O! beklag den sorte Mand,
han er Træl i fremmed Land.

Trævl afpille denne Ulv i philosophiske Klæder». Heller ikke Oversætteren, Hr. Thaarup, kan altid gaa Ram forbi: «Ved ham som Landsmand og ellers vakker Skribent, vilde jeg nødig have rørt; men det var uundgaaeligt; og skulde han ømme sig ved Snert, der ikke egentlig var ham tiltænkte, maae han tage i Betragtning: at naar det regner paa Præsten, vil det gjerne dryppe paa Degnen, og at det er et utaknemmeligt Arbejde at oversætte en maadelig, og et farligt, at oversætte en skadelig Bog» [S. 24]. Efter at have endevendt og optrævlet alle Bogens Paastande, udbryder han: «I Buchholtzianere! behage at trine nærmere, og betragt Eders Profet, denne aandelige Lazarus, som i et Aandedræt fornægter sig selv tre Gange; den spraglede Maskeradedragt, I beundrede, er afreven; de Pjalter af Kunstord, af langt hentet Svulst, af affecteret Dybsind, af aabenbare Usandheder, af forfløjne Hypotheser, hvormed den var sammenflikket, de ere alle adsplittede! Seer ret paa den Afgud, for hvem I bøjede Knæ, og blues! Men vi er ikke færdige med ham endnu; han maa ledsages lige til Porten» [S. 70]. Omsider slaar Blicher Knude for sin Bog med følgende Ytringer: «Det er nok og mer end nok for at kjende et Skrivt, der i det oplyste, tolerante Danmark i Aaret 1813, har oplevet det *andet* Oplag. Med Harme vilde jeg sønderrive disse Blade, hvis *min* Stemme var den eneste, der opløftedes mod dette Skamskrivt paa Religion, Fornuft og Dyd ... Jeg glæder mig ved det Haab, at min Haand — imedens jeg skriver dette — ikke mere behøves til med Roden at oprykke denne giftige Skarntyde fra Tysklands Morads.

Medborgere! Lad os ikke bedaare os selv med skjønne Drømme; Oplysningens Sol er endnu langt fra sin Middagshøjde. Endnu, i det nittende Aarhundredes Morgen, fordømmer man en heel Nation; man løser Negerens Lænker og opløfter Bondens Hoved; men Jøden vil man forstøde som et uforbederligt Barn. Troer ikke Fordommens Røst! Alt hvad der strider mod Begrebet om Menneskets Fuldkommenheds Evne, dets moralske Natur, strider ogsaa mod *Begrebet om en almeen moralsk Verdens Aarsag*. Mange ere fordærvede, men ingen *uforbederlig*. Jøden er ikke mere fordærvet end den Kristne, men hans Fejl er mere fremstikkende, fordi han lever i afsondret Selskab, fordi han bliver mere bemærket og mere miskjendt, fordi der er mindre sørget for hans Opdragelse. Og hans Opdragelse er i Regenternes Hænder, de kunne danne ham til virksom og hæderlig Borger, og Ære være hver Regent, der betragter alle sine Undersaatter som *ægte* Børn, der, besjælet af *uindskrænket* Kjærlighed,

opdrager *alle* med lige faderlig Omhu, der ikke mistvivler om Jødens Forædling, men tillukker sit Øre for blinde Fordommes Stemme.»

Saaledes ender Blicher dette Arbejde som det foregaaende i varm Fortrøstning til, at Frederik den 6tes landsfaderlige Korporalstok vil gjenne enhver nok saa stor Uret mod den fortrykte i sit Hus igjen.

2. Blicher og Magdalenehjemmet.

Et andet Led i Blichers Forsøg paa at humanisere sin Samtid danner det «*Forslag til Redningshuse for faldne Piger*», som han lod indrykke i Decemberhæftet af *Dansk Minerva* for 1815. Han begynder sin Fremstilling saaledes:

«Dersom nogen Synd allerede her i Livet faaer sin Sold i knuget Maade, da er det vel den, hvis Tillokkelser ere de vanskeligste at modstaae, og hvis Følger ere de haardeste for det svagere Kiøn. Der behøves ingen Romanskrivers, ingen Tragediedigters Phantasie, til at maale de Elendigheder, der ere Skiøgens almindelige Lod. Der gives ikke i Ideeverdenen nogen Jammerscene saa skrækkelig, som de, disse Ulykkelige i tusindviis opføre for vore Øine i den virkelige Verden. Hvor mange see vi ikke daglig, i Fortvivlelse, at ende et foragtet og qvalfuldt Liv? Hvor mange henslæbe et, endnu qvalfuldere, i Pesthuse og Daarekister? Hvor mangen — kort forhen blomstrende — Pige hensegner nu en ful og hentæret Skiændsel i det Land, som fødte hende til huuslig Dyd og Lykke, blandt de Mænd, som i Kys indaandede hende Fordærvelsens Gift, og styrtede hende saa værgeløs ned i Lasternes Afgrund? Der gives ingen Synder, der saa høit raaber om vor Forbarmelse; og saalænge Staterne taale den paphiske Venus' Templer, burde de vel ogsaa tage sig af hendes arme Præstinder, og ikke lade dem, liig Offerdyr, hielpeløse pines og døe. — Englænderne have deres Magdalene-Kloster, hvor de betale noget lidet af deres Giæld til Menneskeligheden. Vi danske have engelske Klæder, engelske Heste, engelske Vogne, og hundrede engelske Daarligheder. Skulle vi ikke kunne have en saadan engelsk Veldædighedsanstalt, som han vilde skue med Velbehag, — han den gode Hyrde, der frydes over et forvildet Faars Frelse? Disse Linier være et Forsøg, om der behøves mere end et Vink til det godmodige danske Folk, for at giøre en Begyndelse til denne menneskekiærlige Stiftelse.»

— Nu følger en detailleret Redegjørelse for hvorledes Blicher har tænkt sig det hele; først afhandler han 1) Oprettelsen af et «Redningsselskab, 2) Redningshusets Beliggenhed og Indretning. 3) Lemmernes Optagelse, Behandling og Udgang», og endelig 4) om Midlerne til Redningshusets Oprettelse. Under denne sidste Rubrik gjør han følgende karakteristiske Bemærkninger:

«Enhver Mand, som er i Stand til at ernære en Familie, er efter Naturens Love forbundet til at forplante sin Slægt, og, efter Statens, til at forplante og opdrage den, paa en med dens Tarv overensstemmende Maade. Den som alligevel — uagtet han var istand til at giøre disse Fordringer fyldest — henlever ugift, han forsynder sig baade mod Naturen og mod Samfundet, og paadrager sig desuden den sjeldent ugrundede Tanke: at han opfylder Naturens Bydende paa en Maade, som, idet den strider mod Samfundets Love og Tarv, tillige illuderer den førstes Befalinger, og skuffer dens Øiemed. Det er ikke allene rimeligt, men vist, at Pebersvendenes tiltagende Antal staaer i Forhold til Skiøgernes; og at hines Udsvævelser bidrage meest til at forstørre de Elendigheder, vi ved nærværende Forslag ville afhielpe. Det er altsaa billigt, at de mulcteres for Restancerne af de Skatte, de ei ville svare Naturen og Staten. — Hvo der skulle regnes til de skattepligtige Pebersvende er let at bestemme ved den Formel: *Enhver, som har Alder og Formue til at ernære en Familie.* Men hvad enhver i Forhold til sin Formue skulde yde, vilde — skiøndt lidt vanskeligere — dog ikke være umuligt at fastsætte.

Da Staterne hidtil have havt Deres Aarsager til at taale Bordeller, burde nærmest disses Værter og Værtinder aarlig afdrages endeel af deres skumle Profit: at saaledes de, som leve *af* Lasten og *for* Lasten, kunne tvinges til at arbeide for Angeren og den tilbagevendende Dyd.

Enhver, som besvangrer et Fruentimmer, maatte — foruden det Loven ellers bestemmer — afgive en Mulct til Redningshuset; var han gift, maatte han give en saameget større.

Alle Tracteurer, Billardholdere og andre, som nære Lediggang og Forlystelsessyge, burde beskattes, saavel for at hielpe til benævnte Indretnings Fremme, som for at vanskeliggiøre dem deres for Ungdommen skadelige Næringsveie.

Endelig burde alle fremmede Virtuoser, Kunstnere, Giøglere o. s. v. ved deres Udreise af Landet aftrækkes endeel af den Told, de lægge paa Folkets Nysgierrighed og Hang til Forlystelser. —

Der kunde vel tænkes adskillige andre Paalæg, f. Ex. paa fremmede Luxusartikler, slibrige Bøger o. fl.; men de anførte maae være nok for at vise Tendentsen i dette Skattesystem.

Her er da Forslaget kortelig udkastet. Meget kunde vist forbedres, forandres, udvides, naar det kommer til en Udførelse, som Forfatterens lave Standpunkt og snevre Virkekreds blot tillader ham at — ønske . . .

Og nu I danske Mænd og Qvinder! med bankende Hierte sender jeg denne Tanke ud iblandt Eder. Skal det være mere end en kort Brusning, som opfylder min Siæl? Skal det være andet end et Digt, et sværmerisk Haab, som trænger sig ud af mit svulmende Bryst? Ville I berede Eder selv den himmelske Fryd, at frelse tusinde fra Fordærvelse? at leve i ædel Daad, naar eders Legemer ere forsvundne fra Jordens Overflade? at vedblive i Aarhundreder at aftørre Taarer, naar eders egne forlængst have ophørt at rinde? Er der ingen Tillokkelse i det Haab, at kunne lede et forvildet Barn tilbage i en trøsteløs Families Arme? Er der ingen Glæde i den Bestræbelse, at drage en fortvivlet Medskabning tilbage fra Lasternes Afgrund? Du Kolde! som smiler ad den Ild, hvormed jeg taler, hvad om dit Barn engang skal martres af Samvittighedens Ild, fordi Du tillukkede din Haand og dit Hierte? Du Rige! som lader haant om et Værk, der ikke her vil bære dig Renter, hvad om nu en usavnet Skierv vilde redde dit Barnebarn fra Undergang? Du Mand, Du Olding! som har mangen Ungdoms Letsindighed at afsone, Du Dannemand, hvis fromme Hierte ikke tillader Dig at kaste den første Steen paa en falden Synderinde: Du Dannequinde! hvis Dyd en bedre Skiæbne har bevaret: Du lykkelige Hustru! som ved din Husbondes Haand undgik de Klipper, paa hvilke dine arme Søtres Dyd har strandet! Er der intet Rum i eders Hierter for de Elendigste af alle Ulykkelige? Du Ægtemand, som trykker din kiere Datter til dit Faderbryst! med samme Fryd have tusinde Fædre omfavnet de uskyldige Glutter, som nu ligge Forraadnelsens Bytte og Fortvivlelsens Rov. Du ømme Moder, som med Glædestaarer kysser din smilende Spæde! saaledes have tusinde Mødre kysset de Engle, som Lasten siden krystede i sine qvælende Arme. Saa faurt som din Yndlings, blomstrer mangen Kind, der siden skal blegne under Vellystens giftige Aande. Og I, den himmelske Læres Tienere! af eders Anseelse, af eders Veltalenhed, af eders Exempel, af eders Kierlighed venter den lidende Menneskehed den første, den kraftigste

Bistand til et Værk, hvorfor ubaarne Slægter ville velsigne eders Minde!

Randlev, den 14de December 1815.

S. S. Blicher,
Cand. theol.»

Blichers Plan blev gjort til Gjenstand for Betragtning i «Tilskueren» for 9. Febr. 1816, hvor selve Rahbek roser Ideen i de højeste Toner, idet han stadig henviser til de engelske Stiftelser af denne Art.

Med Veneration omtaler han «den af sine 1814 udkomne Digte hæderligen bekjendte Candidat S. S. Blicher . . . og gjør han sig en kjær Pligt af, i Følge den ham personlig ubekjendte Forfatters Opfordring at bidrage sit til at hendrage og hæfte Opmærksomheden paa et Anliggende, der fra saa mange Sider er Fædrelandets, er Menneskehedens, er Christendommens.»

Som de fleste af Blichers Ideer blev den dog lagt tilside uden at have fanget nogen videre Opmærksomhed; han beklager sig derover i en Artikel i «Nordlyset»s 4. B. [1827] S. 351—56.

Endnu en Mindelse om Redningsanstalter for faldne Piger.

Det er nu tolv Aar siden jeg i «Minerva», Januarhæftet. førstegang bragte et Anliggende paa Bane, der ikke kan være nogen Menneskeven ligegyldigt: *om forførte, i Fordærvelsens uudgrundelige Svælg nedsynkende, Kvinders Frelse.*

I disse tolv Aar har Vellysten uforstyrret vedbleven at fortære sine ulyksalige Offere. Hvor mangen en fortvivlet Sjæl kunde i dette Tidsrum været frelst, om Forslaget havde fundet Bifald til virkelig Udførelse? Men Alt er bleven ved det Gamle: Vandet, har som tilforn, druknet den hjælpeløse Anger, og Pesthuset modtaget de raadnende Legemer, uden at nogen Haand — maaskee kun faa Hjerter — have rørt sig til de allerbeklageligste Menneskers Frelse.

Ikke langt fra det Huus, hvor Druknede henlægges til Skue; hvor Faderen kan gjenkjende den forlorne Datter, Moderen det Barn, hun eengang med det gladeste Haab nærede under sit Hjerte, og ved sit Hjerte, hvor Forføreren kan gjensee det væmmelige, af Voldsdøden saa frygteligt vanhældede, Ansigt, der engang i Ungdoms Fylde og Uskylds Ynde opflammede hans vilde Lyster — ikke langt fra denne rædselsfulde Vraae er nu siden opført en kostbar og glimrende Anstalt for *Legemets* Ren-

selse. — Langt fra mig at ville nedværdige en i og for sig selv vakker og nyttig Indretning; men Vejen til Badehuset falder tæt forbi *Liighuset!*

En gjæv Dannemand bebudede, i Foranledning af hiint mit Forslag, «at en saadan Indretning allerede var paatænkt, og kunde ventes istandbragt»; men der ventes endnu!

Der fødes i det egentlige Danmark omtrent 5000 Børn udenfor Ægteskab; i det ringeste til 4000 af disse udlægges Barne-

K. L. Rahbek (f. 1760 † 1830).

fædre. Var det vel haardt eller uretfærdigt at belægge denne Brøde mod Religion, Moral og Stat med passende Pengebøder? Aabenbart Skriftemaal og Fængselsstraf er gaaet ud af Brug — skulde en Forbrydelse, der sætter paa Spil, og oftere ganske forspilder nogle tusinde Pigers Velfærd, der berøver nogle tusinde Børn faderlig Opdragelse og kaster dem halvfremmede, heel huusvilde, betegnede med et skæmmende Fødselsmærke, ud i Verden; der beskatter Communerne, og vælter Bøderne over paa Ægtemænd og Familiefædre; skulde — siger jeg — en saa-

dan Forbrydelse gaae ganske uændset hen? — Det arbitrære Alimentations-Paalæg er næsten altid utilstrækkeligt, og mangfoldige vide endogsaa at unddrage sig dette. I enhver Menighed gives der Karle og Ægtemænd, som have 1, 2, 3, 4 uægte Børn at skulle forsørge; kan Een af disse faae en halv Snes Daler, skal det kaldes godt — de Andre? Faderen erklærer, han har Intet at betale med, uden sin liderlige Krop — vel! saa kan han et Par Dage spæge Kjødet med Vand og Brød (om intet Bedre kan haves) og dermed er den Ting jevnet. Var det ubilligt: om Enhver, der satte Slegfredbørn i Verden, og med det samme arbejdede paa Mødrenes Fordærvelse, afgav en Kjendelse til Redningshuset for forførte Piger? Om Ægtemanden, den rige Pebersvend, den Velhavende, den Fornemme, paalagdes forholdsmæssig større Mulcter? To Rigsdaler for den fattigste Bondekarl, eller Haandværkssvend, var visselig ikke formeget. — Her er Penge nok til mere end eet Redningshuus.

Maatte disse Linier dog komme for Øjne, der vaage over Landets Vel! Maatte de trænge didop, hvor der er baade Magt og Villie!

Men jeg seer Somme, med suffisante Smiil og Rynker paa viisdomsfulde Pander, trække paa Skuldrene: «Præstepladder! Philantropie! romantisk Følsomhed! I London, der kan Sligt maaskee behøves, men her?»

Saamænd, mine Herrer! De kunne sige til mig som *Don Juan*'s Forbillede til sin eenfoldige Tjener *Sqanarell:* Hélas, maitre sot! vous scavez que je vous ai dit, que je n'aime pas les fosseurs de remontrances — songeons seulement à ce qui peut nous donner du plaisir!» *) Som De behager! tænk De paa deres Fornøjelse! men tillad Andre at tænke paa de ulykkelige Offre for denne Fornøjelse!»

— Tiden til Oprettelsen er maaske ikke inde endnu. Men — «den *vil* komme. Man høre kun, hvad min Ven *Peer Spillemand* (der med al sin Spydighed dog ikke er ganske hjerteløs) har meddeelt mig af Nisseavisen for 1928!» — Og nu følger en Skildring af en fingeret Fest paa et Magdalenehjems Stiftelsesdag, som dette St. Blichers andet Jeg lader som han har overværet. — Mange fandt selvfølgelig den Snak om «Magdalenehjem» uimodstaaelig komisk. *J. L. Heiberg* spottede dermed i følgende Artikel i «Kjøbenhavns flyvende Post» [11. Jan. 1828]:

---

*) Molières *Festin du Pierre.*

Brev fra tre Magdalener.

Der har gaaet et Rygte, at der skulde oprettes en Magdalenestiftelse her i Byen. De vil ikke undres over, at vi, saasnart det kom os for Øre, bleve begjerlige efter at faae et tydeligt Begreb om en Indretning, der skulde bære vort Navn. Vi spurgte altsaa adskillige kyndige Folk derom; de undvege fra først af Svaret; men omsider fik vi dog saa megen Oplysning, som vi ønskede, og endnu mere. Vi vide nu, at ikkun saadanne Damer skulle ansees værdige til at faae Plads paa denne Stiftelse, som aldrig, i hvor mange Stiftelser de maatte have været paa, kunne blive, hvad vi ere, og til hvis Classe vi høiligen frabede os at henregnes. Men betænk nu selv, hvor smerteligt det maa blive for os at læse i Aviserne f. Ex.:

«D. 16. Septbr. opføres Don Juan til Fordeel for Magdalenerne»; eller

«i Hr. . . . . .s Concert udføres Romancen «Es hat die Schöpferin der Liebe, i Form af Terzet, af tre Magdalener»; eller: «i Aaret 1828 ere paa Magdalenestiftelsen indkomne 15, udgaaede 13, fødte 7, døde 2.»

Det bliver ikke til at udholde!

Vor eneste Trøst er, at Stiftelsen endnu ikke er til, og at der altsaa maaskee kan være noget Haab om at den faaer et andet Navn. Vi ville bede Dem, høistærede Hr. Redacteur, om at gjøre Vedkommende Forslag derom. Ikke ville vi søge at bringe vore Søstre i lignende Vaande med os, ved at foreslaae deres Navne; men man kan jo let finde paa et Navn, som ikke er synderlig i Brug. Hvad siger De om det velklingende Navn *Malene*, som er saa lidet forskjelligt fra det først paatænkte, og som Enhver der kjender Operaen Mikkel og Malene, sikkert ikke vil finde upassende? Skulde dette Navn ikke finde Bifald, saa kunde maaskee det ærværdige *Magdalone* komme i Betragtning. Det kunde jo klinge meget godt at sige f. Ex.: «Igaar faldt en *Magdalone* i Vandet og blev reddet af en tililende Matros»; eller «Den kjøbenhavnske *Malenestiftelse* høitideligholder i Dag sit første Jubilæum» o. desl.

Gjør De, hvad De kan til at faae denne Stiftelse, der er døbt før sin Fødsel, i en Hast omdøbt! Skeer det ikke, da er det vor uforanderlige Beslutning, at indgive en allerunderdanigst Ansøgning om at maatte lade os omdøbe, da vi ei længere kunne bære Navnene

Magdalene Smak. *Magdalene Smek.* *Magdalene Smik.*

Under Mærket *Leno* bed Blicher fra sig i «Kjbs.-Posten» [25. Marts 1828]:

«Til den flyvende Post.

«Den Prosit, som kom seent,
er bedre end aldeles ingen.»

Med den inderligste Glæde har jeg og mine tre Jomfruer læst Brevet fra de tre Magdalener i Deres Nr. 3 for 11. Januar. *Venus vulgivaga* velsigne Dem, min flyvende Ven! for dette Dem saa værdige Indfald! Bravo! saaledes skal man gjøre slige Pro

Joh. Ludv. Heiberg (f. 1791 † 1860).

jecter latterlige; lad disse fjantede Philantroper smage Deres satiriske Pidsk! jeg veed De forstaaer at bruge den paa de nødtørftige Steder. De er en velsignet Fyr, min flygtige Ven! De har tilbørligen fejet Grundtvig, Ingemann, Øhlenschläger, Tegnér og andre saadanne religiøse og poetiske Sværmere. Det er ret! dersom slige Galskaber skulde faae Fremgang, hvad blev der da af mig og mine Lige, der opofrer sig for unge Menneskers Fornøjelse? Og nu vil man endogsaa trække vore Smaapiger fra os, og saaledes berøve os vor Smule Næring; men pyt! naar De er med os, hvem kan da være imod os? Nej, naar De oplader Deres ironiske Mund, og slaaer Deres cervantiske Smiil.

saa kryber alle disse Heldører vist nok strax i Skjul. Og De tager Tingen itide, min forfløjne Ven! De kvæler dette Misfoster i Fødselen — De skal see, der er ingen, som tør knye, eller tale et Ord meer om dette taabelige Project. De staaer jo nu saagodtsom ene paa Parnasset; i det mindste staaer De højest — De har rendt alle de andre af Pinden: brug dem! kiil paa! kjør, mens De har Pidsken! De fører den med Ære. De fortjener Dem min og alle mine Medbrødres og Søstres varmeste Tak; og vi skulle vist ikke vise os uskjønsomme; kom og besøg mig, saa ofte De lyster! De skal finde, at mine Damer ere ligesaa smukke som dem i Kiel, og langtfra ikke saa kostbare.

Deres hengivne Ven
Leno.»

Hertil bemærker «Concipisten» [*Flyv. Post.* 31. Marts 1828], at *Leno* befinder sig i en Vildfarelse; *han* har ikke noget mod Idéen, men har kun villet protestere mod *Navnet*, hvorpaa Redaktionen (Heiberg) slutter med følgende

«*Tillæg.* Saavidt Concipisten! Efter at have bragt hans Skrivelse til dens Adresse, vover den flyvende Post i eget Navn at frembære sin Tak for *Lenos* Paakaldelse af *Venus vulgivaga,* men tillige at erindre ham om Gudernes og Gudindernes velbekjendte Misundelse, en Omstændighed, som nu bør henlede hans Andagt til *Venus cloacina,* der som en Husgudinde allermindst taaler at tilsidesættes. For at oprette det forsømte, bør han i Fremtiden ofre alle sine Manuskripter paa denne Gudindes Alter, og endydermere ved sin Indflydelse forskaffe enhver af hendes Dyrkere et Exemplar af *Kjøbenhavnsposten.*»

Hertil svarer *A. P. Liunge* i dette sit Blad for 8. April, at Flyvepostens Redaktør dog ikke har kunnet strø «Publikum *saa* meget sophistisk Sand i Øjnene, at det ikke kan skjelne, *hvem* det er, der bringer den af ham til Gudinde hævede *Venus cloacina* den ephemeridiske Offerskjænk».

Omsider lader Blicher Peer Spillemand afslutte Sagen i «Nordlyset»s 8. B. [1828] S. 325—26 med Artiklen: «Engang endnu. *Min Mening er ellers denne, at en Magdalenestiftelse bør oprettes*». Det hedder her bl. a.:

... «At min gode Ven S. S. B. tier, kan være ret klogt af ham; thi det kunde maaskee skade Sagen, naar en røget Landsbyepræst vilde føre Ordet, eller dog snakke med.

Da jeg saae hvorledes Danmarks frydefulde første November*) mangesteder fejredes paa Maader, som gjorde Hjertet Ære: ved veldædige Stiftelsers Oprettelse, ved mangehaande Godgjørenhed mod Nødlidende; da tænkte jeg bestandig, nu kommer det! men jeg tænkte galt. — Gid jeg blot havde havt de Lysestumper, som levnedes: jeg skulde lettelig derfor have opført et Asyl for de mest Nødlidende af Alle! Jeg spenderede selv en Tjæretønde og et Pund Lys til mine smaae Vinduer; og Gud veed, jeg gjorde det med Glæde, og ingen Huusmand er vel i det lykkelige Danmark enten saa fattig eller saa lumpen, at han jo gjorde det Samme som jeg; men Ingen af os er vel derfor saa nær taget, at han jo fandt Raad til en Skjerv for Ulykkelige.

Eller gid jeg var saadan en Mand, at jeg torde fremføre mit Anliggende for den, der blot behøvede at sige: Nu skal det være! Men da jeg nu er saa godt som slet Intet, kan jeg ikke gjøre Andet, end nu og da raabe fra min Afkrog: «Min Mening er ellers denne:» etc. etc.

P. Sp.»

Dette var Blichers sidste Indlæg i denne Sag**).

III. Blicher og Tyrken.

Som Blichers Hjærte sammenpressedes ved den mishandlede Jødes eller ved den til Lasten viede Skøges Suk, saadan svulmede hans Vrede, naar han hørte om de Grusomheder, som de vilde Tyrker eller deres muhamedanske Frænder i Nordafrika tillod sig mod de Folkeslag, som de havde lagt under deres Herskerspir. Allerede saa tidlig som 1816 finder vi i «Aarhuus Stiftstidende» for 13. Febr. følgende Digt, der tillige kan give et Begreb om, med hvilken Færdighed Blicher behandlede det engelske Sprog:

A voice on Ocean.

Awake, Europe! arise in haste!
How long shall paultry robbers waste
thy smiling coast?
How long shall Afric's sable sons
in spite of thy loud-threat'ning guns
of their cheap triumphs boast?

*) Den senere Frederik 7des Bryllupsdag.

**) Se endnu Digtet «*Til Carl Fischers Enke*» med tilhørende *Anmærkning* («Nordlyset» 9. B. S. 110 [1829]).

How long, Europe! wilt thou retain
on thy free neck that heavy chain
made by a slave?
How long shall he triumphant crush
thy valiant tars? Awake, and blush!
Lord of the rolling wave!

Wilt thou for ever bear a yoke,
which thou with but the slightest stroke
might nobly break?
To thieves a warrior basely yield,
and dropping thy dishonour'd shield
the dark blue field forsake?

And thou chief ruler of the wave,
Britannia, stooping to a slave
wilt tamely lie!
The strife of Waterloo was won,
and Afric frowns on thee — march on!
And let the coward die!

Why! shall the leópard shrink for fear,
and let the libyan serpent tear
his noble race?
Was't therefore goodly Nelson bled,
when at Trafalgar trembling fled
thy foes from off his face?

Britannia lo! thou hast the sway
of ocean — with thy self [?] a prey
to Afric yield?
Must Denmark too unaided stand?
Why tookst thou from my native land
her unpollured shield?

If of the main thou be the lord,
arise, and whirl thy mighty sword
to victory!
Be hasty! crush the serpents' sting!
let under thy broad eagle-wing
Europe securely lie!

From firth to firth destroying fly!
And let the moor his destiny
no longer crave!
Of pirates your dominions purge —
then sing, ye riders of the surge:
«Britannia rule the wave!» *

*) Broderen *Jens Blicher*, Degn i Ørting (f. 1787 † 1835), har i «Aarhuus Stiftstid.» 19. Juli 1816 forsøgt en Art Oversættelse af dette Digt; den er i alle Maader tung og kluntet; det første Vers afløber saaledes:

Europa! Skjoldmøe gjæve!
Vil du da ikke hæve

Da den græske Opstand brød ud i Foraaret 1821 skrev Blicher Digtet *Til det gjenfødte Grækenland**), der er som en eneste funklende Kaskade af Tyrkehad; hør blot følgende Vers:

Nu — ja! Men aldrig mer! — Drag ud dit Sværd!
Og gjem det ej, før du har Krandsen vundet!
Vend ej tilbage til din Kæmpefærd,
før sidste Draabe Tyrkeblod er rundet!

Med Tyrkens sorte Blod du vande skal
den Jord, som suged dine bedske Taarer!
Med Tyrkelig fyld Thermopyles Hal!
og levn ej Fjende, som dig atter saarer!

Desværre fandt den Slags lyriske Schakalehyl altfor god Sangbund hos de nedtraadte og hævnsyge Grækere. Blichers Digt har ogsaa store Skjønheder, men maaler sig dog næppe med de efterfølgende: *Ipsara*, *Navarinoslaget* og *Nygrækernes Sejrshymne***), hvor den ophøjede Humanitetstanke sjælden skæmmes af det førstes Blodpletter.

Ogsaa paa mere haandgribelig Maade søgte Blicher at komme dette sit Yndlingsfolk til Hjælp

I «Randers Avis» for 20. Sept. 1827 finder vi saaledes følgende

«Opfordring.

Grækernes Frihedskamp er nu snart tilende — Gud veed, om den er paa Liv eller Død! Det vil snart være afgjort, om det af Søvne opvakte Folk skal atter fremstaae i fornyet Frihed og Selvstændighed, eller nedsynke i evig Dvale; om denne Crisis var til Livet, eller kun et bedragersk Glimt, en Dødens Krampe.

I sex Aar vare vi Tilskuere ved dette tragiske Drama — vi Danske *kunde* ikke være andet. Men hele den øvrige christne Verden har dog, ved *privat* Hjælp, søgt at under-

---

mod Sydboes lumske Vold
dit Jernescepter tunge?
Lad Sværd mod Brynie runge!
Løft høit dit brede Skjold!

*) Offentliggjort første Gang i «Viborg Samler» 6. Aug. 1821, hvorfra det gik ind i «Kjøbenhavns Skilderi» for 14. Aug. s. A.

**) Skrevne mellem 1824—27.

støtte den haardt betrængte Nation. Landsmænd! lader *os* ogsaa gjøre Noget! lader os i det mindste søge at frelse nogle af de Skibbrudne, som Bølgerne opskylle paa barbariske Kyster! da det ei er os givet at bjerge det vildt omtumlende Vrag.

Mange Tusinde have allerede blødet for de tyrkiske Sabler; men flere endnu vansmægte i ynkelig Trældom. Af disse vække nogle især den inderligste Medlidenhed — de forældreløse Børn! Deres Skjæbne er haard; den bestemmer disse hjælpeløse Skabninger til Offere for Grumhed og Vellyst. Den, som selv har Børn, vil bedst føle det hjærteskjærende i denne Forestilling, og hvilken Glæde det vilde være, at kunne udrive — om det var kun eet eneste Barn — af Sjæl- og Legemefordærverens Arme; at give den fra det kjære Fædreland bortrøvede Dreng eller Pige et andet her i Fredens og Frihedens velsignede Hjem; at skjænke den til uendelig Jammer Udkaarne Religion og Opdragelse.

Dette er Hensigten af nærværende Opfordring. Et Barn at udløse koster fra 200 til 400 Rbdlr. Saameget vil dog Fleres forenede Barmhjertighed formaae at udrede. I dette Haab vove vi at tiltale ædeltænkende Landsmænd.

For Gavernes Anvendelse skal vorde aflagt offentlig Regnskab.

Spentrup og Randers, den 18de Septbr. 1827.

St. St. Blicher. *I. M. Elmenhoff.*›

Det løb imidlertid grumme tarveligt ud. Den 15. Decbr. s. A. indeholder ‹Rand. Av.› denne Notits:

›Til Grækerne

er os fra en Ubenævnt sendt 2 Rbdlr. Sedler i en Billet af følgende Indhold:

‹Med Tak til Gud for Korsets herlige Seier ved Navarino den 20de Oktober oversendes indlagte ringe Skjerv, som et Bidrag til Grækersagen, fra

en Christen.›

Dette er det første Bidrag, vi, efter vor Opfordring af 18de September, have modtaget. Maatte Exemplet ei vorde uden Efterfølgelse. Endnu kommer intet Bidrag for sildigt.

St. St. Blicher. *I. M. Elmenhoff.*›

Da det, saavidt jeg har kunnet oplyse, er baade første og sidste Bidrag til denne Sag, har vor Digter formodentlig været ene om sin Begejstring, som han var ene om alt andet.

Blichers Tyrkebad fremlyser ogsaa ganske tilforladelig af følgende journalistiske Spøg i «Nordlyset»s 3. B. [1827] S. 342 ff:

«Af Nisseavisen for 1927.

Constantinopel, den 1ste Maj. Verdens Hovedstad er bleven frydeligt overrasket ved et Besøg af hans sataniske Majestæt; men da Allerhøjstsamme rejser *incognito*, under Navn af en Comte *di Vesuvio*, kan han ikke vorde modtaget med de sædvanlige Solenniteter. Imidlertid har Stor-Vezieren dog sendt Iilbud til Morea, for at afhente tolv unge Grækere — sex af hvert Kjøn — som paa Almeidan skulle sønderrives af Bloddogs, da man kjender Hs. Majestæts Smag for slige Folkeforlystelser. Dette Stor-Vezierens Galanterie er saa meget finere, som den til slige Skuespil opbevarede Grækerrace kjendelig forringes baade i Qvantitet og Qvalitet; og kan man klarligen forudsee: at, uden en viis Sparsommelighed, vil denne med Rette saa yndede Hofforlystelse, i Fremtiden vorde en Sjeldenhed.

Finsterloch, den 12te Maj, Inat Klokken tolv indtraf hertil fra Constantinopel Hs. infernalske Majestæt med Følge, paa Dampskibet «Pilatus», som var sendt ham imøde ned ad Donauen. Hele Staden var illumineret med Phosphorus, uddraget af Kjettercadavere. For at unddrage sig et alt for byrdefuldt Ceremoniel, vil Underverdenens Monarch ikke tituleres anderledes, end: *Hr. von Schwarz*. I hans tàlrige Suite befinder sig af den gamle Adel: Kejser *Nero* med Moder; Kong *Herodes* og Prinsesse *Salome;* General *Cassander* og Enkedronning *Olympias;* og af den nyere: Pave *Gregor* den Syvende med Grevinde *Mathildis;* Kong *Henrich* den Ottende med Datter, Dronning *Maria*, samt Prælaterne *Gardiner, Richelieu*, og *le Tellier*. Ved Landgangen sang 3000 Elever af Jesuiterskolerne et højtideligt «*Te diabolum!*» Staden er lutter Glæde; den ene Festin afløser den anden.

Anemopolis, den 1ste Juni. Endelig fremskinnede den Dag, som saae Helvedes ophøjede Souverain indenfor vore lyksalige Mure. Academiets 40 Medlemmer overrakte Allerhøjstsamme, paa en Kjetterhaarspude, et skjønt Velkomstdigt, forfattet af den navnkundige Poet, Academiets Præsident Hr. *Larifari*, tilligemed et Diplom, hvorved Hs. allersorteste Majestæt optoges til Æres-

medlem af Academiet. Han behagede allernaadigst at svare nogle huldsalige Ord, hvoraf dog de Omstaaende — formedelst det uophørlige Bifaldsraab — slet Intet kunde høre. — Den høje Fremmede til Ære gaves iaftes paa *Theatre diabolique*: «Politikens Triumph», et Mesterværk, som aldrig taber sig, da det bærer det rene Præg af et ægte Helvedes Genie, og vidner om den dybeste Kundskab til det menneskelige Hjerte. Mademoiselle *Petenlair* spillede Dydens — forresten utaknemmelige — Rolle med høj Grad af Virtuositet; hun udtrykte *à merveille* den taabelige Godtroenhed og dumme Ærlighed, som er denne Caracteers Særkjende, og udgjorde med *Lafouette*, der forestillede «Troe og Love» under Caracteer af en Olding fra det 18de Aarhundrede, og *Lamisere*, som «Menneskekerlighed», et sjeldent Kløverblad af fuldendte Kunstnere. Alle Tre opvakte en brølende Latter. Sultan *Mahmud* den Anden var hos Hr. *Grandbutor* i ret gode Hænder. Da han traadte Gesandten — jeg husker ikke hvilken — paa Hælen og siden, som denne vendte sig om, spyttede ham i Øjnene, culminerede han; hans «Herud Hund!» til den knælende Christen er uovertræffeligt. (Denne Skuespiller gjorde ellers vel i at memorere sine Roller lidt bedre!) *Miaulis* og *Canaris* havde ogsaa ret brave Fremstillere. I den Scene, hvor de bleve levende flaaede, vare de fortryllende, og Bravoraabet kunde næsten ikke faae Ende. Den lille Jomfrue *Lamourette* giver Haab om at vorde en brugelig Skuespillerinde: Hun havde meget vel opfattet sin Rolle — den unge *Rozaris*. Der, hvor denne tolvaarige Dreng overleveres af Sir *Truebritton* til *Reschid* Pascha, og paa dennes Befaling bliver levende spiddet, raabtes: «*en core!*» — Scenen maatte virkelig gjentages tre Gange. Den Scene, hvor *Ibrahim* putter Pungen med Grækervennernes Bidrag i sin Lomme, bestiger Skibet, og viser Europa sin Bagdeel, var af stor Virkning. Efter Stykket gaves en mimisk-plastisk bombastisk Entree, og det Hele sluttedes med Nationalsangen: «Vive Selim quatre!»

Smoketown, den 15de Juni. Med almindelig Enthusiasme modtoges her igaar hans Herlighed Lord *Sulphur*. En déjeûner dinatoire var anrettet for ham i Devils Tavern. Handelsstanden havde foranstaltet og betalt Samme. Den var over al Maade glimrende; tusinde Skjøger af første Classe forskjønnede Festen med deres Nærværelse. Lordmajoren udbragte den første Toast: «Old Mistland and old Nick!» Den anden Skaal var til Ære for Helvedes Premierminister: *Mammon*. Den tredie for Sultan *Selim*; den fjerde for Krigen; den femte for den hvide Slavehan-

del; den sjette for Tallotteriet o. s. v. Maaltidet sluttedes med Nationalsangen: «Rule, o Satan! rule the world!» Hans underjordiske Majestæt har uddeelt mange Presenter og Ordener: Erkebispen har faaet en Fromheds-Maske; Statssecretairen en forgiftet Dolk, indlagt med Diamanter — Skeden er stærk forgyldt, og har den Indskrivt «Friendship». Skatkammercantsleren fik en Lancet og en konstig Blodigle (det Sidste ret et mecanisk Mesterstykke). General *Bloody* beæredes med Hestefoden, Admiral *Blueberry* blev Storkors af det gyldne Horn, og 3 andre Gentlemen bleve Riddere af Lánghaleordenen» etc. — — —

IV. Blicher og Jyderne.

Skjønt Blicher ikke i nogen udpræget Grad betragtede sig som Jydernes Digter, men bestandig — med tykkere Streger end nødvendigt var — betonede det fællesdanske, saa taalte han dog ikke, at hans jydske Landsmænd gjordes latterlige eller ansaas for en ringere Race end den øvrige Nation. Men dette havde jo netop været et Hovedstadssynspunkt lige fra Wessels Dage eller tidligere. Blicher havde mødt det med Spot allerede i «Jyllandsrejsen» [1817] 3. Døgn; paa Landevejen udenfor Grenaa siger *Blicher* her til *Barberen:*

— — Nu vel da! men ellers formoder jeg dog, De ej rejser
igjennem Jylland, ja selv forbi Molboers Hjemstavn,
uden at more os med lidt Løjer om Jyden.

Barberen.

Ja, kjære Herre, jeg vilde oprigtigen ønske
min Moder havde, da hun mig bar under Hjerte,
rejst op til Norge, til Sjælland, ja til Korsør blot:
da havde en ædlere Jord mig begavet fra Vuggen
med alle de Egenskaber, som Jyderne mangle,
især med denne, at kunne gjøre mig vittig
paa disses Bekostning — maaske da jeg havde med Wessel
indflettet det dejlige Blad i min Krone
og triumfert under Skoggren og tusindfold Ekko
over en halv Million Idioter af Landsmænd.
O, stolte Tanke! o, herlige Sejer — ak, af andre
den nu skal vindes! — jeg kan ej og vil ej — og altsaa —
min Herre! De seer, jeg er paa to Maader undskyldt.

— I Sommeren 1824 besøgte Frederik 6. Jylland; Jyderne var henrykte; Byerne festede for ham langvejs, og Blicher tog sin støvede Harpe ned fra Knagen og sang*):

---

*) «Viborg Samler» 24. Juni 1824.

«Fordum sad ved Kongebord
vore Fædre bolde,
Land og Konge Troskab svoer
under Klang af Skjolde:
End i Dag ved Bægerklang
vi vor Drot omringe;
lige freidigt under Sang
Sværd og Bæger svinge*).

Men umiddelbart efter at Kongen atter var bleven de tro Sjællænderes Eje, traf man i et af Øens Livorganer*) følgende løjerlige Kvad:

Hiemkomsten den 18de Juli.

Fryd Dig Du Siællands skiønne Strand!
Glæder Eder I Bøgeskove!
Danmarks Konge hjem til vort Land
bar Østerhavets blanke Vove.

Tak være Dig Du Dampskib skjøn!
Du vor Konge bragte tilbage;
thi hans Hiemkomst var vor Bøn,
og hans Afrejse var vor Klage.

---

*) Endogsaa «Skjaldernes Adam» grebes af det usædvanlige i Situationen og skrev en *Nationalsang for Jyderne, ved Kongens Besøg i Landet* [«Læsefrugter», 24. B. S. 361—63]:

«Vaaren er kommen med Blomst og med Green.
Himlen er reen,
Heden staaer fuld af sit rødmende Lyng,
Irisk i Skoven og Nattergal, syng!
Hvi glædes Naturen? Hvi bygger den stort
sin Æreport?
For *Dannemarks Fredrik,* som drager omkring
paa Kongething.»

Øhlenschlæger slutter med følgende pompøse Udbrud:

— — «O, mindes vil Jyden i Fremtidens Aar,
naar Lærken slaaer,
den Sommer, da Limfjord og Skodborgaae
dit Billed saae!»

Bedre kunde Jyderne næppe selv have gjort det.

**) *Den vestsjællandske Avis eller Slagelse Ugeblad* («redigeret af *Pastor* og *Ridder* Bastholm») 23. Juli 1824

Jylland, det var af Dig en Skam,
at Du vor Konge beholdt saalænge!
Hvad havde Du at byde Ham
imod Sjællands Blomstervænge?

Lax Du haver og tørre Sild,
Urhøns og Blaaebær paa sorte Heder;
men Naturen saa yndig og mild
omkrandser Sjælland paa alle Steder

Jydske Broder, vi veed det vel,
Du har et ærligt og varmt Hjærte,
elsker din Konge af ganske Sjæl;
men af Sjælland Du først det lærte.

Glæder Eder, I Smaabørn froe,
hopper og springer Tralleralle!
thi han hos os igen skal boe,
Fader for Jer og Fader for Alle.

Ungkarl tager sin Pige i Arm,
Glæden blusser i Favnetage,
Sjælen i Dag er dobbelt varm,
Danmarks Konge er kommen tilbage.

Olding, Du staaer med Huen i Haand,
Varmen brænder paa skaldet Isse;
varmt er dit Hoved, glad er din Aand,
varmere Hjærtet tilvisse.

Sangen være vor Glædes Tolk,
Sangen paa festlige Dage!
Jubl Du Sjællands glade Tolk:
Fred'rik er kommen tilbage!»

Det er forstaaeligt nok, at dette Galimathias i et anset Blad maatte ærgre Jyderne; «Aarhuus Stiftstid.» for 27. Juli er især gnaven; efterat have aftrykt de fleste af Versene, forsøger den at spille overlegen ved at sige, at den vel skal «afholde sig fra enhver yderligere Bemærkning ved et Arbejde, der er anlagt saa slet og udført saa grovt, at den gjør enhver Commentar overflødig.» »Viborg Samler» for 31. Juli slutter sig foreløbig til denne Opfattelse. Men den 9. August s. A. indeholder dette Blad følgende dystre Indlæg fra St. Blicher:

«Til Redactøren af den vestsjællandske Avis i Anledning af et Slags Digt i samme Tidendes Nr. 59 d. A.

Jeg har ikke kjendt nogen Jyde, som anderledes end med tavs Foragt anhørte Yttringer af hiin — ikke gamle — alligevel næsten forældede — men nu atter i en sjællandsk Avis

opfriskede Provincialfordom mod vores Halvøe. Ikke som om Læsningen af ommeldte rimede Pølsesnak kunde bevirke andet end et let Smiil; men naar man saa kommer i Tanker om, at det er Herr *Bastholm*, evangelisk-christelig Præst, Ridder af Dannebroge, Forfatter af Skrivtet om Fattigvæsenet, Søn af den lærde og veltalende *Bastholm* — at det er ham, som har sat denne Klak allerforrest paa sin Avis: da forvandler Smilet sig til Rynker. Synes De ikke, Herr Bastholm, det nu kunde være paa Tiden at høre op med hine Flauheder? Eller synes De virkelig ikke, det var bedre, at gjensidig *Kjerlighed*, grundet paa gjensidig *Agtelse*, sammenbandt det lille Danmarks ikke talrige Borgere? Eller troer De maaskee, det kan opflamme Nationalaanden, hæve det ved mange Ulykker fristede Mod, knytte Enigheden og bestyrke Kjerligheden til Konge og Fædreland, om een af Provindserne kunde gjøre halve Danmarks Indbyggere latterlige og søge sin Storhed i det negative Fortrin *ikke* at være Jyde? Dog — jeg bør ikke antage andet, end at De — desværre lidt sildigt — indseer Deres Forseelse; men det er ikke nok, Herr Pastor Bastholm! De maa *afbede* den! Denne Afbigt skylder De en halv Million Jyder, den skylder De halvt saa mange Sjællændere, den skylder De det hele danske Folk, ja, den skylder De Jydens og Sjællænderens ædle Konge, som i hiin Pamphlet ordentlig faaer en Spidse, der skal ud som en Compliment, fordi han ikke behandler Jyden som Stedbarn. Han viiste sig for os som elskelig Fader, og som saadan blev han modtaget, ihvorvel vi endnu ikke havde *lært* at regalere ham med *saadanne* Vers af *saadanne* Poeter, som hos Dem sidde til Højbords. Jeg vilde ønske for Deres Skyld som Embedsmand, Præst og dansk Borger, at De havde en antagelig Undskyldning, som f. Ex. at en Bogtrykkerdreng havde paa egen Haand indrykket dette uheldige Forsøg i det Naive, eller at De uforsigtigviis havde betroet Redactionen af dette fatale Nr. til een af slige uvidende og uvorne Lapse, hvoraf enhver Kjøbstad — saavel i Jylland som Sjælland — stundom fostrer nogle i sit Skjød. Men indtil enten Afbigt eller antagelig Undskyldning kommer, *sigter* jeg Dem, Pastor og Ridder Bastholm, som den, der har fornærmet enhver brav Sjællandsfar, Jyde, Fyenbo, Holstener — kort: enhver værdig dansk Mand, som forener Kjærlighed til sit Fødeland med Agtelse for sine Medborgere.

Jylland, den 6. August 1824. *S. S. Blicher*,

Præst til Thorning og Lysgaard.

Denne Artikel ledsages af følgende Tillæg, der udentvivl skyldes samme agtede Haand:

Nibe, d. 2. August.

«Man skal have Efterretning om, at Hr. Klokker H..... engang for nogen Tid siden havde i Slagelse eller dens Omegn været til et muntert Aftengilde. Efter Bordet havde man anmodet Hr. H. om, at han, da han syntes at være i et smukt begejstret Lune, vilde fornøje Selskabet med at gjøre en lille Vise. Uheldigviis kommer han paa det Indfald, at ville forsøge sig i det Naive, og skriver, eller dicterer i Pennen for en god Ven, et fornylig i Slagelse-Avis staaende, og siden oftere omtalt Quad. Hr. H. skal da om anden Morgenen da han vaagnede, have forlangt sit Manuscript tilbage, men forsildigt, da han erklærede, at skjøndt det Skrevne ikke var saa ilde meent, da han jo selv var Jyde, saa var han dog nu ved gjentagen Gjennemlæsning bleven overbevist om, at det ikke var hans Fag at være naiv i Poesien, ligesaalidt som en Gadevægters at spille Gurli paa Theatret, og at bemeldte Digt, som han var bange skulde misrecommandere hans snart udkommende Riimpose, var det sletteste, han under sit haarde Liv havde gjort.»

Paa disse mange Angreb svarer den «*Vestsjællandske*» for 9. Aug. s. A. i følgende Kvad:

Hvorfor den gode Sjællands Mand
misunder Jyderne den Glæde
at see sin Konge blandt dem træde,
i Krig og Fred jo Brødre er
derfor sin Konge lige kjær.

Bebrejder dem de intet har
undtagen Lax og tørre Jyder
med Velsmag Majestæten nyder;
den skjønne Helt forglemmes let,
som ogsaa er en Konge-Ret.

Sig mig, du kjære Sjællands Mand,
hvad Ret har du i dine Vande?
Jeg ved, har nok fra fremmed Lande
men Lax og Helt i egen Strand
deraf sig Jylland rose kan.

At Sjælland er et Blomsterland
med Skov omgiven allevegne
mod Jyllands lyngbegroede Egne;
dog findes og i dette Land
Græs-Marker, Blomster, Skove, Strand.

Naturen Jyderne og gav
et ærligt og oprigtigt Hjærte,
af Sjælland de det aldrig lærte;
men derimod af Sjælland lær
alt hvad der Mode kaldes der.

Et Fortrin Sjælland har især,
den elegante Levemaade.
Jeg strax opløse vil den Gaade:
de Hovedstaden boer saa nær,
hvorfra de hente deres Værd.

I hvo du er min Sjællands Ven,
dit Navn jeg gjærne vil opdage,
modsige dig dog uden Klage,
hvis ikke tak for det du skrev,
i min Hukommelse det blev.

Den lidt betuttede Redaktør slutter sig spagfærdigt til denne al metrisk Kunst spottende Opfattelse: «Forresten tvivles slet ikke paa, ikke heller har det været Meningen, at ville bringe andre til at omtvivle, at man ligesaavel i Jylland, som i Sjælland har andre gode Sager at byde end Sild og Blaaebær».

Mange Aar senere maatte Blicher endnu engang «ud aa Dar» for at krydse en Klinge for sine jydske Landsfæller; i «Jyllandsposten» for 19. Novb. 1838 finder vi nedenstaaende Artikel om

«Nationalfordom.

At et Folk har bedre Mening om sig selv end om Andre, er ikke mere, end hvad der finder Sted hos det enkelte Menneske. Men denne overspændte Indbildning om *egne* Fortjenester, avler hyppigen en ubillig Undervurdering af *Andres*. Og en saadan Fordom antager alt for gjerne den langt værre Natur af *Foragt* og *Had*. Heraf saa mange, ofte meget blodige, ofte for een af Parterne ødelæggende Krige; meest dog i ældre Tider og blandt Smaanationer. — Dette er ikke alt for godt; men der er noget endnu af samme Surdejg, og det er alt for slemt.

Dette er nemlig, naar en Egn eller Bye i eet og samme Land vorder af egne Landsmænd paatrykt et saadant Brændemærke. Og dette er hverken nyt eller sjeldent — Jøderne havde

deres *Nazareth*, Grækerne deres *Bøotien;* Thracerne deres *Abdera*. Franskmændene deres *Gascogne;* Engellænderne deres *Wales;* Tyskerne deres *Schwaben*, osv. — Danmark har — eller har dog havt sit *Jylland* (vel stort og vel godt til Vittigheds-Skive for det øvrige); og Jylland har — til en mager Erstatning — havt sit *Mols*.

Hvorfor ere just *Jyderne* blevne saadanne Udskud, og det i den Grad, at Digtere som Holberg og Wessel ikke have gjort sig nogen Betænkning over at benytte denne gamle — ikke blot danske, men ogsaa norske og svenske Fordom i deres Skjemtedigte?

Har Naturen da været en saa grusom Stifmoder for Jyderne, at hun haver skabt dem dummere, gjerrigere, fejgere end andre Nordboer? Fødes her ikke Andre end Studenstrupper paa denne stakkels Halvøe? «Jydeskræppe!» har det hedt nordfra; «Jutatjuf!» østerfra, og nu nylig sønderfra beder man Gud bevare sig for os. Vi kunde næsten blive bange for os selv. Men lader os see os tilbage i Fortiden! Da Gotherne kom herind til Nordens vilde Urbeboere, og klarede op med lidt østerlandsk Lys, da udrøddede de eller fortrængte de oprindelige Indvaanere, under Benævnelsen af Finner og Lapper, og i det yderste Norden af Sverrig og Norge, og ud i Vesterjyllands Heder og Skove. Kotner — Jotner — Joter — Jyder (Menneskeædere paa ny dansk) bleve vel taalte, men ligesom nu Americas Vilde af deres europæiske Undertrykkere. Der have vi denne ældgamle Fordom, der har spøgt igennem saa mange Aarhundreder. Men det var vel paa Tiden nu, om man kunde *mane* den. Det var paatide at holde sammen, hvad der hører sammen, og ikke selv hjelpe til at lade de Andre reent adsplitte os.

Det var et slemt, et ildevarslende Tegn herude i Sønderjylland med den oprørende Skaal. Dersom der virkelig er saaledes drukket: «*Gott wolle uns behüten, dass wir nicht werden Jüten!*» drukket i Jylland — thi lad Germanomanerne længe nok kalde det Schleswig! — det er Jylland — da kan man ikke med sin yderste Flid hitte paa nogen anden Undskyldning: end at den maa være drukket i Drukkenskab. Men endda kan man ikke holde sig fra at tænke paa det gamle Sandsagn: «*Sandhed skal man høre af Børn og fulde Folk*». — Hvad monne de da egentlig ville? Ville de da endelig indlemmes i det tydske Rige? der er adskilt i to hundrede Stater — der har næsten lige saa mange Regjeringsformer, som der ere Regentere — der har næsten lige saa mange Religionssecter, som der nu adsplitte Christen-

heden — der har absolut Regjeringsform i een Stat, stænderisk i en anden; og den endda stundom ikke længere, end til der kommer en ny Regent — der er Turnplads, Valplads for alle dets Naboer — der har paa eengang Krig i een Stat og Fred i en anden — der har indbyrdes Krig (eller dog har havt mange og lange og blodige nok), reglementeret Borgerkrig — der har Pressefrihed paa een Kant og Pressetvang paa en anden — Rigdom paa een Kant, Armod paa en anden. — Vi Danske sige: Tak for os! Og saa borde vel alle Danske paa denne Side af gamle Dannevirke. *Een Konge, eet Tungemaal, eet Sind binde os Alle med uopløselige Baand. Hvad Gud ved Naturen har sammenføjet, skal intet Menneske adskille.*»

— Naar nu den Opfattelse, at Jyderne er et ringere Folk end de andre, for lang Tid siden er bleget bort af Nationen, da tør St. Blicher tilegne sig en væsentlig Deel af Takken derfor. Ved sit omfattende Livsværk, ved sit Kald og sin Digtning er han ubestridt den jydske Races Førstemand; alt hvad der fandtes af levedygtigt i denne Provins, Landets Safter og Folkets Kræfter, strømmed sammen i denne ensomme Skikkelse som i en Stævn. Hvis Udødelighed gives, da vil denne Mand faa den. Thi saa utaknemligt kan et Folk aldrig blive, at det kunde glemme hans sørgmodige Bondesange eller hans livsmættede Skæbnenoveller, hvis tungsindige Sandhed vil være ligesaa frisk og gribende om tusinde Aar som om een Dag.

V. En Præken.

Den 31. Maj 1817 opskræmtes Beboerne omkring Aarhus af en frygtelig Begivenhed, idet en Falling-Bonde ved Navn *Speitzer* (uægte Søn af Proprietær Speitzer paa Sinddinggaard) samme Dag dræbte sine tre Børn og bagefter hængte sig selv op paa et Søm. Niels Blicher har fortalt det hele med gysende Omstændelighed i et Værk betitlet: «Børnemorderen og Selvmorderen Christian Speitzers Levnet og gyselige Endeligt» [Aarhus 1817]. Vi kunde have ladet dette Værk aldeles uomtalt, hvis ikke der i dette blodige Magazin var bleven opbevaret en Præken af St. Blicher; den hører vel ikke til de særlig betydelige; ved sit hele Anlæg røber den en kjendelig Paavirkning af lignende Deklamationsnumre hos Cicero; men da den i sit obscure Gjemmested er bleven aldeles overset, og man kun kjender et Par Prækner af Blicher i Forvejen, indfører vi den paa dette Sted.

Niels Blicher, der sikkert ikke er lidet stolt af at have en

Forpagter paa sin Gaard, der præker saa godt, præsenterer ham for sine Læsere med de Ord [S. 24.]:

. . . «I denne Anledning tør jeg haabe, det ikke vil blive Læserne mishageligt, her at finde en Præken, som min Søn S. S. Blicher holdt i Randlev og Bjergager Kirker Søndagen den 8. Juni [1817], da de tre myrdede Brødreliig bleve jordede paa Falling Kirkegaard. Med hans Minde vorder den her fremsat. ligesom den blev fremsagt*):

«I Anledning af dette Evangelium og af den Eder alle bekjendte sørgelige Begivenhed skal jeg tale nogle Ord til Trøst og til Advarsel.

Idag, mine Venner! idag modtager Jorden i den Grav tre Brødres Legemer, som for nogle faa Dage siden vare beboede og oplivede af glade og uskyldige Sjæle. I den Alder, hvor ingen hemmelig Kummer nager det lette Sind, hvor enhver Modgang er som et Steenkast paa Vandets blanke Overflade, der hastig kommer, og hastig forsvinder, og intet Spor lader tilbage, i den Alder, hvor Tillid til Menneskene ikke er svækket af nogen sørgelig Erfaring, i vort Livs skjønne, lyse, haabefulde Vaar, blive de i et Øjeblik bortkaldte fra Manddommens og Alderdommens Kundskab og Kummer. For een Dag siden laae de hos hverandre i Søvnens Arme. Lyse, uskyldige Drømme forsødede deres Hvile, og viste dem den frembrydende Dags Glæder. Solen opstod — den Sol, de aldrig meer skulde beskue — der vakte Tusinde til Liv, Tusinde til Sorg, Tusinde til Glæde; men dem kunde den ikke meer opvække. De vare døde — døde fra Sorger og fra Glæder — de vare døde! alle paa eengang! — Hvorledes vare de døde? — Myrdede! — Hvo vilde myrde Uskyldigheden? myrde den sovende Uskyldighed? Hvis Vrede — hvis Hævn — hvis Rovgjærrighed — hvis Blodtørst kunde disse venlige Engle opvække? — Hvo var den skumle Morder, der kunde drage Kniven imod de sødt slumrende Smaae? Hvis var den Haand, der ikke tabte Staalet ved Synet af sovende Brødre, hvor de laae — omslyngede af hinandens spæde Arme?! Saae han da ikke, hvor de skyldfrie Hjærter sloge i deres unge Bryster?! Saae han ikke de Smiil, der svævede paa deres Læber? Eller — var han betaget af vanvittigt Raseri?! Nej, med fuld

*) Pudsigt nok har den samme jammerfulde Begivenhed faaet den tidligere omtalte Falling-Poet og -Præst, Søren Møller, til at udgive en «Sørgetale»; den er paa 14 Sider og løber, som alt af Hr. Søren, paa Versefødder.

Bevidsthed, med koldt Overlæg slagtede han dem — En efter den Anden. — — Hvo — hvo var den Mørkhedens Aand i Menneskelignelse? Kjereste Brødre og Søstre! Dersom Taarer kunde gjøre denne Handling ugjort: — Strømme vilde vi græde; — dersom Guld og Sølv og verdslig Gods var istand til at kjøbe dem tilbage: give vilde vi efter Evne. Dersom Bønner kunde udrette det: vi vilde ligge paa vore Knæe og udstrække vore Hænder mod Himlen, indtil de magtesløse sank ned ved vor Side. — Men ak! det er fuldbragt! Den uhyre Misgjerning har uigjenkaldelig besmittet Jorden. Den er med forblommede Træk opskreven i Evighedens Bog — denne Misgjerning, som er den første af saadan forfærdende Art i vort gamle Fædreland, — og som, ved Guds Barmhjertighed — vil blive den sidste. Vi have hørt om Mødre, der have myrdet deres nyfødte; men det skete i det gruelige Øjeblik, da alle Sinds- og Legemspinsler overmandede den svage, forladte, vanærede, beængstede, fortvivlede Qvinde. Vi have hørt om Konger og Regenter, som have ladet deres Sønner henrette; men disse have været voxne — stundom Forbrydere — stundom forførte, bagtalte — stundom deres Fædres Medbejlere, stundom deres Efterstræbere. Men, at en Fader med Forsæt og Overlæg myrder sine umyndige, uskyldige Børn — at han, deres Livs Ophav, selv tilintetgjør det; han, som skulde lukke Døren for Morderen, selv trækker Kniven — han, til hvem deres eneste Haab, Tilflugt, Tillid, Kjerlighed her i Verden staaer; at han bortstøder de Arme, der udstrækker sig mod ham, og — støder Staalet i de Hjerter, der banker af Ømhed for *ham* — Brødre! det er en underjordisk Rædsomhed, en Utrolighed, hvorom vi spurgte os selv med Tvivl, med opvaagnende Haab: «Men er det ogsaa sandt?» Og, hvo af Eder, mine Brødre! som med Faderglæde har trykket det første Kys paa den Nyfødtes Læber; som med inderlig Fryd har seet det elskede Barn voxe og tiltage i Styrke, i Munterhed, i Kundskaber, som med brændende Tak til Gud, og søde Glædestaarer har betragtet dets barnlige Lege, har modtaget dets hjertelige ømme Kjærtegn, har staaet ved dets Vugge, og velsignet dets rolige Slummer — hvo af Eder, I Fædre! vilde for ti Dage siden have troet, at saadant et Uhyre, saadan en Skjændsel for vort Kjøn var til paa Jorden? Han var! — — Men, til hvilken Afgud, hvilken Mørkheds Aand, har han offret Guds bedste, kjæreste Gave? Til Hovmodens Djævel? — eller til Gjerrighedens? eller til Begge? eller til en os ubekjendt meer end dyrisk Vildhed? En ubegribelig, uforklarlig Blodtørst, hvis Til-

værelse vi maatte nægte, naar vi ikke paa saa grusom en Maade vare blevne overbeviste om den. O! at Mindet om denne Ugjerning kunde udslettes, ligesom hans Legem, Redskabet for hans umenneskelige Sjæl, henraadner! Men i Aarhundreder skulle Efterkommerne gyse ved hans Navn og skye det Sted, der skjuler hans Krop. — —

Og nu — vi, vi som desværre have oplevet saa gyselig en Tildragelse, hvormed skulle vi aftørre de Taarer, vi have offret disse uskyldige Søskendes Minde? hvormed skulle vi trøste os i en Sorg, som har nedbøjet os alle? Hvilken Balsam skulle vi gyde i de Saar, som have ramt hvert følsomt Hjerte? Tre Brødre ere bortrevne i deres faureste Ungdom. Stormen har knækket dem, som Blomster, hvis Skjønhed frydede os igaar, og idag ligge visnede paa Jorden. De ere afskaarne fra det nys begyndte Liv, og een Grav er deres tæt tillukte Sovekammer. De ere borttagne fra Livets Færdsel og Livets Fryd; men og fra Livets Møje og Livets Sorg. Ingen Sygdom, ingen Smerte skal martre deres Lemmer. De skulle hverken sørge for Spise eller Drikke, Huus eller Klæder. Dem ængste ingen Frygt, dem lokker ingen Forfører. De borttoges fra Verden, inden de lærte at kjende den. Dem skal ingen Fjende fordærve og ingen falsk Ven bedrage. De Ugudeliges Laster skulle ikke saare deres Sjæle, ej heller de Ondes Exempler lede dem vild fra Dydens Vej. De Ulykkeliges Skrig skal ikke gjennembore deres Ører, ejheller de ryggesløses vilde Raab. Rene og ubesmittede af en falden Verdens Synder, vendte deres Sjæle tilbage til deres Skabers Hænder. Fremmedes Taarer randt paa deres blege Kinder, og fremmede Hænder bare dem smykkede, som Offerlam, til Jorden — til Jorden — men de ere der ikke; de ere i hans Skjød, som sagde: «Lader smaae Børn komme til mig; thi Himmeriges Rige er deres». — I de Saliges Kreds kunne de synge: «Fader og Moder forlode os; men Herren samlede os til sig». Ja salige ere de, som hjemkaldes i deres Ungdom! og Sorgen er kun hos dem, der begræde deres Savn. Men græder ikke for dem, der hvile i den evige Kjærligheds Skjød. Deres jordiske Fader offrede dem til sit forhærdede Sinds Afguder; men deres himmelske Fader modtog deres skyldfrie Sjæle. Saa lade os bortvende vore Øjne fra den Grav, der gjemmer deres Støv, og opløfte dem til den Himmel, hvor han boer, som sagde: «Jeg, jeg er den, som trøster Eder. Den, som gaaer herfra til fremmed Sted, skal hastig lades løs, og skal ikke døe i Graven.»

Saa hvile da nu disse hastig løsladte i Evighedens Fred!

Men vi, som endnu ere fængslede i Kjødets Lænker, vi, som endnu vandre paa Livets vildsome Vej — hvilke Advarsler kunne vi ikke uddrage os af denne Begivenhed? For det første ere de tvende vrange Meninger, som ved saadanne Lejligheder ofte høres, nemlig: enten at tilskrive Gud eller Mørkheds Førster saadanne Rædsomheder. Nogle siger: «Gud havde jo efter sin Alvidenhed forudseet, at dette vilde skee. Han kunde jo altsaa hindret det, om han havde villet; da han ikke har gjort det, saa maa det jo være skeet med hans Villie, og efter hans Beslutning.»

Det Første: «at Gud forudseer alt» er rigtigt; men det Andet: «at han skulde tillade det Onde, fordi han ikke hindrer det», er aldeles falskt. Dersom Gud hindrede det Onde, hvad blev der saa af Menneskets frie Villie? Hvad blev der saa af Tilregnelsen? Saa maatte jo al Belønning og Straf af sig selv ophøre. Naar vi kun havde Magt til at gjøre Godt, hvor blev saa Dydens Løn? Nej — lader os aldrig bedrage vor egen Samvittighed, ved at tilskrive Gud eller Skjæbnen, hvad der staaer til os selv at gjøre eller lade være. Nej, mine Venner, «Gud frister Ingen; men Mennesket fristes af sig selv, naar det lokkes og drages af dets egne Begjærligheder«. Skrækkelige, gudsbespottelige ere de Slutninger, der maatte følge af slig en aabenbar vrang Troe. Saa sige heller Ingen: at «han forføres af Djævelen»; thi i det anførte Sprog ligger det tydeligt nok, at Menneskets egen onde Villie, dets egne, onde Begjærligheder ere dets farligste Djævel, den falske Forfører, for hvem det haver at vogte sig. Eders egne Sandsers lokkende Stemmer, Eders egen Stolthed, Eders egen Gjerrighed, Eders egen Vredagtighed, Eders egen Hævngjerrighed — bekæmper dem med Herrens Frygt, saa skal ingen Djævel skade Eder. Den der holder sig til sin himmelske Fader har aldeles intet at frygte for Mørkets brølende Løve. Ak! havde denne Rasende, hvis Navn jeg ikke vil nævne, villet betvinge den Pengegjerrighed, der bragte ham til at elske Guldet over Alt, der bragte ham til at fortvivle ved Tabet af jordisk forfængeligt Gods, som Ild kan fortære, og Tyve berøve os — at foretrække det for de himmelske Skatte, som «ingen Tyv kan stjæle, ingen Møl eller Rust kan fortære» — havde han bekæmpet den Stolthed, som ikke vilde betroe sig til noget Menneske — havde han villet tæmme det tyranniske Sind, som ingen Medlidenhed kjendte. Ak! den skulde aldrig være skeet, den sorte Misgjerning, som vi med Forfærdelse have hørt. Havde han havt den sande, ædle Stolthed, da havde

han følt Kraften af de Ord: «Den, der hersker over sit Sind, er bedre end den, der indtager en Stad». Og, var det ikke Stolthed, formastelig Stolthed, at han ikke vilde betroe det algode Forsyn sine Børn? den Gud, som føder Fuglene under Himlen og Dyrene paa Marken» — den Gud, som har sagt: «Jeg er den, som trøster Eder, Eders Brød skal ikke fattes».

Lader os endnu tage en rigtig Advarsel af denne gruelige Forbrydelse. Hvo af Eder vilde være den, der har været Aarsag til hans Beslutning? Hvo af Eder vilde for al Verdens Guld ved en tilsyneladende liden Uretfærdighed have fremskyndet denne Udaad? Vilde enhver af Eder ikke langt heller ligge som en nøgen, syg og vansmægtende Lazarus ved den rige Mands Dør. O! lærer dog, at ingen Synd er liden, at den mindste Afvigelse fra Retfærdighedens Vej, er Vejen til Fordærvelse — at eet Skridt, det første Skridt paa Lasternes Alvej, er Halvparten af Rejsen — ja næsten hele Rejsen til Ødelæggelsens Land. En ussel timelig Fordeel er Aarsag til 4 Menneskers Død. Og hvad for en Død? En blodig Død, en Misgjerning som oprører Hjerterne, som bringer Røvere og Mordere selv til at gyse. «Min Søn! saae ikke paa Uretfærdighedens Furer! saa skal du ikke høste syv Fold af dem.» Endeligen beder jeg, Enhver af Eder lægge vel Mærke til, hvad jeg nu vil tilføje: I hvor stor, ualmindelig, unaturlig en Synder denne Barnemorder var: saa lad dog Ingen derfor tykkes desbedre om sig selv, og smigre sig med den Tanke: «Nej — saadan hverken er eller kan jeg blive.» Hvad? er det nok? Er det noget, at jeg ikke er den Værste? Er jeg derfor retfærdiggjort? Kan jeg derfor slaae mig til Roe, og frit begaae de mindre Synder, fordi jeg ikke begaaer den Allerstørste? Ak! det skulde smerte mig, om Nogen i denne Forsamling kunde falde paa at sammenligne sig med hiin Misdæder, eller troe, at han var et Guds Barn, fordi han ikke havde besmittet sine Hænder med Sines Blod. Nej, m. B., i denne Udaad er hverken Trøst eller Undskyldning for Andre. Hans Forbrydelse — hvor sort den end er — kan ikke kaste Skjul over nogen Andens; og Enhver har Aarsag nok til at sukke med David: «Jeg, jeg kjender mine Overtrædelser, og min Synd er altid for mig». Værer da formanede Hver og En, at I, opvakte ved dette forfærdelige Exempel, aldrig stole paa Eder selv eller paa Eders egen Styrke! thi «Hovmod gaaer for Fald» og «hvo som synes at han staaer, see vel til, at han ikke falder!» Sikkerhed er Dydens træskeste Fjende, og Stolthed er Menneskets farligste Forfører. Overgangen fra det Gode til det

Onde er hurtigere end Lynet. Derfor vaager over Eder selv, over Eders mindste Tanker. «Vaager og beder, at I ikke skulle falde i Fristelse! Aanden er villig, men Kjødet er skrøbeligt». «Holder Eder nær til Gud!» og viger aldrig Haandbred fra hans Retfærdighed. Bekjæmper «med Troens Skjold, og Aandens Sværd, som er Guds Ord», enhver opkommende ond Tilbøjelighed. Haver fast og urokkelig Tillid til Gud, og hans naadige Forsyn! Værer ydmyge i Medgang og trøstige i Modgang og siger i Eders Hjærter: «See! du haver sat mine Dage, som en Haandbred, og mit Livs Tid er intet for dig! Visselig ethvert Menneske er idel Forfængelighed, i hvor fast han end staaer. Men Herren; min Styrke og mit Skjold; mit Hjerte haver forladt sig paa ham, og jeg er bleven hjulpen.» Amen!»

I Forbindelse med Æmnet for denne Præken kan det anføres, at Blicher paa et senere Tidspunkt har gjort sig til en varm Talsmand for Dødsstraffens Afskaffelse og anbefalet Fængselsstraffe i Stedet for. Herom hedder det i en Artikel i *Nordlyset* 4. B. [1827] S. 237 ff.:

«Den Dødsdømte opgives, som et aldeles forhærdet, fuldkommen uforbederligt Medlem af det menneskelige Selskab. Er her ikke en Forvovenhed, en Formastelse? Hvo tør fordriste sig til at erklære en Medskabning for uforbederlig, aldeles fortabt? Hvo tør sætte Grændsepælen for Omvendelse, og kaste Broder eller Søster for den evige Retfærdigheds Domstol? Kunde den dødsdømte Røver ile fra Korset til Paradiset, hvem tør vi da opgive?» Artiklen slutter med de Ord: «At den Regjering, som først sønderbrød de sorte Medbrødres Lænker, ogsaa vil give det første Exempel paa Forbryderes mildere Behandling — det er rimeligt at haabe.»

BLICHERS LITERÆRE INDSATS

fra 1814—30.

I Blichers første Randlev-Aar hører vi grumme lidt til ham: hans Kiv med Bagge og et Digt om det ved Lyngør den 6. Juli 1812 forulykkede Krigsskib «Najaden» [Aarhuus Stiftstidende 15. Aug. 1812], det er omtrent alt.

Muligvis kan der dog have circuleret Digte af ham, som vi nu ikke kjender. Følgende Vers af Bagge i «Avisfejden»*) for 1811 kunde maaske tyde derpaa:

— En Ting, den maa være nu aldrig saa rar,
— ja, mesterlig selv maa den være, —
maa roses endog af Hr. *Steen* og hans Faer,
som dog ere Folk, der Judicium har,
som begge kan rime, naar Lunen dem taer,
og staa, som Skribenter, i Ære.

Saa i 1814 kom der hos Elmquist i Aarhus en yderst uanselig bitte graa Bog, der kaldte sig «Digte af Steen Steensen Blicher. Første Deel»**). Det graa og triste strakte sig ogsaa til Indholdet, der væsentlig drejede sig om Menneskenes Van-

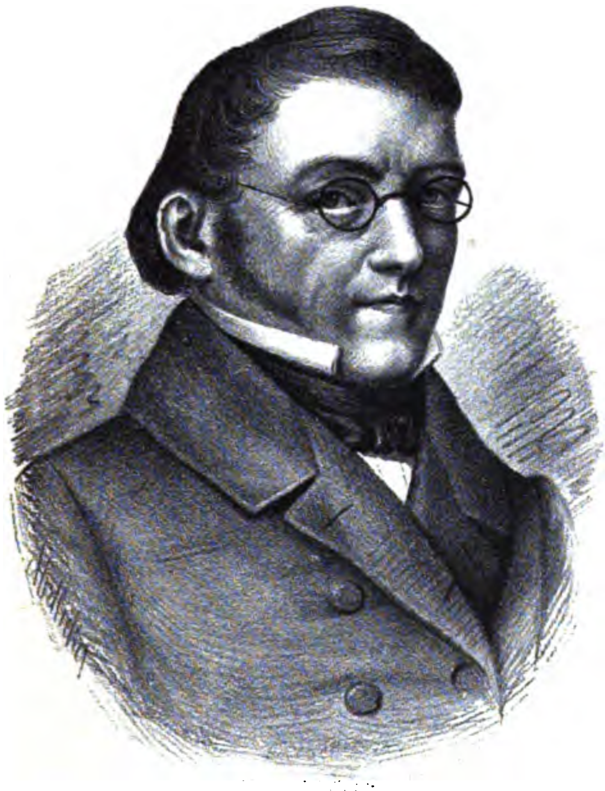
*) S. 63.

**) «Digte, 1814» (158 Sider) indeholdt følgende Stykker: Mit første Digt (1810), Klintekorset, Den eenlige Brud, Ynglingen i den store Stad, Min Yndlingsdal, Gjenfærd, La Cours Død, Ellekongen (efter Goethe), Dykkeren (efter Schiller), Skiløberen, Klaverspillerinden, Bjørnkjærs Ruiner (ved Gersdorphslund), Najaden (1812), Skibbruddet (1811), Hjemvé (i syv Sange), Habor og Signe (i fire Sange; udgjør mere end Bogens Halvpart). Værket skæmmedes af ca. 60 grove Trykfejl.

skæbne, om fortvivlet Elskov og ung Død, om Ruiner og Gjengangere og det betydningsløse Liv:

«Farvel, du hulde! Dødens Søvn er rolig,
dens Mulm er meer end Livets Solglands værd.»

Saaledes ender «Klintekorset»; og det er et Refræn, der ofte vender tilbage. — Disse Tungsinds-Taager gjennemskydes

St. St. Blicher
[malet af hans Fætter *Blicher* 1834].

dog hist og her af et eget vildt Glimt af mandig Styrke. Det møder os allerede i det første Digt, hvor Blicher med denne lille graa Bog i sin Haand vover de stærke Ord:

Af evig Ild opflammet skal jeg sjunge,
og tusind henrykt lytte til min Røst!
Min Røst igiennem Tiderne skal runge
paa Fjeld, i Dal — ufødte Slægters Lyst.

Kom naar Du vil, Du Livets skumle Fjende,
oplad Dig, Grav! — mit Navn er ikke der;
Du kanst det ej til Kampestenen binde.
skjøndt Øjet slukt og Hjertet bristet er.

Mit Navn skal i de fjerne Dage mindes,
og Fremtids Børn mit Kvad forlyste vil,
naar Ingen veed. hvor Skjaldens Gravhøj findes,
og ingen af hans Slægt er mere til.

Samlingens Perle er dog de to vemodigt skjønne Strofer, hvori han ved Slutningen af Digtrækken «Hjemvee» tegner sin Barndoms Land:

Min Fødestavn er Lyngens brune Land,
min Barndoms Sol har smilt paa mørken Hede;
min spæde Fod har traadt den gule Sand,
blandt sorte Høje boer min Ungdoms Glæde.

Skjøn er for mig den blomsterløse*) Vang,
min brune Hede er en Edens Have —
der hviler ogsaa mine Been engang.
blandt mine Fædres lyngbegroede Grave!

Med disse Vers lægges Hedens hidtil upaaagtede Ejendommelighed og Poesi for første Gang ind under dansk Litteratur. Samtiden lyttede med Skuldertræk til denne Kjærlighedserklæring; Eftertiden har ladet den hugge i Sten.

Blichers «Digte» anmeldtes i «Dansk Litteratur-Tidende», 1815 [S. 64—69]. Anmelderen begynder med at sige, at «Forfatteren er allerede hæderligen bekjendt som *Ossians heldige Oversætter.* Den Sans for Poesi, han i Oversættelse af den skotske Barde lagde for Dagen, har han i disse sine Digte ydermere beviist.»

Han finder dog «Habor og Signe» altfor paavirket af Ossian-Læsning. Recensenten maa sige, at han ikke «har forlystet sig synderligen ved at se den (nordiske Oldtid) her indhyllet i den Caledoniske Digterhimmels melancholske Skyer.» — — «Mere have derfor de mindre Digte, nærværende Samling indeholder, tilfredsstillet Rec.» — — «Især synes Balladen at lykkes Hr. B. meget godt» («Ynglingen i den store Stad», «Gjenfærdet»). «Ogsaa Elegien veed vor Forfatter at give Følelse og Afvexling»;

*) Udgaven fra 1835 har: *yndeløse.* Men P. L. Møller har (1847) atter ført Udtrykket tilbage til dets oprindelige Form.

— han nævner med Ros «*Hjemvé*» især Nr. 7: «Kjær est du Fødeland, sødt er dit Navn». —

Alt i Alt en meget velvillig Kritik.

Men nu forsøgte Ingemann at pille en Smule ved de vundne

B. S. Ingemann [født 1789 † 1862].
Ungdomsportræt.

Laurbær. I «Dansk Minervas» Oktoberhæfte for 1815 [S. 338—41] finder vi følgende Art aabne Brev:

Til Ossians Fordansker
Steen Steensen Blicher,
i Anledning af hans førstudgivne Digte.

O Du! som af Conas den vældige Stemme
saa mægtig blev rystet, at Harpen Du slog
og tolked hver Tone, Du kunde fornemme,
men[s] Ossians Aand Dig i Skyen hendrog.

Du trolig ham fulgte paa blodige Hede,
med Barden Du qvad i den natlige Hal,
mens henfarne Kiæmper i Skyerne strede,
og Jorden beundred de Mægtiges Fald.

Sørgmodig Du fulgte i Natten den blinde
graahærdede Skjald, og hans Sange gientog,
mens Aanderne flygted' for flygtende Vinde,
og Fjeldenes Vandrer med Rædsel bortjog.

Men da Du den Vældiges Harpe bortsatte,
og greb efter Lyren i Danias Lund,
da tyktes Dig Morgenens Toner kun matte
mod Qvadet, Du hørte i Midnattens Stund.

Og mørkt blev dit Qvad, som fra Hedenolds Dage,
som Gienlyd det toned fra Oldingens Grav,
og Aanden Du saae end i Skyen bortdrage,
mens Mindet kun svømmed paa Tidernes Hav.

Du Evighed saae i Hukommelsens Tempel,
men ei i Seraphens den Helliges Favn,
saae Storheden præge paa Jorden sit Stempel,
og leve i Qvad kun, og straalende Navn.

Og Æren opflammed' den modige Sanger,
sin Bautasteen vilde han reise med Qvad,
og glemte, at Veien til Evighed ganger
selv høit over Fjeldet, hvor Digteren sad.

Hvad er det, han søger? hvortil mon han stræber,
hvis selv han fra Fjeldet tilbage nedseer;
og søger sin Aand paa de jordiske Læber,
som nævne hans Navn, naar han ikke er meer?

O brænder den hellig, den evige Flamme
i Sangerens Hjerte, hvad spørger han da,
om kommende Slægter hans Navn skal udstamme,
hvad heller forglemt han skal ile herfra?

Med Haabet paa Kiærlighedsvinger han svæver
jo høit over Skyen og Stjernerne fort,
hvad enten paa Jord sig hans Bautasteen hæver,
hvad heller for Stormen hans Støv farer bort!

O Du, som med Hedenoldsbarden har vanket
i rædsomme Skumring paa haabløse Vei,
har seet, hvor hans Hjærte af Længsel har banket,
da Lyset han ahned, men skimted det ei!

O hvi vil i klareste Morgen Du følge
den trøstløse Aand i den dæmrende Sky,
naar Solen er steget af Tidernes Bølge,
og Du paa dens Straaler til Himlen kan flye?

O seer Du ham ikke, den Herre, som vinker,
og aabner for Barden den evige Hal?
Hvor Kiærlighedsstjernen den hellige blinker,
og Palmen omskygger den troende Skjald?

Til ham Du Dig vende, og Taagen skal svinde,
som skjuled for Hedenoldsbarden hans Glands;
og ei skal Du siunge for Laurbær at vinde,
men søge bag Stiernerne Digterens Krands.

O hør, hvad fra Dalen en Broder Dig synger,
mens fremmed han rækker Dig trofaste Haand,
naar Støvet ei mere til Dalen os tynger,
Du venlig gienkiender den venlige Aand.

Ingemann.

Blicher, der øjensynlig har følt sig ilde berørt ved denne lidt ukaldede Varselsrøst, svarede i følgende mandigt-skjønne Strofer [Dansk Minerva Decb. 1815]:

Til B. S. Ingemann*).

Fra min afsides Dal jeg nys frembrød
og paa den aabne Slette Harpen rørte;
vel trende Lustra stod den paa mit Skiød,
skiøndt Folket ei dens stille Klimpren hørte.

Fra aarle Ungdom, i min snævre Vang
useet, i Løn jeg mine Vinger øved,
før jeg mig over høien Bakke svang,
og Flugten udi Ørnens Egne prøved.

Hvi vilt Du strax saa skyndsom ile til
og vise mig, hvad klart min Sjæl har skuet?
Hvi vilt Du hielpsom puste til den Ild,
der — om end lønlig — længe dog har luet?

Hvi denne Iil? Hvorfor saa overbrat?
Hvi glemte Du ei lidt din ømme Klagen?
Gaaer jeg vel derfor i ægyptisk Nat,
fordi min fromme Frænde staaer i Dagen?

Om end en Stund hernede paa vor Jord
blandt Støvets Slægt jeg rører mine Vinger,
før jeg til ham, som over Stierner boer,
i mere dristig Flugt mig opad svinger?

Hvad om min Andagt luer lige varm,
om end et Øieblik jeg den fordølger;
før jeg mig hæver op i Aanders Karm,
og mine Brødres Himmelbane følger?

*) I Anledning af hans til mig i Minerva indførte Digt.
Blichers Anm.

Hvor kunde Du da tænke, unge Mand!
At jeg, din Broder, vandrede i Blinde?
Kan jeg ei stævne til det samme Land,
skiøndt første Gang min Vei Du ei kan finde?

Hvorfor, min Frænde! saarer Du et Bryst,
hvis indre Lue Du end ikke kiender?
Din var det ei, min Ven! den første Røst,
som lærte mig, hvor Skialdens Vandring ender.

Du dømmer mig for, hvad jeg *ikke* sang:
Er det den milde Aand, som af Dig taler?
Veed Du saa grant, hvorhen min Siæl sig svang,
fordi den ikke hver en Flugt afmaler?

Den Herre, som fra høie Himmelbo
til Dig og mig sit Mildheds Øie vender —
han lærte mig i Kiærlighed at troe
det *Bedre*, hvor jeg ei det *Værre* kiender.

Hvor kunde Du da troe, at stoltelig
jeg vilde slaae mod Stierner med min Nakke,
fordi jeg uden Bøining reiste mig,
og opret standed paa min egen Bakke?

Hvor kunde Du bebreide mig en Lyst,
som Skialdens Aand i sød Berusning hæver?
Er Hovmod det, naar Haabet i hans Bryst
foran ham til ufødte Dage svæver?

Er det Hoffærdighed, naar Skjaldens Hu
ved hans Udød'lighed paa Jord mon dvæle?
Min Broderskjald! hvorfor da synger Du,
som lader haant om Navn og Eftermæle?

Her skue vi kun dunkelt i et Speil —
et Gienskin af Lysstraalen i det Høie;
om Du seer ret, seer jeg da derfor feil?
Er Taagen ganske veget fra dit Øie?

Op til vor Faders Huus saa mangen Vei
igiennem Regionerne sig slynger —
gaaer jeg da derfor vild, ifald jeg ei
i dine Fodspor — Bardebroder! synger?

Og nu Farvel! — I høien Himmelbue
om Lyset mødes ogsaa vi engang —
i utilhyllet Glands vi da vil skue,
hvad her vi begge halvt i Blinde sang.

S. S. Blicher.

Det er bekjendt nok, at Blichers 2. Digtsamling: «Jyllandsrejse i sex Døgn» [Aarhus 1817] bar to Forfatternavne paa Titelbladet, nemlig foruden Blichers eget tillige Mærket: *S. S. Barbeer i Nibe.* Vi skal nu forsøge at oplyse, under hvilke Omstændigheder Blicher er kommen til dette Navn.

I «Aarhuus Stiftstidende» for 25. Juni 1816 finder vi en bombastisk tysk Reklame:

Fest erprobte Gesundheits-Rezepte,

für schwächlichte und entnervte Personen, die durch Onanie, nächtliche Pollutionen und Ausschweifungen im Beischlafe die Kraft der Mannheit verloren haben, desgleichen für kinderlose Ehegatten.

Recepten siges at være opfundet af en Londonerlæge, der har været budt store Summer for den, uden dog at ville rykke ud med Hemmeligheden. Midlet faas «für einen vollwichtigen Louisd'or oder 14 Mk. S. H. Courant» hos F. Winther «Notari und Kommissionairs zu Hamburg, auf dem Pickhuben Nr. 15 wohnhaft ... Die dazu erforderlichen Medikamente können nach Vorschrift dieser Rezepte in jeder guten Apotheke verfertigt, und ohne alle Einziehung eines Arztes gebraucht werden». Og Probenreuteren tilføjer i et Efterskrift: «Da ich obige Gesundheits-Rezepte selbst an meinem Sohne mit dem glücklichsten Erfolg gebraucht habe, so kann ich solche allen Leidenden dieser fürchterlichen Krankheiten, aufs gewissenhafteste empfehlen.»

Blicher har fundet Taabeligheden i dette Avertissement saa ustyrlig komisk, at han har maattet gjøre lidt Løjer med det, og i samme Blad for 6. Juli møder han da op med følgende Indlæg:

«Nye opfindende ved gientagne Prøver proberte høist vidunderlige Recept.

Ved at giennemlæse et tydsk Avertissement i Aarhuus Avis Nr. 78, 25. Junii undertegnet F. Winther, er jeg blevet saa rørt, ja hartad døvstum af Forbauselse, at jeg ikke formaaer paa Dansk at udtale det. — Denne ædle Biedermann, denne ægte Tydsker vil for en Louisdor aabenbare en Hemmelighed, som ingen uden en Læge i London veed, hvilken samme Læge er saa ædelmodig, at han har afslaaet store Summer, som andre Læger havde budet ham, paa det den som Hemmelighed kan vedblive at være almindelig bekiendt til den lidende Menneskeheds Bedste. Hemme-

ligheden bestaaer egentlig i, at endskiøndt den daglig sælges til utallige Patienter, vedbliver den dog at være en Hemmelighed: og uagtet Opfinderens dyrebare Navn findes under enhver Recept, er det dog endnu aldeles ubekiendt; ja endskjøndt Recepten kan læses paa ethvert Apothek, kan den dog ikke forstaaes af nogen Læge; hvoraf klarligen sees Aarsagen til de anseelige Tilbud, andre Læger have giort.

Opmuntret af det Bifald, som Hr. Winther sikkert vil faae, og den Mængde Louisdorer, som han til Menneskehedens Bedste vil samle, samt overtydet ved det Held, hvormed han har cureret sin haabefulde Søn, (hvis Svaghed formodentlig blot har været foraarsaget af Pollutioner) har jeg besluttet at opfinde en anden Hemmelighed, som endnu skal blive større og hartad umuligere end Hr. Winthers. Den skal bestaae i intet mindre end — at giøre sig yngere, end man er — saa at den, der f. Ex. virkelig er 50 Aar, kan forynges en Trediedeel, en Halvpart eller mere efter Behag. Da Opfindelsen — skiøndt tydsk i sin Natur giøres i Danmark, tør man ikke vente den saa godt betalt, som en heel og reen ægte udenlandsk; men tilbyder den for den høist billige Priis af 1 sk. for hvert Aar man behager at forynges, men Damer betale ½ sk. mere.

For den lidende Menneskeheds Skyld beder jeg alle Udgivere af Aviser og periodiske Blade at indrykke dette Avertissement mod en liden Kiendelse af eet Aars Tillæg til deres Levetid. *NB.* Da Recepten er prøvet paa min egen Søn, som ved dens Brug allerede er to Aar yngere end ifjor, og paa en ufødt Datter med saadant Held, at hun først skal komme til Verden om 30 Aar, saa kan enhver være forsikkret om den reelleste Behandling. — Recepten faaes forseglet under mit Navn og Signet, og forsendes portofrit til Enhver, som blot ønsker det, uden nogen anden mundtlig eller skrivtlig Anmodning.

S. S. Barbeer i Nibe.

Dette refereres i «Aalborg Adresse Avis» for 10. Juli 1816 saaledes:

«I Aarhuus Avisen falbyder *Barberen i Nibe* en Recept, hvorved Folk bliver yngre, imod Betaling af en Skilling for hvert Aars Foryngelse, og en Halvdel mere for Damer. Det hele Avertissement synes at skulle være Satire.»

Ved denne Notits kan den *virkelige* Nibe Barber være bleven gjort opmærksom paa, hvilken komisk Brug man har

gjort af hans Navn, og i «Aalb. Adrs.-Av.» for 27. Juli s. A. møder Manden op med følgende Galimathis:

Recept.

der He. der da gewagt. Mir in Avisen bekannt zu machen: kömt zur nachricht. Le fronele prend sa pointe, fuyrunculus Caput facit, turbinatur, in conum figuratur.

auf gut teusch.

Das geschwår spitzet sich zu, bekömt einen Kopf.

Nibe, d. 24sten Juli 1816.

Sads. Barbaficks.

Johann Frided. Wilhelm

Wegener. v. Schwerin

in Mecklenburg.

ein gutes Hertz und leichte Hand. macht allen glüchlich.» *)

Den 31. Juli s. A. skyder Barber-Viddet endnu følgende Blomst:

Bekiendtgiørelse.

Der Dorfbarbier.

Ja! das Geschwür ist reicher, als der Tropf,
Denn es erhielt, was diesem fehlt — den Kopf.

X.

Imidlertid har Blicher syntes saa godt om det engang valgte Mærke, der jo har nogen Lighed med hans eget Navn, at han i «Aarh. Stiftstid.» for 3. Septb. s. A. atter benytter det under følgende Indlæg i den i disse Aaringer vildt grasserende Berberisse-Krig:

Barbaresker og Barbarisser.

Jeg som godt Folkes Skjæg i Nibe Kjøbstad skraver,
som en Barbeer til Faer og Bedstefader haver,
som i en lige Linie fra Geert Vestphaler
nedstammer, og som let en sexten Ahner maler
paa Stammetræet mit af Skjæggedoktore
vil og engang i Vers min Styrke lade see.
Ihr wiszt: «aus einem tüchtigen Barbirgesell
man alles machen kan, was man nur sonsten will».
Saa vil jeg — for Exempel — nu en Digter blive
(jeg er den eneste af dette Laug i Nive),
i Kiøbenhavn en Sværm af Mestere og Drenge
paa Hakkebrættet slaae — velan: de samme Strenge
jeg her i Jylland som Frimester prøve vil:
Jetzt geht es los! Ihr Herrn! und Damen! hører til!

---

*) Skjønt der intet er bleven sparet for at finde denne Barber i Datidens Protokoller, er det ikke lykkedes; han er ikke paa *Folketællingslisten* over Nibe for 1818, og Borgerskabsprotokoller for denne By kjendes først for 1825.

See! fra Britannia Lord Exmouth Anker letter,
at hilse med Kanoner, Bomber og Raketter
paa Barbareskerne — det Pak kan meritere
slig grov Confect; thi tænk! de laer sig ei barbere.
For saadant Barbarie man kalder dem Barbarer —
men holdt! jeg fra mit Thema lidt for langt udfarer;
mit Thema nemlig er en gandske anden Fiende,
som til en Ode mig begeistrer dennesinde.
En Fiende som i Landet meget ondt mon volde,
som værre er end Jøder, Hedninger og Trolde,
ja værre selv end Paven, Tyrken, Hexer, Nisser —
enfin! jeg synger om de Fandens Barbarisser.
Dog nei — jeg synger ikke *om*, jeg synger *mod*;
thi ud af Vrede er heel eschauffert mit Blod.
Min Ryg er gandske kold, min Hjerne gandske heed,
mit Øie er i Ild, min Pande er i Sveed;
min Herr! Collega Wegner aus Schwerin! jeg maae
nok lade hente for en Aare mig at slaae;
doch halt — Herr Doktor! lasz man nur bis weiter bleiben:
Nur affectirt vermag man gute Verse schreiben;
das heist auf dänisch: naar man vil poetisere,
det er nødvendigt, man maae stærk febricitere:
Og sandelig jeg føler i mig saadan Varme,
jeg finder neppe Ord at trykke ud min Harme,
ret ligerviis som Pythia naar paa sin Skammel
hun raser — ja som de kække Mænd i Hammel
marchere ud til rædsom Krig mod Barbarissen
med Barbarissens Erkefiende udi Spidsen*),
ei anderledes jeg hver Patriot formaner
at løfte Sværdet — hei! hid under vore Faner!
Jeg og endnu ti andre tappre Generaler
i Barbarisseblod vor ædle Hede svaler,
og Jer til Kampen og til Sejren fører an —
Hurra! hug ned, hug op, ryd ud med Staal og Brand!
Thi skal hver Green og Qvist for skarpen Øxe knage!
Lad ingen Barbarisse blive meer tilbage,
at sætte Rust paa Rug, bedærve Folkets Spise.
Derefter vil vi med corporlig Eed bevise
at ene Barbarisser var og intet andet,
som saadan Skade haver stiftet her i Landet.

---

*) Dette sigter til Skolelærer *N. P. Schøler* i Hammel, som i 1813 udgav et Skrift «Om Berberissernes skadelige Indflydelse især paa Rugen», der afstedkom en Syndflod af Pjecer og Avisartikler. Samme Aar forfattede han for 14 Gaardmænd i Hammel en Ansøgning til Kongen, hvori de bad om, at Berberisserne i deres Nabolag maatte udryddes før Foraaret 1814. — Tonen i det anførte Skrift vil mærkes af følgende Mundsmag: «Vee og Forbandelse over en Buskvext, der anretter saa store Ulykker omkring sig, udpresser saa mange beklemte Sukke, og tilføier Fædrelandet saa saare betydelig Skade.»

Er sligt Beviis ei nok for visse vantroe Folk,
velan saa skal Erfaring være Sandheds Tolk.
Jeg haver nemlig hørt af min Hr. salig Fader
en sand Historie, skiøndt den utrolig lader:
En Apotheker boede i hans Fødested,
som Barbarissesaft blandt andet handled med;
hvad skeer? Min gode Mand den Hiertekummer faaer,
hans hele skiønne Mark af Rug slaaer feil et Aar:
Nu skreg den hele Bye (som og var ret og billig)
«Bort Barbarissesaft!» — men da han ei var villig
til saadant, Borgemesteren en nidkiær Mand
til hele Byens Frelse gav den Lov paa Stand,
der reent forbød at sælge Barbarissesaft —
den samme Lov staaer end den Dag i Dag ved Kraft.
End mere har jeg hørt af en Barbiergeselle,
som vidste meget fra sin Reise at fortælle,
hvorlunde han paa Landeveien gik en Dag
og — da han sulten var — sin Frokost aad i Mag,
den indsvøbt af en Hændelse var netop blevet
i en Avis, hvorpaa det fulde Navn stod skrevet.
Han smed Avisen bort og gik sin egen Gang,
og ha! med Rust befængt var strax den hele Vang.
Men I forlange sagtens ei Beviser flere,
naar jeg, en Præst, en Degn den Sandhed attestere:
At Barbarisserne bør ryddes ud med Rod,
saa Landsmænd, troer og kom og hugger ned for Fod!
Og mens Britannia Algirerne barberer,
vi Barbarisserne her hjemme maltracterer.
Som Tyrkens lange Skjæg de af hans Hage rive,
saa skal vi Doktore med vor Barbereknive
i Barbarisser flænge løs paa langs og tvers.
Som Skjaldene til Kamp opflamme dem med Vers,
saa jeg min tapre Hær opmuntrer efter Takten.
Nu stryger jeg min Kniv; men naar de saa faaer smagt den
vi binde os en Krands af Barbarisseblade.
Den kan vist fuldt saa smukt som en af Laurbær lade.
Lad, Britter! see i Havets Fiende tykt indsæber;
imidlertid vi andre Rugens Fiende dræber.
Vad udi Tyrkeblod med vældig Heltekraft;
vi andre vade vil i Barbarissesaft.

S. S. Barbeer i Nibe.

I «Aarh. Stiftstid.» for 14. Sept. s. A. følger saa nedenstaaende fingerede Protest, der ogsaa smager af Blichers Humlebryg:

Til S. S. Barberen i Nibe.

Jeg, een af Æskulaps høihellige Gesandter,
udi den sidste Tid fra alle Verdens Kanter
anfaldet bliver snart i Prosa, snart i Vers,
o, glaub mir's Publicum, das frisst mein edles Herz!

Først skriver en Halunk i Aarhuus Stiftsaviser,
at jeg til Skillings og halvanden Skillings Priser
Recepter har til Salg, som Godtfolk yngre giør,
han maatte skammet sig, og bleven fra min Dør!
Jeg svarte strax som saa: «Fyrunclus turbinatur
et caput facit et in conum figuratur.»
Saaledes jog jeg i hans Liv Satirens Fork,
mit Svar kan læses i Avisen af Hr. Bork.*)
At have ramt ham vist, jeg nu saa sikkert troede,
men endnu mere ondt udi hans Indvold boede,
see, der er han igien! den infernalske Ravn,
og skriver nu paa Riim to Spalter i mit Navn,
om Berberisser og om Algiers Barbaresker;
hvad der maae være i hans Blod for onde Vædsker!
Hvor han maa være fæl og grim og ondskabsfuld,
og mon der Hoved er udi hans Hattepul?
Han burde klædes af og staae med Lemmer nøgne
i Gabestok til Straf for sine Satans Løgne!
Og ønske vilde jeg, at Man ham pidske lod
med Berberisser til af Angst han p..... Blod;
thi den er værre end en Morder og en Røver,
som en ømtfølende Chirurgi Bryst bedrøver.

Jeg *skraver* ikke Skiæg, Faerlille, jeg raserer,
al aaben Skade jeg i høie Tid kurerer;
betroe sig til mig, og jeg skal hans Hiernes Læk
tilstoppe: jeg har før fornuftiggiort en Giæk.
Hvad det dog er for Vers han ryster af sit Ærme!
De halte gyseligt, de flyde tyndt som Bærme,
har han ei andet lært end giøre Vers maaskee,
jeg snart den Glæde faaer, ham død af Sult at see.
Naar han en anden Gang vil spille lidt paa Luren,
pas bedre paa sit Riim, pas bedre paa Cæsuren,
og husk: en god Barbeer er ti Gang' bedre end
en slet Poet; en Kniv er bedre end en Pen!

Hvis endnu han har Lyst, mod mig tilfelts at drage,
kom kun heran, Mussiø! jeg vaske skal hans Hage
og vise, at jeg er den rigtige Barbeer
i Nibe, samt at han en Navnanmasser er.

Jeg er mig selv bevidst, jeg intet ondt har giort ham,
om derfor jeg forlængst alt havde giennembor't ham,
da var ham skeet hans Ret, men tag sig kun iagt,
han ei den første er, jeg har med Prygl belagt.
Og er han end saa fast, som fordum hellig Anders,
og er hans Bopæl end hinsides Byen Randers,
jeg høit dog bander paa, endskiøndt jeg lidt mon læspe,
at jeg skal træffe ham, min gode Hr. S. S. B.!

Nibe, den 12te Sept. 1816. *Sads Barbafiks,*
virkelig Barbeer.

---

*) *Alb. Borch* var Udgiver af «Aalb. Adresseavis».

Denne Kispus-Leg med Publikum morer Blicher saa godt, at han har et nyt Indlæg færdigt 21. Septbr. s. A. [«Aarhuus Stiftstid.»s *Følgeblad* N. 25]:*)

Til min Collega Hr. Wegner, Barbeer i Nibe.

Du som vor ædle Kunst i Nibe exercerer,
Du som saa mangen Hage, Mund og Kind barberer,
hvi vilde Du mod mig saa heftig fare løs?
Hr. Bruder Wegner aus Schwerin warum so bøs?
Er een Barbeer da vel i slig en Kjøbstad nok?
Kan blandt en Flok af Høns ej taales nok en Kok?
Kan Du da hvert et Fjæs fra sine Børster skille?
Og kan ei tvende have fuldt op at bestille?
Fordi min Herre er en Mester i sin Kunst,
da viid, jeg har i Rostok ei studeert omsonst.
Du stryge kan din Kniv — det kan jeg ogsaa giøre —
Du holde en Discours — det kan jeg ogsaa føre —
Du kan indsæbe — jeg kan ogsaa, Kammerat,
og spørger nogen: «nun was neues in der Stadt»
jeg svarer ham: «Es ist heute ein grausames Wetter,»
saa giør vel ogsaa Du min ærede Hr. Fetter?
Nu vel, af en Barbeer hvad kan forlanges mere,
end at indsæbe, stryge og barbere?
Og kan han ogsaa Kopper og Klysterer sætte,
Purganzer give ind og tunge Maver lette,
da mener jeg, han tør sit Borgerbrev vel tage,
ihvorsomhelst han fandt de fleste Skiæg at rage,
endydermere er det godt at i en Bye
til tvende Skiæggepatienterne kan tye,
thi sæt det skede, som heel tænkeligt jo er,
at een blev syg — vi er jo alle Mennesker —
sæt nu at Dødens Kval kom over Hr. Monfrère,
hvo skulle Kopper sætte, snakke og barbere?
Sæt, at Du af den megen Snakken blev stakaandet,
hvad heller af en anden Aarsag lidt rysthaandet
og kunde ei engang dit eget Skiæg rasere;
var det da ikke godt *jeg* kunde assistere?
I saa Fald jeg Hr. Doctor vil betiene gratis
saa ofte som jeg kan — sed sapienti satis,
vi kan og ordne Tingen paa en anden Maade:
Jeg tørrer Hagerne, Collega giør dem vaade.
Du snakker og Du stryger Knivene, jeg skjærer —
Du holder Bækkenet, indsæber — jeg barberer,
hvad heller skal vi dele Byen udi tvende,
saa hver af os grasserer i sin egen Ende,

*) Se *Redaktionens* eget Exemplar i Aarhus, thi det kgl. Bibliotheks er defekt.

eller hver i sin Stand vi drive skal vort Væsen,
saaledes at Du Pøblen faaer — jeg faaer Noblessen.
hvad heller vil Du tage de kloge Folkes Flok —
jeg tager Resten, og jeg tænker, jeg faaer nok.
Dig gier jeg Æren — hvad? hvorfor da knurrer Du?
Min Hr. Confrater er han malicieux endnu?
Han vender Øinene og udi Jorden skraber,
ja lader Tungen hænge ud af Halsen — aber
slaae Vand i Blodet, Freund! og køl sin Hidsighed,
sonst geth es nimmer gut — pas paa nu blir jeg vreed!
Hvad? tror han mig at kyse med sit barske Væsen?
Og tænker han, at jeg har ingen Been i Næsen,
han tager meget Fejl; og troer han ingen anden
her udi Danemark kan have Horn i Panden?
Woher mein Bruder bist Du? wo hast Du studirt?
Hast Du in Hamburg oder Lybek promovirt,
er Du maaskee af dem, som spytter flux i Næven,
da viid, jeg spytter mine Folk paa selve Kjæven,
og rager Du saa godt, at Blodet løber ud,
da viid: at jeg kan tage med den hele Hud
(Versteth sig; wenn der Hant ist wohl besetz mit Worten)
og tørrer Du din Kniv paa Klædet — jeg paa Skjorten:
hvo tænker Du af os den største Mester er?
Du rager med en Kniv — jeg med en Gaasefjær —
det er ei stort, Du kan barbere Folk, saasnart
de sidde stille — jeg en Hare i sin Fart
kan tage Skiægget af. Du maae Personen have
for Dig nærværende, om Du skal hannem skrave.
Jeg derimod kan een som ingenting barbere,
om han er hundred Mile borte eller flere.
Desuden la'r Du Dig betale for din Konst,
men jeg udøver den for min Plaseer omsonst.
Jeg renser gierne dem — Du derimod kun Blodet,
kun Vand i Maven tapper Du — jeg Vand i Ho'det.
Hej Kammerat! nu vil jeg Dig examinere:
Hvorledes vil Du *Perisangiam* curere?
Hør zu min *bon ami potesne bien parlare?*
Et soignare et clysterium donare?
Comment curiøst du *liena et pulmones*
spasmas terribiles nec non convulsiones?
cum mors advenerit, qvid facies deinde?
Nu staaer han der en kiøn! adieu for dennesinde,
jeg haver ham barbert — naar Skiægget voxer ud
og blir for langt igien, saa send han mig kun Bud!

S. S. Barbeer i Nibe.

«Aalborg Adresse-Avis» søger stadig at holde sine Læsere *a jour* med Kampen; den har flygtigt omtalt den allerede d. 23. Sept. og den 25. s. M. skriver den:

«Saavel Berberissefeiden som Barbeerfeiden fortsættes med Iver og Eftertryk i Aarhus Aviser, hvor Præsten Hr. Hansen har ladet indføre et meget langt Stykke imod Hr. Commerceraad Tommesen, skrevet i Prosa, og S. S. Barbeer i Nibe ligeledes et temmelig langt Stykke, men paa Vers, til sin Collega Hr. Wegener, Barbeer i Nibe. Begge Stykker er skrevne i en hel bister Tone, dog er Barberen den bitreste, thi han angriber sin Collega ikke blot paa Dansk, men han slaaer endog om sig med Brokker af Tysk og Latin, saa det er ganske forskrækkeligt. Hvor dog lærde Mænd kan nedlade sig til sligt Skienderi! (Ved denne Leilighed torde det vel ikke være afveien at bemærke i Henseende til det i denne Feide forekommende Navn Sads Barbafisk[!], at det formodentligen skal betyde Stads Barbeer og Physicus, da nemlig Sads vel er en Skrivefeil istedetfor Stads, og Barbafisk er en Forkortning af Konstudtrykket Barbafisikus.»

Denne Forklaring lyder jo ret naturligt. Hr. Wegener lader sig imidlertid ikke høre mere. Des mer udholdende er St. Blicher. Den 19. Oktbr. lader han sig igjen se i «Aarh. Stiftstid.» med følgende

«Deklaration.

Hr. Medicin malgre lui! Hr. Doctor qvasi!
Hvordan er han paa eengang blevet saa korasi?
Er det fordi han haver bierget sig en Svend
Hr. Barbafiks? ja vist, det er en deilig — den!
Her gaaer Ordet i Opfyldelse — desværre!
«Som Tieneren han er, saa følger ham hans Herre».
Men jeg er lige glad; jeg tage skal den anden
og slaae den ene med for Maven eller Panden,
hvor det gier høiest Skrald (naturligvis det Rum
jeg mener, som er mest opfyldt af vacuum;
det maae nødvendig blive Panden). Første Gang
slog jeg nok feil — jeg hørte strax at noget sprang.
Nu vil der atter springe noget som er værre —,
herud Sads Barbafiks! Herud kun med din Herre
og tag saa Drengen med — min Ære blier des større,
naar trende for mig ene monne Hæle smøre,
dog, det behøves ikke; thi jeg har den Tanke,
jeg skal Jer alle fem til Carbonade banke,
saa ingen af Jer leve skal til Krigens Ende:
Her mit Udfordringsbrev jeg Eder monne sende,
(de militaires er just ikke slet saa lange,
skiøndt heller ei saa net affattede i Sange).
men det er lige godt. I haver sat en Klak
paa Æren min, den vaskes ikke af med Snak,

**Soldaten slaaer paa Skioldet — jeg slaaer paa mit Bækken,
en haard Nød blier jeg; see Jer for, om I kan knæk'en!
Velan da, I Cujoner! træk — faldud — begynd!
Nei bie et Øieblik! det er maaskee dog Synd,
om jeg paa eengang skulde dræbe ti Barberer,
hvad hielper det desuden, at jeg massacrerer
en Snees af Lauget? der er fleer end nok tilbage,
som kunde hævne dem — skal jeg da Kniven drage?
Hvad eller la'e den blive i sit Futteral?
Jeg faaer just en Idee ... den er vel ei saa gal:
Hvad om jeg kunde Munden først paa Svenden binde?
Jeg Mesteren desbedre vilde overvinde,
thi Sandhed gaar for alt — jeg maae oprigtig si'et:
den Barbafiks er dog en Karl i Barberiet!
Jeg kunde i mit Embed have megen Nytte
af slig en Assistent — hvad om han vilde flytte,
vi skulle da som ingen Ting den anden banke —
men hillemen! jeg kommer paa en anden Tanke:
Hvad om jeg kunde bringe Mest'ren paa min Side,
saa kunde vi *en deux* galant paa Svenden ride.
Will's doch probiren: Bruder! hør, den Barbafiks
en Gavtyv er; hans rette Navn er carnifex,
jeg mærkede jo strax, at Du ham ikke kiender,
han kalder sig din Ven, men naar Du Ryggen vender,
han rækker Tungen ud, og kalder Dig en Hest.
Vel hader jeg Dig værre end den sorte Pest;
men aaben Feide! ingen Lurendreierstykker!
Jeg lige slaaer i Fiæset, ei i Nakken rykker;
derfor begynder jeg, at ynkes over Dig,
og er Du klog min Ven, saa giør Du Fred med mig,
det skader intet, at vi har hinanden vasket;
thi naar to Kæmper sig indbyrdes har krabasket
og prøvet ret tilgavns i Strid hverandres Kræfter,
de blier de allerbedste Venner sidenefter,
saa lad os give Verden nu et smukt Exempel!
Og vandre Haand i Haand til Enighedens Tempel.
Du gier blot et Glas Punsch i Krigsomkostninger
og evig Fred imellem os afsluttet er,
som og en Alliance of- og defensiv
imod Hr. Barbafix ... Au vee! der sprang min Kniv.
Nu er jeg værgeløs, kan ingen Modstand giøre,
Hr. Bruder! nu maae Du allene Krigen føre.
Jeg faaer — skiøndt ei af Frygt — fra Krigstheatret ile,
og som en gammel Helt paa mine Laurbær hvile,
altsaa, Messieurs! Adieu! og vil I rages meer
kom ei til mig ... S. S. Emeritus Barbeer.**

Dermed er denne Skinfægtning tilende*). Men Barbernavnet blev Blicher fremdeles ved med at holde fast paa. Under dette

*) For Fuldstændighedens Skyld henvises endnu til en Artikel i «Randers Av.» for 7. Nov. 1816: *Samtale mellem en Avlsforvalter og en*

nom de guerre er han atter paa Krigsstien til Fordel for sine kjære Berberisser [«Aarhuus Stiftstid.» 26. Okt. 1816]:

Samtale mellem to Berberisriddere.

Rasmus.

Jo! Triumph! nu have vi vundet!
Endelig haver den gode Sag fundet
tvende Medhielpere til Pastor Hansen;
nu skal han ikke gaa baglænds af Dandsen.
Længe han standed og fægted allene,
da kom Reserven fra Marimalene,
gav *Pastor Blicher* i Randlev en Smøre —
nu ja! hvad havde han der da at giøre?

Asmus.

Kiære tillad! i saa vigtig en Sag
bør dog vel Sandheden frem for en Dag!

Rasmus.

Naar den ei strider mod vore Ideer —
mener Du ellers at Pastoren seer,
hvad for hans Øine paa Stedet passeret er,
bedre end dem som slet ikke har været der?

Asmus.

Man skulde dog synes hvad for vore Øine
viser sig —

Rasmus.

— kiære! er lutter Løgne —

Asmus.

Siig mig! er sex ikke tre Gange to?

Rasmus.

Ved første Øiekast skulde man troe
at det var saa, men naar Troen er stærk
seer man dog strax, det er Diævelens Værk,
naar man først troer fuldt eg fast paa Præmisserne,
scilicet nemlig: det er Berberisserne —

Asmus.

Skulde man det ei først dokumentere? —

Barber. Artiklens Indhold er ikke til at blive klog paa. Der tales mystisk om et Forlig, der er bleven sluttet «Allehelgensdag» Artiklen er undertegnet: «Avlsfoged, S. S. Barbeer».

Rasmus.

Asmus! hvorfor vil Du ræsonnere
om en Idee, som Hr. Hansen har
viist a priori saa soleklar,
og som Hr. Thygesen tappert forfægter,
skiønt han at troe den endnu ikke mægter.
ja som Claus Klumpe af egen Myndighed
var Sættedommer med største Fyndighed —

Asmus.

Men hør, apropos! hvad er det for en Claus?
Jeg finder hans Dom er slet ikke saa snaus —

Rasmus.

Især naar man veed, den er skrevet i Drømme,
man maae den saa meget desmere berømme,
skiøndt andre sige, det var i Fuldskab;
men det er nu blot for den særdeles Huldskab
han viser for os — det er ellers sært,
at en Skomagersvend, som har ingenting lært
kan skrive med saadan en nydelig Smag,
det er til en stor Præjudice for vor Sag.

Asmus.

Nu tykkes mig snart, at jeg Sandheden øiner —
kun dette at skielde en Mand for Løgner,
fordi han blot som et *Vidne* forklarer,
hvad han i tyve Aar seer og erfarer
uden forresten at tage Partie
pro eller contra —

Rasmus.

Der stikker det i:
Just for han hverken er kold eller varm
bør det ham føle Hr. Thygesens Arm.
Hvorfor da sidder han, grubler og søger
i de unyttige støvede Bøger?
Burde han ikke langt heller som andre
passe sin Avling og troligen vandre
paa Marken og Markeder med sine Heste
blandt Clauser? det var dog i Sandhed det bedste;
men — unter uns Asmus! jeg veed hvad han vil:
Med denne Studering sig hæve lidt over
de andre, og derfor jeg inderligt hover
den Finte, han fik nu saa net af Hr. Mads —
den kom — paa min Ære! just herlig tilpas.

Asmus.

Men —

Rasmus.

Hør nu min Ven! ingen Menner meer;
jeg seer hvad jeg troer, og jeg troer hvad jeg seer.
Og siger jeg Dig, at saafremt ikke Du
fra Verdens Skabelse lige til nu
har seet hvert et Straae, som Vorherre lod groe,
kan ingen Kiendsgierninger rokke min Troe.

Asmus.

Det Argument kan jeg føle og tage paa;
det vore Fiender heel beskelig smage maae,
og kunde man ikke paa samme Grund
til Fienden sige: Løgn i din Mund!
Indtil vi kiende hvert Ord, Du har sagt
fra Vuggen til Du i Graven er lagt,
da skal Du være en Løgner for sand —

Rasmus.

Hør Asmus! du er en fortreffelig Mand!
Begynder at fatte vor Tankegang —
med dette Beviis baade tyk og lang
vi kan vore Fiender af Marken slaae.
Hei! Mord og Brand! nu skal Slaget staae!
I Forveien flette vi Seierens Krands —
til Kampen saa glade som Piger til Dands!
Og raaber som Macbeth har raabt til Macduff:
Lay on, and be dam'nd who first cries hold! enough!

*S. S. Barbeer i Nibe**).

Endnu i 1839 har Blicher ikke glemt Berberissestormen, men tilbagekalder i Erindringen de Dage, da Bønderne i *Overlund* ved Viborg forfulgte «denne ganske uundværlige Plante — — med skarpen Øxe paa Nakke» lige midt ind i Viborg By. [*Viborg Amts Beskrivelse* S. 92). — Pudsigt er det forresten, at denne Uvilje mod Berberissen i indeværende Aar — 1903 — atter har rejst sig af sin hundredaarige Grav og med Videnskaben og Politiken i Spidsen indbragt et Forslag, der ved dets drakoniske Udryddelseskrav retfærdiggjør den gamle miskjendte Degn i Hammel paa det eklatanteste.

Efterat Blicher nu et helt Aar har holdt den lokale Læseverden i Aande med fingerede Indlæg for og imod den Nibe «Stads-Barbafysicus», træder han i 1817 med Barberen under

*) Man vil vide, at dette Mærke senere fortrængtes af en anden spøgefuld Betegnelse: *Peer Spillemand;* men da Blicher var Mand for at gaa med en Skjælm bag hvert Øre, ser vi ham saa sent som 1827 [Nordlyset I, S. 348—50] opføre den Komedie, at lade den ene af de to Gavtyve henvende sig til den anden.

Armen ind for et større Publikum med sin Digtcyklus «*Jyllandsreise i sex Døgn*». Mens Digtsamlingen af 1814 ligesom alle «Første-Digtsamlinger» paa talrige Steder bar Ubehjælpsomhedens og Tilfældighedens Præg, saa er «Jyllandsrejsen» en rig og ejendommelig Digtning, hvor Livets Fænomener afvexlende brydes i den pathetiske Landsbysangers runde Brilleglas og i den satiriske Bonvivants hulslebne Barberspejl.

Her rejste han de skjønne Bautastene over *Niels Ebbesen*, *Quistgaard* og *Buhl;* her var satiriske Billeder af Østjyllands Byer og maleriske Skildringer af Kalø, Gudenaa, og først og fremmest *Lyngheden*; her var den ustyrlig morsomme *Smørevise* (i «4de Døgn»), som Kusken synger paa Landevejen udenfor Grenaa; og her er endelig den overdaadige Udmaling i «5. Døgn» af Livet og Gøglet paa Viborg Snapsting, hin jydske Dyrehavsbakke, hvor Skildringen vel nok faar én til at mindes Øhlenschlägers «St. Hans-Aftenspil», men ved sin Kolorit og sin djærve Kraft gjør et saa tilforladeligt og selvset Indtryk, at man overser Paavirkningen.

Ogsaa i biografisk Henseende har denne Digtning stor Interesse. Da Blicher mod Slutningen af Bogen efter at have gjennemvanket det øvrige Jylland nærmer sig sit Barndomshjem, udbryder han:

«Nu stille her! Lad ikke mig ile forbi Dig,
min Glædes Hiem! O! en liden Stund vil jeg dvæle
ved dette straatækte Hus, at kalde tilbage
de henfarne Aar, da hine Bakker i Østen
var Verdens Ende, og Baunhøien hisset et stort Bjærg
og Dammen et Hav, og Egekrattet derude
en endeløs Skov, hvor Aander og Røvere huste;
hvor gierne laae jeg paa Høien, omsuset af Somrens
Luftninger lune! Hvor mangen Vinterdag foer jeg
den dristige Rejse ned over snetakte Bakker!
Væltede stundom med Slæden, men reise mig snarlig
og tradskede møjsomt opad, for atter at vælte.
Her er jo Kjæret, hvor fra min slibrige Bane
jeg ofte, af Nordenvindens Kulde forjaget,
til Hiemmet ilte med rødblaa stivnede Fingre.
See, her er Haven! her er det mørkegrønne Lysthus,
hvor Knøsen lytted begiærlig paa Faders Fortælling
om Paradisets uskyldige barnlige Glæder.
— — — Er det ei Klokken, der klemte,
den samme, der kaldte mig mangen Aften til Hvile
naar Solen sank udi Heden og skinnede rødlig
paa Kirketaarnet, da stod jeg og fulgte dens Bortgang
af dunkle Længsler mildt og stille bevæget
— — — —

Begge Digtsamlinger anmeldtes under ét af Chr. Molbech i «Athene» for Decbr. 1817 (9. Bind S. 582). Molbech indleder sin Kritik saaledes:

«Denne Digter er saavel ved sin Oversættelse af Ossian som ved den første Del af de ovenfor nævnte Digte allerede fordelagtigen bekjendt. Hans Arbejder udmærker sig fremfor en Mængde af de i vore Dage saa talrige versskrivende Forfatteres ved Præg af et eget indvortes Liv, der stræber poetisk at aabenbare sig ved egne, ofte ret kraftfulde Toner, der ikke blot ere Gjenklang og Efterklang, men lyder af en ejendommelig, gedigen Malm.» — Han tilføjer: «Besad han en saa omfattende og rig Fantasi som hans Følelse er dyb og levende, og havde han Smag, Studium og Færdighed i samme Grad som han har Aand og ægte poetisk Anlæg, vilde han uden Tvivl allerede have naaet en langt højere Rang blandt de danske Digtere. Da han har *virkelig* Begejstring og ej blot forestiller eller frempiner den, saa følger ogsaa deraf, at hans Udtryk er naturligt, ej søgt og overspændt. Den alvorlige Poesi synes at være denne Digters egentlige Sphære. Derfor er ogsaa de alvorlige Steder i *Jyllandsrejsen* som oftest langt at foretrække de comiske.» Saa retter han en ret pedantisk Kritik mod Versene i «Jyllandsrejsen»: «De er altfor tidt incorrecte, tvungne og trættende at læse.» M. mener fremdeles, at Alvoren er Blichers egentlige Domæne og røber langvejs, at han ikke rigtig forstaar det grundægte i Blichers jydske Digtning. Kjøbenhavneren i ham har dog intet imod at indrømme, at «meget sindrig er det Indfald, at lade *Kjedsomheden* have sit Tempel paa Jyllands Lyngheder.» — — Om Digtene «Klintekorset», «Min Yndlingsdal», «Skiløberen», «Hjemvé» og «Skibbruddet» bemærker M.: «Ingen vil læse disse skjønne Digte uden at spørge: hvorfor er disses Forfatter saa lidet kjendt efter Fortjeneste? Sproget er som oftest rent og smukt. Ord og Udtryk som: Bjerget sank herned, — Hjalmar smilte paa røden Kind, — Snorren paa Lire, — fingerere med Pinde (ɔ: strikke), Aas for Bjergaas, — han fumler i Lommen — kunne dog ikke bifaldes» (!). Tilsidst klager han med Rette over det slette Papir og Tryk.

Efter den lille lyriske Skjærmydsel, som Blicher og Ingemann havde i Aaret 1815, kunde man maaske have været tilbøjelig til at tro, at de var gledet fra hinanden for bestandig,

men tværtimod har Fejden ført dem nærmere mod hinanden i et Venskab, der ihvertfald for Blichers Vedkommende var mærket af den dybeste Ærlighed. Hvordan Ingemann har staaet i Forholdet, er det nu vanskeligt at afgjøre, da alle de Breve, *han* saavel som alle andre har sendt St. Blicher, er bleven ødelagte med en sjælden logisk Konsekvens. Ja, naar man efter aarelang Søgen veed, hvor haabløst det er efter blot to Slægtleds Forløb at opdrive, om det saa kun var den usleste Lap «efterladt Papir» efter denne Jyllands meget skrivende Digter og Publicist, saa skulde man næsten tro, at Skæbnen havde rejst sig en særlig Destruktionsanstalt til Udslettelse af alt, hvad der har tilhørt denne af Livets Storme saa stærkt mærkede Mand. Er der end saaledes intet Haab om at redde noget ud af *Blichers* Fallitbo, maa vi fortrøste os til, hvad der findes i *andres* Gjemmer.

Og vi vil da her gjengive nogle Breve, der belyser Blichers Tilværelse i disse sidste Forpagteraar i Randlev.*) De første fire, skrevne fra 1817—18, lyder saaledes:

Randlev, d. 19. Juli 1817**).

En dyrebar Dag er mig denne, der bringer Deres Vennebrev, kjereste Ingemann! og deres interessante Bornholmere; jeg har virkelig — men lad min Kone ikke vide det! — forelsket mig i den søde Vanda, og traf jeg hende engang paa Vandet, troer jeg næsten jeg vovede et *Salto mortale;* liden Elna vil maaskee blive jaloux, men jeg gad vide, om hun ikke maatte staae tilbage for Havets Møe, ifald De selv skulle vælge? Med andre Ord: hjertelig Tak, min Ven, for hvert et Slag af Deres Harpe! Lad den kun lyde uforstyrret af Ugleskriget i Athenen! og gjør som Øhlenschläger, der ærgrer sine Fiender sorte med Mestersange. O! lave Stolthed! feige Misundelse, som ingen Sidemand vil taale — Middelmaadighedens Mærke! Den sande Skjald gjør ingen Sammenligninger; han udøser sine Toner, og fryder sig i Troen, at ogsaa hans Siæl er en Gjenklang af den evige Kierligheds Røst. Hvo er større? hvo

---

*) Alle Breve fra Blicher til Ingemann — ialt en 25 Stykker — findes paa *Sorø Akademi*; Hovedstokken har tidligere været offentliggjorte i Heises «Breve til og fra B. S. Ingemann» (1879); dog var ca. 1/3 oversprungne og Resten trykt med saa store Lacuner at det nye Gjennemsyn af Samlingen, som herved er foretaget, næppe vil blive regnet for spildt Umage.

**) Ingemann anføres i disse Aar som «boende i den Norske Løve mellem Frederiksberggaden og Vestergaden 2. Sahl».

er størst? — daarlige Spørgsmaale! vi ere alle Smaae; Bøgen er høi, Egen er stærk; men seer man dem fra Skyen, ere de begge neppe synlige Spirer. — Men for at komme tilbage til de Underjordiske: da vil enhver følsom Sjæl vide Dem Tak, fordi De befolker Jorden og Vandet med bedre Væsner, end Phantasiens Børn ellers pleie at være. Man gyser for Svartalfer, men troer villig paa de hvide; og een Vanda er bedre end alle de Havfruer tilsammen, der kun drukne deres ulykkelige Elskere.

Saavidt var jeg kommen, da jeg blev kaldet ud i Marken; min Stilling som Landmand, som Gartner, som Præceptor etc. etc. lader mig sjælden to Timer i Rad til overs, og jeg maae i bogstavelig Forstand stjæle mig om Natten til Musen. Jeg drives fort som Soldaten i sit Geleed, der paa sin forceerte Marsch kun sjælden faaer Leilighed til i Forbigaaende at plukke en Blomst.

Hvad Jacobi*) angaaer — om hvis samlede *opuscula* De tilmelder mig — da maae jeg tilstaae, at jeg kun kjender saare lidt til den gode Mand, og Videnskabsselskabets Accoucheur-Forretning gjør mig heller ikke nysgjerrig. Derimod længes jeg saa meget mere efter Øhlenschlägers Fostbrødre, som jeg selv forlængst har skrevet et Stykke under samme Titel, det jeg dog har begravet strax efter Fødselen.

Naar Deres Tid nu tillader Dem det, og Deres Muse faaer sig et lille Blund, saa glæd mig med nogle Linier. Bevar mig i Deres Hjerte! jeg er nu og altid Deres

hengivne
S. S. Blicher.

Randlev pr. Horsens, d. 4. Sept. 1817.

Ogsaa mig har Hroars Saga truffet ret lige i Hiertet; jeg elsker den høiest af alle Øhlenschlägers Børn — ja selv det subjective — der udmærker det fremfor de andre — har for mig noget særdeles indyndende, saavel som den mere bestemte Tendents. Jeg er aldeles enig med Dem i, at den tilkommende Hrolf Krake vil overgaa den salige Ewalds, og længes ret inderlig efter Nedkomsten. Dersom vi overleve Øhlenschläger, skal vi ogsaa see Partierne forene sig i hans

*) Tydsk Filosof, 1743—1819.

Roes; thi hans største Feil er dog denne, at han endnu ikke er død.

Hvad De siger om Digterne: at blant dem gjælder ingen Rangforordning, ere ogsaa mine Ord; og denne Sammenligning og Sammenstillen og smaalige Undersøgen: hvo der er den største, minder mig om Disciplenes Spørgsmaal til Jesus: hvo er den største i Himmeriges Rige? og Frelserens Svar til dem; og Øhlenschlägers Ord: Der er intet Smaat uden Hovmoden. Og Misundelsen — kunde han have lagt til — som er Hovmodens Datter. Ak! hvor lille er da ikke Baggesen? Poeternes Spradebasse, Førsternes Vindspiller, Grevindernes Skjødehund, Gedebukken i Digternes Have og Spyfluen i det æsthetiske Fadebuur!

De spørger mig, om jeg holder af Verners «Söhne des Thals»? ja visselig gjør jeg det — denne Digtning er i Sandhed en *Weihe der Kraft.* Motte Fouché kjender jeg ikke, men skulde De see Lejlighed at sende mig noget af ham, ønsker jeg paa Deres Anbefaling at gjøre hans Bekjendtskab. Men hvad siger De om Arndt? Har De læst hans «Storch und seine Familie»? Det er eet af mine Yndlingsstykker. Og hvad siger De om Madame Staël Holstein? Hendes Corinna har baade fortryllet mig og forsonet mig med det franske Sprog.

Den 11. Sept.

Saavidt var jeg kommen, da jeg blev afbrudt og først nu har jeg fundet Lejlighed til at fuldende mit Brev; men saadan gaaer det: meget af, hvad jeg dengang vilde have sagt Dem, er nu borte, og er noget tilbage, er det der dog under en anden Skikkelse. Vore Tanker ere som Skyerne; de ere af samme Bestanddele, men hver Dag fremviser dem i nye Former. — Det er sandt, nu mindes jeg en Idee, som jeg sidst kom fra: hvor De nemlig i Deres Brev anmærker, at De som et *membrum disjectum* ligger udenfor Statens Corpus, da kan jeg ikke andet end at lykønske Dem af et oprigtigt Broderhjerte, der ogsaa lønlig banker Friheden imøde — den Frihed, jeg maaskee ubesindig har forskjertset. «De er uden Stilling» — vel Dem! en Digter skal ingen Stilling have; han skal svæve som en Comet mellem Fixstjerner; hans Bane skal ikke være beregnet, hans Liv ikke inddeelt efter Klokkeslet. Hans Dag bliver til Nat, og hans Nat til Dag, alt som den evige Aands usynlige Pust berører hans Sjæls Strenge. Ja selv de sødeste Ægtemands- og Faderglæder ere ikke egentlig

for Digteren — ja ofte en Hindring paa hans Vej, thi Phantasie og ikke Nydelse er hans Kost — Haab og ikke Virkelighed hans Nydelse.

Men — det er Tid at afbryde, at jeg ikke skal skrive en Afhandling istædet for et Brev. Lev da vel, min Ven! for denne Gang, og lad os vedtage: ikke for sjælden at opmuntre hverandre med saadan trohjertig Samtale, som vor Stilling, ihvordan den end bliver, dog altid vil levne os Tid til.

Bestandig Deres
S. S. Blicher.

Randlev, d. 6. Jan. 1818.

Et glædeligt Nytaar!

Ønskes Dem, min Ven! af et varmt Hjerte; og indbefatter jeg heri: mange søde Begejstringstimer og Ligegyldighed mod Parnassets Pøbel. Hvorledes jeg kommer til dette sidste Ønske, vil jeg sige Dem. Jeg fik forleden det Indfald, at kjøbe Heibergs «Julespøg og Nytaarsløjer», som hidtil var mig ganske ubekjendt. Ak! mit Fødeland! skal han være een af dine Digtere? Skal saadant et Miskmask være blant dine Juleglæder? Saadant Drengespøg med det allerhelligste! Vers uden Poesi, Kaadhed uden Vittighed, Spot uden Satire! At De er Hovedgenstanden for hans lille Barnepisk kan hverken harme Dem eller deres Venner; men at han spiller Bold med Gudsfrygt, Dyd og Poesie, og at der gives et Publicum, som ynder denne ækle Sang — dette, gode Ingemann! har mægtig forøget min dybe Foragt for Nutidens Slægt. Men lad ham løbe! Han og hans Art kommer og svinder som Svamp paa Bøgen.

Hvorledes lever De ellers, min Ven? Hvad nynner De paa? Jeg længes efter at see noget fra Dem.

Forleden talte jeg med en Student H. Ingerslev, som sagde, at De samlede paa Folkesagn, og bad mig at forsyne ham med saadanne — men jeg vil naturligvis hellere sende disse directe til Dem selv. Dennesinde vil jeg allene omtale eet fra denne Egn. hvori De, som har Adgang til alle Historiens Kilder, bedre end jeg vil kunde finde Rede. Her i Hadsherred er en gammel Herregaard som hedder Aakjer, bygget — som Navnet viser — ude i et Morads; tæt ved ligger Landsbyen Falling. Sagnet siger nu, at den berømte Svend Felding er fød i og kaldt efter Falling, at han har

boet paa Aakjer — om ikke bygget den. Et gammelt Slagsværd, 3 Alen langt, som jeg selv har havt i min Haand, staaer endnu paa bemældte Herregaard, og kaldes Svend Feldings Sværd; en Jærngryde, som ogsaa gjemmes der, kaldes hans Øllebrødspotte, og en Broe tæt ved hedder Svend Feldings Broe. For faae Aar siden stod der en gammel Eeg med en Jernring i, hvorved han sagdes at have bundet sin Hest. Saa mange forenede Data gjør det meer end sandsynligt, at denne Middelalderens Helt virkelig har huset her, hvilket Peder Syv ogsaa har havt Vinden af. — Kan nu dette være Dem til Tjeneste, skal jeg siden forsyne Dem med et andet, endnu interessantere Sagn.

Vor Ven Luno beder jeg hjerteligst hilse. Jeg sendte ham forleden 2 Eetactsstykker til Indlevering til Theatercensuren; men da jeg intet har hørt fra ham, er jeg bange, de kan være forkomne paa Vejen. Nu Gud befalet! Glem ikke snart med nogle Linjer at glæde

Deres trofaste
S. S. Blicher.

Randlev. 20. Febr. 1818.

Deres sidste Brev havde urigtig Adresse [den rette er pr. Horsens]; derfor fik jeg det saa sildigt og derfor er jeg atter bange, at dette ikke skal træffe Dem endnu i Kjøbenhavn. I al Fald skal mine bedste Ønsker ledsage Dem! Rejs og nyd, hvad jeg forgjæves har haabet! Jeg maae lade mig nøje med Phantasiens Smaature. Ak! De kan troe, ved Beretningen om Deres forestaaende Vandring føler jeg en Urolighed som Trækfuglene, naar deres Rejsetid kommer. Jeg har seet en tam Stork! naar Høsten kom, og dens Kammerater forsvandt, strakte den Halsen, løb hid og did og flaggrede med de stækkede Vinger, — men naar den saa mærkede sin Afmagt, stak den Hovedet under Vingen og sørgede. — Eet Vennestykke udbeder jeg mig af Dem: vil De ikke skrive mig til fra Romeos og Juliettes Grav!

Nu Gud ledsage Dem! jeg er ikke stemt til at skrive mere. Farvel! kom frisk og glad tilbage!

Tænk imellem paa
Deres *S. S. Blicher.*

Ingemanns Rejse varede en halvanden Aar; hans Breve hjem udtrykker megen Forfærdelse over Pariserindernes og de glade Sydboeres Letfærdighed; og om han end hyppig forsikrer, at han har godt Udbytte af Rejsen, lægger han dog heller ikke Dølgsmaal paa, at han længes ret hjærteligt hjem til en Sofahjørne i «den norske Løve» og til Springvandet paa Gammeltorv. — Blicher fik intet Brev fra ham. I Slutningen af en større Epistel til Carl Luno skriver han fra Dresden [29. Sept. 1819]:

«Hils Steen Blicker meget fra mig og siig ham, at jeg kom ikke til Romeos og Hjulias Grav, derfor har jeg ikke skrevet.» *)

Ved Ingemanns Hjemkomst modtog Blicher ham med «Hedelærkens Velkommen hjem til Nattergalen» **):

Længe har jeg savnet, o Broderlil! din Sang;
hvor har Du været den Vinter mørk og lang?
Is og Sne har skjulet mit lyngtakte Hus,
Haglen om mig raslet i Stormenes Sus,
ensom har jeg flagret paa Marken kold og hvid,
inderligen længtes efter Foraarets Tid,
tænkt med Fryd og Smerte paa henfarne Lyst,
blomsterrige Sommer og frugtrige Høst.

Mens Ingemann rejste ude i den store sollyse Verden, sad Blicher med sin stigende Børneflok ude paa sin forgjældede Forpagtergaard og sloges med Armoden. For at holde nogle af de værste «Hunde fra Dørene» havde han begyndt at skrive i de underholdende Blade. Et af de første Organer af den Art som han henvendte sig til var *A. F. Elmquists* «Læsefrugter samlede paa Litteraturens Mark» ***), der var begyndt at udkomme i Aarhus 1818 og i de næste 20 Aar sendte en Flom —

---

*) Heise: Breve til og fra Ingemann, S. 132.

**) Kiøbenhavns Skilderie 1819 Nr. 95.

***) Forbilledet var det tyske: «*Lesefrüchte* vom Felde der neuesten Litteratur gesammelt und herausg. v. J. J. C. Pappe, Jahrg. 1817—21». Naar man nu veed, at det tyske *lesen* i denne Forbindelse ikke har noget med vort «læse» at gjøre, men betyder «*at opsamle*» (anvendes især om Frugt) vil det skjønnes, at Krigskommissæren i dette Tilfælde ikke har været særlig heldig med sin Oversættelse. — I en indgaaende Omtale af dette Tidsskrift i Profts «*Conversationsbladet*» for 18. Okt. 1824 faar man at vide, at det paa dette Tidspunkt har 500 Abonnenter, hvad Anm. fremhæver som overordentlig meget. «Hver Maaned udkommer et Hæfte, der betales med 4 Mk. hos Hofboghandler Schubothe paa Børsen N. 9, hvor Subscription modtages». — Som noget ganske exceptionelt anføres det, at Elmquists andet Blad: «Aarhuus Stiftstidende» har fulde 1500 Holdere.

over 60 Bind — af alt muligt Skrabsammen — mest Oversættelser af tyske Knaldromaner — ud over Landet.

I de sex Aar, i hvilke Blicher optraadte i dette Organ (fra 1819—25) leverede han følgende Bidrag:

A. F. Elmquist, f. 1788 † 1868.

1819: Niels Ebbesen til Nørreriis [tidligere trykt i «Jyllandsrejsen», 1817]. *Abailard og Heloise*, en biografisk Skizze*) [trykt og udgivet 1818]. *1820: Digterbrev* [senere kaldet «Digterrang»], *Haarlokken* [efter Pope], *Hedelærkens Velkommen hjem til Nattergalen* [tidligere trykt i Kibh. Skilderi 1819, Nr. 95], *Schielderup, v. Westen, Til Sorgen, Til Glæden, Den unge Lærkes Foraarssang, Den gamle Lærkes Efteraarssang, Til en haabefuld men tungsindig Yngling* [senere kaldet: «Til en ung tungsindig Digter»], *Todes Grav* [senere: Tode]. *1821: Bordvise ved en Farvers Bryllup***). *1823: Aristarchos autodidaktos****), *En meget lystig Vise om Ridder Kulman og Jomfru Nysted, Kirke-*

*) Denne Skizze er paa en Maade den *første* af Blichers Noveller. — I 1817 havde han til Rahbeks «Tilskueren» for 26. Jan. oversat Popes «*Eloise til Abailard*» og ledsaget den med følgende Bemærkning: «Skulde nogen saa strengeligt fordre ordrette Oversættelser, at han finder denne danske for fri, da veed jeg intet bedre til at formilde ham og undskylde mig, end den Forestilling, at jeg maaskee har villet hævne Homer». — Senere oversatte han ogsaa «Abailard til Eloise» og udgav saa det hele under Et sammen med ovennævnte biografiske Skizze i 1818.

**) Det er bleven hævdet, at denne Sang blev digtet til Stedsønnen *Niels*' Bryllup; da *han* i 1821 kun var 12 Aar gl. er den Paastand grebet ud af Luften. Noget andet er, at Sangen kan være bleven afsunget da Niels gik til Brudeskamlen i 1830.

***) Under Pseudonymet: *Charadrius pluvialis* (ɔ: Hjejlen), her første Gang anvendt; senere vil vi næsten altid træffe Blichers Satirer under dette Mærke.

vejen. 1824: Brudstykker af en Landsbydegns Dagbog, Et Eventyr paa Heden [senere: «Josepha»], *Else Sandberg* [senere «Præsten i Thorning»], *De to Digtere, Kiærlighed og Whist, Nøddaaben, Navnene, Ipsara, Avisfrieriet* [Komedie i én Akt]. *1825: Donna Leonora* [Novelle, senere kaldt: «Leonore»*), *Det lykkelige Møde, en Morgendrøm* [opført paa Viborg Privattheater $^{13}/_{8}$ 1825 «som et Efterspil til Bedste for de vandlidte paa Fædrelandets Vestkyster»], *Et godt Raad til Forliebte, Den enfoldige Elsker, Til en smuk, men slet Sangerinde, De to Drankere.* — Dette Bidrag er det sidste fra Blichers Haand i nævnte Tidsskrift, og allerede nogen Tid før dette blev trykt, var det, som de efterfølgende Breve vil udvise, ulægeligt revet ud med Blicher og Redaktøren. Som det vil ses, har Blicher her ladet trykke flere af sine ejendommeligste Digte og et Par af sine bedste Noveller, deriblandt den udødelige *Landsbydegns Dagbog.* Han klager bestandig over den ringe Betaling, Elmquist yder ham for hans Arbejde; og har Honoraret været sløjt, har Æren været endnu mindre; de oversatte Tyskere forstod sikkert bedre at kildre Læserne paa de rette Steder. De højdannede rympede kun paa Næsen ad disse Landsbykrøniker. Da saaledes *Grundtvig* i 1838*) skal mane 20'ernes Litteraturfrembringelser op i sin Erindring, siger han [Mands Minde S. 325—26]:

— «*Da* først var det, Danmark bukkede under og nedsank i en ti Aars Tid saa dybt i Armod og Mismod, Afmagt og Ligegyldighed, at jeg ikke, uden med en vis Gru kan tænke mig tilbage til Aarene mellem 1820 og 30, da det var det sørgelige Omkvæd i alle Kroge: hvad skal vi æde, og hvad skal vi drikke, og hvad skal vi klæde os med? og da selv de hungrigste Sjæle sjælden forlangte mere [aandelig] Føde end Elmquists «Læsefrugter, samlede paa Litteraturens Mark», *eller vel rettere: paa dens Fælled*» [udh. af os].

Grundtvig er saa glad ved denne sidste Aandrighed, hvis Brod er rettet mod den jydske Landsbydigter, at han Side 482 endogsaa gjentager og forstærker den. Efter her at have talt om Rasm. Kr. Rask, hvem Universitets-Direktionen ikke engang havde Stunder til at gjøre til «Professor i østerlandske

---

*) I P. Hansen-Udgaven af Novellerne er den fejlagtig henlagt til 1834.

**) N. F. S. Grundtvig: «*Mands Minde*», Foredrag fra 1838, udgivne af Svend Grundtvig 1877.

Sprog, før han var halvdød», siger han om den literære Tilstand i Almindelighed:

«Selv tyske Romaner oversatte man ikke mere, *men nøjedes med Elmquists Læsefrugter samlede paa Litteraturens jydske Fælled**). — Var det ikke til at fortvivle over, naar man troede det var Pennen, der skulde gjøre Underværker og Bøger, der skabte Folk!»

Det Par Hovedstadsanmeldere, der overhovedet havde lagt Mærke til disse første Forsøg paa en *dansk* Novelle, strømmer over af betydningsfulde Vink og gode Raad. Proft kalder ganske vist [i «Conversationsbladet», 18. Okt. 1824] Blicher for «een af Udgiverens ypperste Medarbejdere»; men hans Kompetence til at tale med røber sig deri, at mens han rosende fremhæver en Del ligegyldige versificerede Bagateller, nævner han end ikke med et Ord «En Landsbydegns Dagbog». Den maa altsaa ikke have forekommet ham Omtale værd. Derimod siger han om «Nøddaaben»:

«Denne underholdende lille Fortælling, der kan betragtes som et Sidestykke til Henrik Steffens' i et foregaaende Hæfte af Læsefrugterne meddelte Skizze: «Vielsen», vilde udentvivl have vundet i Interesse, dersom den egentlige Anledning til «Nøddaaben», den betegnedes [?] Prinsesses Elskovshistorie havde været omstændeligen fortalt og ikke blot nævnet, hvorved Læserne og især Læserinderne med en utilfredsstillet Mine lægger den vakkre Fortælling bort.»

Derpaa fortsætter han i sin sædvanlige Sladderjargon:

«Under det pseudonyme Navn *Charadrius pluvialis* har den talentfulde Forfatter meddelt adskillige Stykker i de foregaaende Hæfter, formodentlig saadanne som han ikke selv finder værdige til at undertegne med sit Navn, og i denne Dom er Rec. ganske enig med Forf.»

At Blicher følte sig stærk brøstholden ved denne ubetimelige Afsløring, vil vi faa at vide nedenfor.

Lidt mere Forstaaelse røber efterfølgende Omtale i «*Literatur- Kunst- og Theater-Bladet*» for 19. Juni 1824:

. . . «Idet vi gjerne bortvende Øjet fra disse Pletter, glæde vi os ved, blandt de mange Tydskere, der af deres velfyldte Forraadskamre maae bidrage det meste til disse Læsefrugters Udstyrelse, at støde paa en dansk Forfatter, der allerede ved sine foregaaende, af ægte dansk Aand besjælede poetiske Arbeider, har

*) Udh. af os.

erhvervet sig et hæderligt Krav paa Digternavn. Hr. Pastor *S. S. Blicher* i Thorning er nemlig fra den indeværende Aargangs Begyndelse optraadt som en kraftig Medarbeider i dette Tidsskrift, og vi kunne ønske Læsefrugterne og deres Læsere til Lykke med de særdeles vakkre originale Bidrag, man allerede deri har seet fra hans Haand. De af Hr. *Blicher* «fundne, gjennemseete og udgivne» *Brudstykker af en Landsbydegns Dagbog* ere, skjøndt meget fragmentariske og skizzerede, høist characteristiske og originale; hans *Eventyr paa Heden* tiltrækkende og velfortalt, og hans *Else Sandberg* skreven i en særdeles livlig, poetisk-beskrivende Stiil, og, isærdeleshed i Begyndelsen, spændende og interessant. Vi ville ønske Hr. Pastoren Otium og Lyst til ret ofte at gribe Pennen til lignende Smaa-Arbeider, hvilke han synes at skrive med megen Lethed, ligesom vi, efter disse Prøver at dømme, ikke omtvivle, at han jo — især hvis han, ved ikke blot løst at skizzere, men ogsaa at *udmale*, vilde give sine Arbeider større Runding og Fuldendelse — baade vil erhverve sig Navn og Publicum som dansk Fortæller — altsaa i et Fag, der endnu er saagodtsom udyrket i vor Literatur.»

Den kunstforstandige Anmelder har da den Tillid til St. Blicher, at han ved at følge hans Fingerpeg vil kunne naa betydeligt videre end i «Dagbogen»; vi frygter for, at Blicher har ladet haant om disse Fingerpeg; for han naaede næppe højere; og vi gad vide, hvilken dansk Novellist, der tør staa frem og sige, at *han* har naaet højere!

Mens saaledes den justerede Kritik tugtede ham kjærligen med sit Skolemesterris i Haab om, at der med Tiden kunde blive lidt af ham, ydede de gemene Læsere ham baade nu og da den uforbeholdneste Anerkjendelse. For Kuriøsitetens Skyld skal vi saaledes her — efter «Læsefrugter» for 1820 [7. B. S. 320] — anføre et latinsk Digt af Niels Blicher «et lille Vers til min Søn S. S. Blichers Muse». I al sin latinske Uhygge præsenterer det sig paa følgende Maade:

Versiculi Musæ filii S. S. Blicher,

in pago Thorning pastoris, dicati a N. Blicher in pago Randlev presbytero.

Semper ubiqve loci fuerant in honore poëtæ;
  nam dum delectant, utiliora canunt.
Carmina composuit grandævus *Homerus;* et audit
  ille poëtarum tempus in omne pater.
Barbiton arripuit *Tyrtæus* — et auribus astant
  arrectis socii: turbaqve fulmen erat.

Ad citharam cæcus cecinit *Caledonius Heros*:
Divi gens repetit cygnea qvæqve mele.
Contentis cecinit fidibus modulamina *David*,
vates grande sonans magnificansqve deum.
Cantat adhuc, et adhuc animos modulamina mulcent
carminibusqve viri mille moventur adhuc.
Ter me felicem! mihi qvod clementia coeli,
vates dulce canens! te generasse dedit.
Vivas, et vigeas! cantes miranda Jehovæ!
Dicas: salvificæ gloria qvanta crucis!
Et bene qvi meriti patria de gente fuerunt,
illorum laudes dicere perge diu!
Sinceras lacrymas ridentibus elice vanis!
Moestorum madidas carmine terge genas!
Stultorum fidicen ridendo corrige mores!
Haud parvum est meritum: comminuisse mala.
Qvodsi te livor vult rodere dente maligno;
omnia tranqvilla discito mente pati.
Istuc, qvo vivens abiit mediator abibo;
tu seqvere; æternum conveniemus ibi.
Carmina — vaticinor — tua tum per secla legentur,
et multos rapient, et super astra trahent.
Dicet ἐν αἰθήρσι dulci pius unus et alter:
Coelicolas inter, dive poëta! vale!

Naar det Gode kommer, kommer det paa een Gang; saaledes følger i samme Organ umiddelbart efter Niels Blichers Latin et dansk Digt: «Til Steen Steensen Blicher» af en Mand, hvis Navn vi ikke mindes at have set hverken før eller siden; han kalder sig *Boeslund* og et Par af hans Vers gaar saaledes:

«Digter fra Ahlhedens lyngrige Sletter,
som i din Ossians livfulde Glands
hisset blandt Skyerne svævende fletter
mangen en Ædling sin Evigheds Krands.
Blandt vore Fædres halvkuglede Høje
stundom Du nynner vemodig og øm;
Hjerterne smelter og væder vort Øje
med dine Toners henrindende Strøm.

— — —

Men o! Du Lynghedens venlige Sanger!
hvi høre Danske saa sjældent dit Kvad?
Stinge dit Hjerte de hvislende Slanger?
trykker Dig Sorger i bølgende Rad?
Levner dit hellige Kald Dig da ikke
Timer at siunge Halvdøde til Liv?
Vel Du i Tiderne maatte Dig skikke —
muntret af Qvinden: den frugtbare Viv.

Nu har jo Hyrden, den Ene, den Gode
hist i din Fødeegn givet Dig Kald,
siung da Du Heedernes frodige Pode,
siung da ret ofte Du yndede Skjald!
viid, vi opmærksomme, følsomme lytte
til dine Toners melodiske Lyd;
ei for de jordiske Smaating vi bytte
himmelske Sanges livsalige Fryd.

Digter! Du har jo en elskelig Frænde
standende høit paa det danske Parnas*),
begge som Venner hinanden I kjende,
mødtes i Tiderne begge tilpas. —
Siunger I Giæve fra digterske Halden!
Sang'ren istemmer hvor Sangeren slap!
Da skulle Lyttende frydes, naar Skjalden
qvæder begeistret med Skjalden omkap**). —

Der er ikke Tvivl om, at denne stolprende, men velmente og hjærtelige Ros hos vor for Ros som for Dadel særdeles modtagelige Digter, har opvejet megen lærd «Kritikaklen» og adskillige høj-vigtige og selvgode Recensioner.

I disse Aar falder hans Bestræbelser for at faa tilvejebragt en Digtsamling om fortjente danske Mænd, hvad der i 1823 resulterede i Værket *Bautastene*, 23 Digte, hvoraf godt Halvparten er af Blicher selv, Resten af Ingemann, Grundtvig og Øhlenschläger. Vi vil da her anføre nogle Breve til Ingemann, der i væsentlig Grad drejer sig om dette Arbejde:

Thorning ved Viborg, 3. April 1820.

Dit***) sidste Brev modtog jeg ved min Moders Liigkiste. Da mine sex Børn stode omkring den tause Bedstemoder — ikke grædende, ikke bedrøvede, men glade over at hendes Sjæl nu var i Himlen — o, min Ingemann! da foer som en Solstraale gjennem min mørke Aand Frelserens Ord: «*Dersom I ikke blive som Børn igien, komme I ingenlunde ind i Himmerige.* — Min Røgter er *80 Aar;* jeg hører ham ofte ved Midnatstid *synge* i sin Seng — Digter! Du føler hvad det betyder!!! Hvad er en Concert af blomstrende Ynglinger og Piger mod

---

*) ɔ: Ingemann.

**) Se endnu et tredje Hyldingsdigt i *Viborg Samler* for 11. Aug. 1821.

***) Man lægger Mærke til, at de to Aandsfrænder nu siden Ingemanns Hjemkomst er blevne Dusbrødre.

Oldingens Sang? Han ligger ved Siden af sin Liigkiste og *synger* — ak jeg maae rødme over mig selv, at Sorgen nogensinde har faaet Magt med mig.

Dette skrev jeg for 2 Maaneder siden; men jeg vilde bie, til jeg med det samme kunde sende Dig ilagte — endelig blev den da trykket, her har Du den — siig mig din Mening, og skjænk mig nogle Planter til min Mindehave*).

For et Par Aar siden sendte jeg 2 Comedier til Theatercensorerne: «Avisfrieriet» og «Aagerkarlen». Vil Du ikke vise mig den Tjeneste at faae dem tilbage og sende mig dem; thi de blive vist ikke antagne — og det var ejheller min Hensigt; herom mere naar Du engang besøger mig, som jeg gjør sikker Regning paa.

Maae jeg bede Dig om Din «Tassos Befrielse»! jeg har først nyeligen seet den anmeldt; men her er ingen Exemplarer.

Tilgiv min Korthed og tænk stundom paa

Din trofaste

S. S. Blicher.

Thorning ved Viborg, d. 31. Juli 1820.

Hjertelskede Ven!

Hvor smertede det mig, at jeg ikke kunde mødes med Dig i Vilsted! men jeg fik min Fætters Brev om Onsdagen som vi skulde mødes om Torsdagen, og da havde jeg Brudevielse foruden andre Forretninger Lørdag og Søndag efter. Nu! det skulde ikke være**). Jeg maae saa ofte fornægte mig selv, saa jeg er temmelig vant til Skuffelser; eet dog falder mig tungt, det er at fornægte min Muse, men ogsaa dette er maaskee Herrens Villie. Jeg skal tjene ham fremfor alle Ting — jeg skal tjene mine betroede Sognebørn paa mangehaande

---

*) ɔ: til *Bautastene.* «Ilagte» er sikkert »*Generalprøven i Kragehul*» (1819).

**) Den Fætter, hvorom Blicher her taler, var *Laurits Blicher*, Præst i Vilsted (Himmerland) fra 1815—37. Han og St. Blicher havde tilbragt Studenteraarene sammen, og gjennem Steen var Ingemann sikkert bleven kjendt med Laurits. Dennes endnu levende Datter, Enkefru *Jacobsen*, kan huske, at Ingemann og Blicher kom vandrende til hendes Faders ensomme Præstegaard i Vilsted en smuk Sommerdag omkring 1830 og bragte det mest straalende Humør med sig.

Maader — jeg skal tjene Kongen, der har paalagt Gejstligheden saa mange heterogene civile Bestillinger — jeg skal tjene Ceres for ej at sulte ihjel, Pomona og mange andre Væsner; saa kan Du nok vide hvordan det gaar med *Poesien*: jeg har i de sidste 6 Maaneder ikke sat to Linier sammen — kort, jeg er revet lidt af Leed, Gud veed, om jeg skal sættes i Leed igien *her* og hvor snart? — Dersom Du ikke vil hjelpe mig tilrette, faaer jeg ikke Bautastenene rejste. Her i Jylland kan det næppe skee: Elmquist er den eneste Bogtrykker, som kunde gjøre noget; men han er ikke til at slaae Liid til. Skal det trykkes maae det være i Kjøbenhavn. 1) Vil Du ikke sende mig dine egne Digte, som Du selv anseer for qvalificerte til Samlingen; thi der kan være nogle adspredte i Tidsskrivter, som jeg ikke kjender. 2) Kan Du ikke begejstres til at sjunge Draper for En eller flere af følgende: Tyge Brahe, Thyge Rothe, Griffenfeldt, Holberg, Hvitfeld, Rostgaard, Tordenskjold, Niels og Jens Juul? og flere? thi med min Sang er jeg bange det er forbi. 3) Naar jeg da faaer Samlingen ordnet i Manuskript, saa vilde Du maaskee vise mig det Vennestykke at sælge det til en Boghandler [NB. naar Supscriptionsplanerne ere indkomne, og man seer, hvormange der ere. 4) Kommer det saa vidt maatte der 4 Kobberstykker til med 4 eller 6 Vignetter paa hvert, eller dog Titelkobber med Vignet, men dette skulde tegnes først o. s. v. — Titelbladet skulle efter min Idee være een Runesteen med følgende Indskrivt «Danske Skialde rejste denne Steen over danske Mænd» og intet videre enten Forfatternavn eller Trykkested eller sligt. Nu, naar din Tid tillader Dig det, vil Du give mig forønsket Svar paa alt dette.

Laurits Blicher, f. 1786 † 1864.

Endnu engang Tak for din Tasso! jeg har læst den andengang med uformindsket Glæde, thi Vemods Glæde er een af mine bedste. Gud velsigne, opholde og styrke Din Aand!

S. S. Blicher.

Det er dog uforsvarligt af Theatercensorerne at kaste Avisfrieriet reent bort! rigtignok var det ikke i N. T. Bruuns nysselige, lette, tvetydige Smag; men derfor har de dog ikke Lov til at bruge det til Fidibusser; vil Du ikke ved Lejlighed bede Rahbek lede lidt om det?

Det af min Fætter omtalte comiske Epos var intet andet end «Haarlokken», nu indført i Elmquists Læsefrugter.

Thorning ved Viborg, 7. Febr. 1821.

Hjertelig takket være Du Ven! for dit herlige Drapa over Hvidtfeldt! jeg længes nu ret meget efter det over Grønlands Apostel, som Du vel med første sender mig samt Cort Adelers, hvilket her eller i Viborg ikke er at faae. — Vel er det — i det mindste for mig — et kjedende Arbeid at afskrive sine egne Arbejder; men jeg veed, Du gjør det for min Skyld. — Jeg har gjennemgaaet Danmarks Kongerække, men, besynderligt nok! ikke fundet nogen, som jeg med ret Begejstring kunde dvæle ved, naar undtages Waldemar I., thi de i den fabelagtige Tid tør jeg næppe komme paa Listen, da nøgen Sandhed skal føre Gravstikken; og kan jeg saaledes ikke afbenytte Saxo. Af Grundtvigs Kvædlinger har jeg taget Digtet over Willemoes og det over Prinds Christian; Thyge Rothes Mindekvad er for langt og over det til Børge Riisbrigh har jo Forfatteren selv brudt Staven (det er ogsaa mat). Knud Lavard af samme er intet Drapa men en Ballade. Vil Du ikke betænke denne christne nordiske Helt? og Waldemar? og Absalon? Nu! Alle faae dog ikke strax deres Ret, og som Du har anmærket, Haven tør ikke være lukket for Fremtiden.

Rigtigt finder jeg det Forslag at meddele biographiske Notizer eller Henvisninger som vel staae mest passende i et Anhang. Subskriptionsplanerne vilde være vanskelige at faae fra Elmquist. Men maaskee vilde Du have den Godhed i Statstidenden at indkalde dem til Dig eller en Boghandler i mit Navn, der kommer da en Deel, thi de fleste ere vel endnu ude. Imidlertid skal jeg forsøge, hvad der er at gjøre ved dem, Elmquist har. — Nu kommer just et Par Ægtefolk,

som vil skilles ad — dette skiller mig og før Tiden fra den kjere Beskjæftigelse at skrive Dig til; og saaledes maae jeg — skøndt Du seer af den Smaastiil, hvormed jeg har begyndt, at jeg har havt isinde at smøre Papiret fuldt — denne Gang fuldende med mit Hjertes bedste Ønsker.

Din

S. S. Blicher.

Megen Tak for Ansøgningen, Du besørgede.

Thorning, den 26. Juni 1821.

Min Ven!

Med denne gode Lejlighed, som er en Karl af mit Sogn, vil jeg citessive[?] skrive Dig til; og spørge, hvordan Du lever? om jeg maae gratulere Dig som Professor i Soer, og som Følge deraf, som Din Blancas Brudgom? Kjerlighedens Gud velsigne eder og saliggjøre eder med Kjerlighed! — Spørger Du, hvorledes jeg lever, da svares, at jeg og mine ere friske, have Troe og Haab og dagligt Brød — endnu! men snart komme vi nok til at ligge i Søstersenge. — *Bautastenene* ligger færdig og venter kun paa de Draper, Du lovede mig over Hans Egede og flere; de øvrige ere over 1) Hroar, 2) Ewald, 3) Daniel Ranzau, 4) Vahl og 5) Lars Bagge af Øhlenschläger [som Du maaskee har den Godhed at skaffe mig], 6) Prinds Christian og 7) Willemoes af Grundtvig [dit eget over Willemoes udbeder jeg mig ogsaa], 8) Hvitfeld, 9) Cort Adeler af Dig, 10) N. Ebbesen, 11) Tyge Brahe, 12) Holberg, 13) Griffenfeld, 14) Bernstorff, 15) Birchner, 16) Tyge Rothe, 17) Schielderup, 18) v. Westen, 19) Buhl, 20) Holm, 21) Tode og 22) Qvistgaard af mig. Tænk nu snart paa mig, og lad mig see, at jeg beholder min Plads i dit rige og kjerlige Broderhjerte.

S. S. Blicher.

Thorning, d. 10. Oct. 1821.

Jeg skulde have takket Dig længe før for din Lyre, hvis Toner ofte har glædet og opmuntret mig i mine mange kummerfulde Timer, dersom jeg ikke havde troet med det samme at kunne oversende Dig et Exemplar af *Bautastenenes* 1ste Samling; men det trækker for længe ud med Trykningen, som skeer i Hempels Officin. Dog tænker jeg, den inden Aarets Udgang skulle være færdig — Prisen bliver nedsat til under det halve af det i Subsc. Planen bestemte. Faaer Du nogle af disse, da beder jeg Dig sende dem til Hempel.

Hvem er den Liunge, som vil udgive en æstet. Nyaarsgave? Han faaer nogle Bidrag fra mig efter hans meget artige Anmodning — jeg er halv Fremmed i den nyere Litteratur; thi jeg læser kun, hvad jeg kan faae til Laans og Foræring. Den Tid nærmer sig meget snart, da jeg maae leve som en Bonde. Jeg har søgt Eftergivelse af mine Skatter, men til Nyaar skal de alle betales — en 400 Rdlr., og saa falde vel mine andre Creditorer ind paa mig — skee Guds Villie! Menneskenes Søn havde ikke det, hvortil han kunde hælde sit Hoved — jeg har dog meget mere. Mine Børn ligge mig meget paa Hjerte — de maae blive Bønder og Haandværkere, dog ogsaa som saadanne kunne de være Guds Børn; kuns de ikke skulle bindes og hæmmes(?) for meget af de mekaniske Arbejder, som her ville blive deres Bestemmelse. Paa den anden Side veed jeg ikke, hvorvidt Aandscultur og Tænkning maae være dem tjenlig.

Din «Kampen for Valhal» har jeg havt en halv Dag tillaans fra Peder Ingerslev, men dermed kan jeg ikke lade mig nøje — har Du et Exemplar tilovers, vil Du maaske ved Leilighed sende mig det.

Alt Godt ønskes Dig bestandig af din trofaste

S. S. Blicher.

Thorning, den 24. Marts 1823.

Min hjertelskede Ven!

Aviserne have sagt mig, at Du er Lector i Sorøe, og Rygtet har sagt mig, at Du er gift; er det saa, da ville Du herved modtage min broderlige Lykønskning, og formelde en ligedan for Din Hustrue, endskjøndt hun vel er den uskyldige Aarsag i, at Du har gjort saa lang en Pause i Brevvexlingen med din uforanderlige jydske Ven. Vist er det, at Kjerlighed gaaer over Venskab, men undertrykker den ikke, allermindst i et Hjerte saa rigt som dit. Nu min Ven! glæd mig snart med et Brev! ellers kunde jeg faae i Sinde, at blive lidt harmfuld paa den, der saaledes lister min Ingemann fra mig. Og — bliv ikke vred! — Du synger ikke mere? Er det med Dig som med Nattergalen, der holder op naar Vaaren er forbi — naar den har «etableret» sig? Det være langt fra! Gjør hellere som Lærken, der synger hele Aaret igjennem — Vinteren med! Eller tier Du — som hun — naar der er alt for stor Larm og Skvalder af de andre Fugle? Aa hvad! lad dem synge og

fornøje sig selv! Naar de blive kjede af det, saa holde de nok op. Men tager jeg fejl, som var mueligt, da jeg ikke her faaer det halve at see af hvad som udkommer, da overbeviis mig ved Kjendsgjerninger! — Hvad bestiller Øhl. og Grundtvig? jeg seer heller aldrig noget fra dem; lurer I allesammen! speculere I paa en Dunciade? Mads og Las og Peer og Poul og alle de andre Dosindigtere gjør mere Spektakel end mine 7 Børn, naar de støje allerværst; men I ere ganske roelige, — nu det kommer vel, det venter jeg og flere end jeg.

Jeg har hørt tale om en Aftenpsalme af Dig; den beder jeg om, naar Du skriver til mig.

Nu afbryder jeg, at Du ikke skal komme i alt for stor Gjæld til mig, og forsikkrer Dig, skjøndt til Overflod — at jeg er din trofaste

Blicher.

I 1823 kom saa endelig Værket, der var født under saa mange Smærter. Blicher maatte denne Gang tage sin Tilflugt til en fynsk Forlægger, Søren Hempel, Odense, der gav hans Bog et Udstyr, som efter Datidens Begreber maatte kaldes flot; et lidt naivt Titelkobber præsenterer en Hoben Bautastene med paatrykte Navne, tre Rækker, terrasseformet løftet den ene over den anden. Blicher havde selv forfattet Indledningsdigtet: *Til Danmarks Ungdom* («Unge Danske, træd ærbødig ind») desuden følgende 13 Mindedigte, hvoraf dog adskillige havde været trykt tidligere: *Niels Ebbesen*, *Tygge Brahe*, *Griffenfeld*, *Bernstorff*, *v. Westen*, *Schielderup*, *Holberg*, *Tyge Rothe*, *Birchner*, *Tode*, *Quistgaard*, *Holm* og *Buhl;* de var af højst ulige Værd; alle var de dog præget af Blichers mandig-stærke patriotiske Sindelag og enkelte som: Buhl, Griffenfeld, Qvistgaard, Ebbesen, Bernstorff, ragede højt op i Blichers Produktion ved deres betagende Inderlighed og mørke Patos.

Datidens kritiske Højesteret: «*Litteraturtidenden*» [for 1823, S. 533—43] fældede en ganske skaanselløs Dom over Blichers Part i Værket, hvilket allegorisk betegnes som «Hr. Blichers poetiske Jægerspris»).

Blichers Digte, hedder det, er meget haardhændet behandlede. Anmelderen er dog saa naadig ikke *aldeles* at «frakjende dem poetisk Værd . . . skjøndt de ikke er saa gedigne og originale, at de kunne hæve ham til den højeste Digterrang». «Især maa man dadle ved dem som Mindesange, at de ikke er charachteristiske, ikke historiske nok.»

Anmelderen nævner Digtene om Rothe og Birchner som «fyldestgjørende Exempler paa slige forfeilede Mindesange». «Denne Anke over Characterløshed træffer mere eller mindre de fleste af Hr. Blichers Sange» . . . Der findes i «Niels Ebbesen» «skjønne poetiske Træk og raske Vendinger, men adskillige af Ideerne til Digtet forekommer Rec. at være laante af Oehlenschlägers D. Rantzau».

Endvidere hedder det: «*Qvistgaard* burde vel slet ikke have været besungen i denne Samling. Om hans Dødsmaade i Trefningen ved Kjøge i Aaret 1807 er intet officielt bleven bekjendtgjort, og Privatefterretningerne vare saa ufuldstændige, at kun lidet med historisk Vished lader sig derom bestemme» . . .

Peter Christoffer Qvistgaard
[f. 1775 † 1807].

«I Versbygningen besidder Hr. B. megen Færdighed, og sjælden støder han heri an imod Velklang og Correcthed. Rimene er ogsaa omhyggeligt behandlede.» Dog ankes der over at han rimer *unge* paa *Konge* o. lign.

— Vidt forskjellig fra denne kolde Pindehugger-Tværhed er Rahbeks Omtale af Værket i «Tilskueren» for s. A. (Nr. 56, 57 og 60):

Han skriver: «Hvor inderlig maatte det da ikke glæde Undertegnede, da han saae ovennævnte Samling, hvis Aand og Tendents selve Titlen noksom forkyndte ham, anmeldt fra en Haand, der endog blot ved sit for ikke længe siden i disse Blade omtalte Dannerquad «Natten paa Jellinghøien»*) var ham i saa kjær og hædret Erindring». — Han fortæller, hvorledes det trak ud inden Værket kom ham ihænde. «Han angrer imidlertid ikke sin Venten, thi hans derved forøgede Længsel er lønnet, hans ikke ringe

*) Tilskueren, 1823 Nr. 29—30.

Forventning overgaaet; han fandt her, hvad ikke altid er Tilfældet, et ædelt og dannis Foretagende, heldigen udført og herligen lykket». — Mens Bidragene fra de tre i Firkløveret [Ingemann, Grundtvig, Øhlenschläger] er tidligere trykte og kjendte, er den sidstes (Blichers) «saavidt mig er bekjendt, nye, men til hvis Roes, det være nok med Sandhed at sige, at dette sidste nye Blad, Planten her har skudt, staaer broderligt ved de trende Ældres Side; maatte vort Fædreland, der har fundet dette Firkløver, lægge det gamle Sagn, hvori her turde være høj Sandhed, at der er Lykke ved at finde et Fiirkløver, naar man gemmer det vel, alvorlig paa Sinde, unde det et Sted ved sit Hjærte, og give sine unge Sønner det at beskue og begrunde, lære sine Døttre at faa det aarle kjært, som et kosteligt Præservativ mod udenlandsk Sot og fremmed Smitte!» — — «Dog Undertegnede anstille sig ikke som om han drømte, de Dage vare endnu, da hans Anbefalinger vare i Priis eller Kraft! hellere lader han Værket, hvad det saa fuldelig kan, anbefale sig selv»; han siger endvidere, «at det er Skam at kalde sig dansk og lade det være ulæst», og den, der har læst det uden Interesse, «kan forvisse sig om, at Navnet tilkommer ham ikke, da der ikke er dansk Blodsdraabe i hans Aarer».

Hvilke Indtryk de to højst uensartede Anmeldelser har aflejret i Blichers aabne Gemyt, lærer vi af følgende Brev til Rahbek:

Thorning, d. 12. Nov. 1823.

At Deres Bedømmelser over «Natten paa Jellinghøie» og «Bautastene» have særdeles glædet mig, kunde jeg ikke uden Forstillelse nægte; og jeg føler ydermere Trang til at bevidne vort Parnasses elskelige Nestor disse mine saare behagelige Følelser ved af en saa competent Dommer at see mig — ikke saa meget *roest* som *forstaaet*. De vil vist ikke troe, at denne Expectoration fremskyndedes af Litteraturtidendes ganske antipodiske — saakaldte — Recension. Nej! højtagtede Digterolding! jeg er ikke gridsk paa Roes, Opmuntring et cætera, det er noget hvortil jeg aldrig har været vant. Tilsidesættelse, Miskjendelse, Ikkekjendelse - om jeg saa maae sige — har været mit hidtildags Honorarium. Hverken Skjæbnen eller Menneskene have endnu forkjælet mig, og hverken i den virkelige eller i den poetiske Verden har jeg nogensinde erfaret hvad det er at dandse paa Roser. Næringssorger i stadig Forbindelse med andre noksaa bittre er min daglige Kost og sligt føder hverken Overmod eller højtflyvende Forventninger. Med

temmelig Indifference hører jeg derfor baade Roes og Dadel, dog Deres gjør her en Undtagelse. Deres venlige Tale har som et Solglimt gjennembrudt min Ørkens mørke Taage, og maae jeg — før den igjen lukker sig over mig — bevidne Dem min Skjønsomhed og min rene Højagtelse.

[Kgl. Bibl.] *S. S. Blicher.*

Vi har set, at Blicher i denne sin første Digterperiode var en flittig Bidragyder til de *jydske* Aviser og Tidsskrifter, og vi skal nu lære, at han heller ikke har ligget paa den lade Side overfor Hovedstadsbladene, men fra sin ensomme Hedegaard har vedligeholdt en aarelang Brevvexling med mere end én af Datids-Pressens centrale Skikkelser. Vi skal her fremdrage en Række Breve til *A. P. Liunge*, Udgiver af mange Blade og Tidsskrifter, men kanske bedst kjendt som Redaktør af «Kjøbenhavns-Posten» [1827—44]. Ligesom Elmquist nyder han den Ære at have offentliggjort nogle af Blichers første Novelleforsøg — «*Jydske Røverhistorier*» og «*Oldsagn fra Ahlheden*», begge fra 1823 — men Liunge har øjensynlig været en langt noblere Karakter end Elmquist, om Blicher end ikke altid er lige hensynsfuld i sin Omtale af ham, hvad Brevene til Ingemann vil udvise*):

A. P. Liunge, f. 1798 † 1879.

Thorning, d. 20. Sept. 1821.

Aarsagen til at jeg ikke strax besvarte Deres Velædelheds mig særdeles hædrende Anmodning om poetiske Bidrag til Deres Nyaarsgave var denne, at jeg tænkte med det samme

*) Brevene til *Liunge* — ialt 30, hvoraf intet tidligere har været offentliggjort — tilhører alle hans Søn, Grosserer *Carl Liunge*, der uden ethvert Forbehold har stillet dem til vor Raadighed.

at kunne have meddelt dem disse; men da mange andre Forretninger har forsinket Reenskrivningen, borde jeg nu ikke længere bie med at tilmelde Dem: at senest inden næste Maaneds Udgang skulle nogle Stykker, som jeg haaber ville kunne ansees for passende i Deres Samling, vorde oversendte; og glæder jeg mig i Forventningen, at vor litterære Forbindelse ikke hermed skulle opløses.

Ærbødigst

S. T. Hr. Liunge. *S. S. Blicher.*

S. T. Hr. Liunge.

Medfølgende er alt hvad jeg for Tiden har kunnet sende Dem som passende Bidrag til Deres Nytaarsgave; det vil glæde mig, om det maa finde Deres Behag. Jeg havde rigtignok et større Stykke betitlet «Natten paa Jellinghøje»; men deels er det maaskee for alvorligt og deels for langt [henved 3 Ark] til at finde Sted i den bestemte Samling. — Lejligheds-Digte vidste jeg ikke om De ønskede; ellers kunde jeg have tilsendt Dem nogle saadanne. Dersom De kunne bruge disse eller hiint, da beder jeg mig underrettet ved Hr. Cand. Jens Nehrent[?], som overleverer dette.

Thorning, den 10. Okt. 1821.

Ærbødigst

S. S. Blicher.

E. Skr. Dersom der kommer Musik i N.gaven, kunde jeg være forfængelig nok til at ønske «Kjerlighedsdalen» componeret af Weisse [!] eller et beslægtet Musikgenie.

Thorning, 5. Nov. 1821.

S. T. Hr. Liunge!

Min forbindtligste Tak for tilsendte tvende Quartaler af «Harpen»!*) Her er nu «Natten paa Jelh.». Jeg vil dog haabe, at den kommer tidlig nok, den kunde jo — om De saa synes — aftrykkes til Slutningsstykke. — Den sendes efter Begjæring med Pakkeposten. — Undskylde ville De venskabeligst, at jeg skriver saa kort og paa et ureglementeret Stykke Papir! Det første kommer af, at jeg er saa beskjæftiget med Sessions-

*) Et æstetisk Tidsskrift udgivet af A. P. Liunge; gik fra 1820—24.

attester — Examiner og mere; det andet skeer, fordi mit Forraad af Papir just er sluppet op.

Jeg henlever Deres ærbødigst hengivne

S. S. Blicher.

Thorning, d. 1. Marts 1822

For det tilsendte *Juletræ* samt «Harpen» og Litteratur Bladet takkes ærbødigst; og beder jeg tillige om Undskyldning for ej at have svaret paa det første; men deels fik jeg det sildigt, deels har visse huuslige Forhold sat mig i saadan Stemning, at enhver, som kjender den, vist vil undskylde min Forsømmelighed.

De Smaastykker af mine, som De endnu ikke har afbenyttet, ville De behage at anbringe efter eget Tykke*) og — *mutates mutandis*, det er: under gunstigere Omstændigheder, skal jeg tage mig den Frihed at tilsende Dem nogle andre.

Med Højagtelse og Hengivenhed

Deres

S. S. Blicher.

Dette her omtalte «Juletræ», der udkom i Efteraaret 1821, indeholder af St. Blicher *Kjerlighedsdalen*, *Den sande Lykke* [«Jeg ejer i mit eget Bryst et ubegrændset Kongerige»], *Prolog ved et Privattheaters Aabning* [«Højstærede Damer og Dannekvinder»] og «*Natten paa Jællinghøie*»**). Dette lidt massive og overvægtige Digts dybe knugende Alvor og sorgfulde Melankoli laa efter alle Solemærker at dømme Tidsalderen for højt. Ihvertfald gik man det forbi i Tavshed; kun *Rahbek* viste det Retfærdighed og ofrede et af «*Tilskuernes*»***) Dobbeltnumre paa dets Ros. Rahbeks Anmeldelse bestaar mest af Citater, men ind imellem slynger han Guirlander af de stærkeste Lovprisninger.

Han begynder med at sige, at hvor fristende det end kunde være for ham at omtale hele Indholdet af «Juletræet» vil han

---

*) «Harpen» for 13. Sept. 1822 indeholder Blichers: *Farvel til min første Kjereste* [ɔ: Musen]; 22. Novb. s. A. findes *Holbergs Minde* [«Stor er den Kunst»]; 5. April 1823: *Vennen i Nød* [frit efter Pfeffel], *Vennerne i Nød* [frit efter Gay]; 19. April: *Hymne efter en Sygdom* [«Opløft dig Sjæl, fra Smertens Land»]; 14. Juni: *Gjøgesang* [«Min Søn, om Du vil i Verden frem, saa kuk!»].

**) Senere gjenoptrykt i «Sneklokke», 1826.

***) Nr. 29—30, 1823.

her holde sig til et eneste af Bidragene, «som ved den første Gjennemlæsning gjorde et saa overordentligt Indtryk paa ham, at han frit tør paastaa, der vil i alle de tydske Nytaarsgaver, der i dyre Domme sælges og hobeviis kjøbes, næppe findes Noget, som for danske Læsere i det mindste, kan staae ved Siden deraf, og som han imidlertid næsten ikke veed, at have hørt nævne, i det mindste ikke omtale med den fortjente Berømmelse: Hr. S. S. Blichers: Natten paa Jellinghøien. Allerede Begyndelsen er højtidelig skjøn». Saa følger et langt Citat af Indledningen, hvorpaa han udbryder:

«Hvilket ossiansk, eller, om man hellere saa vil, hvilket Walter Scottsk Scenemalerie? Sandelig! den, der tør vove paa denne Maade at forberede os til, hvåd han vil fremvise, maa være sig sin Kraft bevidst.»

Senere siger han:

— — «Ved at mindes, hvorlidet nærværende Digt synes at være hørt og ænset kunde «Tilskueren» ikke afholde sig fra at gjentage med lydelig Røst de følgende Linjer:

Syng, gjæve Skjald! syng af din fulde Barm!
Lad Du dit varme Hjertes Toner stige!
Den kolde Vinter bliver aldrig varm;
Dig hører Ingen i de Dødes Rige.
Men vil Du høres af den vilde Flok,
da syng en Valtser til Taranteldandsen;
giv den af kaade Eventyr en Skok,
giv den et Stykke, som kan kildre Sandsen!»

Her standser Rahbek mens *Blichers* Digt fortsætter:

«Syng Vin og Piger! syng dem Nat og Dag!
Syng for enhver, som haver Guld i Pungen!
Syng aabent Røveri og lumsk Bedrag!
Kun fattig Dyd lad være ubesjungen!
Syng Bryllupsvers for hver en fornem Purk;
naar han er riig, saa stød kun i Basunen.
Skriv Epitaphier for hver en Skurk, —
naar han var riig faaer Du nok lidt for Runen!
Og saadan følger Du blot gammel Skik, —
Held hver en Skjald, som smukt at lyve vover!
Naar Poppe sang, han og sit Sukker fik;
saa var — saa er det hele Verden over.»

Rahbek slutter sin Anmeldelse af Digtet med dette Udraab: «O, at den ædle Digter, hvis første i 1814 udkomne Digtsamling saa særdeles glædede *Tilskuerne*, snart vilde skjænke os

en ny, og blandt dens bedste Prydelser optage dette kostelige Quad!» — Som ovenfor anført opfyldtes denne Bøn tre Aar senere.

Efter dette Rahbekske Intermezzo gaar vi videre med Liunge:

Thorning, den 2. April 1822.

Sidsttilsendte interessante *Litteratur-Blade* og Numrene af «Harpen» har jeg i forrige Uge rigtig modtaget og aflægger Dem herfor min hjerteligste Tak! — Paa modstaaende Side vil De finde et lille Stykke for «Harpen»; for at spare Postpenge sender jeg ikke meer dennegang; men naar een af Egnens Hosekræmmere rejser til Hovedstaden, følger nogle andre Smaastykker.

En Godhed er jeg saa dristig at udbede mig: ifjor October eller November sendte jeg fra Viborg Posthuus en «Besvarelse af det af Landh.h.selskabet fremsatte Priisspørgsmaal: «Er Vandmangel at befrygte o. s. v.» — under Adressen — til *Det Kongelige Danske Landhuusholdningsselskab*. Men da jeg nu har seet, at Spørgsmaalet er udsat iaar igjen *uden at omtale nogen Besvarelse*, maae jeg formode, at benævnte min Afhandling er forkommet. Thi beder jeg indstændig, at De ville høre hos Præsidenten, Etatsraad Collin, og paa Posthuuset — skulle den være det sidste Sted, ønskede jeg den indleveret til Selskabet under en — mueligt — rigtigere Adresse, som: til Secretæren, hvem jeg ikke kjender, eller maaskee til benævnte Etatsraad [Afhandl. er anonym, men med Devise og forseglet Navn; hvilket den og maae blive]. 2) Til samme Hr. Collin havde jeg og sendt en Afh. «om Natmændsfolk»*), men aldrig hørt, om han har faaet den, hvorfor jeg frygter, at den ogsaa er forkommet.

Deres egen Venskabelighed imod mig er Skyld i, at De med disse Commissioner bliver bebyrdet.

Jeg er med Højagtelse Deres Vel. ærbødigste

S. S. Blicher.

Og Tak for Indrykkelsen af *Græk: Sej: Hymne!* Min Fader havde faaet den fra mig, oversat den — og før jeg

*) Baade denne og ovennævnte Afhandling maa dog nu anses for tabte.

vidste det, sendt alt til Kiøbenhavn*). — Snurrigt nok skjøndt ikke morsomt, at man for hundrede Aar siden bad paa Prækestolen om Tyrkernes Undergang — nu tør man ej engang bede om Held for deres Fjender!!! Glæd Dig, loyale Gustav(?)!

Thorning, d. 11. Juni 1822.

Højstærede!

Dersom jeg ikke stolede paa Deres venskabelige Sindelag imod mig, torde jeg ikke have biet saalænge med at takke Dem for udviist Godhed med at forskaffe mig de forønskede Oplysninger og med at unde mig Læsningen af Deres interessante Blade, af hvilke [«Harpen» ufortalt] *Littr. K. Th.* Bladet udmærker sig ved sin omfattende, skarpe og sunde Kritik. Skade! jeg kan kun nyde halvt, da jeg hverken seer eller hører, hvad saa godt bedømmes. «Aha!» — vil De tænke, — «saaledes slipper han ved en Compliment fra Retfærdiggjørelsen!» Nej tilforladelig! det har jeg ikke tænkt paa — men ellers borde jeg rigtignok anføre en Undskyldning; dog den vil De finde i Brevets Datum: «ak, Du bedrøvede ellevte Juny!» havde jeg fransk Humør, da vilde jeg lade mig sige som Molières Studenstrup: «prenez un peu de Tabac, Monsieur de Rairçeaugnac!» men jeg maa snarere sukke med den tungmodige *Sterne*: «it will not do!» Ja «hinc illæ lacrimæ!» paa Dansk: Tiderne ere ravgale — «men de kan blive bedre», trøster De! vel sandt, men jeg siger med Velsken: *meglio haver hoggi il ovo che dimane la gallina* — det er udlagt: Mens Græsset groer døer Horsemoer; og jeg kan ikke embrassere det Princip at lade Fiolen sørge, eller med mine Landsmænd sige: «Læ sørre huem longst lõuer! Læ luk æ Dar huem sidst gor ud!» kort sagt: naar Tiderne ere saa overmaade ganske aldeles prosaiske, at jeg maae spørge mig selv (naar Phøbos farer i mig) «er Du gal og gjør Vers?» lidt Satire kunde til Nød faae Luft, og kan De bruge den i Deres period. Skrifter, er den til Tjeneste. — Nu, jeg maae slutte;

---

*) I «Harpen» for 8. Marts 1822, ses af Blicher «Præst i Thorning»: «*Nygrækernes Sejershymne* [«Løft din Isse, *Pindus!* Du est frie!»], med en latinsk Oversættelse af N. Bl.: «*Hymnus Neogræciæ Triumphalis.* Factus a Stenone Stenonis Blicher, in pago Cimbriæ Thorning Sacrorum ministro, et versibus heroicis latine translatus a patre poëtæ *Nic. Blicher,* in pago cimbriæ Randlev presbytero».

thi dette Brev gaaer med en Ven, som Gud ledsage! Thi ønskes Dem ihast alt muleligt Godt af Deres hengivne

S. S. Blicher.

Thorning, d. 7. Aug. 1822.

P. M.

Af Harpen og Litt. Blade har De atter havt den Godhed at sende mig et Partie til Nr. 26, hvorfor hjerteligst takkes! — Hvor gjerne skulde jeg og borde jeg vederlægge Deres Godhed med det eneste, som staaer i min Magt — De faaer tage tiltakke med vedlagte Rhapsodiske Kram*), som De behagelig kan bruge som De vil og saameget deraf som De vil — dog alt uden mit Navn. Mere kan da maaskee efterhaanden falde mig ind; thi her er i denne Verden meer Anledning til Satire end otium og for mig Lyst til den alvorlige Poesie; hvilken jeg (som De af medsendte Stykke: Farvel o. s. v. vil see) har maattet give Afskeed. Dette Stykke kunde da gjerne indrykkes *under* mit Navn i Harpen, saameget meer som det kan tjene til Svar paa Tiltale af nogle min Muses Yndere.

Hilsen og Højagtelse

S. S. Blicher.

Thorning, d. 7. Jan. 1823.

Tilgiv, Højstærede, at jeg skriver her i Convoluten — mit Papiir er sluppet op, og jeg har langt til Byen.

Hjerteligst Tak for sidst tilsendte! Som et lidet Afdrag sendes herved nogle Artikler af *Krag. Avis*, som min Ven Barberen (forhen i Nibe, nu i Kragehul) nar meddeelt mig; meer har han lovet mig; skulde De finde noget for salt, kan jeg for Fremtiden lægge det lidt i Blød; thi jeg vilde nødig, at den stakkels Mand skulde komme i nogen Ulejlighed allermindst med den hell. All., som jeg venererer og fast tilbeder**). — Ved Lejlighed haaber jeg nogle flere Harper og Litt. Blade, samt noget litterært Nyt.

Deres med Agtelse meget hengivne

S. S. Blicher.

---

*) Maaske sigtes her til et Stykke i «Litt. K. og Theaterbl.» for 23. Aug. 1822 Nr. 34 undertegnet: *Simon Sandru.*

**) Blev saavidt skjønnes ikke optaget.

Thorning, d. 1. Nov. 1823.

Min højstærede Ven ville her modtage et Stykke, som jeg haaber, De kan bruge. Dersom De synes om det, kan jeg maaskee levere noget mere i samme Genre. En romantisk Historie, hvoraf Elmquist har faaet det første Ark, men som jeg troer, han sender tilbage af den Aarsag, «at han kun vil have Fortællinger af saadan Længde, at de kunne rummes i eet Bind», er i saa Fald til Tjeneste, hvis ikke samme Grund skulle forbyde Dem at modtage det*).

Dersom der skulde kunne findes en Forlægger til en Samling af mine vidtadspredte Smaadigte — der omtrent vil udgjøre 10 à 12 Ark — da ønskede jeg det rigtig nok paa hvilke Vilkaar De efter Deres venskabelige Tilbud kunne erhverve.

Hengivnest
S. S. Blicher.

E. Skr. Et medfølgende Stykke betitlet «Kalkunerne» skulle der vel ej være nogen Fare ved? De seer vel hvor det sigter hen? —

Den Blicher'ske Satire «Kalkunerne», der stod trykt i «Harpen» for 5. Decb. 1823 og ikke senere er fremdraget, lyder saaledes:

Kalkunerne.

(En Drøm.)

Det kom mig for, at der stod en stor kalkunsk Hane ude i min Gaard. «Hvor er Du kommen fra,» siger jeg, (thi jeg holder ellers ingen Kalkuner, da jeg for min Død ikke kan lide deres Væsen), «hvad vil Du her, din indbildske, opblæste Nar! din tomhjernede Spradebasse, din uforskammede Recensent, din vellystige Munk!» — Idet jeg saaledes gav min Harme Luft, blev jeg vaer, at Hanen var omgivet af trende Høner. Den ene var brandguul, brystede sig og pludrede som en Hane; den anden var hviidspraglet, saae ret tungsindig ud, hængte med Hovedet og Vingerne, og det forekom mig, som om hun ofte hvidskede til Hanen, der hvergang efter en saadan Meddelelse pikkede den

*) Ved det førstnævnte Stykke sigtes der til «Jydske Røverhistorier», trykt i «Harpen» for 2. Jan. 1824. De sidste Bemærkninger sigter til «En Landsbydegns Dagbog», som Elmquist dog holdt fast ved. — Se S. 137.

gule Høne; denne hævnede sig strax paa den tredie Høne, som holdt sig tæt bagved Hanen. Samme var en kulsort, væver lille Tingest, der gjorde sig meget lækker for at vinde Hanens Caresser, hvilke han og stundom med megen Værdighed tildeelte hende. Men den Stakkel maatte hvergang dyrt betale Gildet, idet de to andre Høns forenede sig om at plukke og baske hende. Omsider fik de hende rigtig forjaget, og maatte hiin tage sin Tilflugt til Gaasestien, hvorfra jeg et Par Gange saae hende række Halsen ud. Hanen greb fat paa hende, og søgte atter at trække hende til sig, men de to andre Høns jog hende strax tilbage i Stien, i hvilken hun derefter reent forsvandt. Paa eengang vrimlede Gaarden af Ulve, Ræve, Aber, Sviin og Gedebukke, der alle kom og slikkede Støvet for Hanens Fødder. Blandt Flokken bemærkede jeg et underligt Dyr eller Udyr, som havde noget af alle de andre: Ulvens blodige Tænder, Rævens smidige Ryg, Abens Grimasser, Svinets Mave og Gedebukkens Skjæg. Denne synderlige Skabning nærmede sig, fremstillet af den spraglede Høne, til Hanen med et Papiir i den ene Pote, hvorpaa jeg formedelst Afstanden blot kunde skjelne de to store Bogstaver N. E. Hanen sønderrev Papiiret og traadte det under sine Fødder, og strax foer hele Forsamlingen hen mod en Flok Faar, som fredelig græssede paa Marken. Nogle af disse klippede de, andre flaaede de, og atter andre reve de reent ihjel. Kun faae af dem reddede sig ved at springe over en forbiløbende Bæk. «Saa skulde Du da faae en Ufærd med samt dine Høns,» skreg jeg, «kald mig paa Kokkepigen, at hun kan dreie Halsen om paa den forbandede Hane!» Da tyktes mig, at denne fløi hen imod mig, og begyndte med sine Vinger at daske mig i Hovedet. Jeg vaagnede i Angsten, og fandt, at en Bog var falden ned af Hylden over mit Hovedgjerde lige paa mit Ansigt. Jeg aabnede den og saae, at det var een af Ammens Yndlingsromaner. Da jeg let kunde slutte mig til, at dens Nærhed havde givet Anledning til Drømmen, lod jeg hende kalde, og forsikkrede hende, at hun maatte forlade mit Huus, hvis hun nogensinde mere befængede det med Md. G . . . . .s's Kjellingesladder.

S S Blicher.

Brevene til Liunge fortsætter:

Thorning, d. 13. Novb. 1823.

Min højstærede Ven!

Om De end bliver forundret maae De dog ikke blive vred over at see en Anviisning fra mig paa 30 Daler præsen-

teret! Min Ven Dons var i Forlegenhed for en saadan, og kunde i det hele store Viborg ikke bringe den tilveje. Skulde den komme til Uleilighed faaer De protestere den; men kan De honorere den, skete saavel mig som Dons en Tjeneste. Jeg skal efter Evne og Deres egen Bestemmelse afdrage dette Forskud. Jeg haaber De har faaet «*Oldsagn paa Ahlheden*»*) og «*Kalkunerne*». Det er nok henved 14 Dage, siden jeg afsendte Dem med Brevposten.

Ærbødigst hengivne
S. S. Blicher.

Thorning, d. 20. Novb. 1823.

Højstærede Hr. Ven! Behager at gjøre med mine Comedier**) som Dem selv bedst synes og kunde maaskee istedet for mit rette Navn sætte mit Firma *Charadrius pluvialis* — om det kan gaae an uden at støde an mod Forordn. af 27. Sept. 1797. Mit sidste Brev har De vel faaet. Skulle det være Dem ubeleiligt med de 30 Rd. beder jeg Dem meget undskylde min Anmodning. Jeg har endnu ikke hørt fra Elmquist og kommer nok til at tale mundtlig med ham — sidst paa Aaret haaber jeg saa at kunne melde Dem, enten jeg faaer mit Stykke***) tilbage eller ej — i første Fald sender jeg den til Deres Disposition.

I største Hast.

Heng.
S. S. Blicher.

Thorning, d. 12. Febr. 1824.

Af Deres ærede af 30. f. M. seer jeg hiint underlige Rygte bekræftet, selv gjentaget, at jeg skulle være Forfatter til Jutta†); ja, det lader, som om De selv var fuldkommen overbeviist derom. Dersom jeg ikke har skrevet det i en somnambulisk Tilstand, saa kjender jeg ikke meer til hiint Stykke end det ufødte Barn.

*) Trykt i «Harpen» for 30. Jan. 1824. — Dette Stykke er øjensynligt kun et Brev til *Ingemann*, af samme beskrivende Art som flere i dette Værk til den soranske Skjald, der i de Aaringe, han udarbejdede sine store Romaner, hyppig søgte Bistand «for Decorationernes Skyld» hos den i det topografiske Fag saa kyndige Blicher.

**) Om Blichers to Komedier «Avisfrieriet» og «Løn som forskyldt» se nedenfor.

***) Sikkert er Talen atter her om en «Landsbydegns Dagbog».

†) Af Caspar Joh. Boye, udk. 1824.

Skulle den virkelige Forfatter — denne min skjulte Dobbeltgjænger — endnu ikke have aabenbaret sig og det falske Rygte ikke af sig selv hendøe, da beder jeg Dem i Deres Blade at indrykke denne min Erklæring*). Dobbelt nysgjerrig er jeg imidlertid blevet efter at see, hvorledes dette mit *andet Jeg* skriver. Jeg er kommen paa den Idee, at det første Bogstav til hans Navn er Z.[?] Tiden vil da engang opklare det.

Hvad »Kalkunerne« angaaer, da behøver De blot at læse Mad. Maintenons Historie af Madam Genlis — denne Nøgle er det ellers ikke værdt at gjøre almindelig bekjendt. — Har De ikke strax Brug for de 2 Comedier, beder jeg Dem om at sende mig dem, saasom jeg seer Lejlighed at employere dem

Heng.

S. S. Blicher.

Næsten et Aar efter skriver han:

S. T. Hr. A. P. Liunge.

Tilgiv, at jeg nu først besvarer Deres meget ærede sidste! Jeg har ventet paa Svar fra Elmquist paa mine Propositioner om forhøjet Honorar for dette Aar. Antager han dem ikke, vil jeg af og til kunne levere Dem Bidrag, og i modsat Fald vil jeg dog finde Lejlighed at oversende Dem et eller andet Stykke, hvorfor jeg da aldeles intet Salær bør modtage. Da jeg ifjor næsten slet intet leverede Dem, har jeg ejheller kunnet vente Deres periodiske Blade. Har De imidlertid Exempl. tilovers vil jeg derfor ret meget takke Dem; jeg mangler fra Nr. 5 af «Harpen» og forholdsmæssig af «Litterat. Bladet».

Ærb. heng.

Thorning, d. 22. Jan. 1825. *S. S. Blicher.*

Thorning, d. 16 Marts 1825.

S. T. Hr Liunge!

Da De i Deres sidste ærede yttrede Ønske om een eller anden literær Notits tager jeg mig den Frihed at tilstille Dem nedenstaaende.

Ærb.

S. S. Blicher.

I Conversationsbladet Nr. 12 siges: «at de Stykker i Læsefrugterne, som findes undertegnede med Pseudonymet

*) Se «Litteratur-, Kunst- og Theater-Blad» 1824, 5. Marts, Nr. 9.

Charadrius pluvialis ere af mig». Foranlediget heraf maae jeg først spørge: *hvoraf* eller nærmere *af hvem* Forfatteren veed dette? og for det andet: *hvilken Ret han haver til offentlig at sige det?* Er det en Maske, jeg har hængt for mit Ansigt, tilkommer det mig at bære den, saalænge jeg behager; ingen kan egenmægtig afrive den uden at fornærme Maskefriheden. Hvo der foretager sig saadant kunde maaskee stundom faae et andet Ansigt at see end det han havde ventet og opgivet.

S. S. Blicher.

I Conversationsbladet Nr. 39 findes et Udkast til en Aftenunderholdning, hvor iblandt de foreslaaede Nummere nævnes «Det synderlige Partie efter Lutwehr af S. S. Blicher». Jeg finder mig forpligtet til at erklære: at jeg ikke vedkjender mig ovennævnte Stykke enten som Oversætter eller Forfatter.

I denne Anledning være det mig tilladt at fremsætte nogle Tanker, som den Onsdagen den 19. Jan. givne Aftenunderholdning have vakt. Hvad Hæld Hr. Rosenkilde har havt til at underholde Publicum, kan jeg som fraværende ikke vide, men saa meget troer jeg, at hans Plan var sindrig og vakker, og at skjønsomme Tilhørere maae have ladet hans Bestræbelser vederfares Ret, om de end under saa lang og vanskelig en Opgave have udtømmet hans Kræfter. Har man endogsaa fundet ham træt før han naaede Enden paa dette udmattende Løb, da synes mig dog, at hans hjertelige, beskedne og oprigtige Expectoration i Morgenbladet kunde afvæbne de strængeste Kunstdommere.

Meget meer torde han saavel som Hr. Liebe og øvrige Deeltagende i hiint Declamatorium fortjene Publicums Tak og Opmuntring til gjentagne Forsøg*).

Da saadanne vist ikke ville udeblive, var det ønskeligt, at de blev blandede med nogle flere Musiknummere, og at disse valgtes med Hensyn til de nærmest paafølgende Digte, til hvilke de da vilde være at ansee som Ouverturer eller Præludier, der kunne sætte Tilhørerne i passende Stemning.

Thorning, Marts 1825.

*) Se «Kibhs. Morgenblad», *1825, 9. April* Nr. 41—42.

Thorning, d. 2. Maj 1825.

Med pludselig Lejlighed sendes disse Smaastykker til *Morgenbladet.* De har vel faaet de forrige? Tilgiv at jeg saa sparsomt yder Bidrag! min Tid er meget occuperet; især da jeg nu allene foretager mig Arbejder af større Omfang.

Ærb.
S. S. Blicher.

S. T. Hr. Copist Liunge!

Et af de i ovenstaaende Brev omtalte «Smaastykker» er sikkert hin «*Vise ved en Apothekers Bryllup*», som — underskrevet «Geert Westphaler» — findes trykt i «Kibhs. Morgenblad» for 21. Maj 1825; Visen røber sig som en ægte Blichersk Spøg —; skjønt ingen Navne nævnes, er det hævet over al Tvivl, at Visens Gjenstand er *Johan D. Bechmann,* Apotheker i Skive fra $^{29}/_{1}$ 1815 til $^{11}/_{8}$ 1828, og hans Hustru Laura *Blicher*, Datter af Sognepræst Jørgen Blicher i Vorning. Visen, der aldrig er bleven indlemmet i Blichers Samlinger, lyder saaledes*):

Vise ved en Apothekers Bryllup.

Der boer en Mand i [Skive]'s Bye,
han har en dejlig Kjelder;
der findes ej i hele Thye
slig Mængde af Bouteiller.
Omsonst dog i det Magazin
med tørstig Sjæl man lurer;
thi ak! der gives ingen Viin,
kun Draaber og Mixturer.

Den samme Mand har Flasker nok
med mange stærke Sager;
men blandt den hele store Flok
er ingen, som mig smager.
Slet ingen af dem hjelpe kan
for den indskrumpne Mave —
lidt Aqvavit og Gülden-Vand
var alt, hvad jeg gad have.

Og Salver har den samme Mand
for Sygdommes Hærskare;
hver Candidatus mortis kan
det allerbedst erfare.

---

*) De skarpe Klammer tilføjede af Udg.

Men selv saa haver han et Saar
udi sin venstre Side;
i Boden ingen Salve staaer,
som vil paa Saaret bide.

Thi løber han forskrækket hen
til Doctor Hippocratus,
og raaber: «Allerbedste Ven!
her i *sinistrum latus*
spasmos terribiles jeg har,
gravissimos dolores;
hvis jeg ej hastig Lindring faaer,
da er jeg snart capores.»

«Det stikker,» raaber hiin, «deri,
højstærede Monfrère!
De laborerer af Sthenie!
den kan jeg ej curere.
Det bliver kun palliativ,
hvad jeg Dem ordinerer;
og stedse dog et Recidiv,
Hr. Ven! De risikerer.

Dog kjender jeg en Medicin,
som Dem maaskee kan redde:
I [Vorning] gaaer en Jomfrue fin,
som [Lauralil] mon hedde.
Af hendes Læbers Balsamum
De Dem en Dosis tage!
Det er et medicamen, som
Dem sikkerlig vil smage.»

Lav Dem af hendes Favn saa blød
et varmende fomentum,
De strax vil spore Lindring sød
af dette linimentum.
Af tusind Kys et emplastrum
hun Dem paa Munden smække:
Essentia cantharidum
kan ej saa kraftigt trække.

Naar Febren nu haa faa't sin *reste*
ved sligt og andet mere:
Saa gak med Pigen til en Præst
og lad Dem copulere!
Dog først til [Viborg] med en Fart!
Lad Kongebrevet skrive!
Detur, signetur: Da vil snart
det Saar helbredet blive.»

Som sagt saa gjort: han løb og drak
af denne Balsamkrukke.
Hun Plastret ham paa Munden smak
alt under kjælne Sukke.
Saa gaaer da vel Sthenien hen —
det kan man let begribe —
gid Asthenie ej igjen
skal bringe ham i Knibe!

Thi sendes dette Ønske frem
af Een, som mon barbere:
Af Livets Bæger Skjæbnen ham
kun Honningen servere!
saa at han aldrig smage maae
essentia amara;
kun Rosenvand at drikke faae
alt med sin Donna cara!

Og nu, Hr. Reconvalescent!
Jeg ham det Raad vil give:
Lad dette søde Liniment
volatile ej blive!
Da er den Medicin probat —
jeg hannem derfor borger —
det allerbedste Opiat
for alle Livets Sorger.

Og kommer jeg engang forbi
det Apothek i [Skive],
skal jeg dog see, om man deri
kan lidt tracteret blive:
om det er i tilbørlig Stand —
som jeg dog rigtigt haaber —
og kan præstere Livsens Vand
med extra gode Draaber.

Geert Westphaler.

I hele sit Anlæg minder denne Spøg om «Vise ved en Farvers Bryllup»; men det er ikke fri, at man jo synes, at Apotheker-Visen er endnu behændigere gjort.

Mens vi nu har Steen Blicher i det gemytlige Hjørne vil vi benytte Lejligheden til at stifte Bekjendtskab med den Række Smaaartikler, som han i Aarene 1822—23 under Fællestitlen «*Af Avisen i Kragehul*» og uden Underskrift dryssede ind i «Harpen»s Spalter som smaa snerpende Peberkjærner. «Kragehul» er den lille sladdervorne danske Provinsby, som Blicher altid har haft et godt Øje til; hyppigt kan man endda ikke værge sig mod den Antagelse, at der i Artiklerne er tænkt paa en ganske bestemt jydsk Provinsby,

der ikke laa saa farlig langt fra den maliciøske Præst «lyngtakte Vaaning».

Vi vil her gjengive Artiklerne i den Rækkefølge i hvilken vi har forefundet dem*):

Forskjellige Artikler
af Avisen i Kragehul.

1.

I Torsdags udrejste H. H. Hr. v. Freischütz paa aarligt Kjærsyn og Mosevisitats. Samme Dag arriverede han i høi Velgaaende til Bundløse Kjær, hvor Hans Velærværdighed med Degnen og flere indfandt sig. H. H. fandt Ungdommen efter Aarstiden meget *fremmelig;* skjøndt noget uvillig til at *træde ud;* hvorfor ogsaa *Chasseur*, *Caro* og *Musik* med Magt maatte bringe den frem: alle tre bedækkede sig med Hæder og Mosedynd. Efter fuldendt Forretning behagede det H. H. at indtage et tarveligt Aftensmaaltid, hvilket han selv aabnede med en Tale, hvis Æmne var: «Ru-Andrikkens Trædskhed», som H. H. ikke tog i Betænkning at sammenligne med Rævens. H. Velværdighed tog Rævens Parti, og Degnen, Skytten og Smeden opponerede ex auditorio; tilsidst enedes man ved en Bolle Punsch, og enhver beholdt sin Mening.

2.

I Mandags holdtes Møde i det herværende Videnskabers Selskab. Til de forskjellige Opgavers Besvarelse vare flere Afhandlinger indkomne. — I *Politiken* var opgivet det Spørgsmaal: «hvorledes kan *Kræmmerlands* Politik fremstilles overeensstemmende med Folkerettens Grundsætninger?» En Afhandling med Devise: «pecunia prima qværenda est», vandt Prisen. — I *Æsthetiken* var Opgaven: «at vise Forbindelsen mellem det urimelige, unaturlige og umulige i Poesien». Prisen tilkjendtes Hr. *Schwerenoth*, en berømt heldig Efterligner af den tydske Poet *Hoffmann*. — I *Philosophien* var fremsat det Spørgsmaal: «hvilke ere Naturphilosophiens Grundprincipper uden Hensyn til Natur, Fornuft, Sandhed, Erfaring og Religion?» Prisen tilkjendtes eenstemmig *Gale Bertel*, pro tempore Alumnus paa Bistrupgaard. — I

*) For at fritages for de trættende Overskrifter etc. skal vi en Gang for alle anføre, at Artiklerne vil kunne findes i *Harpen* for 23. Aug., 4. Okt., 1. Novb., 6. Decb *1822*, — 28. Febr. og 14. Marts *1823*.

Veltalenheden forlangtes en Lovtale over Inqvisitionen, i samme Smag som den over *Daniel Ranzau*. Prisen tilkjendtes en Afhandling med Devise: Difficile est credere, men da ved Seddelens Aabning Forfatteren befandtes at være en Person, som man ikke havde formodet, udsattes Præmien atter for dette Aar. — I *Jurisprudencen* forlangtes besvaret: «Hvorledes bør en Dom fortolkes, naar der aldeles ingen Mening findes i samme?» Prisen vandtes af Renegaten *Gussuf Lurifas*.

Afsagte Domme.

Procurator *Lux* for *Søren Agerkaal*, contra —

Ingen mødte — *Peder Madsen*.

(Angaaende en Fordring, stor 2000 Rbdl. Sølv, som Citanten fordrer hos Apellanten.)

Dom: Bytingsdommen bør ved Magt at stande, og Sagen afvises.

Ved Kragehul Byting var af den constituerede Skriverdreng *Jens Sandbüchs* dømt saaledes: Naar *Søren Agerkaal* med sin corporlige Eed bekræfter, at han ikke siden han laante *Peder Madsen* den omrørte Sum har taget ulovlige Renter af denne, bør han for sammes Tiltale i denne Sag fri at være.

Kragehul Bynyt.

I Onsdags Morges forkyndte Klokkernes Ringning og Kanonernes Torden Hendes Høihed Frue Borgmesterindens lykkelige Forløsning med en ung Søn. Districtschirurgen Hr. *Bourreau* gjorde Forretningen med sædvanlig Behændighed, idet han udførte en meget svær Vending efter Fødselen. —

I Torsdags var stor Høitidelighed paa Apotheket, da Hr. *Theophratus* creeredes til Doctor Medicinæ. Disputatsen handlede om «smitsomme Sygdommes Skadelighed for Sundheden». Acten varede i 15 Timer. I denne Anledning var et Program forfattet af Hr. *Bourreau*, som afhandlede: «incurable Sygdommes hensigtsmæssige Behandling».

Nye Opfindelser.

Et Apparat til at sætte Arme og Been af Led, opfundet af den kloge Mand i Heilskov. —

En Religionsmaskine, hvormed man i to Timer kan bibringe Børn fuldstændig Kundskab i dette Fag. —

En Snakkemaskine, som hvergang den optrækkes, gaaer i

sex Timer. Den er med sex Valtser, nemlig for: Politik, Dramatik, Veiret, Pengevæsen, Damer og Nonsens. —

Ledige Embeder.

Lyseholderembedet i Klubben Uenigheden. I Pension til Formanden svares 365 Glas Punsch. — Parasittjenesten hos Borgemesteren i Kragehul. — Amtmandstjenesten hos Fuldmægtigen ibidem. — Toldcontrolleurembedet ibid. 250 Rdlr. Sølv i Pension; til Formanden svares 1000 Rbdlr.

Philosophen og Oxen.

Fabel.

En cosmopolitisk Philosoph undfik i en heldig Time den Idee at lære Oxerne at flyve. Han opsøgte den vævreste og fornuftigste af alle Oxer og tiltalede den saaledes: «See til Fuglene, som ere meget mindre end Du, hvorledes de svinge sig gjennem Luften, føel Dig selv og efterlign dem.» — «Det var ikke saa ilde,» svarede Oxen, «om jeg i en Hast kunde flytte mig fra en maver Græsgang til en federe.» Philosophen bandt nu fire Svalevinger ved Oxens fire Been, og raabte: «Flyv nu, o Oxe! — Til at flyve er det nok at ville det.» Oxen sprang af al Magt fra Jorden; Philosophen jublede, og averteerte i Aviserne: «Den 1ste dennes tog min Flyveøvelse med Oxen sin Begyndelse, og bragte den det første Gang saa vidt, at den hævede sig $1^{15}/_{16}$ Tomme fra Jorden. Inden to Aar haaber jeg med Vished, at den skal drive det til fulde 2 Tommer. Mine ærede Landsmænd, hvis menneskekjærlige Tænkemaade har viist sig saa uegennyttigt ved utallige Leiligheder, opfordres til at bidrage hertil efter Evne. Allerede tilforn har jeg med Held talt for den gode Sag og haaber, at Ingen er saa nederdrægtig at holde sig tilbage.» Ifølge heraf circulerede Collecter i alle Klubber og Menigheder. Philosophen blev offentlig roest og belønnet med et Ordenstegn, og efter 10 Aars Fortøb — gik Oxen endnu som tilforn.

Nye udkomne Bøger.

1) *Napoleons* Selvbiographie, skrevet efter hans Død.

2) «Den Stærkeste har altid Ret», en Tale, holden paa Sultan Mahmud den 2dens Fødselsdag, af *Gussuf Lurifas*.

3) «Gussufs Omskjærelse», Comoedie i 15 Acter. Handlingen begynder i Kiøbenhavn og ender paa Christianshavn.

4) «Intet Land kan bestaae uden Adel, beviist saavel af

de forbigangne som tilkommende Tiders Historie», ved *Poul Tumkile.*

5) «Bikuben, eller Andres Tanker», en Lommebog for Præster. Denne Samling indeholder Taler ved alle Leiligheder, saavel af danske som udenlandske, baade afdøde og nulevende Forfattere, saaledes forandrede og oppudsede, at de ere at ansee som ganske nye, af Hr. Pastor *Peder Plagiator.*

Bortkomne Sager.

For omtrent tolv Aar siden er det *Stistrupske* Legat blevet reent borte. Finderen loves en god Douceur af Bibelselskabet i London.

Blandede Bekjendtgjørelser.

Formedelst anden Bestemmelse agter Eieren at sælge sin paaboende Gaard: «Sultenslyst, staaende for Hartkorn 20 Tdr. = = 1 $^{16}/_{17}$ Album. Blandt Vilkaarene er denne: at 63 Rbdlr. Sølv kan blive indestaaende paa første Prioritet. —

Et Laan af 1000 Rbdlr. paa første Prioritet i en Gaard paa 21 Tdr. Hartkorn søges af en Enke. Adressecontoiret anviser. —

Seilfærdige Skippere.

Skipper *Ehrlich* agter om nogle Dage at afseile herfra til Skagens Rev med Sand og Kampestene. —

Skipper *Börre* agter, om Gud vil, at afseile herfra til Havsens Bund. Han medtager Fragtgods og Passagerer. —

Forløsning.

At min Principals Kone i Gaar Morges lykkelig er forløst med en Søn, dette undlader jeg ikke at bekjendtgjøre min fraværende Slægt og Venner.

I Hr. Byfogdens Forfald,
constitueret

Flink.

Officiel Artikel.

Endelig er indtruffet, hvad man længe havde forudseet: *Krigen* er *udbrudt* mellem *Kaffemette* og *Lenelidtgodt;* den officielle Beretning herom arriverede til Kragehuls Raadstuekjelder i Aftes Kl. 11 $^{3}/_{4}$ med Klokker *Mikkel Hansen,* og lyder saaledes: «Da jeg Kl. 5 Minutter over 9 $^{1}/_{2}$ passerede over Skidentorvet ned ad Finkeljokums-Stræde og var kommen til Feldberederens Trappe, observerede jeg en ualmindelig Bevægelse blandt den forsamlede Folkemængde, og opdagede ved nærmere Undersøgelse Fiskesæl-

gersken *Lenelidtgodt* staaende ret midt udi Brændeviinsmandens Port, samt Æblehandlersken, *Kaffemette* kaldet, ligeoverfor paa Skoemager *Lille Lasses* nederste Trappetrin. Conferencerne vare allerede i fuld Gang, og fra begge Sider vexledes adskillige bittre Noter. For ethvert skarpt Øje viste Krigen sig nu som uundgaaelig. Coureergangen, som hidtil havde været meget hyppig — idet een Skoemagerdreng efter den anden passerede Gaden med Depescher — standsede pludselig og Folket slog Kreds om de fjendtlige Magter. *Kaffemette* forsøgte dog endnu det 15de Ultimatum, idet hun tilbød at underkaste sig Visitation hvergang hun passerede Pjaltetorvet, og for Fremtiden aldrig at gaa under Convoi; men Alt forgjæves. *Lenelidtgodt* begyndte først at agere offensive, idet hun passerede Rendestenen med ligesaa megen Raskhed som Lykke, ladende blot sin ene Skoe i Stikken. *Mette* gik mere forsigtigt til Værks, defilerede forbi den paa hendes Side meget brede og rivende Strøm, og søgte at falde Fjenden i Flanken; men denne Maneuvre lykkedes ikke, da *Lene*, ved en skjøn Vending, forandrede sin Front og demaskerede et under Forklædet skjult Batterie, hvorfra hun beskjød *Mette* med en saadan Virkning, at denne hvert Øjeblik tabte Terrain. Dog fattede hun endnu engang Posto ved Rækværket paa Glarmesterens Trappe; men ikke heller der kunde hun holde sig. Allerede saae hun sig om efter Flugten, da een af de Begivenheder indtraf, som ikke ere sjeldne i Kragehuls Krigshistorie: der hørtes nemlig — uvist hvorfra — det pludselige Raab: «Vægteren!» Herved blev den seirende *Lene* greben af en panisk Skræk og gjorde en hurtig Retraite, som snart gik over til en uordentlig Flugt. *Mette* benyttede sig af den derved opkomne Forvirring og forfulgte Fjenden med Tøffelen i Nakken; hun snublede tilfældigviis over et Rendesteensbræt, og nu faldt *Mette* over hende med al sin Force. Hun var blevet aldeles oprevet, dersom ikke neutrale Magter havde lagt sig derimellem og tilbudet Mægling. En Stilstand paa 24 Timer med 2 Minuters Opsigelse kom da i Stand, og Rokkedreierens Kjelderhals paa Pjaltetorvet udseet til Sted for Forhandlingerne. *Kaffemette* gjorde nu sit Optog med flyvende Natkappe og Vokal-Musik af Tilskuerne. Mange troe, at det ikke bliver Alvor med Freden. — Man seer vigtige Begivenheder imøde.»

Kragehul Bynyt.

I Aften gives paa det herværende National-Theater: «Miskmask», Syngestykke i 5 Acter, frit oversat efter det franske, ved

Simon Pludrian; Musiken er af *Peter Spillemand*, som allerede fortrinlig har udmærket sig ved Composition af adskillige Valtse og skotske Dandse, samt ny Musik til den yndede Nationalsang: «Kragehul! Kragehul!» o. s. v. Ouverturen skal efter Kjenderes Dom være et Mesterstykke; den er i *fis* dur. —

Modefarven her i Kragehul er nu *Couleur du nez de l'eau de vie.* Damernes Negligé er Tyls Chemiser og Fløjels Livbelter med Staalspænder. Til stor Stads bruges Damaskes Adriener, Fiskebeensskjørter og Pocher.

Sættet maa i det mindste være 3 Alen høit. — Cavalererne bruge Puf, Snørliv og høihælede Skoe; et Brændeglas bæres i et bredt rødt Silkebaand om Halsen, og en Vifte holdes i den venstre Haand; Handsken til den høire Haand bæres i Munden.

Igaar blev Hr. *Mikkel Rosenknop* eenstemmigen optaget til fast Medlem af Selskabet Polysangia. Denne genialske Digter har, foruden sit Receptionsstykke, betitlet: «den flyvende Krebs», endnu 96 andre Tragoedier under Arbeide. — Ovennævnte Selskab tæller allerede 200 faste Medlemmer, alle originale og fortræffelige Digtere, foruden 300 Æres-Medlemmer.

Afvigte Søndag opkom pludselig Ildløs i Hr. *Hasses* Hjærte, der med utroelig Hastighed udbredte sig til Hovedet. Af det ubetydelige Indboe reddedes Intet. Hvoraf Ilden er kommet, vides som sædvanlig ikke; dog formodes den med Grund at være paasat. Adskillige af Polysangias Sprøitefolk kom vel tililende, men for sildigt.

Blandede Bekjendtgjørelser.

Et ungt Menneske, som kan læse og skrive nogenledes, samt kjender Begyndelsesgrundene i et Par fremmede Sprog, kan faae Arbeide, saasnart han melder sig paa Recensenternes Laugshuus. NB. Confirmationsseddel bedes medtaget.

Underskrevne har med høigunstig Tilladelse af det critiske Facultet nedsat sig her i Byen som Frimester. Hvo som ønsker noget recenseret, og ville betroe mig deres Arbeide, kunne være forvissede om den billigste og galanteste Behandling. Om for-

langes, kan jeg ogsaa flikke og reparere Gammelt, samt see nyt Arbeide efter i Sømmene.

Sludderopsky.

Til Fattigkassen er indsendt 24 skl., som er betalt i Mulct af en Dreng for utilladelig Recensering. Recensentlauget takkes skyldigst paa mine egne og Fattigvæsenets Vegne.

Peer Nittengryn,
Fattigforstander.

Bortforpagtning.

Underskrevne agter formedelst anden Bestemmelse at bortforpagte sin Kone paa 50 Aar. Vilkaarene ere høist billige; Besætning medfølger.

Peter Smørum.

At Blichers maliciøske Pen undertiden var paa Vej til at bringe Redaktøren i Fare, derom vidner følgende Erklæring i «Harpen» for 10. Jan. 1823:

«Med Hensyn til et blandt «Artikler af Avisen i Kragehul» i Bladet «Harpen» Nr. 49 f. A., indført Avertissement, et Legat betræffende, seer Udg. sig foranlediget til at erklære: at han ved sammes Indførelse ikke alene ei i fjerneste Maade har havt til Hensigt at kaste Skygge paa nogensomhelst Authoritet, under hvis Ressort Forvaltningen af et saadant Legat maatte høre, men ikke engang har været vidende om selve Existensen af et Legat af det i Bladet anførte Navn. — De fornødne Oplysninger om bemeldte Legat, dets Anvendelse og Status, kan af enhver, der maatte ønske nøiere Underretning, erfares af den, under 6te Jan. 1822, i Statstidenden, Kjøbenhavns Adresseavis, Altonaer Merkur og de 4 jydske Stiftsaviser indførte offentlige Bekjendtgjørelser desangaaende.»

En naturlig Fortsættelse af disse drilske Smaaartikler danner den Serie, som han under Navn af «*Nisseavisen*» paabegyndte i «Morgenbladet» og slutter i «Nordlyset». Om den første Artikel i denne Serie handler følgende Brev til Liunge:

Højstærede!

Med hjerteligst Tak for Deres venskabelige Omgang under mit Ophold i Kbhvn. sendes ilagte Bidrag til «Morgenbladet».

Er der noget, som De er bange for, da faaer De udelade; under alle Omstændigheder beder jeg mit Navn aldeles fortiet! Maaskee De i Forveien kunde raadspørge en kyndig og paalidelig Mand af Deres Bekjendtskab. — Oprigtigst Hilsen til Deres gode Familie og D'herrer, hvis Bekjendtskab jeg havde den Ære at gjøre paa Skydebanen.

Deres heng.
S. S. B.

Thorning, d. 10. Oct. 1825.

— I «Kibhs. Morgenblad» for 8. Novb. s. A. træffer vi følgende Stykke, hvor vor spøgefulde Digter viser sig i en ny Forklædning:

«Til Udgiverne af Morgenbladet.

Da jeg forgangen Nat gik ind i Trykkeriet, for at hente noget, som jeg havde glemt, var vor Nisse just ifærd med at trykke. Da det er denne Persons velbekjendte Vane: om Natten at fremstille i Skyggeværk, hvad næste Dag skal forrettes i det Huus, Skib, eller Kirke, han har valgt til Opholdssted, saa listede jeg mig hen for at læse lidt af næste Dags Nyheder. Men hvor overrasket blev jeg ikke ved at finde vor Huusven denne Gang gjøre et Spring af 100 Aar. Med desto større Nysgjerrighed læste jeg saameget og saa godt det ved Fuldmaanens Skin lod sig gjøre og indpakkede en Hob hulter til bulter i min Hukommelse. Og giver jeg mig herved den Ære at levere nogle Stykker, ligesom de falde mig ind.

Ærbødigst
Søvren Peder,
Candidat-Typograph.»

Saa følger en Række vidtløftige Raillerier over Politiken som den tænkes at ville forme sig omkring 1925; her vanker særdeles mange drøje Hib især til Datidens katholske Magthavere*).

Det er pudsigt nok, at da *Per Spillemand* i «Nordlyset» for 1828 agerer politisk og literær Vejrprofet siger han om Danmark for 1848:

---

*) Se «Kibhs. Morgenblad» for 8. Novb. *1825*, samt 18. Febr. 1826. Sml. «*Nordlyset*» (1828) VI, S. 106—08, 227—28, XI (1829), S. 329—32.

Marts vorder vindig. Det vil blæse fra alle Kanter; *dog blive sydlige Vinde de herskende.*

April. Første Halvdeel ustadig: Tørt og Vaadt; Tykt og Tyndt; Klart og Dunkelt — Alt mellem hinanden. I sidste Halvdeel vil Sneen paa Parnassus smelte, og oversvømme alle Boglader.

Maj bliver endnu vandig. Det vil øse Vaudeviller ned; den ene poetiske Byge vil følge ovenpaa den anden: saa at den tidlige Sæd omsider kommer til at staae under Vand, og i største Fare for at drukne.

Juni. Meget varm: Presserne ville svede; og alle Bogtrykkere arbejde i bare Skjorte.

Juli. Heden tiltager i mangfoldige Stridsskrivter. Stærk Torden i alle Flyveblade. Lynilden slaaer ofte ned: dog uden at tænde.

August. Den lumre Luft afkjøles nu noget ved stærk Blæst i Litteraturtidenden, og Vinde fra Flyvepostens Trompet. Høsten begynder, men tegner kun maadeligt: meget Straae, men liden Kjerne — de fleste ere svange.

September. Stille Vejr. Luften paa Parnasset bliver kjøligere. Høsten endes; det meste kom vaadt i Huus.

October. Vandig. Vinterens Kulde begynder at fornemmes i adskillige Tragedier.

November. Stærk Blæst i Døgnskrivter afvexler med Nattefrost i Romaner.

December. Vinden holder sig i Syden. Meget fugtigt: det skyller Taschenbücher og Neujahrsgeschenke ned. Aaret ender, som det begyndte*).

Samme affejende Tone gaar igjennem følgende Artikel i «Nordlyset» for 1828**):

Litterære Artikler af Nisse-Avisen for 1828.

Fra Bogtrykkeriet i *Vandløse* udkommer, paa Forfatterens Forlag: «*Slampamper,* Nytaarsgave for Bønderfrøkner, af Eleverne i Districtsskolens øverste Classe». Den kommer til at indeholde: 1) Æde til Nattergalen, af Maren Michelsdatter; 2) Gæssenes

---

*) «Nordlyset», VI, 227—28.

**) V S. 217—20.

Sprog, en psykologisk-æsthetisk Undersøgelse af Svend Peersen; 3) Kjerlighed mellem Vædderen og Faarene, af Karen Hansdatter; 4) Hankattens Serenade, af Morten Michelsen; 5) Gadekjæret, en Elegie af Mette Moensdatter; 6) Katten i Tønden, et Fastelavnsspil af Jens Jensen; 7) Legestuen, en Novelle fra det 18de Aarhundrede af Ole Jørgensen; 8) Daarekisten, Fragment af en utrykt Tragoedie, af Kirsten Andersdatter; 9) Troskab i Graven, Novelle af Else Nielsdatter; 10) Barnemordersken, en tolvaarig Heltinde, af Gedske Terkilsdatter; 11) Elskov i Sløjkjole, af Grethe Frandsdatter; 12) Knaldeffect, et poetisk-anatomisk Forsøg, af Mads Madsen; 13) Prolog ved Dramatikens Aabning i Vandløse, af Peer Michelsen. Dette Værk, som vil vorde en Ære for Tidsalderen og en Prydelse for vor skjønne Litteratur, bliver udziret med typographisk Elegants, og koster hæftet 10 Rigsbankdaler.

Paa Vaudevilletheatret i *Ballerup* er med stormende Bifald opført Hr. Dr. *Branleqvenes* nyeste Composition: «Krøblingerne». Det er en højst genialsk Idee, at fremstille paa Scenen næsten alle Naturfejl i et harmonisk Ensemble: den Blinde, den Halte, den Stamme, den Døvstumme blive her repræsenterede til den yderste Grad af Illusion; den hele Forestilling er, saa at sige, kun et eneste Moment for Latteren. De tvende Daarekistelemmer gjøre just ved deres umotiverede Fremkomst den ypperligste Virkning. At Handlingen foregaar paa Bidstrupgaard er et sublimt Indfald, sin Forfatter aldeles værdigt; saavelsom dette, at de fleste Melodier ere tagne af den gamle Psalmebog. «Skabningens Halelluja» gjør en mageløs comisk Effect i den Stammes parodierende «Ha—ha—ha—lirum—la». Hvad der endnu meer bidrog hertil var, at man i den Stamme gjenkjendte en Person fra det virkelige Liv. Den halte v** O** blev ogsaa gjengivet til skuffende Liighed. Den Qvartet, i hvilken den Stamme falder ind med sit «Fa—fa—fa—Fanden ga—ga—gale» maatte tre Gange gjentages. At udpege alle dette Mesterværks Skjønheder, var at udskrive det; vi henvise derfor Ynderne af den branleqvenske Muse til Forfatterens Ugeblad, i hvilket han selv paa det nøjeste har udviklet Stykkets Fuldkommenheder.

Kjøbenhavn, den 25de Decbr.: Førstkommende Nyaarsdag holder Selskabet for indbyrdes Roes en overordentlig Samling, hvori Ting af Vigtighed blive at foretage, blandt andet skal der

skrides til Valget af en ny Basunblæser, samt voteres paa tvende Aspiranter: Doctorerne *Buttermilch* og *Honigsüsz*.

Prof. *Styltegænger* anbefaler sig til alle de unge Herrer Tragoediedigtere med et fuldstændigt Assortiment af nye Kraftord, saavel enkelte som sammensatte. Det bringes ved denne Lejlighed til offentlig Kundskab: at han atter er forsynet med poetiske Knaldperler, tjenlige til at anbringe saavel i Enden af enkelte Scener som i Særdeleshed ved Acternes Slutning.

Herved indbydes til Subscription paa en ny Roman, betitlet: «Engelen og Djævelen», af *Diderik Donnerwetter*. Professor *Schauerlich* i Halle, som har læst det i Manuscript, erklærer det for vor Tidsalders genialeste Mesterværk; denne Mands Navn er allene Borgen for Skrivtets Ypperlighed. Man tegner sig hos Boghandler *Gribsman*.

Søndagen den 1ste Januar bliver Generalforsamling i Selskabet «den kritiske Forening». I Samme vælges de ny Recensentere for Aarets første Qvartal, samt tages Bestemmelse om, hvilke Skrivter, der i denne Saison skulle gjennemhegles. Til den Ende ville de fratrædende Herrer Recensentere aflevere de modtagne Mæcenatsexemplarer til Bifalds- og Opmuntrings-Committeen. — *Directionen*).

Nye udkomne Skrivter:

«Om den meest passende Anvendelse af «Sku» og «Gud straffe mig» i sceniske Repræsentationer, af Doctor *Branleqvene*.

«Tragoediens Generalregler» af Samme, med Beviis for, at Schiller ikke har fulgt de af Hr. Doctoren givne Vink».

«Publicums Bifald et sikkert Beviis for poetiske Compositioners virkelige Værd, Publicums Mishag et svagt Moment for Critiken — Alt med blot Hensyn til Dr. *Branleqvenes* Værker» af ham selv.

«Vaudevillens idealistiske Princip» af Samme.

«Shakespeare ingen Digter», en Tale holden paa Digterlaugets Stiftelsesdag af *Mads Gedebuk*.

«Mavens Philosophie» et transcendentalsk Forsøg af *Peter Pludrian*.

«Kunsten at leve lykkelig med Ungkarle, en Haandbog for Damer.»

«Kunsten at blive stor med liden Forstand, en Bog for Hvermand.»

Faaes i alle Landets Boglader.

B.

Naar Blicher udviser en saadan Bidskhed i, hvad han har tilberedt for et større Publicum, er det klart, at hans Privatbreve fra denne Periode — ɔ: Midten og Slutningen af Tyverne — taler et endnu tydeligere Sprog, idet de med Navns Nævnelse siger os, hvad det er for Personer og literære Fænomener, der er ham saa modbydelige.

Vi begynder med følgende Brev til Liunge:

Spentrup, d. 4. Marts 1826.

Megen Tak for de tilsendte Harper og Morgenblade! iligemaade beder jeg Dem takke Hr. O. Thomsen og med ham Jfr. Beyer for Gefion. Han ønsker Bidrag til Aftenbladet; men De min Ven har jo ældst og størst Fordring paa mig, desuden har jeg isinde at udgive en Nyaarsgave for 1827, hvis Indhold for største Deel vorder Noveller. Jeg er altsaa i dette Tilfælde mig selv nærmest, og derefter er De den nærmeste og — da jeg er reent ude af det med Hr. Elmquist — den eneste til hvem jeg tør haabe at kunde sende nogle Smaabidrag. Alt dette skal jeg allerede med første tilskrive Hr. Thomsen selv. Hermed nu et Stykke, som jeg haaber at De vil indrømme en Plads i Morgenbladet. Jeg har nyelig læst den forgudede Vaudeville — men ved Apollo og alle Muser! hvilket usselt Jux! Saa dybt troede jeg rigtignok ikke at Smagen var sunken — jeg kunde ikke bare mig for ogsaa at lægge min Skilling i Sladderposen; men naturligviis for at undgaae det Heibergske Parties Personalier, ønsker jeg mit Navn gjemt hos Dem.

Brünnich har for en 7 Aar siden omtrent forlagt mit lille Digt «Abeilard og Heloise», men deraf er ingen Exemplarer komne til Jylland; den vilde altsaa være nye her og maaskee faae nogenlunde Afsætning. Mon man ikke kunde afkjøbe ham Resten af Oplaget eller dog et hundrede Expl. for godt Kjøb, lidt dyrere end Maculatur? Kunde det ikke skee, ønskede jeg dog 2 à 3 Expl. som ogsaa eet af den fordanskede Ossian — vilde De ikke ved Lejlighed vise mig den Godhed. Det er snurrigt med de khv.ske Boghandlere, de troer slet ikke, at der ere Folk i Jylland som kunne læse — ikke et Exemplar

af J. Gray — her gik den kanske bedre af end i Hovedstaden. — Nu et hjerteligt Levvel for denne Gang og mange oprigtige Hilsener.

Deres hengivne Ven
S. S. Blicher.

Idag ved min Ankomst til Thorning forefandt jeg Deres — kjære Ven — af 16. Febr. Jeg mindes ikke at have faaet nogen Anmodning af Hr. Thomsen om Romancen til Aftenbladet, langt mindre at have givet det. Jeg skal stræbe med allerførste at kunne sende en lille Fortælling. «Grossereren» er til Deres Disposition; det skal glæde mig, om De vil finde den egnet for «dram. Brug.». Jeg troer ellers at De har havt den før under Navn af «Løn som forskyldt», men den er meget forandret.

Thorning, d. 7. Marts 1826.

Blichers ovenfor nævnte Skjærv til «Sladderposen» findes i «Morgenbladet» for 21. Marts 1826 og præsenterer sig saaledes:

Fragment af en Dialog om Kong Salomon og Jørgen Hattemager.

Min Fætter *Rasmus* og jeg ere ofte i svær Disput, meest om lærde Materier; men aldrig kunne vi spændes, saasom vi altid ere af modsat Mening. Da jeg f. Ex. nyelig havde været i Kiøbenhavn at see Kong Salomon og Jørgen Hattemager og var kommen tilbage ligesaa furens som alle de Andre, troede jeg, han var revnet af Harme. Han sad ved Whistbordet i Klubben, da jeg traadte ind, syngende den ubeskrivelig dejlige: «Gold—Gold—Goldkalb» etc. Han lagde sine Kort paa Bordet, og spurgte mig, om jeg var gal? Jeg svarte, stedse syngende: «Nu, ta' mig Fa'en om jeg er.» (NB. Jeg bander nu aldrig anderledes end «Sgu», «Ta' mig Fa'en» og «Gud straffe mig», hvilke Eder klæde saa usigelig raskt og nysseligt.) Men nu skulde man have hørt, hvorledes han tog afsted! Vi vare strax i et Fa'ens Klammerie. «Havde jeg ikke før vidst,» sagde han, «at Smagen hos os er plat fordærvet, da kunde jeg see det nu. At en saadan mat, flau og vandig Farce giver fuldt Huus, er endda ikke saa underligt: fornuftige Folk kunne endog gotte sig over Pierros Narrestreger — skjøndt jeg maae tilstaae, at der er mere Vittighed i een af *Casortis* Grimasser end i hele Jeres Vaudeville. Men at tre Oplag rives bort som varmt Brød, at kun Tvende

paa Prent have yttret sig mod dette maadelige Produkt, og den Ene endda fra Aalborg —» — «Stop lidt der,» siger jeg, «den Stemme er ingen Stemme; hvo der i Kong Salomon og Jørgen Hattemager ikke kan finde meer end eet comisk Indfald —» — «Om Forladelse,» afbrød han mig, «at jeg falder Dig i Talen; men Du har Ret, for jeg har dog fundet eet til, dette nemlig: at lade Edvard i sidste Scene foresynge Pjaltejøden og det øvrige Carricaturselskab sine ved en anden Leilighed passende Vers.» — «Eja! saa det er alt, hvad Du har fundet?» raabte jeg, «hvad siger Du da om det ægtcomiske Brev fra Nyborg? om den træffende Lignelse med den hvide Hat? om det sindrige Indfald at kjøbe tretten Hatte og syv Huer, for at faae Adgang til Kjeresten? om den høist naturlige Maade at faae det nysselige Calembour paa *Baggesens* Navn anbragt ved at læse i Geographien paa Corsøers Gade? Men istædet for at udpege flere Vittigheder, vil jeg blot pege paa hele Stykket.» — Fætter *Rasmus* blev her lidt forbløffet; thi han foldede sine Hænder og sukkede. — Jeg forfulgte nu min Seier, sigende: «Kjender Du et Stykke med saadanne Karakteerskildringer som dette?» — «Nei! det gjør jeg rigtignok ikke,» svarte han, «det er lutter Idealer.» — «Edvard f. Ex.,» blev jeg ved, «hvilken skjøn, elskværdig Karakteer —!» «O,» svarte han, «Elskeren er sin Kjereste og Oncle fuldkommen værdig, ret et Mønster paa en nymodens Yngling: først feier han sine Reisepenge ud til Hatte; derpaa nedlader han sig til at tigge af en fremmed Jøde; giver denne Grovheder, fordi han ikke er finere end han selv; men beholder alligevel de halve af Pengene; gjør Klammerie med Borgerne, fordrer ud — paa min Ære! — det skulde være en sær Oncle, der ikke rørtes af saa mange elskværdige Dyder. Jeg undrer mig meest over Pigen, der nitten Gange kunde vende en saadan fortreffelig ung Mand Ryggen.» — «Dette oprettede hun den tyvende Gang,» siger jeg, «med en rask og hurtig Beslutning.» — «Den er ikke allene rask,» svarede han, «men overraskende.» — «Apropos!» begyndte jeg igjen, da jeg mærkede, at Fætter ikke vilde give sig saa let, «Du talte før om *tvende* Stemmer mod Vaudevillen, maa jeg være saa fri at spørge, hvem den anden er?» — «Hm!» sagde han, «det er ingen anden end Hr. *Y.* — Hr. *Øst*, vilde jeg sige.» — «Jeg troer Du er gal, Fætter,» raabte jeg, «der er jo ingen, som høiere har opløftet denne vor danske Muses skjønneste Perle?» — Her brast han i en umaadelig Latter; saasnart han havde faaet sin Aande igjen, sagde han: «Hør, Fætter! Du er et godt Skind, kan Du da ikke see, at Hr. *Øst*'s umaadelige

Roes er den fineste Ironie, hvis Culminationspunkt er Sammenligningen med *Cervantes?* Kan Du ikke engang faae Øjnene op, naar han med uforligneligt Skjelmerie endogsaa finder Lighed mellem de to Forfatteres Ansigter? Det skulde virkelig undre mig, om Hr. Doctoren ikke igjennem Røgen kunde skimte det cervantiske Smiil paa Recensentens Ansigt.» — Nu var Turen til mig at falde i Forundring; endelig fik den Luft i et medlidende Smiil. «Lille *Rasmus*,» sagde jeg, «skaan mig for *flaue* Vittigheder!» — «Jeg giver ikke den Brød,» svarte han, «der kommer lige fra Bageren.» — «Spot kun, spot kun!» sagde jeg, «Kong Salomon og Jørgen Hattemager ere langt ophøiede over din Dadel; et Stykke, der gjør saadan *furore*.» — «Furore!» snærrede han, «Aa! lad os baresten faae Musik til en historisk Afhandling af *G. L. Baden*, til en Logarithmetabel, eller blot til en Kritik i Conversationsbladet — det skal altsammen gjøre *furore*, endogsaa uden at lægge ny Text under gamle liderlige Vagtstueviser — for Vaudevillepublicummet vil vort Theater endda altid være for lidet.» — «Godt,» svarte jeg. «Men De Lærde, lille Fætter! Recensenterne? hvad?» — «O, Du ejegode Sjæl,» raabte han, «Du veed da ikke, at disse Folk ere bedre at gjøre tilpas end selve hiint Publicum? en smigrende Compliment, et Mæcenatexemplar, og høist en lille Femdalerslap — saa faaer Du strax et tre- eller fiirstemmigt «Ecce qvam bonum!» — Hans Uforskammenhed gjorde mig her ganske stum. — «Hør,» sluttede han sin malitiøse Tale, «Du veed jo, hvad Italienerne sige om een af deres fordums Fristater: gente senza fede, mare senza pesce, monte senza legno, donne senza vergogna; jeg vil per parodiam sige om jeres Vaudeville: commedia senza favola, persone senza carattere, dialogo senza spirito, versi senza poesia. Med disse Ord tog han sine Kort; jeg min Hat.

Nykiøbing, Febr. 1826. *Asmus.*

En Maanedstid senere skriver Blicher atter til Liunge:

Thorning, d. 20. April 1826.

Højstærede kjere Ven.

Et uroeligt og tildels møjsommeligt Liv holder mig i denne Tid næsten aldeles borte fra Musernes Dyrkelse — tag derfor kjerligst tiltakke med ilagte tarvelige Bidrag*).

---

*) «Ringen» (Digt), Kibhs. Morgenbl. 1826, 6. Maj.

Nisseavisen gjør nogen Sensation — skulde man fortsætte den? Materie er der nok af, men Krukken kan gaae saalænge etc. Jeg tænker ogsaa, at Vaudevillernes Forfatter gaaer saalænge tilvands — dog nok derom!

Skjønne Tider forresten — Heldørerie og Kaadhed, Jesuiter og Atheister, Rudelbachske Prækener og Heibergske Vaudeviller — grelle Farben, men — Maleriet behager mig ikke, og det gaaer jo flere saaledes. Nu lev vel, kjere Hr. Liunge, og undskyld dette Ruskomsnusk af et Brev, der ihenseende til Dunkelhed og Mangel paa Sammenhæng virkelig ligner en nymodens Præken.

Deres
S. S. Blicher.

Gerhard Faye, født 1760, † 1845.

Samme Tone gaar igjennem følgende Brev til hans Ungdomsven, Amtmand Gerhard Faye i Thisted:

Spentrup, d. 12. Novb. 1826.

Velbaarne Hr. Amtmand Faye!

Deres ærede har foraarsaget mig megen Glæde. For det første den Yndest De skjænker mine Produkter og den Velvillighed, hvormed De har anbefalet *Nordlyset* — ikke mine, men min Compagnons Commissionærer er komne Dem i Forvejen — eh bien! saa har jeg da ogsaa et Publicum, hvis Gunst er mig kjærere end alle Recensenteres, en forvorpen Ligue! Tilforladelig der er intet foragteligere Blad end Litt.

Tidenden; jeg anseer det for en Ære at dadles i den og for en endnu større slet ikke at omtales; *vide* ex. gr. Panurgien*), om hvilken De gjør mig den Ære at forlange min Mening. Her er den da ærlig og usminket:

En original, skarpsindig og phantasifuld Digtning i et rent og blomstrende Sprog, som tiltrækker Philosophen saavelsom Poeten eller bedre den philosophiske Poet. Hvad — ikke jeg for mit Vedkommende — men mindre routinerede Læsere kunde paaanke er: dels Allegoriens Dybhed, som kun de færreste ville kunne sondere og de mange af det græske dannede Bemærkelser, som ikke forstaaes uden Kundskab i dette Sprog. Digtet kan derfor ikke vorde Almenlæsning. Af samme Aarsag tænker jeg ogsaa det forbigaaes i Litteraturtidenden, hvorved De altsaa maae give Slip paa den Ære at komme i Selskab med Vaudevillemagerne Heiberg og Klokker Heegaard**).

Vi lever ellers ikke i de glædeligste Tider ligesaalidt med Hensyn til Poesi som til Religion og Politik. — Skummet svømmer ovenpaa. Den fortvivlede Atheist Byron, den bigotte Catholik Werner og — for at blive ved vore egne — den zelotiske Gr[undtvig], den kaade Heib[erg] har nu sat sig øverst paa Parnasset, men — de falder vel snart ned igjen. Det virkelig Gode kan en Tid beskygges, men ikke udelukkes, det vil dog omsider sejrende skinne igjennem.

Med reneste Højagtelse henlever jeg Deres Velbaarenheds***)

ærbødigste

S. S. Blicher.

[Edgar Collin.]

---

*) Faye undgik dog ikke sin Skjæbne; S. 529—44 i Litteraturtidenden for 1827 findes en udførlig og skarp Kritik af hans Værk *Panurgien*.

**) Th. W. Hegaard, Klokker og Kantor ved Viborg Domkirke [f. 1781. † 1831] udsendte i 1824 det latterlige Produkt *Riim-Posen*.

***) Gerhard Faye [født 1760 i Norge † i Thisted 1845] var i Begyndelsen af Aarhundredet — indtil 1805 — juridisk Forvalter paa det kgl. Gods Vestenborg paa Falster. Her er han sikkert truffet sammen med Blicher, og skjønt vi kun ejer dette ene Brev som Bevis paa deres Venskab, ved vi, at det fortsattes op i den høje Alderdom. Faye har gjort meget for Vejvæsenet og Træplantningen i Thy. Han fingererede alle sine Dage med Pennen; i et Sørgedigt af J. Deigaard i Randers Avis for 16. April 1845 kaldes han Prams, Rahbeks og Wessels Ven:

«Og paa de faste Landeveje
din Bautasten er varig sat,
hvor tit og ofte Navnet Faye
gjenlyde vil i Dag og Nat.»

Deigaards Kvad blev dog langt overgaaet af Degnen Per Henrichsen, der i «Thisted Amtsavis eller den nordcimbriske Tilskuer» for 27. Marts

Ogsaa i følgende Brev til *Ingemann* holdes der literær Storvask:

Spentrup ved Randers, d. 6. Febr. 1827.

Hvad er dog Aarsagen til den lange Taushed, der nu har fundet Sted iblandt os? Har vi glemt hverandre? Har et Par Aar af Tiden været istand til at afkjøle vort Venskab og skjørne et Baand, som Aandsslægtskab har bundet og som hverken Uenighed eller Misforstaaelse har sønderrevet. Nej, det er jo og kan jo ikke være saa. At jeg har skrevet sidst, vil jeg regne for intet; thi vore Breve vare dog ingen blotte Complimenter eller Stadsvisitter og Contravisitter; jeg anseer mig altsaa selv for ligesaa skyldig — om ikke læsæ saa dog neglectæ amicitiæ som Du. Nu da, er der noget forsømt, lad os saa oprette det igjen! lad os vedtage at skrive ordentligviis hvert Fjerdingaar i det mindste, og saaledes venter jeg fra Dig Brev endnu i Januarii Qvartal. — Waldemar Seier samt det Bind Fortællinger, jeg har seet averteret, længes jeg meget efter; men ingen af Delene ere endnu komne til Randers. Med første Skibsleilighed skal jeg sende Dig det da udkomne af Nordlyset og høre dine Tanker derom.

Har Du noget at undvære dertil, haaber jeg, at Du vil betænke mig.

Naa — hvad siger Du ellers om Constellationerne paa den poetiske Himmel? *difficile est satyram non scribere:* Phæbos, Digtersolen staaer nu i Gedebukkens ɔ: J. L. Heibergs Tegn

---

1845 med graadfyldt Hu udsang «*Bondeskarens Tanker ved Amtmand Fayes Liig*» [«Saa har vor gamle Amtmand Bogen lukket»], der ender med dette gribende Vers:

«O! hør vor Bøn, o! Gud, du Eviggode,
den ædle Olding var os jo saa kjær!
Giv du ham hist, én eller anden Klode
at styre, som han styred Amtet her;
og da engang, naar vores Tid er omme,
saa lad os til vor gamle Amtmand komme.»

Det gav «Hempels Avis« (ɔ: Fyns Stiftstid.) for 8. April s. A. Anledning til følgende spidige Ord:

«At see en *Amtmand bestjernet* er i sin Orden, men at see en Stjerne beamtmandet, det er et splinternyt Paafund — som imidlertid nu er løst af Skolelærer P. Henrichsen».

Blicher satte i 1845 sin afdøde Ven en Runesten i Randers Avis («Flyd sødt og sagtelig, min stille Sang!»).

— mon han ikke snart har rendt Hornene af sig? Hans Vaudeviller er dog det flaueste, fadeste Lapsesludder, jeg i mine Dage har læst. Denne jammerlige Jørgen Hattemager er virkelig et Misfoster, et Slegfredbarn af Indtoget, — og dog løber ikke allene Kiøbenhavnerne efter den, som de vare gale; men Recensenterne — dog hvad ville vi tale om dem — «det er mig det samme», siger Tyrken, «om Hunden æder Svinet eller Svinet Hunden». «Lad altsaa disse Fluer sidde» — som Rob Roy siger — «Smudset bliver snart tørt, saa kan man gnide det af», jeg siger: det falder af af sig selv.

Men hvad gaaer af Øhl[enschläger] med hans Øe i Sydhavet? det er et reent Conversationslexicon; men ikke mine Ord igjen! Tilforladelig: jeg kan ikke faae den ned, om jeg saa var bundsulten.

Og hvad siger Du om Sibberns Gabrieli, om Du ellers har læst den — *en nux vomitiva.* Og hvad siger Du om — dog holdt! send mig heller din Waldemar Seier til at fordrive Kvalmen.

Og nu, for at komme paa noget alvorligt og vigtigt: hvad siger Du om de theologiske Stridigheder? Mig er hverken det ene eller det andet Partie tilpas — det ene for koldt, det andet for varmt — det ene bar Fornuft, det andet bar Troe; er der da ingen Middelvej? og skal en god Christen endelig slaae til med Sværd? Er der ikke spaaet om begge: «Om I end talede med Engletunger, ja om I end gav eders Legemer hen at *brændes* og ikke havde *Kjerlighed*» —

Men jeg haaber og troer, at ogsaa dette er kun en Skye for Lyset — det Lys, som aldrig kan slukkes, fordi det ej er tændt af Menneskehænder. Lysets Fader vil tilgive den, som fejler, den som ikke seer Lyset i sin fulde Klarhed — og hvilket Øje gjør vel dette? naar kun Ydmyghed pryder vor Tænkemaade, Sagtmodighed vore Ord, og Kjerlighed vor Vandel i alt, hvad der angaaer Religionen. O, min Ven! hvorfor skulle vi stride[s] om et helligt Klenodie, som vi om nogle faae Øjeblikke, og da først, lære tilfulde at kjende? Hvo tør sige: «jeg haver grebet det?» nej «men jeg løber derefter». Gud fuldkomme vort Løb i Jesu Navn!

Din

S. S. Blicher.

Hvor dybt Blicher foragtede Heiberg og hans «Flyvepost», vil ses af følgende Spøg i «Nordlyset» IV. (1827), S. 229 ff:

«Peer Spillemands Rejse til Parnas.

Jeg gik en Sommermorgen ned ad Fredrichsbergbakke mod Damhuset til — en Kjep i den ene Haand, en Bylt i den anden. Foran mig spadserede en sortklædt Person saa langsomt, at jeg snart kom ham paa Siden. Jeg hilste — han ogsaa. Jeg forkortede mine Skridt; og da han mærkede, at jeg havde Lyst til at følges med ham, sagde han — dog uden at forandre noget i sin spanske Gang, eller i den lille guldknappede Stoks ensformige Vibrationer, eller i Øjnenes Stilling, der var lige ud foran Fødderne — «salve, Domine Petre! qvo tendis?» jeg blev baade glad og forundret over denne Tiltale: glad ved at finde mig selv i Selskab med en studeret Mand og forundret over, at han kjendte mig. Uden Tilbageholdenhed svarte jeg, at Parnasset var min Rejses Maal. Han smaasmilede. Og hvor ligger da *Parnas?* «I Sorø Sø,» svarte jeg. «Ja saa!» sagde han, «jeg vidste ikke, det var saa nær; men hvor har De ellers faaet denne Oplysning fra?» «Af en Student fra Slagelse,» svarede jeg. Han lo: «Det har været en stor Skjelm, den Student. *Verbotenus* har han vel Ret; thi i den omtalte Sø ligger rigtignok en lille skovgroet, men forresten ubeboet Øe, som Academisterne har givet Navn af *Parnas.* Det rigtige *Parnas*, min Herre! vender De Ryggen til; det befinder sig i Kiøbenhavn.» «Hvorledes?» raabte jeg og standsede. «Som jeg siger Dem!» blev han ved, idet han vendte sig helt om mod mig; «jeg studerer selv i denne Tid *artem poeticam*, og derfor maa jeg dog vide det.» «Naar saa er,» sagde jeg, «gjør jeg rettest i at vende om; og dersom min Herre vilde have den Godhed at give mig lidt nærmere Anvisning.» «Med største Fornøjelse,» raabte han. «Kan De holde ud at gaa til Roskilde Kro?» «Meget længere,» svarte jeg. «Godt,» vedblev han, «der kunne vi om en Timestid træffe saa godt som det hele Parnas.» «Parnas? Saa godt som det hele?» spurgte jeg forundret. «Aaja!» svarte han, «dette Bjærg er portativt — kan være her i Dag, der i Morgen; thi det construeres jo af Digtere. Det er og som en Følge deraf deleligt.» «Eja!» raabte jeg, «nu gaar der et Lys op for mig; det hele Sagn er altsaa en blot Allegorie.» «Intet er vissere,» svarte han; *apropos*: hvad for en Digtart lægger De Dem efter? Jeg mærker nok, det er ikke den allegoriske.» «Endnu har jeg ikke,» lød mit Svar, «bestemt mig for nogen vis.» «Deri gjør De Ret,» afbrød han, «man bør først prøve sig selv, og dernæst studere Publicums Smag.»

Jeg. Publicums Smag? Jeg troede, at Digterne skulde danne Publicums Smag, men ikke danne sig efter den.

Han. Det er en gammel eenfoldig Tro, min Kjere, som nu maa give Plads for en langt fornuftigere. Hør engang! lad mig examinere Dem lidt! De indrømmer mig vel, at ethvert fornuftigt Menneske stedse handler efter Hensigt?

Jeg. Intet er vissere.

Han. Følgelig maa Digteren jo ogsaa have en Hensigt med sine Poesier? Nu, og hvilken mener De vel?

Jeg. Hm! — det er endnu ikke faldet mig ind — dog, Digteren synger vel, som Lærken, af et dunkelt Instinct. Han synger fordi Tonerne trænger sig frem fra hans Bryst, fordi han maa give Luft for de Følelser, der finder det for trangt i hans egen Barm.

Han. Saa er Digteren — reverenter talt — en Nar, slet ikke klogere eller bedre end Lærken, hvis Abekat han er.

Jeg. Det var haardt! Men om han nu synger for at glæde andre, for at trøste de bedrøvede, for at hæve de modfaldne, for at advare de vildfarne — kort, for at forædle Menneskeheden?

Han. Saa er han mildest talt en godmodig Sværmer, et godt Skind, som fornuftige Folk ynke og belee, som fortjener at synge med tør Hals til han sulter ihjæl.

Jeg. Jeg mærker nok, at De taler ironisk. Skulde jeg antage det for Alvor, turde jeg nok spørge: hvilken Hensigt Digteren ellers kan have?

Han. Den som alle fornuftige Folk har, *Penge* og *Ære* — Æren især kun for saavidt, som den er et Middel til at erhverve Penge; thi Penge er dog Drivhjulet i alle menneskelige Foretagender, og den som ikke erkjender dette, er intet rigtigt Menneske men en Afart, en Slags Urangutang. Det forstaaer sig selv, man angiver jo ikke denne Hensigt, man taler, som De nu i Øjeblikket, om Verdens Forædling, om Brødres Gavn og andet saadant meningsløst Sladder, men i Hjertet tænker man grundigere.

Jeg. Fortræffeligt! Videre, om jeg tør bede!

Han. En fornuftig Digter maa altsaa synge 1) enten for de Enkelte, som kunne betale med Penge eller Ære, eller i alle Fald med Mad og Drikke — Somme kalder det at *smiggre*, men det er kun de, for hvem denne Methode ikke vil flaske sig — eller 2) for Publicum *en masse*. Vi ville tage disse tvende Veje under nærmere Betragtning. Naar man synger for enkelt Mand, være

sig Konge, Prinds, Minister, Grosserer eller overhovedet enhver Pengemand, smiggrer man — efter Talebrugen — for Vedkommende, enten directe: ved at rose dem for de Dyder, de have, saavelsom for dem, de kunne have; eller indirecte ved at hylde deres Smag, eller deres Lidenskaber. Publicum tracteres efter samme Princip. Man roser det for sin dannede, rene Smag — man roser med det samme sig selv — og man skriver i dets Smag. Vil det have Tragoedier — nu vel! saa skriver du Tragoedier saa godt, som du kan, blodige, fæle, græsselige. Forlanger det — som oftest er Tilfældet — Spectakelstykker, Farcer: saameget destobedre! og saameget lettere. Ønsker det Satirer — at sige personlige — som altid er Tilfældet: ogsaa heri kan du lettelig føje det.

Jeg. Det falder som Skjæl fra mine Øjne.

Han. Det skal endnu vorde klarere. For at bringe sig selv i Anseelse, skaffe dine Poesier Aftræk og dermed Penge i din Kasse, maa du *stedse ophøje dig selv og nedtrykke Andre.* Det første kan skee baade directe og indirecte. 1) directe: du roser ligefrem dine egne Arbejder, udhæver det Skjønne, Originale, Ideale i samme; gjør mundtlig og skriftlig opmærksom paa dine Fortjenester, reciterer i Selskaber dine egne Digte, spørger enhver, som det er værd at spørge — hvad de synes om dette eller hint osv. Du henviser i dine senere Arbejder til de ældre, omtaler i Dagblade den almindelige Yndest, de have fundet, det velfortjente Bifald, den smagfulde og finæstethiske Deel af Almenheden har ydet dem, og viser med det samme, hvorpaa disse fordeelagtige Domme grunder sig. Paa denne Maade bearbejder Du Publicums — ikke Smag — men Mening om Dig og dine Digte.

Jeg. Men skulde en saadan foragtelig Selvroes, en slig uforskammet Frækhed ikke forfejle Hensigten?

Han. Paa ingen Maade! For at bilde Verden noget ind, behøver man blot at sige det højt og tit; man raaber saalænge paa sine egne Fortjenester, at andre omsider begynder at raabe med. «*Jeg er stor!*» Det er Themaet, som man varierer gjennem alle Tonearter; derpaa falder efterhaanden to, tre og flere Stemmer ind, og omsider synger Tutti et langt og skingrende: «Han er stor!»

Jeg. Dette Blændværk vil dog snart forsvinde. Verden vil faa Øjnene op, om ikke før saa efter den uforskammede Gjøgs Død.

Han. Den Dag, den Sorg! Efter Døden! Pyt! «Naar man først dernede er, man Verdens Roes og Spot beleer?»

Jeg. Vel! Det var den directe Selvroes; den indirecte?

Han. *At lade sig rose.* Man har sine Venner, sine Recensenter, sit Partie. Man roser sig indbyrdes, annoncerer hverandres Producter længe før de komme ud, for at vække og stemme Publicum. «Hr. A. har et Digt under Arbejde!» raaber man, «det vil gjøre Epoche! Hr. B. har næsten fuldendt en Tragoedie, der fortjener at stilles ved Siden af Shakespeares bedste! Hr. C. giver os nu en Vaudeville, som vil gjøre Furore» osv. Man gratulerer Vennen og hans Fædreland; man ophøjer hans Værker; man udpiller, stiller deres Skjønheder tilskue, man beundrer dem, man lovpriser dem een Gang, to Gange, mange Gange. Man *lader* dem rose, som f. Ex.: «Een af vore største Digtere har erklæret Hr. D.s nu snart udkommende Værk for et af de skjønneste, vor Litteratur har frembragt. Göthe har læst Hr. E.s Tragoedie i Manuscript, og han har udsagt, at den, næst efter hans egne, var den bedste man i mange Aar havde seet. Tieck har yttret sig højst enthusiastisk om Hr. F.s Drama.

Jeg. Men hvo tør vove at tillægge disse Mænd Yttringer, paa hvilke de aldrig engang har tænkt?

Han. «*A beau mentir, qui vient de loin*» Enten faae De det slet ikke at vide, eller ogsaa tier de dertil; skulde de gjenkalde alt det, man lægger dem i Munden, da fik de nok at bestille. *Enfin!* naar Man nu udgjør et saadant sluttet Selskab, hvis første og sidste Toast er den: «Os vel og alle andre ilde!» hvis Hovedformaal er at hæve sig selv og nedtrykke Andre, saa skulde dog Pokker staae skinbarlig i det, om man ikke saaledes med hverandre under Armen kunde naae Parnassets Top.

Jeg. «Os vel» — men hvorfor «Andre ilde»?

Han. Jo, min Bedste! «Qvid qvid demas ab altero» — hvad man saaledes tager fra en anden, kommer en selv tilgode. De Stemmer, ved hvilke man skiller A. og B. og C., dem hverver man *eo ipso* for sig selv: den overvundne Konges Vasaller, Hofmænd, Tilhængere, gaae naturligvis over til Sejrherren. Og kan Du end ikke rive Vedkommende reent af Pinden, Du svækker dog hans Anseelse og lokker en Deel Overløbere til Dig; Du forstørrer Dig selv, alt som Du formindsker Andre.

Jeg. Hensigten lader jeg nu staae ved sit Værd; men saadanne Midler!

Han. Hensigten adler stedse Midelet. Vil De ikke bruge det sidste, naaer De heller ikke det første. De kan maaskee

virkelig være en charmant Digter; men hvad kan det hjælpe Dem? Faa troe det, færre sige det, og slet ingen skriver det. De gaaer uænset, uroest, ubelønnet gjennem Verden, ene bekjendt med Hytternes Lyksalighed, «sundt Brød og Kildens klare Vand». Kan det more Dem?

Jeg. Digterens egen Selvbevidsthed, det søde Haab, at en skjønsom Efterslægt vil erkjende hans Værd: at Udødelighedens Glans —

Han. Plidder-Pladder! En Runesteen, en Obelisk, en Forestilling paa Theatret, en Buste i en Have eller paa en Divan — kan det fornøje Dem — *efter Døden? Prosit!* for mig gjerne! Ialtfald vil jeg svare som Prindsessen, da hun skulde confirmeres, svarte Præsten paa hans underdanige Spørgsmaal: «befaler Deres Højhed allernaadigst at være lykkelig paa Jorden eller salig i Himmelen?» «Maae jeg bede om en Portion af begge Dele!» — Men jeg kommer fra den anden Deel af mit Thema: Om andres Nedtrykkelse Den studeres allermeest i visse periodiske Blade, fornemmelig anbefaler jeg Dem den danske *Pasqvino.*

Jeg. Den danske Pasqvino? hvad er det for en?

Han. Hvad? Kjender De ikke dette fortræffelige Blad, som emanerer under de trende Gratiers *Ignorantias, Arrogantias* og *Petulantias* Auspicier? denne ene privilegerede poetiske Almanak, hvor Phøbos, Digternes Sol — om De ellers forstaaer Dem paa Constellationer — altid staaer i Vandmandens, Gjøgens eller Gedebukkens Tegn?

Jeg. Ha-ha! Nu ved jeg, hvilket Blad De mener. De kalder det *Pasqvino,* fordi Parnassets Pøbel her useet kan forhaane og besudle ethvert Værk, hvis Forfatter ikke er Medlem af den litterære Sjouerklub, og fordi den gode Mand laaner sit Navn til enhver Visk, som de klistre paa ham. Ja, ja! jeg ved nok, han er Kromand og holder Værtshuus for Drenge, dog meest for de gamle.

Han. Rigtigt, men nu er vi der strax; hører De, hvor de synge derinde: «Jeg er stor, og Du er stor, vi ere Alle store!» Behag at følge med! saa kan De selv høre et Cursus over denne Materie, hvortil jeg nu har givet Dem *Prolegomena.*

Jeg. Min Herre! Deres Prolegomena kunne spare mig alt videre Studium; jeg er Dem uendelig forbunden og skal med Musernes Hjælp føre mig Deres grundige Undervisning til Nytte.

Med disse Ord tog jeg Afsked fra min Mentor, gik hjem igjen paa mit Tagkammer og besluttede, at denne skulde være baade den første og den sidste Rejse til *Parnas.* *B.*»

I efterstaaende Brev til Liunge har Vreden i den Grad taget Magten fra Digteren, at han ikke giver sig Stunder til at sigte, men hugger løs med Kolben:

Spentrup d. 19. Febr. 1828.

«Højstærede Hr. Liunge!

Vilde De ikke lade omstaaende indrykke i Kbhvn.s Posten*). Parnassets Laps har havt fat paa Magdalenestiftelsen (in spe), han maa tugtes med hans egne Vaaben; den Slubbert er ingen alvorlig Besvarelse værd; det er dog den ækleste Karl, den trivielleste Versemager og ærgerligste Sophist, som endnu har besudlet den danske Litteratur; til Lykke mangler han Baggesens Vittighed. Villie til at gjøre ondt har han. Man har ogsaa gjort den Abekat værre ved taabelig Roes — nu torde han faae noget af en anden Tønde. Til Foraaret haaber jeg at besøge Dem. Lev vel saalænge.

Ihast Deres hengivne
S. S. Blicher.

Det forstaaer sig — han skal ikke vide endnu, hvorfra Snertet kommer».

Skaanede Blicher saaledes ingen, skaanede man heller ikke ham igjen. Hans Digtsamlinger vakte ringe eller ingen Opmærksomhed; hans Stykker kom med Haansord tilbage fra Censorerne**), og blev et enkelt som «Johanna Gray» naadigt ført ind for Rampens Lys, trak det kun Vejret et kort Sekund for efter tredje Opførelse gispende at udaande under Mængdens Kulde og Kritikens Knut. Han gik 2—3 Aar rundt med alle sine Digtsamlinger for at faa dem ud, skjønt han tilbød Trykkerne dem paa ethvertsomhelst Vilkaar. De dømtes af «Kjendere» til ikke at være Papiret værd. Næppe to af hans Bøger fra denne Periode har *samme* Forlægger; denne Vanskæbne, der kan være et Gjennemgangsstadium for de fleste Forfattere, var for Blichers Vedkommende permanent. Han vedblev alle sine Dage at have Besværlighed med at faa sine Værker trykt.

I 1825 udsendte han fra Viborg Digtet «*Stormnatten*» («I Taagers hvide Sørgeflor»); det besang de svære Ødelæggelser, der hjemsøgte vore Vesterhavsøer under den vilde Oversvømmelse

---

*) Kibh.s-Posten, 1828, 25. Marts, «Til den flyvende Post» (af «Leno»). Se ovenfor Side 86.

**) Se nedenfor.

Natten mellem den 3. og 4. Febr. s. A. — «Til Fordeel for de Vandlidte, uden Fradrag af Trykkeomkostninger», hedder det paa Titelbladet. Det anmeldtes ingen Steder, men i en Reklame i Randers Avis for 21. April 1825 hedder det:

«Dette Digt — et Ark stort — sælges heftet paa Skrivpapiir for 1 Mk. Hele Indtægten — uden noget Fradrag af Trykkeomkostninger — er bestemt for *de Vandlidte i Hertugdømmerne*, og Regnskab skal i sin Tid vorde aflagt.

Det faaes i Aarhuus hos Boghandler Jessen, i Randers hos Bogtrykker Elmenhoff, i Aalborg hos Boghandler Rotbøll-Sadolin, i Holstebro hos Assessor Bay, i Skive hos *Apotheker Beckmann* og her i Viborg hos Roldtsted og *Dons*».

Digtet indtoges Aaret efter i Digtsamlingen «Sneklokken», men er — vi ved ikke med hvilken Motivering — bleven vraget af P. Hansen i hans Udgave af *Digte* (1870).

Blichers næste Værk var «Sneklokken»; den kom i 1826 hos R. P. Dons i Viborg; den indeholdt med en enkelt Undtagelse kun Ting, der havde været trykt før i den periodiske Presse; Broderparten hos Elmpuist i «Læsefrugter». Som Indholdsfortegnelsen udviser gjemmer dette Bind nogle af Blichers skjønneste Digte. Indholdet var dette (Tallet i Parenthesen angiver Aaret for den første Fremkomst): Sneklokken (1826), Skjaldens Embede, — Skjaldens Rang, — Aristarchos autodidactos (1823), Haarlokken (overs. efter Pope, 1820), Vennen i Nød (efter Gay, 1822), Vennen i Nød (efter Pfeffel, 1822), Den unge Lærkes Foraarssang (1820), Den gamle Lærkes Efteraarssang (1820), Til Sorgen (1820), Til Glæden (1820), Til en haabefuld men tungsindig Yngling (1820), Epilog efter en Tragedie («Ej blot til Lyst —»), Prolog ved et Privattheaters Aabning («Højstærede Herrer og Dannekvinder»), Holbergs Minde (1822), Epilog 28. Okt. («God Aften allesammen»), Bordsang ved Kongens Nærværelse i Viborg 23. Juni 1824 («Fordum sad ved Kongebord»), I en Stambog (med en Porsquist), Ogsaa en Gaade, Vise til en Farvers Bryllup (1821), Den sande Lykke («Jeg ejer i mit Bryst»), Kjerlighed og Whist (1824), Kjerlighedsdalen (1821), Hedelærkens Velkommen hjem til Nattergalen (1819), Natten paa Jellinghøje (skrevet i Okt. 1817, trykt første Gang 1821), Nygrækernes Sejershymne (1822), Ipsara (1824), Stormnatten (1825), Farvel til min første Kjereste (1822), Kjædebrev (skrevet 1811; her trykt for første Gang).

«Sneklokken» blev kun værdiget én, og det en ganske værdiløs, Anmeldelse i den literære Nullitets *Profts* Sladderorgan

«Conversationsbladet» for 1826 (S. 83—85). Det der interesserer *ham* mest i Samlingen er tilsyneladende den oversatte «Haarlok» af Pope (der er uden nogen Værdi i Blichers Produktion), og saa Farver-Visen, «der er det fortræffeligste Lejlighedsdigt, vi i

RISUM TENEATIS AMICI.

Henr. Chr. Gottlieb Proft, f. 1795, † 1827.

lang Tid mindes at have læst».; med denne Kompliment troer Hr. Proft Digteren tilstrækkelig honoreret, naar han dernæst putter Digtet in extenso i sin Sladderpose.

«Blandt de øvrige Digte (foruden Oversættelserne) udmærker vi: den unge Lærkes Foraarssang og den gamle Lærkes Efteraarssang, til Sorgen, Holbergs Minde, Natten paa Jellinghøje

o. a. fl. — I de første didactiske Digte i Samlingen synes den aandrige Digter stundom at være strandet lidt paa den klippefulde Prosa›.

Tak Proft! Mere kan man ikke med Rimelighed forlange af Dig. Men man synes, at Samtiden ud af dens Legioner af kritiserende Penne kunde have fundet en værdigere til at udpege det ejendommelige i Blichers Lyrik.

I 1826 udsendte Blicher og Bogtrykker J. M. Elmenhoff i Randers Subskriptionsplaner til et underholdende Maanedsskrift af væsentlig skjønlitterær Indhold. Da Elmenhoff ikke skrev, har *hans* Fortjeneste af Foretagendet vel indskrænket sig til at rejse den fornødne Kapital og ordne den praktiske Side af Sagen, hvad Blicher næppe i nogen synderlig Grad har duet til. Som et Avertissement udviser, skulde der en Gang om Maaneden udkomme et Hæfte paa mindst 7 Ark, ‹som af Subscribenterne betales med 3 Rbmk. paa Trykpapiir. 3 Hæfter udgjør et Bind, og for længere Tid er Subscriptionen ikke forpligtende›.

J. M. Elmenhoff, f. 1801 † 1858.

De udstrøede *Planer* hjemkaldtes ved følgende Bekjendtgjørelse i ‹Rand. Av.› for 29. Novb. 1826:

Dhrr. Boghandlere og Andre, som have haft den Godhed at modtage Subscription paa ‹Nordlyset›, hvis første Hæfte vil kunne ventes inden Nytaar, ville behagelig snarest muligt tilbagesende Planerne til en af os undertegnede.

Spentrup og Randers den 28. Novb. 1826.

St. St. Blicher. J. M. Elmenhoff.

De indkomne Lister udviste, at der ved Nytaar 1827 — Tiden for 1. Hæftes Udgivelse — havde tegnet sig — 324 Abonnenter!

-- Da det for en enkelt Gang kan have sin Interesse at se, hvorledes Blicher læstes i de forskellige Landsdele, skal jeg her nøjere specificere Antallet: Sjælland og Øerne toge 91 (deraf Boghandler Reitzel 20, Schubothe 5); Fyn optræder med 18; Ribe Stift med 27; Aarhus Stift med 107 (deraf Aarhus 34, *Randers 30*, Horsens 15, Skanderborg 11); Viborg Stift 28 (deraf Viborg 7, Skive 5, Nibe *ingen*, formodentlig fordi han havde drevet Halløj med deres Barber); Aalborg Stift 30, Slesvig 4, Norge 19. — Vi træffer paa Listen ikke én eneste af Tidens Forfattere, ikke engang Ingemann. Sine Læsere har han blandt Embedsmændene, blandt Herregaardsfolk paa Landet og Storhandlende i Byerne; nu og da en Proprietær, en Præst, en Skolelærer, men ikke én eneste virkelig Bonde. I Vestjyllands fattigere Egne slaar man sig endogsaa sammen om et Exemplar; det hedder saaledes: «Fjends Herreds Præster 1», «Harre og Nørre Herreds Præster 1» etc.

Men Blicher var ikke meget forvænt med Afsætning, og han fortrøstede sig gladeligt til sine 324 Holdere, hvad efterfølgende Breve udviser; først dette til Liunge:

Spentrup den 13. Nov. 1826.

Højstærede!

For Deres dobbelte venskabelige Tilbud takker jeg Dem oprigtig; skjøndt jeg kun tør modtage det ene: nemlig vore Maanedsskrivters gjensidige Udvexling*). Thi anbelangende det andet, at levere Smaadigte for Oversættelser, da er jeg ikke sikker paa at kunne præstere mer, end hvad mit eget udfordrer. Desuden, ville det ikke vorde Tilfældet: at af tvende ønskede jeg at beholde det hældigste selv, og den Tanke kunde maaskee ikke ganske undertrykkes, at De kun fik de ringere Producter. Min Compagnon har nu ogsaa sørget for at erhverve de nødvendige Hjelpekilder. Og endelig har jeg foresat mig at afbenytte disse saalidt mueligt, og derimod lægge mig efter *originalier*, hvilke maaskee ikke vil koste mig mere Tid og Umage, end at gjennemlæse og udsøge af denne uhyre Vrimmel de, som troes at kunne passe i min Kram.

Jeg ønsker os begge Lykke og Held til disse vore Foretagender! og nærer ikke mindste Frygt for noget Skaar i vort Venskab, saa meget mindre som hver vil nok komme til at regjere i sit eget District — De i Kiøbenhavn og jeg i Jylland.

*) Liunge forberedte i denne Tid Udgivelsen af Maanedskriftet «*Hertha*», der kom i 8 B. 1827—28.

Om en 3 à 4 Uger venter jeg at kunne sende Dem 1ste Hæfte af *Nordlyset* med Længsel efter at see Deres, som jeg ej engang ved Navnet paa.

Kjerligst Hilsen fra Deres oprigtig hengivne

S. S. Blicher.

Ogsaa efterfølgende Brev vil ved Siden af en Række andre Ting give Oplysning om den nyfødte og dens Fremgang:

Spentrup d. 27. Febr. 1827.

Højædle og Velbaarne Hr. Etatsraad Collin, Deputeret for Finantserne, Ridder af Dannebrog!

Da jeg tør troe, at Deres Velbaarenhed endnu stundom haver mig i gunstig og velvillig Erindring, haaber jeg, at et par Linier til Underretning om min nærværende Forfatning ikke vil være Dem uvelkommen. Den som har taget virksom Deel i en Mands Lykke, er ogsaa nærmest til at glæde sig over den.

Jeg har — uagtet de mange Omkostninger, Flytning og nyt Etablissement foraarsager*) — iaar afbetalt henved en tredie Deel af min Gjæld; og dersom Kornet til næste Aar kunde holde sig henimod de nærværende Priser, haaber jeg at kunne clarere Resten. Thi ej allene at Kaldets Indkomster ere gode (af Tiende- og Forpagtningskorn omtrent 400 Td. Korn); men det tegner ogsaa til, at det Maanedsskrivt, jeg i Forening med Bogtrykkeren i Randers udgiver, vil yde betydelig Fordeel, da Oplaget af 1ste Bind — 400 Exemplarer — paa lidet nær er udsolgt. Vel er mit Arbejde meget anstrengende: Embedsforretninger, min Børneunderviisning (een er foruden i Skolen og een endnu først Aar gammel) og nu 5 à 6 Ark Octav maanedlig, hvilket virkelig ikke skrives saasnart, som de læses. Men desuagtet har jeg — Gud være lovet! baade Lyst og Kræfter. Det værste er, at jeg, som stedse har været vant til hyppig og stærk Bevægelse i frie Luft, ikke saa ganske kan komme i med denne Stillesidden, der ogsaa først i Vinter paadrog mig en lang Skranten og endelig nogle Dages Sygdom. Dog hvad mit Legeme taber, vinder mit Humør ved de blidere Udsigter i Fremtiden. Een Steen ligger dog endnu, og det

*) Blicher var 14. Sept. 1825 bleven forflyttet fra Thorning til *Spentrup*.

ikke med Lethed, paa mit Hjerte. Jeg har en eneste Broder fem Aar yngre end jeg, som først var Student, men 1808 gik ind som Officer i Landeværnet, hvor han tjente til sine Foresattes fuldkomne Tilfredshed indtil Freden, da han tog sin Afsked, men begik den utilgivelige Uforsigtighed ej at udbede sig Pension — et Glimt af Lykken, som hastig forsvandt, bedaarede ham. I 12 Aar har han nu været Degn i Ørting i Hadsherred, hvor han til Kone og fire Børn kun har mellem 40 og 50 Rdr. og 9 Tdr. Korn. Min Fader — nu i sit 79de Aar — har hidtil understøttet ham; men saasnart han falder fra — som efter Naturens Orden vel ej vil vare længe — er hans Tilstand beklagelig i højeste Grad. Han havde en allernaadigst Audients hos Majestæten ifjor, og nu søger han Klokker-Embedet til Domkirken i Aarhuus.

Skulde Deres Velbaarenhed paa min hjertelige Bøn finde det passende for vor bedste Konge at omtale en ulykkelig Broder af den Mand, han blandt saa mangfoldige andre har gjort lykkelig: da torde det maaskee ikke være uhensigtsmæssigt at bemærke: forrige Lieutn. Blicher ved 1ste Jydske Reg. 3die Batt. var med i Frederichsorts Belejring; men opførte sig der saa vel, at han siden kun som Vidne optraadte i en Sag, der anlagdes mod de fleste af Officererne. Lieutn. Anthon, som tjente med ham, har nu et godt Embede ved Toldvæsenet i Helsingøer*).

Med mit Skovanlæg gaaer det kun langsomt: jeg har fra Pastor Bjerregaard faaet og i min overordentlig store Have plantet 1000 Naaletræer, samt Frøe. som jeg til Foraaret agter at saae til Udplantning i en Mark paa 2 Tdr. Land. Blive Kornpriserne endnu et Aar saaledes ved, da haaber jeg at begynde med Heden.

Med de oprigtigste Følelser af Højagtelse og Taknemmelighed undertegner jeg mig Deres Velbaarenheds

allerærbødigste

[Edg. Collin.] *S. S. Blicher.*

Ogsaa efterstaaende Brev hentyder til Behovet hos en forslugen Redaktør, der nu allevegne maa spejde efter Spalteføde; det er atter til *Liunge:*

---

*) Stakkels Jens Blicher døde dog — hvor flittig han end søgte om Forfremmelse — i sit kummerlige Embede som Degn i Ørting, 1835

Højstærede kjære Hr. Ven!

Med Overbringeren ønskede jeg meget Comedien «Grossereren»*) tilbagesendt, da De dog vel nu ikke bruger den, og jeg har en Plan med den. — Tak for Deres Hertha! Gid Nordlyset maa være nogen Vederlag for den Fornøjelse, dens Læsning forskaffer mig.

Min kjerligste og ærbødigste Hilsen til Deres gode Familie og vores fælles Venner Hr. Friis og Winsløw. — Glæder De mig med et Par Ord til Svar, vilde De maaske indhente og give mig Underretning: om den *falske* Don Qvixote eller hiin berygtede Fortsættelse af Cervantes' første Deel**) skulde være paa noget af Bibliothekerne i Kiøbenhavn, da jeg gjerne havde samme.

Ærb. hengivne

S. S. Blicher.

Spentrup, d. 16. Maj 1827.

(Paa Foden med en anden Haand): NB.: Kieldsen fra Randers afh. til Skpr. Gram Toldhuset ved Børsen.

Men Liunge giver ikke saadan Afkald paa en Skildpaddesmaus, som han maaske troede selv at kunne faa Anvendelse for. Blicher maa sende fornyet Bud efter «Grossereren»:

Spentrup pr. Randers, d. 24. Sept. 1827.

S. T. Hr. Copist Liunge.

For noget over et Fjerdingaar siden bad jeg Dem skrivtlig om «Grossereren»: Uhrmager Kieldsen fra Randers paastaaer at have leveret Dem egenhændig mit Brev og siger, at De lovede at medgive ham Svar eller snart at sende det efter. Skulle De maaskee have sendt det med en Lejlighed, Rejsende eller Skipper beder jeg mig derom underrettet med Posten og sammes Adresse opgivet, thi det er mig endnu meget om at gjøre at faae den omhandlede Comedie tilbage.

Af sidste Herthahefte var kun eet til Elmenhoff, men ikke det sædvanlige til mig.

Ærbødigst forbunden

S. S. Blicher.

---

*) ɔ: «Løn som forskyldt».

**) Se Salmonsens Lexikon 2. B. S. 349 under *Avellanêda.*

Ser vi det! Der var ingen «Hertha» til Blicher. Nej, det er bleven svært køligt mellem de to Herrer, siden Blicher slog sig paa Redaktørfaget og blev rivaliserende Kollega af Hr. Liunge. Sin «Grosserer» har han dog omsider faaet hjem, for i «Nordlyset» for 1828 staar Stykket trykt under Navnet «Løn, som forskyldt. Original Comedie i 3 Acter af P. Sp.»

Et Brev fra denne Periode til Redaktøren af «Dagen» er ogsaa mærket af redaktionelle Bekymringer:

Spentrup ved Randers, d. 3. Januar 1828.

Velbaarne Hr. Etatsraad Thaarup.

Medfølgende Mindedigt over min Ven*) ønskede jeg gjerne indrykket i Dagen; dersom det enten formedelst sin Længde, eller af andre Aarsager — ej kan erholde denne Plads beder jeg det Overbringeren tilbageleveret.

Jeg griber denne Lejlighed til, paa egne og Medredaktørs Vegne at fremføre den Begjæring, at Nordlysets Indhold maatte, som andre Maanedsskrivter vorde annonceret i Dagen**). I det Haab, at denne ydmyge Bøn ikke nægtes mig, henlever jeg med Højagtelse Deres Velbaarenheds

ærbødigste

[Nicolaj Bøgh.] *St. Blicher.*

I de tre Aar «Nordlyset» holdtes gaaende (1827—29) udstyrede Blicher dets 12 tykke Bind med ca. *25 originale Noveller og over det dobbelte Antal Digte* foruden Stabler af tyske, engelske og franske Oversættelser; nedenstaaende omtrentlige Gjengivelse alene af hans *originale* Bidrag vil give et Begreb om den Jærnflid han udfoldede:

*1827****): Nordlyset (Digt), *Fruentimmerhaderen*, En Aftenunderholdning paa Dagbjerg Dos (senere omarbejdet til et Kapitel i *Høstferierne* [1841]), Robin Hood (Overs.), Saxo (Digt), Peer

---

*) Digtet fandt imidlertid ikke Optagelse.

**) Vi ser ikke, at Blichers Begjæring er bleven taget til Følge; mens alle andre mulige og især umulige Tidsskrifter — deriblandt Konkurrenterne: «Læsefrugter» og «Hertha» — flittigt omtales, er «Nordlyset» end ikke nævnt. Det er trods ivrig Søgen ikke lykkedes os at finde blot én Anmeldelse af dette for dansk Novellestik saa epokegjørende Skrift.

***) De udhævede Stykker er Noveller.

Spillemand, Canning som Digter, Smilet og Taaren (Digt), Snorro (Digt), *Jordskjælvet i Messina* (ɔ: «Kjærlighed i Syden»), *Krybeskytten*, Peer Spillemand til Barberen i Nibe, Doxologia (Digt), *Gyldholm*, Engelske Retsforhold, Et Capitel af Damekatekismusen, Ingen *Crossreading*, De fredløse (Digt), Engelske Retsforhandlinger, *De forunelest Oer i Jens Jensens Lyu, ætter hans æjn Beskryuels*, Imorgen (Digt), *Røverstuen*, Pfingsten (Digt), Pier Pair og Pere, *Uolle Vistisens Skryuels hjem fræ Kjøvnhaun te hans ki-ere Forœller*, En Serenade (Overs.: «I Blomsterlund»), *Urtepotten*, Pilegrimen (Overs.), Til Valmuen (Digt), *Stakkels Louis*, Af Nisseavisen for 1927, Niels og Jens (Digt), *Den sachsiske Bondekrig*, Lanternen og Fyret (Digt), Peer Spillemands Rejse til Parnas, Om Dødsstraffe, Faderlig Kjerlighed (Digt), En fransk Gravskrivt, *Reconvalescenten*, Endnu en Mindelse om faldne Piger, Til vore Gjæster (Digt). *1828:* Juletanker (Digt), *Jøderne paa Hald*, Til det gjenfødte Grækenland (efter *Kibhs. Skilderie 1821)*, Navarino Slaget (fremsagt p. kgl. Th. 9/11 *1827*), Snedkersang, Nisseavisen 1928, Tiden, Kjerlighed og Venskab (efter d. Franske), *Sildig Opvaagnen*, De gamles Fest (Digt), Den største Nar (Digt af P. Sp.), *De uadskillelige*, *Løn som forskyldt*, (Komedie i 3. Akt af P. Sp.), Frederik 2. og Gen. Schmettau, Cølibatet, Edvar og Adelid (Digt), Lethe (Digt), Faaual Marri, *Rodiserinden*, En opfyldt højst ulyksalig Spaadom, En Skolescene, Vejrspaadomme, Politisk Gnavpose (Digt), Corilla, De engelske Vaaben, *Eva*, Ossians Svanesang, Tærten og Kastetørklædet (Lokaliseret efter Fr. Kinds Fortælling: «Die Torte und das Halstuch»), *Jordbærret*, *Laaneren* (efter det Franske, men forandret og localiseret), Engelsk Landliv, Ossians Elegier, *Fiore og Fioretta*, Det lignende Portræt (Skizze), Frederik 2. og Rekrutten, Hvo har Ret? (Digt), *Den døve Mand og den blinde Kone, Den svenske Major, Søren Aabye, Ak hvor forandret!* Frivilligt Vovestykke, Talgaade, De indmurede (Digt), *Fire Perioder*, Engang endnu (om Magdalenehjem). *1829:* Nyaarsmorgen (Digt), *Hosekræmmeren*, Til Carl Fischers Enke, Planteren, *Falddøren* (Omarb. efter det *skotske*), *Præstehistorier*, Et af Horatses Breve, Microcosmos, Bemærkn. ved en Rescension i Maanedskrivtet, Digterens Lyksalighed (Digt), *P. Sp.' Skibsjournal, Herredsfoged L.'s Præstehistorier*, Morten Borup (Digt), *Præsten i Vejlby*, Stambogsstykke («Ud gaar Du nu paa Livets Vej»), *Kjeltringliv*, Den jydske Landsoldat («Den Ti a war en bette Kaal»), *Telse*, Oluf Tryggesen og Eindrid, Bien og Myggen (Digt), *Ebbe*, Vildbassen og Vædderen (Digt), *De tre Klokker*, Nisse-

avisen for 1829, Mindetale over min gl. tro Tjener *Kilr*, Adskillige Evigheder (Digt), Dueller, *Letacq*, Rang og Fortjeneste, Springet (Digt), Peer Sp.' Afskedsord til «Nordlyset»s Læsere, *Den Prøvende*, Over en Lærke, som hungrede tildøde (Digt), Livet. En Sejlads (ti Digte).

Tiltrods for denne Jætte-Udfoldelse af Energi ramtes Blicher af sin vante Skæbne: Abonnenterne gik, og Bladet sank som et Skib, der gaar tilbunds, mens der pumpes allerstærkest. Men Bladet havde dog levet længe nok til overfor en mere forstaaende Eftertid at sætte Grænsepæl i dansk Litteratur. Med «Nordlyset» begynder Realismen i Danmark; i «*Røverstuen*» af 1827 med dens sikre Tegning af Niels Skytte, den høstende Bonde og den sortskjæggede Krybskytte faar vi herhjemme vor første Folkelivsskildring; det har maaske næppe staaet Blicher selv helt klart, hvor ejendommelige disse Skildringer var; der er i hans Produktion tit noget højst tilfældigt, noget maal- og hensigtsløst, der minder om hint berømte Replikskifte i denne vor første Bondenovelle: «Hej Mads, hvor vil Du hen?» — «Det maae Hjorten og Satan vide!» — Men hvilket Værd Blicher nu end selv har tillagt disse Skildringer, der var komne til Verden under lidet ideelle Forhold, som en ulykkelig gjældslidt og desillusioneret Mands Forsøg paa at redde sig fra Vanære og Bankerot, saa er der i en Fortælling som «Hosekræmmeren» tifold mere Folkepsykologi og Virkelighedstroskab end i samtlige Bjørnsons Bondenoveller, der kom tredive Aar senere, og i nogen Tid nær havde bragt vor egen hjemlige Blicher i Forglemmelse; saadan kan et Fyrværkeri i Haven for en kortere Tid tage al Glansen fra Maanen; men naar de sidste Blaalys er brændt ud under Selvfortærelse, og Hurraerne hendøde, saa sejler endnu Maanen skjøn og uforanderlig over duvende Rugmarker og drømmende Hededamme.

Naar nu Blicher ikke som Elmquist og de andre Stor-Leverandører til det literære Folkekøkken ligger som en Bunke Makulatur paa Loftet, men i de sidste halvhundrede Aar i stigende Grad er bleven en organisk Del af Nationen, saa skyldes det den Omstændighed, at Blicher ikke samlede Kurven fuld af *tyske* «Læsefrugter» af tvivlsomt Værd, men lod sin Muse nære sig af Landets Brød og formede sine Skikkelser af Jyllands Muld.

Men dette havde ikke hans Samtids Bifald; man lod *ham* slaas med Rykkere og Skattefogder i Spentrup Præstegaard, og

hans Blad dø Tæringsdøden, som han stod i sin Produktions Zenith. I Slutningen af 1829 sender han Per Spillemand ud i «Nordlyset» med følgende bittersøde «Afskedsord til Nordlysets Læsere»; er det ikke som hørte man en hulkende Mand bag de klownagtige Narrefagter?

«Idet jeg, gjennemtrængt af skyldig Ærbødighed, henvender min Tale til saa stor og agtværdig en Forsamling, finder jeg mig nærmest i Forlegenhed for en passende Begyndelse eller Indledning. Jeg kunde vel, efter andre store Taleres Exempel, træde frem med en ydmyg Indyndelse og sige: «Mine Herrer og Damer! med Frygt og Bævelse —»; men Een kunde strax afbryde mig med den velgrundede Erindring: «er Du virkelig saa bange, som Du anstiller Dig, saa hold din Mund! og er Du det ikke, saa lyver Du.» Eller og kunde jeg begynde som saa: «Endskjøndt denne Tales Gjenstand langt overstiger mine svage Evner —» men saa kunde en Anden indvende: «hvi, den slemme Syge! vil Du saa give Dig af med den?» — Eller jeg kunde sige: «Ikke tilskyndet af daarlig Selvtillid; men uvillig og saare nødig, og blot fordi Velyndere og Venner hertil have opmuntret mig —». «— Aa! geneer Dem kun ikke for vor Skyld!» vilde man da raabe, «er det Dem saa haardt imod at træde op paa Talerstolen, saa gaae kun ned igjen! Der er jo Ingen, der har havt Bud efter Dem.» — «Saamænd! der er heller ikke» maatte jeg jo ogsaa tilstaae; slet Ingen, uden min gode Ven S. S. B. Og i Grunden var han ligesaa nær og nærmere, end jeg, til at holde Parentation over det hensovede Nordlys.

Velan da, min Allerhøjstærede! hvad det nu var, jeg vilde sige, og ikke lyve — altsaa er «Nordlyset» gaaet ud! lagt til Hvile! — Jaja! vi skal Allesammen den Vej! — Nu da: Fred med dit Støv! God Nat! Sov vel! — Sov vel? hm! — *at døe — at sove — maaskee at gaae igjen? See, det er Knuden?* For hvo vilde ellers sidde krumbøjet til langt ud paa Natten ved sin Menagelampe? mens tusinde Andre side *ved dækkede Borde, hvor Druerne spille?* eller ved grønklædte Borde, hvor der spilles L'hombre og Whist? — Var det ikke for hiint *Herefter*, hvo vilde da *myrde den søde, den uskyldige Søvn?* Hvo vilde taale Ringeagt, Skuldertræk og Næserynker? haanlige Kjenderblik? Skomagerdomme og Kunstdommervrøvl? — Altsaa: at gaae igjen — at spøge! hm ja! det er Noget — det er Lidet — det er dog (mellem os sagt) slet Intet. — Højstærede! jeg toer mine Hænder: jeg har tit og mange Gange advaret min stakkels Ven, fore-

holdt ham hans Daarlighed, og paa en rørende Maade sagt til ham: «Steen Steensen! Du er en Nar!» — «Jeg veed det nok,» svarer han altid, «jeg har længe vidst det — Du fortæller mig aldeles intet Nyt.» — «For en Skamfærd!» siger jeg saa igjen, «siden Du veed det, hvi forbedrer Du Dig da ikke? Hvorlænge vil Du holde fast ved denne fixe Idee om Fremtiden og Efterslægten? Fremtiden! pyt! hvor er Du saa? Efterslægten! hvad Godt har Efterslægten gjort Dig? Du Drømmer! Bryd Dig dog aldrig om ulagte Æg!»

Men saa kommer han igjen med en anden Chimaire, der er ligesaa naragtig som den første: at en Forfatter bør virke paa sin Tidsalder!!! Jeg har ondt ved at bare mig for at lee, naar han slaaer paa den Streng. Det er, paa min Ære! ogsaa besynderligt, at et fornuftigt Menneske — thi reent gal er han just ikke, fordi han har en Skrue løs, eller bedre, som Tydsken siger: «einen Sparren zu viel»; at et fornuftigt Menneske — siger jeg — kan faae isinde at gaae *foran* sin Tidsalder. Nej, *bagefter* den skal han gaae, eller — om man saa vil — følge *ligeside* med den! saa vorder han Tidens Mand. En Forfatter skal ikke formaste sig til at danne den herskende Smag, men rette sig efter Samme! det giver baade Penge og Klap (Bifaldsklap). Slige solide Principer, der have Medhold i Erfaring og al Literairhistorie, kan jeg med al min Umage ikke faae ind i hans fiirkantede Hoved. Jeg har præket for ham, jeg har holdt det med ham aarle og silde; men det er at slaae Vand paa en Gaas, at vaske en Teglsteen og toe en Morian.

Jeg spaaede ham strax i Begyndelsen, at «Nordlyset» ikke vilde blive gammelt. «Dine ««*lacrymosa poemata*»» ««weinerliche Historien»» sagde jeg til ham, «ere ikke efter Mængdens Smag. De ere alt for simple, eenfoldige, trolige og naturlige.» — ««Det kan gjerne være!»» siger Publicum, naar det har læst dem, ««Sligt opleve vi jo hver Dag: det har vi hørt før, saadan Noget har vi vidst, længe før Forfatteren kunde knappe sine Buxer.»» Nej, lille Ven! Spøgerier, Vampyrgeschichter, Djævlebesættelser, gyselige Forvandlinger, unaturlige Forbrydelser — det er bedste Couleur. Det Utrolige, det Urimelige, det Umulige, darum sollst Du machen! Naar man har læst en Novelle — saadan en rigtig Novelle, som den bør være — maae man være accurat ligesaa klog, som da man begyndte! Naar Læseren lukker Bogen, maae han gnide sine Øjne og sige: ««hvad var det?»» ««Det var noget Fandens Tøj!»» ««Det var da en styrtende Historie!»»

Hvor ofte har jeg ikke taget ham under Hagen og sagt:

«Søde Mand! Du kjender kun lidt til *Mennesket*, og slet Intet til Menne*skene*; man maae bruge dem, som de ere! spejl Dig i Kotzebue! i Clauren! i Raupach! og Andre af samme Skole! De Folk har det rette Greb paa Tingen.» — «Hver Fugl synger med sit Næb» svarer han. «Jeg gaaer helst paa mine egne Been.» — «Vær saa god!» siger jeg, «som Du behager! gaae da saalænge, til Du falder over dine egne Been!» Og see! som sagt, saa gjort: der ligger han nu med sit Nordlys — kunde neppe drive det til tre Aargange. Men — kan jeg troe — han mangler baade Verdenskundskab og honnet Ambition: derfor er og bliver han til Ingenting, ikke engang Medlem af et Selskab — ikke engang af det for indbyrdes Roes — «bar er broderløs Bag.» Det er hartad utroligt, hvorlunde et saadant Selskab ved Enighed kan befordre dets Individers literaire Vel, og gjensidigen støde hverandre frem paa Ærens Bane: «Mange Bække smaae gjøre en stor Aae», og «*concordia res parvæ crescunt*», som der staaer over de syv hollandske Matroser paa Medaillen.

Højstærede! De maae paa ingen Maade troe, at jeg hoverer over «Nordlyset»s Udgang, Nedgang, Afgang — eller hvad man vil kalde det; tværtimod: det ærgrer mig, det gjør mig virkelig ondt; thi jeg havde ogsaa lagt min Skilling i Sladderlauget, og fik mangen Besyv indført. Det er nu forbi; jeg kan ogsaa stikke min Pibe ind. — Apropos! jeg er nærved at glemme det, som jeg egentligen vilde sige. Jeg skulde nemlig gjøre en Slags Undskyldning til samtlige mine Herrer og Damer, hvem vi tør antage, endnu lidt længere vilde have givet Næring til «Nordlyset»; men faae den Skam, der veed, hvori den skal bestaae. At sige, naar man ikke kan leve længere: om Forladelse! tag ikke ilde op, at jeg «døer!» det tykkes mig at være unødvendigt. Eller om en Liniedanser, naar han faldt ned, vilde raabe: «Undskyld, at jeg maae afbryde Dansen, for jeg har brækket mit Been!» — Dog nej! den Lignelse halter stærkt, for her er jo ingen Ulykke skeet: Redacteurerne beholde deres Papiir, og Abonnenterne deres Penge. Men dersom en Præst, naar Tilhørerne Een efter den Anden gik ud af Kirken, vilde sige til Degnen: kom nu, Peer! lad os to ogsaa pille af! — see, den passede bedre. Kun maae herved bemærkes, at den Prædikant, der endnu beholdt det halve af Tilhørere tilbage, neppe turde sige Amen, før Prækenen var ude. — — Sagde De Noget, mine Herrer? det kom mig for, jeg hørte en Røst — aha! jeg kan gjette, hvad De mener; «for en halvandet hundrede eller saa kunde vi nok uden Tab vedblevet, allerhelst saadanne lette Sager som Oversættelser,

Vers og Fortællinger, der ikke kan koste saa synderlig Tid eller Umage.» Naa, saa det mener De? saa De tænker, man kan ryste en Novelle af Ærmet som en Præken? Jovist! Var det endda een af *mine*, jaja! det vil jeg nu lade staae ved sit Værd, for jeg skal aldrig nægte, at de ere en Smule rhapsodiske, samt uden nogen egentlig *Tendents;* men derfor tænkte jeg netop, de skulde smage destobedre; thi Tendents i Poesien lider jeg ikke for min haarde Død, og de Fleste ere vel af samme Mening som jeg — hm! hvad var det nu, jeg kom fra? — Det er sandt — Undskyldningen! — Undskyldningen! Det er forbandet med saadanne Commissioner, hvor man ikke har bestemte Ordrer, men skal bruge sin Conduite; accurat som naar en Regimentschef ikke selv veed, hvad han skal gjøre, saa stikker han en stakkels Lieutenant ud, for at vise Conduite: lykkes Expeditionen, høster Chefen Ære og Belønning! mislykkes den, saa kommer dette aabenbarligen af Lieutenantens slette Conduite.

Undskylde, at «Nordlyset» ophører? — hvad vil det sige? Min Ven vilde sikkert ligesaa gjerne blevet ved at skrive, som De, mine Herrer og Damer: at læse! — At gjøre Undskyldning for det, han *har* skrevet, at det ikke var bedre? «En Skjelm gjør det bedre, end han kan,» sagde gamle Hubert. Og havde det ikke behaget Dem, Højstærede! vare de vistnok tilligemed de Andre forlængst faldne ham fra.

Hm: — tilsidst bliver der vel slet ikke Andet at undskylde, end at jeg her staar og opholder Dem med min lange Passiar; og Alt hvad der kommer herudaf er, at De — naar jeg siger Stop! slaae en Latter op og raabe: «Nu skal Du ha'e Tak for din Sludder, Peer Vrøvler! — Aa! for Ingenting, mine Herrer og Damer! Selv Tak for Deres Opmærksomhed! — Adieu! — adieu! — — Aa nej! bie dog et bitte Korn! et Ord endnu, om De behager! Her faaer jeg en Billet fra ham — lad os see, hvad Nyt der nu er paafærde! — hm-m-m-m-ja saa paa min Ære! sadler han ikke nu om igjen — vil maaskee continuere «Nordlyset» — i tvangfrie Hefter — circum circa fire per annum — otte Ark hvert — lutter Originalt — ingen Oversættelser — en Rigsbankdaler Stykket. — Ja det var en anden Sag; jeg har altsaa staaet her og snakket hen i Vind og Vejr — hm — m. — Sluttelig beder han mig sige med hans egne Ord saaledes: «Den Velvillie, med hvilken et højtagtværdigt Publicum har modtaget og vedligeholdt «Nordlyset», burde give mig baade Lyst og Mod til at fortsætte Samme; og hvis ikke Aarsager, som maaskee kunne indtræffe, forhindrer det, skal jeg give mig den Ære, selv,

istedetfor min godmodige —» det er hans egne Ord, som De hører — «min godmodige, men noget — eenfoldige Ven — Peer Sp. —» jaja! De kan nok slutte Dem til Resten: han vil tage Afsked i en rørende Elegie, hvortil jeg for min Part ønsker ham al mueligt Held og Lykke — og altsaa: Farvel saa længe! og et glædeligt Nytaar!»

I følgende Brev til *Liunge* er det tvungne Smil lagt tilside og de ubarmhjærtige Kendsgjærninger taler til os uden Maske:

Spentrup, d. 1. Marts 1830.

Højstærede kjere Hr. Sekretær!

Først iaftes modtog jeg Deres venskabelige af 13. Febr. og iler at besvare samme.

Og først modtage De da min hjerteligste Lykønskning til Deres Indtrædelse i Ægtestanden, hvilken jeg nu først af Dem selv erfarer.

Hvad angaaer Optagelse af mine trykte Lejlighedsdigte i Kbhvnsposten, da kan det ikke andet end være mig behageligt, at De finder dem egnede til Gjentagelse, hvortil De bestandig har havt mit stiltiende Samtykke. Jeg takker dernæst for Deres Tilbud, at ville indføre litterære Notitser, skal ogsaa maaskee nu og da afbenytte det.

Vist nok er det, at den slemme Dreng, den Heiberg, Middelmaadighedens, Kaadhedens og Misundelsens Repræsentant, at han og Consorter ofte, eller rettere hvergang jeg læser noget af dem, fremkalder baade Suk og Smiil. Dog, var det ikke for de mange Umyndiges Skyld, vare disse Peblinge ikke engang Riset værd.

Jeg takker ogsaa for Deres Tilbud og Honorar for eventuelle Noveller; skjøndt det rigtignok bliver lidet, troer jeg gjerne, at De ikke kan tilbyde meer. Men Nordlyset ophørte, fordi jeg nu ikke længere kunde gjøre Regning paa 8 Rdl. pr. Ark (saaledes fik jeg 1829; 12 Rdl. 1828, og 16 Rdl. 1827). — Det er Krebsgang, og kun lidet opmuntrende; vore Abonnentere svandt sammen fra 370 til 170! — Jeg kan altsaa med Rimelighed slutte, at mine poetiske Frembringelser ikke finde nogen udbredt Yndest i mit Fædreland, om jeg nu blot seer paa den ringe Afsætning, og ej engang tager den trykte Mening, som næsten altid er mod mig, i Beregning. Da det nu hertil lader, som om bedre Udsigter skulde aabne sig i Syden,

hvor fire eller fem af mine Noveller skulle være anbragte i Taschenbücher, og Oversætterne have nydt et Honorar af 20 Louisdorer for hver, torde jeg maaskee her søge et Arrangement, som i det mindste paa een Maade betaler sig. I nævnte Tilfælde tænker jeg at kunne overlade Dem Originalerne saaledes at disse med Oversættelserne kunne udkomme omtrent paa een Gang. — Men skulde ogsaa denne Plan ryge i Lyset, som for mig med min tynde Lykke er troeligt, finder jeg ingen Lyst til at offentliggjøre Arbejder, der indbringe hverken Penge eller Tak.

Paa Deres venlige Efterspørgsel om min huuslige Stilling, kan jeg svare: at den aldrig har været bedre end nu; og bør jeg, taknemmelig mod det urandsagelige Forsyn, virkelig kalde den god.

Deres bestandig hengivne

S. S. Blicher.

Det var i disse Aar, at Blicher med alle sine literære Skuffelser som flatterende Baggrund skrev sit bittersalte Poem: *Digterens Lyksalighed**), hvor Harlekin Poet deklamerer:

Lyksalig den, hvem Phøbos Harpen rækker!
hvis Tinding han med Laurbærkrandsen dækker!
Hans Lod er skjøn, hans Herlighed er stor —
(sagte) i Ord.

Han paa Begejstrings stærke Ørnevinger
sig himmelhøjt fra usle Jord opsvinger,
mens Hoben efter ham forbavset seer —
(sagte) og leer.

Om end hans Bane her var trang og mørk,
han gjør et Paradiis dog af en Ørk;
han i et Hav af Idealer svømmer —
(sagte) han drømmer.

Stolt i sin Kraft han trodser Skæbnens Harm.
ej Sorgens Pile saare kan hans Barm;
thi langt ophøjet over dem han flyver —
(sagte) han lyver.

En Skat han udi Phantasien ejer,
som ej den hele Verdens Guld opvejer;
han kjender intet Savn og ingen Nød —
(sagte) undtagen den for Brød.

---

*) Nordlyset X. (1829) S. 1.

Hvo ligner ham i Herlighed og Glands
naar smykket med den skjønne Digterkrands
som Præst han stander ved Apollos Alter —
(sagte) i Pjalter.

Var han ej til, hvad maatte Verden savne,
hans Med er jo at glæde og at gavne,
hans Standpunkt hæderligt og højt forvist —
(sagte) ja, i en Kvist.

Selv den som staaer paa verdslig Højheds Tinde
jo søge vil hans Gunst, hans Sang at vinde!
Hvor findes den, som Skjaldens Storhed naaer? —
(sagte) paa Bidstrupgaard.

Hans Kvad beundringsfuld man lytter til.
Hver Gang han med et nyt fremtræde vil
med graadigt Blik en Skare paa ham venter —
(sagte) af Recensenter.

For Damerne han synger ej omsonst,
han deler ofte lønlig Kvindegunst,
saa mangt et Smiil, hvorved hans Sjæl mon hoppe —
(sagte) med Moppe.

Saa vandrer han lyksalig, from og blid,
et godt, elskværdigt Barn sin Levetid;
«den Englesjæl!» man højt om ham vil raabe —
(sagte) og hviske: «o, den Taabe!»

Ham alle Mænd i hele Landet kjender,
man elsker ham, man bærer ham paa Hænder,
man tusind Blomster paa hans Bane strøer —
(sagte) ja — naar han døer.

BLICHER OG THEATRET.

IFALD den Meddelelse i «Erindringerne» er rigtig — og hvorfor skulde den ikke være det — at Bombardementet 1807 kostede ham en 5 Akts Tragedie «*Fostbrødrene*», der ved denne Lejlighed gik op i Luer, saa har Blicher altsaa begyndt sin Forfatterbane som Dramatiker, og han maatte opleve baade mange og bitre Skuffelser, før han kunde bekvemme sig til at slaa den Tand ud. Vi kjender Navnet paa ialt 8 Theaterstykker fra hans Haand, vistnok alle — med Undtagelse af *Fostbrødrene* — skrevne i Tidsrummet mellem 1817—25; deraf existerer dog de tre næppe mere, *Fostbrødrene* er brændt, *Elysium*, en 4 Akts Komedie, der vragedes af Theaterdirektionen i Kjbh., men spilledes af rejsende Selskaber trindt om i Landet, laante Blicher ud i Manuskript, og fik det aldrig tilbage; ogsaa «Aagekarlen», en af Blichers refuserede 1-Aktere, maa betragtes som tabt. Hans første Komedier kom til Verden derude paa Forpagtergaarden i Randlev. Den 6. Jan. 1818 slutter han et Brev til Ingemann saaledes*): «Vor Ven Luno beder jeg hjærteligst hilse. Jeg sendte ham forleden 2 Eenactsstykker til Indlevering til Theatercensuren, men da jeg intet har hørt fra ham, er jeg bange, de kan være forkomne paa Vejen». Stive to Aar efter — den 3. April 1820 — faar vi i et nyt Brev til Ingemann**) at vide, hvad det er for Stykker, Talen er om; her skriver han: «For et Par Aar siden sendte jeg 2 Comedier til Theatercensorerne: «Avisfrieriet» og «Aagerkarlen». Vil Du ikke vise mig den Tjeneste at faa dem tilbage og sende mig dem; thi de blive vist ikke antagne, og det var ej heller

*) Se ovfr. S. 134.

*) Se ovfr. S. 142.

min Hensigt; herom mere, naar Du engang besøger mig». — — Ingemann har prompte sat sig i Aktivitet for at faa Fingre i Stykkerne, men formodentlig med et kummerligt Resultat, thi den 31. Juli s. A. slutter Blicher et nyt Brev til Vennen med de hvasse Ord: — — «Det er dog uforsvarligt af Theatercensorerne at kaste *Avisfrieriet* reent bort! rigtignok var det ikke i N. T. Bruuns nysselige, lette, tvetydige Smag; men derfor har de dog ikke Lov til at bruge det til Fidibusser; vil Du ikke ved Lejlighed bede Rahbek lede lidt om det?»

Vi vilde snarere tro, at det er «Aagerkarlen», der er bleven forputtet af de altfor stærkt engagerede Theatercensorer, for ham hører vi aldrig mere et levende Suk til, hvorimod «Avisfrieriet» spøger baade tre og fire Aar efter, bl. a. i følgende Brev til Liunge:

Thorning den 3. Juni 1823.

Højstærede!

De vil her ved Overbringeren venskabeligst modtage et Exemplar af *Bautastene*, som et lidet Højagtelses Beviis fra Deres hengivne Ven i Jylland. Ved samme Lejlighed tager jeg mig den Frihed at oversende Dem tvende Comedier*), som jeg vover at bede Dem indlevere til Theater-Censorerne (naturligvis i stræng Incognito) samt i sin Tid — naar De troer den er kommen — igjen at afhente og ved Lejlighed remittere mig dem, da jeg tvivler paa, at de blive antagne, men dog har saa mine egne Betænkninger ved at forsøge det.

Jeg hører aldrig mer noget om det af Et[atsraad] Collin bebudede Tidsskrivt — dersom der intet bliver af, ønskede jeg rigtignok min Natmands-Afhandling igjen, thi den kunde ligesaa got ligge her som der**). Jeg haaber, De har faaet min sidste Leverance. Det er næsten intet, jeg i lang Tid har skrevet; men kunne De bruge Oversættelser, har jeg noget gammelt og temmelig ubekjendt Mskpt.

Maaske jeg med Budet — som vel snart vender tilbage — torde vente noget af Harpen og Litt. Konst.- og Th. Bladet.

Med Højagtelse og Hengivenhed Deres ærb.

S. S. Blicher.

Ved at gjennemlæse Stykkerne, som jeg har ladet afskrive,

---

*) De to Komedier er «Avisfrieriet» og «*Løn som forskyldt*», eller som Blicher endnu dengang kaldte det: «Grossereren».

**) Er nu tabt.

finder jeg saa mange Fejl — som jeg dog taliter qvaliter har rettet — især i «Avisfr.», at det nok borde skrives om; da begge Stykkerne desuden ere af een Haand, kunde det maaske være en utjenlig Oplysning for Censorerne. Synes De det rigtigt, beder jeg derfor: at De ville have den Godhed, at besørge Afskrivter af det ene eller begge. Overbringeren — som er at finde hos Hosekræmmer F. A. Berg (saa vidt jeg veed) paa Østergade, vil for mig betale Omkostningerne».

Ogsaa det næste Brev er til *Liunge* og viser, med hvilket Minimum af Idealitet Blicher til Tider saa paa sin literære Virksomhed:

Thorning 5. Aug. 1823.

Allerhøjstærede!

Takker forbindtligst for de tilsendte Harper og Litt. Blade og det saa meget mere som disse — naar undtages Viborg mavre Aviser — ere de eneste Dagblade jeg faaer at læse. Det gaaer mig i Henseende til den litterære Verden som Commandanten paa Vardøhuus med den politiske. Ligesaa være De oprigtigen takket for Deres venskabelige Omhue og Umage med mine to Comedier; maaske det rigtignok bliver omsonst; men min yderlige Trang byder mig at fortjene noget, hvor jeg kan. Plagedes jeg ikke af daglig Bekymring for at føde og klæde syv smaa Rollinger, havde jeg ikke indsendt disse Stykker (som jeg forlængst paa et privat Selskabs Opfordring og til dets Morskab har skrevet) og ligesaalidt givet mig i Tjeneste hos Elmquist, der nu for 5 rd. Arket faaer alle mine originale! og for 3 rd. alle mine oversatte æstetiske Arbejder.

Det gjør mig ikke godt at aflægge denne Bekjendelse, men jeg skylder Dem den, saavelsom og ej at unddrage mig Deres hædrende Opfordring om Bidrag til Nyaarsgaven. Dette skal ejheller udeblive. Et à to Ark skal jeg med Guds Hjælp levere inden Mortensdag. Skulle det være forsildigt, beder jeg mig betids derom underrettet, da jeg saavel før kan faa det færdigt. Rigtignok havde jeg isinde at forlade Sanggudindens Fane (hun har kun givet mig simpel Soldaterlønning), men jeg har maattet capitulere paanye.

Lev vel, kjere Hr. Ven og Broder i Apollo! Hav bestandig i kjerlig Erindring Deres hengivne

S. S. Blicher.

(Med rystende Haand): Inden jeg fik dette afsendt, faldt

jeg i en haard Sygdom, hvoraf jeg endnu ligger kraftesløs paa Legem og Sjæl.

Tor. d. 26. Aug.

«Avisfrieriet» havde imidlertid ikke bedre Held hos Censorerne sidste end første Gang; til Forklaring af den nonchalante og spodske Form, som de høje Herrer gav deres ufejlbarlige Dom, maa man erindre, at Blicher havde indleveret sine Stykker anonymt; det er dog næppe sandsynligt, at Dommen for Rahbeks Vedkommende helt vilde have faaet dette Udseende, om han havde vidst, at Forfatteren var den samme, der havde skrevet «Natten paa Jellinghøje», et Værk, som han i de samme Dage anmeldte i Sprogets mest ærbødige Vendinger; Censorernes Dom havde følgende fældende Ordlyd:

«*Avisfrieren.* Niente dentro*) kunde jeg være fristet til at sætte over dette Stykke; det er opkaagte Hverdagscharacterer og Hverdagsscener, som næppe vilde finde Naade for et nuværende Publicum, der gik saa strængelig irette med Robinson i England**). Jeg troer ikke dette Stykke passende for vor Skueplads, og har derfor givet det mit c.***).

22. Sept. 23.

Løn som forkyldt havde jeg i Begyndelsen bedre Forventning om, men der er dog i Grunden ogsaa altfor lidt deri, baade Handling og Character, og Knudens Opløsning tilsidst usandsynlig uden derfor at være overraskende. Forf[atterens] Desipientia loci [?] er mere flau end gal; og jeg troer ikke, at Frydendahls og Lindgreens og Stages forenede Vis comica vilde være istand til at hindre det fra at faae *Løn som forskyldt* af Publicum, ligesom af mig med mit c.

Dito dato.

Rahbek.

Avisfrieriet er mig dels saa uforstaaeligt dels saa kjedsommeligt, at jeg tilføjer mit c. —

Løn som forskyldt vilde ved en anden Opløsning, mindre usandsynlig og derhos mindre gemeen og ved en Forbedring i

---

*) ɔ: der er intet indenfor.

**) Af Øhlenschläger.

***) ɔ: casseret.

Charactertegningen, kunne blive et brugbart Stykke; saaledes som det nu ender, maa det nødvendigvis falde for enhver competent Domstoel.

Kibh. 29. Sept. 1823.

[Rigsarkivet.] *G. H. Olsen.*

Den 3. Okt. s. A. læser vi i Theater-Direktionens Deliberations-Protokol:

«Etatsr. Olsen afgav *Avisfrieriet* og *Løn som forskyldt*, begge forkastede af Censorerne». Og den 4. Okt. finder vi i Copibogen Nr. 109 følgende korte Skrivelse:

«Til Forfatteren af Com[edien] *Avisfrieriet*.

Den indleverede originale Comedie *Avis-Frieriet* har Censorerne ikke fundet at være af den Beskaffenhed, at den kan antages til Opførelse paa Skuepladsen, man maa derfor herved tjenstligst tilbagesende Manuscriptet.

Holstein. Rahbek. Olsen. Collin.

Nr. 110. Ligelydende til Forfatteren af Com. *Løn som forskyldt*».

Kort Tid efter har Liunge gjort Blicher bekjendt med Udfaldet; det efterfølgende Brev fra Bl. til Lj. vil vise, at han tager Sagen med Ro:

Thorning d. 17. Okt. 1823.

Først i Aftes modtog jeg Deres sidste ærede af s. d. og da De ønsker hastig Svar, sender jeg dette med Bud til Posthuuset idag. Først takker jeg Dem ret hjærtelig for den Ulejlighed, De har havt med mine Stykker, og det saa meget mere som det i Forvejen anede mig, hvordan det vilde gaae. For det første kjender jeg Dhrr. Censorers Smag, og for det andet kjender jeg desværre ikke de Veje, paa hvilke deres Gunst opnaaes.

At De, min højstærede Ven! ynder mine Stykker glæder mig i Sandhed, og overlader jeg ganske til Dem at anbringe dem hvor og hvorledes De godt synes. Ligesom jeg ogsaa troer, at de ikke uden Interesse kunne vorde givne paa Deres Privattheater.

Endskjøndt gammel Vedtægt siger: «Clericus Clericum non decimat», saa byder min Forfatning mig dog med Taknemmelighed at modtage Deres ædelmodige Tilbud om Honorar, som jeg aldeles overlader til Dem selv at bestemme. Om en 14

Dage haaber jeg at kunne sende Dem noget — i tre Maaneder har min Pen hvilet.

Ingeman tilmældte mig med samme Post: at han havde gjort Bautastenene til en Skolebog i Sorøe. Skulle flere følge hans Exempel, haaber jeg, min Forlægger ikke længere skal kunne klage. — Jeg foreslog ham for nyelig, at forlægge en fransk versificeret meget god Oversættelse af Dyveke; men dermed vil han intet have at gjøre. Oversætteren er Generalkrigscommissær Serene d'Aqveria til Assinggaard: han sagde sig ellers at ville gjerne lægge nogle Penge til for at faa den trykket. Troer De, at herved er noget at gjøre, da vilde De maaske med Hilsen fra mig henvende Dem til ham (jeg ved ej rettere, end at han med sin vakkre Familie denne Vinter opholder sig i Kibh.). I al Fald tillader han vel nogle Prøver at indføres i eet af Deres Blade.

Deres forb.
S. S. Blicher.

Den her omtalte Plan med Liunges «Anbringelse» af de refuserede Stykker førte ikke til noget*). *Avisfrieriet* kom snart tilbage og havnede i det Elmquist'ske Pulterkammer — *Læsefrugter* 25. Bind (1824) — hvor det har ligget lunt gjemt siden. *Løn som forskyldt* holdt det haardere at faa pillet fra Liunge; omsider gav han dog Slip paa det, og det kom Blicher tidsnok i Hænde til at fylde et Hul i hans allerede dengang døende Tidsskrift *Nordlyset* (1828). Og ingen har heller forstyrret *dets* Fred siden. Set paa Baggrund af Datidens Vaudeville-Flovheder var det ingenlunde slette Stykker, om end de nu forekommer os lidt gammeldagse; og det er ikke usandsynligt, at f. Ex. *Avisfrieriets* giftesyge Jomfru Kumpedal og hendes halvfjantede Bejlere endnu vilde kunne vække Moro hos et ikke altfor theaterkræsent Publikum. Det samme gjælder i endnu højere Grad om *Generalprøven i Kragehul,* som han udgav i 1819, og i hvilket der skoptiseres over Provinsbyens Theatergalskab. Allerede i «Jyllandsrejsen»s 5. Sang havde han spottet med tarvelige Folks Fusken i den Branche:

«Befaler min Herre? her er Placater:
Paa Viborg nationale Theater

---

*) Sml. ovenfor S. 197.

**) Af et Brev til Rahbek — 1. Maj 1825 — ser det næsten ud, som om Blicher endnu engang har fristet Censuren med det. Se nedenfor.

opføres med Øvrighedens Bevilling
paa flere Liebhaveres Forestilling
i Aften precisement Klokken syv:
Pyt — eller den yndige Hjertetyv
af Brinborion-Etourneau-Jean-Le-Cat
ved et Videnskabs-Selskab frit oversat osv.

Spotten er nu ført videre i dette Stykke, hvor Gud Amor i en sød lille Piges Skikkelse vælter en Theaterforestilling og giver en Række skikkelige Borgere, hvem Theaterdjævlen havde gjort smaatossede, tilbage til deres vante hæderlige Dont. Her er tegnet udmærkede Almuetyper som Hesteprangeren Jasper Olepert og hans gabmundede Søn. Ramjydske Repliker i Munden paa en hjemmefødt Stuepige giver Varsko om den tilkommende Folkelivsskildrer. Blichers Ringeagt for Tidens franske Litteratur-Moder blinker igjennem følgende satiriske Replik:

. . «Hvor kan I foretrække den shakespearske nervesvækkende, sjælsangribende, hjertefortærende Spiritus for det franske søde, sunde, klare Vand? . . . Hvor er det mueligt, at den som har smagt franske Postejer kan finde Nydelse ved engelsk Roastbeef eller dansk Grovbrød, jeg mener Holberg? Hvad skal vi med hans plumpe malitiøse Satirer? Er det Comediens Hensigt at gjøre Nar ad Folk? Hvor har den med Laster og Daarligheder at bestille? Nej: Intriger, Spillopper, Tvetydigheder — det er det rette!»

Da de to Unge ved Komediens Slutning har «faaet hinanden», hedder det, at «nu skal de spille et Stykke som bestandig tiltager i Interesse, jo længere det fortsættes. Det hedder: den huuslige Lyksalighed». — Det var desværre ikke det Stykke, der hyppigst gik over Brædderne i det Blicher'ske Privattheater.

Naturligvis maatte Blicher ofte skrive Prologer og Epiloger, naar Lejligheden var særlig festlig; saaledes leverede han en Epilog til Viborg Privattheater d. 27. Okt. 1822 «efter Forestillingen af en holbergsk Komedie»; saaledes fremkom Digtet *Holbergs Minde* («Stor er den Kunst ved Plectrets Mesterslag»). Efter Epilogen gik et Bagtæppe op, Holbergs Bavtasten saaes og følgende Sang blev afsungen:

«Hæv dig Steen fra Norges Fjælde»*).

Ogsaa i Sommeren 1824, da «det kgl. Theaters Skuespillerselskab» under *Liebes* Ledelse var i Aalborg, maatte Blicher for-

*) Se «Viborg Samler».

fatte en Epilog, der fremsagdes af Jfr. Nissen*). Sangen, der ikke er af nogen særlig Værd («Forskjellig Løn de skjønne Kunsters Gud»), ledsagedes af nedenstaaende Brev til Skuespiller Liebe:

Her, højstærede kjære Ven, er Epilogen; skulde den ikke finde Deres Bifald i den Grad, som jeg ønskede, da vil De vist ikke glemme, hvor udpidsket det opgivne Æmne er, saa der næsten hører et Mirakel til at opfinde noget Nyt. At det ikke har manglet mig paa Villie, derom er De sikkert overbeviist.

Var det muelígt, jeg kunde faae at vide, naar Jægerbruden skal gives i Aarhuus, vilde jeg gjerne der sige Dem et — som jeg haaber kort — og — som jeg mener — hjerteligt Farvel!

Min bedste Hilsen til Deres gode Kone og samtlige Herrer og Damer fra

Deres hengivneste

S. S. Blicher.

Thorning pr. Viborg, den 14. Juli 1824.

[Universitets-Bibliotheket.]

Det er tidligere bleven omtalt, at Blicher i Anledning af den store Stormflods Ødelæggelse langs Vestkysten i 1825 skrev et større Digt for at aabne Hænderne til Fordel for de Skadelidte; han lod det dog ikke blive derved, men skrev endnu en lille Enakts Bagatel: «Det lykkelige Møde, en Morgendrøm», der opførtes paa Viborg Privattheater ved en Forestilling, hvor hele Indtægten gik til de vandlidte; af «Viborg Samler» for 9. April 1825 ser vi, at der indkom 130 Rdl. Sagen bekjendtgjordes paa følgende Maade i det stedlige Organ**):

Paa Søndag Aften den 13. Marts Kl. 6 opføres, til en liden Understøttelse for vore ved Stormfloden ødelagde og ulykkelige Landsmænd, *Besøget* eller *Lyst til at glimre*, Comedie i 4 Akter og derefter: *Det lykkelige Møde*, en Morgenscene af S. S. Blicher. Paa Løverdag fra Kl. 10 til 4 kunne hos Captain *Undall* og Overlærer *Dorph* faaes Indgangsbilletter til 3 Mk. Stykket. Hvo som efter sit Hjertes Drift og sine heldigere Vilkaar vil bidrage

*) Se «Aarh. Stiftstid.» for 30. Juli 1824.

**) Viborg Saml. 9. Marts 1825.

mere til vor gode Hensigt ville behage paa en medfølgende Seddel at tegne de forlangte Billetters Antal, Gaven og sit Navn. — Gud har skaanet os og vort; lader os takke ham ved virksom Broderkjærlighed og uskyldig Glæde!»

Blichers varme Hjærte for de ulykkelige og hans tidlig vakte Sans for Offentlighed i enhver Sag fremlyser af nedenstaaende Inserat i «Viborg Saml.» 14. Marts s. A.:

«Skjønt og glædeligt er det at see den levende Medlidenhed og virksomme Hjælp det hele danske Folk viser med sine ulykkelige vandlidte Landsmænd. Fra Vesterhavet til Øresund, fra Elbens Bredder til Skagens nøgne Riv strømme ædelmodige Gaver ned over de huusvilde, som Bølgen forjog fra Fædrehjem. Alle — ligefra ham, hvis Faderbarm Purpuret omhyller, og indtil den, hvis ærlige Hjerte slaaer under Vadmelskoften — alle føle, og — afhjelpe Medborgeres Nød.

Var det ikke ønskeligt at vide baade *Ulykkens* og *Hjelpens* hele Omfang? Antallet af de *druknede*, de *huusvilde*? Størreisen af deres Tab? af det ødelagde Jordsmon? de nedskyllede *Dæmninger*? Totalværdien af de tilintetgjorte faste og rørlige Ejendomme? Ligesaa af alle de indkomne Gaver: ved Collecter, ved theatralske Forestillinger, ved *Privatindsamlinger*? Og endelig disses Anvendelse specificerede og documenterede?

Saaledes vilde Givernes Glæde vorde fuldkommen.

S. S. Blicher.

Ude i sit eget fattige Pastorat hører vi, at Blicher til samme Formaal indsamlede 26 Rdlr. i Thorning Sogn; 15 Rdlr. i Lysgaard.

«Det lykkelige Møde», der er det tarveligste af Blichers dramatiske Forsøg, og hvis Emne forøvrigt ikke har noget med de stormlidte at gjøre, men er en ganske fersk og sødladen Kjærlighedshistorie, tryktes i det 28. Bind af Elmquists uendelige «Læsefrugter» (1825).

Skjønt Blichers hidtilværende Lykke overfor det kgl. Teater havde været mer end tynd, slap han dog ikke Haabet om en Dag at indtage den lunefulde Skæbne med Storm, og i 1824 lykkedes det ham virkelig at faa et Stykke antaget hos Censorerne. Om det nye Drama — Tragedien Johanna Gray — vil vi faa Underretning i følgende to Breve til Ingemann:

Thorning, den 25. Febr. 1824.

Et halvt Aar eller mere er vel nu hengaaet, siden vi sidst taltes ved — hvorledes har Du levet imidlergodtid? Godt, vil jeg haabe som jeg ønsker; bedre, vil jeg haabe, end din stakkels Ven paa Ahlheden. Mine timelige Glæder ere ikke mange; Skoen trykker mig paa mere end eet Sted. Eet Gode er dog derved: at jeg stundom af Mangel paa anden Forfriskning maae gribe Pennen; men ofte maae jeg atter slænge den, naar jeg befinder mig altfor nedkuet og sløv til at skrive. Jeg har ellers givet mig i Tjeneste hos Elmquist for 5 Rdl. pr. Ark, for dog imellem at kunne pynte mine otte Børn med Vadmelskofter og Træskoe. Hr. A. P. Liunge — som jeg forresten ikke kjender — har ogsaa fyret mig; men fra ham har jeg (imellem os) endnu kun faaet Complimenter. Kjender Du noget til ham, da vil Du tjene mig i at sige mig, hvad der omtrent er ved Fyren at gjøre. Ligesaa ønskede jeg ogsaa gjerne at vide: hvo Udgiveren af Aftenbladet monne være*). Han har — anonymt — skikket mig en trykt Indbydelse til Bidrag for hans Blad, hvori han ærligen tilstaaer, at han vil have sine andre Colleger revne af Pinden.

Du har vel hørt, at man absolut vil have mig til at være Forfatter af Jutta; jeg kjender ikke mere til den gode Dame end til Dronningen i Eldorado. Ellers har jeg — ligesaa mellem os — indsendt en anden Tragoedie Johanna Gray, men Gud veed, om den er sluppen ind gjennem den rette Dør. — Men naar kommer din Valdemar for Dagen? Du sender mig den dog? jeg længes meget efter den. Du har dog ikke glemt Slaget paa Grathe Hede, i det mindste som Episode! Jeg kunde ønske, at Du havde været paa Pladsen selv for Decorationernes Skyld. — Du spurgte mig ifjor, om jeg ikke havde Lyst til at være Præst i Sælland? Jo! kunde jeg kun blive det; men jeg kjender kun een Kirkeejer derovre, og hans Kald bliver rimeligviis ikke vacante før Thorning. — Har Du ikke et Exemplar af din Løveridder? den vilde jeg gjærne ved Lejlighed komme i Besiddelse af. Nu Adieu, min kjere, kjere Ven! Bie ej for længe, inden Du skriver til din trofaste

S S. Blicher.

Thorning, d. 31. Marts 1824.

For at vise mig ikke mindre expedit ilèr jeg at besvare din behagelige Skrivelse, som jeg modtog iaftes.

---

*) A. E. Boye.

Det omspurgte Krigstheater vil Du finde temmelig nøjagtig beskrevet i Harpen i det Stykke betitlet «Oldsagn paa Ahlheden». — For at fuldstændiggjøre Beskrivelsen kan tillægges: at den østlige Deel af Valpladsen, og hvor Svend formodentlig endte sit Liv, er mere bakket og imellem Bakkerne ligger mangfoldige Moser, men i hvilken den ulykkelige Konge blev hængende vides ikke. I hiin Tid var dog de fleste Moser Søer, og Bakkerne vare bevoxede med Birk og Gran. Efter Sagnet er Svend begravet lige norden for Hauge Søe et Par Hundrede Skridt sønden for Graaegaard i Graae Capel, hvoraf nu kun nogle Steenhobe ere tilbage. Om hans Drabsmand vides intet meer end det Saxo haver. Ravnholt laae nok midt i Valpladsen og forbi den fra Hauge Søe til Karup Aae løb den Gang upaatvivlelig en temmelig stor Bek, hvor nu kun er en Vinterflom i Tøbrud. Denne Bek har nok adskilt begge Hære; thi paa den søndre Side sees Levninger af en Forskandsning som nu — underligt nok — hedder Kong Knaps Dige.

Dette er alt hvad jeg har at berette, men Du gjør vel i at tage det geographiske Kort til Hjelp.

At Boie er Redaktør af Aftenbladet, har jeg ogsaa nu for kort siden hørt. Efter Tid og Lejlighed sender jeg Bidrag. — Jeg tænkte nok, der var ikke noget ved Liunge.

Juta har jeg nu læst. Det er correct, smukt poleret og afrundet; dog synes mig ikke, at det bevæger ret stærkt og at det savner Begejstring, Ild — man kan maaskee sammenligne det med Schultzes Compositioner.

Enten Joh. Gray bliver antaget eller ej, agter jeg dog at lade det trykke; thi uagtet dets Mangler, som jeg ved senere Gjennemlæsning er bleven opmærksom paa, tror jeg dog, at der er noget godt deri. Men — men hun er fød i Trængsler, og det maae vel af en Kjender kunne mærkes, at jeg stundom har skrevet — som Ovid siger — invita vixque coacta manu. En Samling af mine adspredte Smaastykker med nogle hidtil utrykte har jeg isinde at udgive paa Subscription; og sender jeg ogsaa Dig et Par Planer, om Du kan faae nogen til at skrive paa dem.

Gud befalet!

Bie ej for længe, inden Du tænker paa

din trofaste

S. S. Blicher.

Under 17de April 1824 læses i Theatrets Deliberationsprotokol:

«Fra Etatsr. Olsen afleveredes Tragedien Joh. Gray, der tilstilledes Etr. Collin.» — — Og endnu tidligere finder vi dens mulige Antagelse omtalt i følgende Brev til Liunge:

Thorning. d. 14. April 1824.

Højstærede

takkes venskabeligst for de tilsendte Blade, samt Tilladelsen at trække paa dem, hvoraf jeg med Dagsposten skal benytte mig. M[anu]spt. havde jeg forlængst sendt Dem, men venter paa en Hosekræmmers Overrejse for at spare Postpenge. I al Fald kan De vente det om en 14 Dage i det seneste.

Hvad De mælder mig om min Tragedies Antagelse skulle meget glæde mig, dersom denne Efterretning vil bekræfte sig. Men jeg har endnu ingen anden faaet, og det synes temmelig hurtigt, om den skulle være bedømt og antaget i 4 Uger. Har De senere og bestemt Vished derom, ønsker jeg den gjerne.

Tillige ønskede jeg ved Lejlighed Direktionens Svar eller Dom over mine Comedier, for at see paa hvad Grund de ere tilbagesendte.

Ærb. heng.
S. S. Blicher.

I de efterfølgende Breve er Stykkets Antagelse en Kendsgjærning.

Thorning. d. 2. Maj 1824.

Højstærede!

Da just nu rejser en Mand fra Egnen til Kiøbenhavn, sender jeg Dem følgende historiske Paradox til Deres Harpe*).

Det forholdt sig dog rigtigt, som De skrev om Joh. Gray — det var særdeles hastigt afgjort: Stykket agter jeg ikke at lade trykke *før det nogle Gange er givet;* desuden har jeg

*) Se «Harpen» 1824. 17. Juli. Nr. 29. *Cromvell* betragtet fra en ny Side.

intet Exemplar; thi Kladden løber omkring mellem nogle Venner, saa jeg er bange den aldrig finder hjem igjen.

Med Højagtelse

S. S. Blicher.

I største Hast!

S. T. Hr. Liunge.

Modstaaende beder jeg, De vil unde et Sted i H. eller Th. Bladet:

Af et Brev til . . . . n.

«Endelig har jeg læst Juta — hun er skjøn, og ligner *Valborg* som om det var hendes kjødelige Søster; det skulde da være sært, om de ikke havde Fader sammen, næsten ligesaa sært som det, at man kunde falde paa at give mig — som ingen Tragedier havde skrevet — Skylden, istædet for den, der er den danske Tragedies A og Ø.

B.»

Til Rahbek:

Thorning. d. 15. Juni 1824.

Det har været mig — af Hjærtet talt — saa meget kjerere at gjennemsee Deres Anmærkninger til J. Gray, som de fleste af dem ikke ere faldne paa en Klippe, ja end ydermere tildeels mer eller mindre klare have foresvævet mig selv. Da jeg dernæst ikke er nogen infallibel Digterpave, men tilfulde erkjender ethvert m[enne]skeligt Værks Ufuldkommenhed vil jeg her gjennemgaae Deres Annotater, rette, hvad jeg tror endnu uden voldsom Omskjærelse kan og bør rettes; og vil De finde dette udført ved *paaklistrede* Papirstrimler og hvor disse ej behøves: Linie-Rettelser.

1) Hvad Edwards platoniske Kjerlighed anbelanger (som De nu ej heller raader at ændre), da troer jeg ikke den saameget (som f. Ex. Emilies[?] og Blontas eller Hyrden af Tolozas) vil forarge de physiske Theatergjæster, naar det tages i Betragtning, at Edward er kun *fjorten* Aar og følgelig maa gives af en meget ung Skuespiller eller maaskee bedre af en Skuespillerinde.

2) Denne hans Ungdom eller Barndom vil og — tænker jeg — forklare hans Forhold til *Suffolk* og *Northumberland* og at han saa let lader sig behandle og dreje endog mod sine egne Søstre; samt at han lidt barnagtigt afgiver sig med Bryllupsstadsen.

3) Side 26, Linje 3, 4 sigtes til Robert Dudleys (siden

Leicesters) Forstaaelse med Elisabeth; og tilstaaer jeg, at her rigtignok er henkastet et Vink, der vækker en Nysgjerrighed, som siden burde været tilfredsstillet.

4) Side 69 angaaende Edwards castrum doloris var jeg selv tvivlraadig, men veed ikke ret, hvorlunde det nu kan ændres, kan det skee, overlader jeg det ganske til Dem, men i saa Fald maatte følgende Replikker forandres S. 70, V. 9, S. 71, V. 4, S. 72 ned. V. 8, S. 83, V. 1, hvilket De vist som Ven vil foretage.

5) Hvad angaaer Bonners Beskyldning mod *North.*, da var en saadan Mistanke i hine Dage almindelig, skjøndt den aldrig blev enten beviist eller afbeviist — jeg troer ogsaa her at burde følge Historien. Ligesaa 6) med Sørge- og Kroningsoptogene; dog — synes De — kan man ved Opførelsen udelade Sørgemusikken; det er mig kjert, at De vil have Kron.-Opt. over Scenen; jeg frygtede, at det ej kunde opføres.

2) Forholdet mellem *Maria* og *Arundel* kunde maaskee have været anderledes og bedre, men nu er det ikke mueligt at forandre.

De ser, min — tillad mig at sige — faderlige Ven! at jeg virkelig har benyttet Deres Rettelser og Vink for største Delen; ubetinget at have fulgt dem alle havde været et Miracel eller et Hyklerie.

Endnu et: Hr. Liebe har gjort mig opmærksom paa, at Madame Andersen ikke synger. Sangen i 2. Akt maa da ved Opførelsen udelades og hun alene præludere paa en Harpe, hvorunder Edward strax indslumrer. Jeg vilde opofre meget meer for at være vis paa denne Melpomenes første Datter.

De spørger mig, «om jeg nyelig har læst Rowes: Jane Gray?» Jeg har paa min højeste Ære og Samvittighed *aldrig* læst enten hans eller Wielands eller nogensomhelst anden Tragedie over dette Æmne; kun da mit Stykke var fuldt færdigt skaffede vor fælleds Ven *Dorph* mig en vis *Wahlerts* udkommen 1821 eller 22, men som ej engang er Læsningen værd. Desmer nysgjerrig er jeg efter Rowes J. Gr. for at see hvilke Skjær jeg — saa at sige — uden Lods har sluppet for. Kunde J. Gr. indlades til Doms før Juul, da vilde det af mange Aarsager være mig saare kjert; var det muligt, at det kunde indstuderes og costumeres til den Tid? Jeg længes efter at omfavne Dem, højtagtede Digterolding og højelskede Ven!

[D. kgl. Bibl.] *S. S. Blicher.*

Til Ingemann:

Thorning d. 27. Juli 1824.

Min oprigtige og hjertelige Tak for *Løveridderen* og *Waldemar*! især for den sidste — ikke formedelst noget poetisk Fortrin for hiin, men for den gjæve ægte danske Aand, der gjennemstrømmer den og efterlader en dyb men velgjørende Følelse i Sjælen. Ja min Ven! vi arbejde til eet Maal: Dyd og Sandhed, hvilket for Jordmennesket er identisk med Gudsfrygt. Sandheds og Dyds evige, uudtømmelige skjulte Kilde være velsignet for hver en Draabe, der tilflyder os! Engang blive dog disse til en Strøm, som aldrig skal udtørres.

Løveridderen er en rædsomskjøn Tragoedie, men er den det ikke næsten vel meget? Var det min, vilde jeg neppe lade den spille, — «den er en Storm, en Ild som fortærer», vilde min gamle Caledonier sige.

Hvo er da tilsidst Forfatteren af den forroste *Juta*? Et besynderligt Stykke! ved første Gjennemlæsning rev det mig bort som en rossinisk Composition; ved anden Læsning slog min Puls ikke flere end de sædvanlige [Slag], og ved den tredie fandt jeg meget, meget at anmærke; men det bliver imellem os; thi jeg var Fusentast nok til at rose denne Dame for glubsk strax ved første løselige Bekjendtskab. Man skulle vel aldrig enten laste eller rose, men blot gaae sin egen Gang.

Du ser af ilagte, at jeg har isinde atter at lade Litt. Tid. Recensenter kaste Snebolder paa mig. Uden circa 100 Subscribenter kan jeg ingen Forlægger vente. Maaskee kan Du, som jeg idetmindste veed Du vil, skaffe nogle herpaa*).

Til Efteraaret venter jeg at opnaa den Glæde at kunne besøge Dig i Anledning af *Joh. Gray*; vil Du saa ikke følge med og staae Fadder til hende? Skulde blot Gildet ikke ende med Musik? Jeg kjender saare lidt til Publicum og dets Smag, — det kan gjerne være, jeg kommer som en Hund mellem et Spil Kegler. Sand Christendom i Opposition mod Catholicisme er nok i disse catholske Tider ikke Mad for Moens. Nu — *voyons!*

Hvorledes lever Luno? Mon jeg ikke ved samme Lejlig-

*) Her er sikkert Tale om *Sneklokken*, der dog maatte vente endnu to Aar paa «Udkomme» (1826).

hed kunde besøge ham? imidlertid vilde Du, om Du taler eller skriver ham til — mælde ham min hjerteligste Hilsen!

Gud i Vold saalænge! Glæd snart med et Brev

Din

S. S. Blicher.

Til Collin:

Velbaarne Hr. Etatsraad Collin!

Idet jeg tager mig den ærbødigste Frihed at tilstille Deres Velbaarenhed nærværende Afhandling om Uldbinderiet i Jylland, troer jeg ej allene at aflægge et skyldigt Beviis paa Højagtelse for det hæderværdige Landhuusholdningsselskabs Formand; men ogsaa at have bragt den lige til det Sted, hvor det Gode — om den kun maatte indeholde noget! — snarest vil kjendes og gjøres frugtbringende.

Jeg beder om Undskyldning, fordi jeg griber denne Lejlighed til at bringe Deres Velbaarenhed som Theaterdirecteur min Tragoedie *Johanna Gray* i gunstig Erindring. Det er nu næsten et Aar siden, den af den høje Direction blev antaget til Opførelse i denne Saison. Men endnu skulle ingen Roller være uddeelte; hvilket næsten lader mig befrygte, at Stykket i Vinter slet ikke vorder givet. *Lulu*, *Svend Grathe* og maaskee flere nye Stykker ere allerede spillede; og endnu kort før Juul var mit Stykke aldeles ubekjendt for de fortrinligste Skuespillere. Jeg er en fattig Mand med Kone og otte smaa Børn; jeg havde gjort Regning paa en højst nødvendig Pengeindtægt. som vilde have udfriet mig af en yderst trykkende Pengeforlegenhed. Ogsaa længtes jeg efter at erfare, hvorledes mit første Forsøg i denne Digtart vilde vorde modtaget — om jeg skal beholde den tragiske Pen, eller kaste den bort.

Deres Velbaarenhed, hvis rene og utrættelige Iver for det Heles Vel er ligesaa højt paaskjønnet som almindelig erkjendt, vil vel ogsaa tage Dem en enkelt Mands Skjæbne til Hjerte. I dette Haab henlever jeg med dybeste Højagtelse

Deres Velbaarenheds allerærbødigste

St. Blicher.

[Edg. Collin.] Thorning Pgd. ved Viborg den 12. Januar 1825.

I det kgl. Theaters Deliberationsprotokol for 4. Feb. 1825 læses:

«Theaterchefen gjorde opmærksom paa det mislige Brug af enkelte bibelske Udtryk i Johanna Gray samt det vanskelige i Forestillingen af Sørge- og Kronings-Optoget. Herom paatog

Professor Rahbek sig at brevvexle med Forfatteren, da Stykket dog ikke i denne Saison kunde komme paa Theatret før den sidste Maaned, da, efter de nu tagne Bestemmelser, Originalarbejder ikke med Billighed kunde bringes paa Scenen».

Derpaa følger dette Brev til *Rahbek:*

Thorning ved Viborg d. 1. Maj 1825.

S. T. Hr. Professor Rahbek!

For en sex Uger siden tilmeldte Hr. Etatsr. Collin mig at *Johanna Gray* ikke blev givet i denne Saison, samt at Deres Velb. derom ville tilskrive mig det nærmere. Hvad der nu har været Aarsag til Udsættelsen — for hvilken jeg er overbeviist om, at Directionen har haft tilstrækkelige Grunde, saa haaber jeg dog nu, at Stykket bliver opført i den første Halvdel af næste Vintersemester og vover at gjentage forrige Ønske, at det kunde skee saalænge før Juul, at jeg kunde være nærværende. Dette dog ikke fordi jeg skulde være saa aldeles tryg i Henseende til dets Skjæbne; jeg burde have været ligesaa forsigtig som Juttas Forfatter, men nu er det bagefter. Dersom medfølgende Komedie — for hvis Modtagelse jeg dog er langt mere rolig, finder Dhrr. Censorers Yndest, da skal jeg — som jeg haaber — ikke til min Skade iagttage mere Forsigtighed. Af Tragedier har det lille Danmark herlig Rigdom; men Comediens Muse har siden Holberg ikke haft nogen *stadig* — om end for kort Tid — lykkelig Elsker. At erstatte hende hint uboderlige Tab kan ikke falde mig ind, men gjærne ønskede jeg — som gammel Ungkarl der ægter en ung Enke, med omhyggelige og vedholdende Kjerlighedsbeviser at lindre hendes Smærte. Vinder *Grosse[re]ren**) ikke Publicums Bifald, saa — kan jeg jo afbryde mit Frieri, men — oprigtig talt — jeg har det bedste Haab. Og nu nok talt om mig selv og mine Skriverier! og nok talt til Theaterdirectionen! maae jeg nu tale til den kjære Digteroldermand, med hvis kjerlige Aand jeg har været fortrolig saalænge jeg har kunnet læse og forstaae det danske Maal. Det ɔ: lad ikke Professoren, Ridderen, Theaterdirectøren vide, hvad jeg skriver til Knud Lyne Rahbek! for at concentrere mine Følelser — *vossiske* Malerier af et skjønt, skyldfrit Ungdomsliv har glædeligt bevæget mit Hjerte og fremkaldt lystelige (sit venia verbo!) Taarer af mine

---

*) Maa være Gjengangeren: *Løn som forskyldt.*

Øjne, som i 43 Aar have seet mere ondt end godt. Fortsæt, fuldend det! Jeg har solgt Rousseaus Bekjendelser.

Her vil jeg slutte med den Bekjendelse: at jeg højagter højelsker Ynglingen, Manden, Oldingen Knud Lyne Rahbek.

[Kgl. Bibl.] *S. S. Blicher.*

Til Liunge:

Højstærede Hr. Liunge!

Da der just kommer Lejlighed lige til Kbhn, vil jeg ikke undlade at tilmælde Dem, at jeg modtog Deres sidste ærede vistnok samme Dag, som De har modtaget mit Brev med de Smaabidrag: et større haaber jeg snart at kunne sende nemlig en lille bitte Novelle*) — De havde havt den, naar ikke Jfr. Beyers Forlangende — som De selv var Overbringer af — havde kommet i Vejen. Hvad var her at gjøre, jeg har allerede skrevet til hendes Kjereste, som jeg formoder ikke kan være nogen anden end vor flittige Antiquar, at jeg vilde stræbe at vise mig Digterinden (det er jo Violanta?) Agtelse værdig; idet jeg tidlig[ere] har været saa hældig at kunne sende ham nogle Oldsager**); Tusind Tak for Correcturen af J. G.! Det glæder mig, at hun ogsaa har Deres Bifald. Men naar kommer hun paa Brædderne. Hav den Godhed, kjære Hr. Liunge, at underrette mig derom, thi jeg har slet intet desangaaende hørt, siden jeg var i Byen, og kunde muelig faae isinde at flyve herover med Dampskibet.

Men skulle der nu ikke uddeles nogle Exemplarer til de Herrer og Damer, som har Roller i Stykket. Hvad mener De derom? Isaafald torde jeg maaske vente af Deres Venskab, at De paatog Dem denne Omsendelse med fornøden Adresse «fra Forfatteren» foran i Bøgerne. Men dersom Directionen har foranstaltet eller vil foranstalte Exemplarer til de spillende, eller de selv har gjort det, bliver det da overflødigt. Selv ville de i al Fald beholde et som Erindrings Tegn fra Deres jydske Ven. Apropos! herom maae endda adspørges Hr. Reitzel; thi jeg veed slet ikke, hvor mange Exemplarer han vil unde mig. Med hjerteligst Hilsen til Deres gode Familie henlever jeg i Haab om snarligt Svar.

Deres oprigtig hengivne

S. S. Blicher.

Thorning pr. Viborg d. 7. Nov. 1825.

---

*) Blev ikke indfriet.

**) *Johanna Elisa Beyer* (f. 1807 † 1862) gift med Ove Thomsen (f. 1801 † 1862). Skrev under Mærket «Violanta» i *Harpen* o. a. St.

NB. Harperne og Morgenbladene kan De bekvemt faa med Overbringerinden af dette.

Johanna Gray opførtes første Gang den 11. Novb. 1825. «Det kgl. Theaters Placat» fortæller herom følgende:

Fredagen den 11. November 1825, Kl. 6, bliver paa det kongelige Theater opført:

Johanna Gray,

nyt originalt Sørgespil i 5 Acter af Hr. S. S. Blicher.

Personerne:

Edward, Konge af Engelland	Hr. Smith.
Maria, hans Søster	Jfr. Jørgensen.
Gray, Hertug af Suffolk	Hr. Hass.
Franciska Brandon, hans Hustrue	Md. Heger.
Johanna, deres Datter	— Andersen.
Dudley, Hertug af Northumberland	Hr. Dr. Ryge.
Guilford, hans Søn	— Liebe.
Greven af Arundel	— Nielsen.
Thomas Cranmer, Erkebiskop	— Holm.
Gardiner, Biskop	— Foersom.
Bonner, Biskop	— Overskou.
Wyat } Hovedmænd for en Opstand	— Stage.
Carew } Hovedmænd for en Opstand	— Winsløw sen.
En Officier	— Werligh.
En Læge	— Schou.
En Page	— Braunstein jun.
Commandanten i Tower	— Fredstrup.
Første } Borger	— Poulsen.
Anden } Borger	— Rongsted.
Tredie } Borger	— Selstrup.

Stykket faaes hos Boghandler Reitzel, store Kjøbmagergade Nr. 13, for 1 Rbd. 8 Sk.

Indgangen aabnes Kl. 5.

[kgl. Bibliothek.]

Stykket gik ialt kun 3 Gange. Anden Opførelse var sat til 15. Novb., men aflystes paa Grund af «Hr. Holms vedvarende Hæshed».

Ved Opførelsen 21. November var Rollebesætningen den samme; kun var Hr. *Winsløw* jun. traadt i Stedet for Hr. Overskou som Biskop Bonner, og Hr. *Thomsen* traadt i Stedet for Hr. Werligh som: En Officier.

Ved tredje Opførelse 29. November havde Hr. *Overskou* atter overtaget Biskop *Bonners* Rolle.

Kritikken var Stykket lidet gunstig. Især fik Blicher sin Bekomst i det af *Joh. Ludv. Heiberg* redigerede franske Ugeblad «Messager français du Nord» (1825); først anmeldtes Stykket i Bladet for 13. Novb. (N. 43); der levnes det næppe Ære for en Skilling — Anmelderen begynder med at gjennemhaane Blichers Vers, der — som det lyder paa sit Franske — «sont remplis d'un nombre presque incroyable d'hiatus». Der indrømmes dog naadigt at Blicher tidligere har gjort skikkeligt gode Vers.

Carl Winsløw, f. 1796 † 1884.

Med Hensyn til selve Stykkets Indhold bemærker den strænge Kritiker: «J'observerai seulement que le sujet est tout-à-fait manqué, la diction et le style sans verve, dénués de toute poésie, et l'ensemble de la pièce assez ennuyeux. Pour justifier ce que j'ai dit sur le sujet, on avouera qu'une jeune fille qui devient reine malgré elle et qui finit par être décapitée malgré elle, peut offrir un tableau bien triste, il est vrai, mais peu tragique, car ce n'est pas par amour du malheur que la tragédie recherche les événements malheureux, mais seulement pour y développer une force morale supérieure à toutes les circonstances extérieures. *M. H.**)

Da det samme Organ d. 20. Novb. (Nr. 44) anmeldte Stykkets Opførelse, var Heibergs Dom om muligt endnu mere affejende. Anmeldelsen lyder i sin Helhed som følger:

— La première représentation de *Jeanne Gray*, tragédie de Mr. *Blicher*, a confirmé le jugement que nous avons porté sur

---

*) Det er sikkert selve «Monsieur Heiberg».

cette pièce dans le bulletin bibliographique du 13 Novembre. Elle a paru ennuyeuse, décousue et remplie d'invraisemblances; mais la méchanceté des vers a beaucoup été cachée par la belle déclamation des acteurs, surtout par celle de Mr. Nielsen qui a recueilli des applaudissemens bien mérités. En général, malgré tous les défauts énoncés, cette tragédie gagne considérablement à être entendue au théâtre, car jamais peut-être pièce aussi mauvaise n'a été aussi bien jouée. Grâce aux soins des acteurs, elle a obtenu un faible succès.

M. H.

Blichers aarlange Harme mod den, der havde ført denne uærbødige og tillige uretfærdige Dom i Pennen, er mer end forstaaelig. — Endnu tidligere, nemlig 12. Novb. s. A., havde Rahbek i «*Nyt Aftenblad*» Nr. 46 bragt en Undskyldning for, at han af rene Trykke-Hensyn ikke i sin «Danske Læsebog»s 2. Bind havde bragt Prøver af Blichers dramatiske Arbejder, hvad han i 1. Bind havde stillet i Udsigt; og i «*Kibhs. Morgenblad*» for 10. Decb. 1825 (S. 585) siger han: «At Hr. Blichers Sørgespil *(Johanna Gray)* har Feil og betydelige Feil, vil jeg sikkerlig ikke nægte; men uden at indvende: hvor det Menneskeværk var, som ikke havde Feil, vil jeg blot anmærke, at en Deel af disse Feil er Æmnets, og at de samtidig rejser sig af Digterens liden Kjendskab til og lange Fraværelse og Frastand fra Hovedstadens Skueplads; mangen Skuespiltraver kunde have frembragt et Stykke, hvori disse vare undgaaede, og der dog ikke gjorde ham værdig til at løse Hr. Blichers Skotvinde.»

En Mellemvej mellem Heibergs Haan og Rahbeks Ros gik Ludvig Bødtcher, der under Mærket Y. Z. anmeldte Stykkets Opførelse udførligt i «Kbh.s Morgenblad» for 21. Novb. 1825 efter at have givet det en flygtig Omtale i et forudgaaende Nr. for 11. Novb. Han bemærker, at faa Stykker har vakt saa forskjelligartede Meninger som dette; mens saaledes Rahbek yttrer den Formening, at Blicher med dette Arbejde har hjemlet sig Plads blandt Fædrelandets Tragikere, saa er en unævnt Forfatter, der kalder sig M. H., optraadt med en i en bitter, ja endogsaa spottende Tone affattet Fordømmelsesdom; Bødtcher fortsætter: «Mens der dog ved første Opførelse havde lydt adskilligt Bifald, saa herskede der ved 2. Forest. næsten heltigjennem «en sørgelig Tavshed, som ej heller afbrødes af mindste Bifaldsyttring ved Dækkets Fald!» Bladet her, siger han, vil dog ikke

som *Messager* «kunne tillade sig en Tone, der er ligesaa skadende for selve Kritiken som usømmelig og uretfærdig mod en Digter, der ved sine foregaaende Arbejder har erhvervet sig et saa hæderligt Krav paa sine Landsmænds Taknemmelighed». — Der hævdes, at Joh. Gr. til at være *dramatisk* eller *tragisk* er «altfor *lidende*». Nu følger en ret sønderlemmende Kritik; Stykket er paavirket af Schiller, — Enkelthederne er dog baade «af poetisk og dramatisk Værd». «Sproget i det Hele betragtet er simpelt men ret ædelt, og Versene, skjøndt undertiden temmelig knudrede og vanskelige at skandere, ville paa ikke faa Steder i Stykket ej kunne frakjendes Lethed og Velklang». Han deler ingenlunde *Messagers* Dom: «at maaskee aldrig et saa slet(?) Stykke er blevet saa godt spillet som dette». Spillet roses dog gjennemgaaende højt.

Da nu Datidens literære Stormagter havde været der med deres Skjæppe, rykkede ogsaa Proft ud med sit Fjerdingkar. I *Conversationsbladet* for 14. Novb. 1825 sejler han frem under følgende Stolbergske Motto:

«Kannst Du nicht anders als nachahmen,
so musz Du wenigstens nachgehen und nicht nachlahmen.«

Derpaa hedder det:

«Ikke alene som *Ossians* Oversætter, men ogsaa ved sit eget ualmindelige poetiske Talent, især i den lyrisk-elegiske Digtart, har S. S. B. erhvervet sig et agtet Navn i vor skjønne Litteratur». Ogsaa *Joh. Gray* har ifølge Proft sine Fortjenester trods Manglerne. Han mener dog ligesom de andre, at Heltinden ikke er *tragisk*. «Sproget er smukt og rent, men stundom vel prosaisk». «*Arundel* er den eneste Person, der udmærker sig saavel i dramatisk som i poetisk Henseende». Derpaa følger en meget indgaaende Omtale af Spillet.

Blichers Følelser overfor sine Kritikere ved denne Lejlighed kommer frem i følgende Brev til Liunge:

Thorning, d. 4. Febr. 1826.

Højstærede Hr. Ven!

Da jeg af Deres Brev erfarer, at Nisseavisen har tildraget sig den tilsigtede Opmærksomhed, sender jeg Dem en Fortsættelse — om De finder raadeligst at bruge [den] og den ogsaa kan passere Censuren.

Det Bifald en Mand som Rahbek, som De*) og flere competente og upartiske Dommere har ydet J. Gray, er mig fuld Erstatning for kaade og avindsyge Lapsers Invectiver — Vaudeville-Klapperes brutale Bravo har jeg hverken ventet eller ønsket. — Jfr. Beyer har ikke faaet den Hr. Nielsen tilsendte Romance i sin Geflon, hvilket ikke er min Skyld, som jeg beder Dem underrette Hr. Thomsen om til min Retfærdiggjørelse. Er den ikke trykt, og' Hr. Nielsen ej heller tiere vil bruge den — som vel ikke er Tilfældet — og De derimod finder den passende for Morgenbladet, kunde den jo her vorde indrykket — af sidste Blad er mig ingen af de belovede Nummere tilhændiget; maaskee De har sendt Dem med en Lejlighed. Skulde en saadan findes, ønsker jeg ogsaa, at De af Hr. Liebe vilde faae en vis Komedie «Grossereren», som han nok har, og hjemsende mig den.

Med venlig Hilsen til Deres gode Familie og vore fælleds Venner henlever jeg Deres oprigt. heng.

S. S. Blicher.

Da «Johanna Gray» opførtes, havde Blichers Navn i det mindste én Gang tidligere staaet trykt paa det kgl. Theaters Plakat nemlig ved en *Aftenunderholdning* til Fordel for Rosenkilde, hvor kgl. Skuespiller *Liebe* havde fremsagt Blichers i 1821 skrevne Digt «Til det gjenfødte Grækenland». Og talrige Gange *efter* Nederlaget med «Johanna Gray» ser vi *hans* Navn figurere paa Plakaten over disse Aftenunderholdninger sammen med Øhlenschlägers, Winthers, Heibergs, Ingemanns og de andre literære Koryfæers.

Saaledes ved et «Declamatorium» 9. Decb. 1827 til Fordel for kgl. Skuespiller N. P. Nielsen; her findes han ganske vist ikke paa Hovedplakaten, men denne er ledsaget af en «Extra-Plakat», der med tommehøje Bogstaver udraaber:

«Til Slutningen fremsiges endnu: *Slaget ved Naverino* af S. S. Blicher, af Undertegnede, hvilket først efter at Plakaterne vare trykte blev mig tilsendt fra Forfatteren.

Nielsen.»

Det er dog først i 30'erne at hans Navn hyppigt møder én ved disse «Aftenunderholdninger», og det Digt, der synes

*) Liunge redigerede «Kibhs. Morgenblad».

stærkest at have vundet Fremsigernes Yndest, er et som langtfra hører til hans betydeligste, nemlig «*Kjærlighed og Whist*» *), en Frembringelse, der i en Periode, hvor man spillede umaadelig megen Whist og formodentlig ogsaa elskede en god Del, fandt en bedre Jordbund end nuomstunder, hvor Whist er bleven til l'Hombre — og Kjærlighed til Ingenting eller noget endnu værre. — Den 11. Decb. 1831 fremsiges det af *Winsløw* jun.; den samme Bærer har det 24. Febr. 1833; 27. Decb. 1835 er det lagt i Munden paa Hr. Waltz; samme Skuespiller fremsiger det endnu 21. Febr. 1836; og den 5. Marts 1837 er ingen ringere end Instruktør N. P. Nielsen dets Fortolker. — Da Digtet ikke findes i de sidste Udgaver af Blichers Samlinger, gjengiver vi det her efter «Læsefrugterne»:

Kjærlighed og Whist.

Det første Spil af alle, *Whist* dog bliver,
det smukkeste — det sindrigste især;
til skjønne Tanker det Anledning giver,
ja minder mig om, hvad jeg meest har kjær.
«Og det er?» — Kjærlighed — ja saa! hvorlunde?
Hvad Liighed mellem Whist og Kjærlighed?»
En stor, naar De kun fatter mine Grunde,
De gier mig Ret, jeg gandske sikkert veed.

Hvo Whist og Kjærlighed ret skarpt betragter,
vil finde Liighed ved det første Blik:
Som *Tidsfordriv* man dem jo begge agter,
og i dem begge vindes jo ved *Trick*,
til Spillet man sig To og To begiver,
hinanden hilser fremmed først og tyst:
lidt efter lidt man meer fortrolig bliver,
og nærmer sig med en gjensidig Lyst.

«Dyb *Taushed*» veed man Ordet: Whist! betyder,
det byder: «stræb i *Taushed* til dit Meed!»
«Vent» — siger Elskov og — «til Timen lyder,
dit Ønskes Maal med *taus* Forsigtighed!»
Den som for høit sin Følelse afmaler,
paa ægte Kjærlighed sig ei forstaar;
en virkelig Forelsket intet taler,
med Øjet Alt at sige, han formaaer.

---

*) Trykt i Læsefrugter», 24. B. (1824) S. 117—19, under Mærket *Charadrius pluvialis*.

I Whist og Kjærlighed man først *sonderer*,
hvorlunde *Makker* sig befinde maae,
forsigtig derfor og man *inviterer*,
og seer om *Svaret* nu vil følge paa.
Dog inviteres ei paa *Svovelstikker*,
hvo vilde saa letsindigt fare frem?
Paa den Maneer man Spillet taber sikker,
ja godt og vel, om man ei bliver *Slem*.

Man paa den anden Side og vil finde,
hvad der fortjener ikke mindre Smæk:
At Somme *brænde* fejg med Trumfer *inde*,
og lade Fjenden tage Tricket væk.
En Beiler maae ei alt for længe sove,
ei heller alt for bly og frygtsom fri;
i Spil og Kjærlighed, der maae man *vove*,
det med *Partiet* ellers er forbi.

Med Haabet om *Gevinst*, Enhver indrømmer,
i Whist og Elskov man indlader sig;
man i Begyndelsen om *Lykke* drømmer,
men ak! den ofte er omskiftelig!
Hvormange har i Førstningen ei *vundet*,
som dog tilsidst med *Tab* af Spillet gaae;
ei Lykken er til *egen* Klogskab bundet,
man Makkerens *Fadaiser* dele maae.

Ei let i *Kortet* Makkeren at *kige*,
ved Spillet først man mærker, hvad han har;
saaledes mangen bly, undseelig Pige
som *Kone* tapperlig til *Pidsken* ta'er.
Tit *fattig* troer Du Makkeren at være,
for han paa sine *Forcer* gjemme vil;
en anden, som sig *viser* strax *med Ære*,
med *Simpleton* fordærver Dig dit Spil.

Slaaer Du paa Sang, da syng ei i *Utide!*
Men syng saasnart Du har *Raison* dertil!
Er Makker snu, og kan Du paa ham lide,
han kun til fælleds *Gavn* Dig *svare* vil.
Saa og i Kjærlighed: *syng ei allene!*
Deraf Du bliver træt — tag *Makker med!*
Det er ei nok, i Eder *strax forene*,
foreente maae i stedse gaae afsted.

Hvo sex til syv *Atouts* i Haanden tager.
ja har endog *Honeurer* deriblandt,
kan spille som en *Bonde paa Amager;*
selv *fattig* Makker hjelper han galant:
Saaledes jevner Rigdom her i Livet
for Ægtefolk saa mangen Anstødssteen,
og hvo kun nok af *Trumferne* blev givet,
kan *vinde* uden Hovedbrud og Meen.

Søslaget paa Rhe

2den April 1801.

Søslaget paa Rhed

2den April 1801.

Hvi skulde jeg nu videre forklare
hver *Liighed* mellem Whist og Kjærlighed?
Kun een *Uliighed* bør jeg aabenbare,
min Kone ellers blier for Alvor vred:
I Whist man *Makker altfor tit omskifter,*
i Timen *tre* man har til *Tidsfordriv;*
i Elskov derimod, og naar man gift er,
med *een* man nøjes for det hele Liv.

Paa en Plakat for 16. Decb. 1832, der melder om én af Th. Overskou foranstaltet Aftenunderholdning, ved hvilken bl. a. Phister og Rosenkilde medvirker, træffer vi Blichers Navn i følgende Forbindelse: «*Tammes paa Prøvstien*, sand Anekdote (i jydsk Dialekt) af S. S. Blicher, fremsiges af Undertegnede» (ɔ: Overskou). Det der med denne metropoliserede jydske Overskrift sigtes til er Udkastet til det Afsnit i «E Bindstouw», hvor «Mahs aa Vrahnum» synger «om den hæ Krie, aa hudden A fik Hold o *Kjesten*». Sagens Forhistorie vil i nogen Grad skimtes af følgende Brev (formodentlig til Skuespiller *Liebe*):

Min højtærede Hr. Ven!

I Lørdags Aftes den 1. Dec. Kl. 10 modtog jeg først Deres ærede af 24. f. M. og har her den Fornøjelse at opfylde det deri yttrede Ønske, skjøndt rigtignok paa en anden Maade end Hr. Overskou meente. Hans Idée er meget smuk, men — den er ikke jydsk: saaledes handler ingen jydsk Bondekarl — det er udenfor hans Caracteer, hvorvel denne har andre agtværdige Sider. Jeg laae Natten efter flere Timer og spekulerede paa, hvorledes jeg skulde faae denne Kjole til at passe mig. Med eet falder mig en Begivenhed fra 2. Aprilsdagene ind, til hvilken mangfoldige Kiøbenhavnere vare Vidner. Det er denne, jeg da udførte, og haaber, at den som en virkelig Scene fra hiin mindeværdige Dag torde have fortriinlig Interesse fremfor et reent idealistisk Digt — (kun *Ingiborre* er en Tilsætning — men hvor kunne vi vel undvære de søde Piger?) — Maatte det nu blot komme tidligt nok!

Hjertelige Hilsener til Deres gode Kone og de mine i Deres Brev benævnede Brødre i Apollo — Hr. Winsløw og Hustru — Hr. Nielsen og flere af vore fælleds Bekjendte, som have noget tilovers for

Deres oprigtig hengivne

S. S. Blicher.

Spentrup, den 4. Decb. 1832.

Da Digtet, der fulgte med dette Brev, afviger ganske betydeligt fra det, der 1842 indføjedes i «E Bindstouw», aftrykkes det her til Sammenligning*):

Slauet ve Kjövvenhaun.

Degaang te di ve Kjøvvenhaun mæ Amraal Nielsen droues
de uar en høw Skjætaasda di bestellt ett ant end sloues.
De Pust begynt ved Kjerketi, da de had ringed sammen;
men Klokken den bløu trej saaual, fa Nielsen han saa Ammen.
Aa de va Mæ aa Jens aa Pier, fræ jen Bøj aalle trej,
aa po et Skiv, hid Prøvestien, dæ ua vi aasse mej.
De Skiv — de saah no uo Cavtejn — bløv aallevæst handtieret —
ual øuer hunner Minisker bløu retten ill spolieret.
Om Muenen ua vi nok saa glaah; de had vi ekke tint.
Te vi sku ryus den hiele Dau, — de tøt vi ua faa stint.
Den Ti te Klokken den slou ni aa vi had faat uo Douer,
da rovt Cavtejnen: «Karle! lad mig see I ikke souer!»
Men vi had ingen Staahn aa sou, ek hejer haalt vi Sladder;
knap uar ed vi ku drau uor Aahn, far Engelsmannen ua der.
Aa aal di Skihv, dæ skrej faabi, di smed dje Kuller te uos;
tesist saa kam dæ flir mæ jit, aa di bløu leggend ve uos.
Di skød, aa vi skød; uo Cavtejn — Pe Lassen uar'd di kalt ham —
han rovt faa huær en Kuul vi fek: «Den maa I ha betalt ham.»
Di Kuller fløu saa tyk som Smol, aa peev som noue Hjejler;
di kam aa slou os øuerenn, som nær di spelle Kejler.
De ku ual væhr ved Mæddesti, da trilled Jens aa Pier;
da saah a ve mæ sjæl: Faaual! no sies vi aalle mier.
Aa hen po Ættemædden fil a aasse øuerenn;
a tint, mi begi Bien ua gaat, men de ua kon den jenn.
Saa sejled di iland mæ mæ, aa manne anne flier;
di føst a soe huor a kam hen, si de ua Jens aa Pier.
Di uar et døh, men Pier had møst hans Arrm og Jens hans Fædder.
Di so saa naale hen te mæ, aa saah: er'd dæ der æ der?
Aa manne stuere faannem Folk kam rehle tæt hen te dem,
grev i dje Lomm, aa ga dem Penng; di lo po Guollet ve dem.
Aa Jens han tou, aa djelt, aa put di hall i Pies Lomm —
a læer indda te di fek haatte flier end di ku romm.
Aa dem dæ stued — di manne pæne Frøkener aa Frouer —
di græd aa saah: Den Jenn han maatt ves væ den Annens Brouer.
Men Jens han so te Pier aa saah: a trouer knap a løuer.
Men huissom do ka slep ed uol hæfræ aa vin derøuer,
saa ska do helsen retten møj mi gammel Mour aa Faar
aa fløj dem aal mi Klejr aa Tøu, aa aal di Penng a haar,
da sej dem saa: mi Jegikihst ska bette Rasmes ha,
di Sølspænn, som a had bestelt i Rajs, dem ska do ta,
aa saa ska do go hen mæ dem te Muotens Ingiborre —
a veed et ual, den sølle Pihg hun foe saa stuer en Sorre.

*) Det er P. Hansen, som i Tidsskriftet «Jylland» (1891—92) S. 7 ff., har fremdraget baade Brevet og Digtet, fundne hos en *parisisk* Antikvar.

Men ka do kom dæ — hø do de! saa ska do ta hin, Pier,
de tøkkes a ua bejst faa hin — a kan ekk nøt hin mier.
— A trouer ett, a komme laant — saah Pier, aa drou et Suk,
de bæs mæ for, te a ska raa mi Øun i Døden luk.
Dæ legger Tammes, æ han bejr, saa læ ham helsen fræ uos,
faa vil uo Hæhr, te vi ska no fræ Verden go, saa læ uos! —
— Saa kam dæ did en Dogtersuend, aa tou hans Tejnbog fram.
Han saah: huorledes stoer det sig? Nu skal jeg hjelpe ham.
De uar en gromme kjønne Kaael; a suer: Tak ska han ha!
Men go føst hen te Jens aa Pier! di trænger mier end a.
Han smill aa læht po Skaalleren, aa saah: luk op din Øune!
A suer ham let profos aa saah: a æ slet ekke søune.
Da pegt han hen te Pier aa Jens — si! døh no begi lo di!
A sukked aau et saarren Hjaht: Gud vær djer Siele nodi!

Johanne Louise Heiberg, f. 1812 † 1890.

Den 10. Marts 1833 fremsagde Rosenkilde ligeledes ved en Aftenunderholdning Blichers «Vennen i Nød», men den Fremsigelse paa det kgl. Theater, der sikkert har haft mest at betyde for ham, var Fru Joh. Louise Heibergs Tolkning af «Hosekræmmeren» Søndagen den 9. Febr. 1834.

Hin Forestilling annonceres saaledes i «Adresseavisen» for 7. Febr. s. A.:

Aftenunderholdning.

Med kgl. allern. Tilladelse har Undertegnede den Ære Søndagen d. 9. Febr. Kl. 7 under Anførsel af Hr. Concertmester Funck og understøttet af flere af det kgl. Capels Medlemmer samt nogle af det kgl. Skuespilpersonale at give paa det kgl. Theater: *en Aftenunderholdning* af følgende Indhold:

Første Afdeling.

1. Ouverture af Hr. Baron v. Løvenskjold (ej forhen opført).
2. Thema med Variationer af Th. Overskou indføres af Undertegnede.
3. Violinsolo udføres af Hr. Repetiteur Wexschall.
4. *Novelle* af *St. St. Blicher*, *reciteres af Frue Heiberg* o. s. v.

Anden Afdeling indeholdt bl. a. J. L. Heibergs Digt «Maanen», ligeledes fremsagt af Johanne Louise Heiberg. Bekjendtgjørelsen er undertegnet:

«*L. Phister*, kgl. Skuespiller».

Følgende Brev — hvori Talen er om det i 1838 udgivne «Trækfuglene» — tager ogsaa Sigte paa disse Aftenunderholdninger:

Spentrup, d. 11. April 1838.

Højtagtede Hr. Overskou!

Vedlagte Plan sender jeg Dem ikke for derpaa at udbede mig Subskribentere samlede, men som et oprigtig meent Beviis paa min varme og broderlige Hengivenhed. Denne har ej allene sin Grund i Deres frit udtalte Mening om min Digterfærd — den man ellers i Almindelighed har stræbt at hæmme dels ved højfornem Taushed, dels ved højmyndige Kritiker, men og deri, at jeg agter og elsker Deres poetiske Frembringelser skjøndt i et Genre, der ligger udenfor min Virkekreds. Jeg veed dog at skatte mine nærbeslægtedes metropolitanske Skjaldskab; seer at saavel den, der fremtræder paa de høje Kothurner, som den, der yndefuldt fremsvæver i Thalias pæne

Sokker, erkjender mig for Frænde, om jeg endog kommer trampende i mine jydske Træsko.

Paa omstaaende Sider tillader jeg mig at meddele Dem et Par Prøver paa min Behandling af dette, som jeg troer, originale Æmne. Skulle disse tiltale Dem og De finde Dem foranlediget til foreløbigen at forelægge Publicum samme i det af Dem redigerede Tidsblad, vil det meget glæde mig.

Nicolaj Peter Nielsen,
f. 1795 † 1860.

Jeg venter i Sommer at komme til Kiøbenhavn og haaber da at torde sammenknytte vort første korte Bekjendtskab til et Venskab, jeg da vilde ansee som een af de ikke mangfoldige Blomster, med hvilke Skjæbnen har smykket og lettet min afsides, ofte mørke og møjefulde Vej.

Uforbeholdet Deres
St. St. Blicher.

Concerten vil foruden Ouverture og Finale bestaae af nogle og tredive Nummere. Jeg synes her kunde være noget for *Nielsen* at fremsige. Vidste jeg, han skjøttede derom, kunde han gjerne til dette Brug faa den hele Cyclus, inden

den kommer i Boghandelen eller vorder trykt, hvilket vel ikke skeer før Theatersaisonens Ophør*).

[Kgl. Bibl.] *D. ut s.*

Fremsigelsen af «Trækfuglene» blev der intet af, men derimod ser vi af Plakaterne, at Rosenkilde Nytaarsdag 1839 fremsiger Digtet «En anden ny Vise om en Sømand og en Landmand» (ɔ: *Søren Kanne***), og 2. Paaskedag 1. April s. A. tolker Instruktør Nielsen hans «*Ganske nye Vise* om en Kroermand og hans Søn» ***). — Det er — saavidt vi har kunnet se — sidste Gang vi træffer Blichers Navn paa det kgl. Theaters Plakater.

---

*) Paa tredje Side følger saa de 3 Digte af Trækfuglene: «Brokfuglen», «Stillitsen» og «Solsorten».

**) Trykt første Gang i «Randers Av.» 15. Novb. 1838.

***) Trykt i «Randers Av.» 1. Novb. 1838.

BLICHER I TORNING.

Om Blicher end paa den Tid, da han forlod Randers, et Øjeblik har næret fantastiske Drømme om en Landmands utvungne og ideelle Tilværelse, saa varede det ikke længe, før han angrede sin letsindige Bortkasten af et Levebrød, der, hvor surt det end havde smagt ham, dog nu vinkede som en tryg

Randlev Kirke. Fotografi.

Havn, mens Landmandens Existens i disse Falittens Dage allevegne truedes af Nedgang og Bankerot. Blicher begyndte snart at søge Præstekald, men i 8 Aar uden Resultat, formodentlig fordi den «algode» Frederik den Sjette var bleven fortørnet over den Letsindighed, hvormed en fantastisk Poet havde bortkastet hans milde Gaver. Blichers Ansøgninger fra den Tid er dog tilintetgjorte, men i Arkivet i Viborg er der bevaret et Par Anbefalinger fra Bispen i Aarhus; det første lyder saaledes:

31. Augusti 1813. *Attest for Cand. S. S. Blicher.*

Supplicanten er mig bekjendt som en ung Mand, der med udmærket Flid og Held har anvendt sine academiske Aar og siden ved for[t]sat Studering søgt at udvide sine Kundskaber for at dueliggjøre sig til den af ham attraaede Bestemmelse. Paa Grund heraf fordrister jeg mig til allerunderdanigst at anbefale ham og hans alleru. Andragende, at maatte ansættes til et Præsteembede, til D. kgl. Maj.' allern. Opmærksomhed.

Allerunderdanigst

Birch.

Gammel Fløj i Torning Præstegaard. [Nedrevet Aar 1900.]

Den næste følger 2—3 Aar efter og har denne Ordlyd:

1816. 29. Febr. Attest for Cand. *S. S. Blicher.*

At Supplicanten er mig bekjendt som en ung Mand, der besidder gode Indsigter i de theologiske Videnskaber og ved jevnlige offentlige Religionsforedrag har søgt at forøge sin Duelighed og Bequemhed til at forestaa et Præsteembede, vover jeg alleru. at bevidne, ligesom jeg og lige underd. fordrister mig til at bekræfte Sandheden af, hvad han har fremført om sin oeconomiske og huuslige Stilling. I Betragtning heraf tillader jeg mig i allerdybeste Underd. at anbefale ham og hans Andragende til D. kgl. M.' allern. Opmærksomhed.

Birch.

Der maatte dog gaa endnu tre Aar, før Blicher omsider bønhørtes. Da han troede ethvert Haab ude, forfattede han i Sommeren 1819 følgende Bekjendtgjørelse til Indrykning i en eller anden Avis:

«En theologisk Candidat søger Ansættelse som Skovrider eller Skytte hos et Herskab. Han tilbyder i den Tid, som bliver tilovers fra hans egentlige Bestilling, at undervise i Latin, Græsk, Tydsk, Fransk, Engelsk og Italiensk. Paa Duelighed som Jæger kan fremvises de paalideligste Attester».

Rodsteenseje.

En formaaende Jagtven — eller som Blicher benævner ham: «en nærboende høj Adelsmand og Godsejer med hvem han (ɔ: Blicher) jævnligen øvede Nimrods Kunst»*) friede ham dog for at gjøre nogen Brug af denne Annonce, idet han rejste til Kjøbenhavn og talte hans Sag saa godt paa højere Steder, at Blicher 20 Okt. 1819 saa sig i Besiddelse af Torning Præstekald. Blichers Ansøgning har følgende korte Ordlyd:

*) *Erindringer* pag. XII. — Med disse Ord sigtes der sikkert til Major *Magnus Christian v. Voss* (f. 1780, † 1835); han giftede sig 1801 med *Sophia Amalia Rantzau-Sehested* til *Rodsteenseje* (f. 1766, † 1838), der sad Enke efter Grev Ditlev v. Trampe († 1738).

Til Kongen!

Randlev i Hadsherred d. 6. August 1819. Cand. Theol. Steen Steensen Blicher ansøger allerunderdanigst om Thorning og Liusgaard Præstekald i Aarhuus Stift.

I allerunderdanigst Henhold til mine forhen indgivne Ansøgninger og medfølgende Attester vover jeg den Bøn, at Deres Majestæt allernaadigst vil forunde mig Thorning og Liusgaard Kald i Liusgaard Herred Aarhuus Stift. Da Kaldet kun er lidet — i en skarp Egn — med lang Sognevej, min Trang derimod stor som min tilvoxende Børneflok, haaber jeg Deres Majestæt vil allernaadigst bønhøre mig.

Allerunderdanigst
S. S. Blicher,
Cand. theol.

Biskop Birch anfører Embedets Indtægter til omtr. *824 Rdl. Sølv.* Deraf maa udredes foruden kongelige Skatter og Tienderne i Pension til den *afdøde* Pastor Gundorphs Enke og Enkepension til Enken efter fhv. Præst for Vium og Lysgaard Hr. Grønbek 12 Rdl. 3 Mk. Sølv. — «Embedet kan efter Afdrag af disse Udgivter samt af Bidrag til Skole- og Fattigvæsen etc. kun afgive det allertarveligste fornødne til en Families Underholdning, og kan derfor efter mit uforgribelige Skjønnende ikke taale at udrede nogen Afgift til Seminariefonden».
(*A. Birch* 16. Juli 1819).

Magnus v. Voss, f. 1780, † 1835.
Efter et Miniaturmaleri hos Departementschef *Wulff*.

Kancelliet opgiver Indtægten af Embedet til ikke «højere end *7 à 800 Rdl.*» Om Blicher skriver det i sin Indstilling til Kongen: «Biskop Birch anbefaler ham for gode theologiske Kundskaber og bevidner tillige, at Ansøgeren lever i meget trange

Kaar, han har Kone og 7 Børn. Han har gjort sig bekjendt ved en Oversættelse af Ossians Digte, og har desuden udgivet adskillige originale Digte».

Som *Medsøgere* nævnes her den senere i Blichers Historie bekjendte *Olaus Lund*, dengang Sognepræst for Dollerup, Finderup og Ravnstrup, — om ham hedder det, at han har været Embedsmand i *16 Aar* — 7 Aar Adjunkt, 5 Aar Kateket, 4 Aar Præst. — Bispen anbefaler ogsaa ham paa bedste Maade, da han «med Kone og 6 Børn sukker under trange Kaar». — Desuden søgtes Kaldet endnu af en 3die, C. B. Mæhler, Præst til Hundborg. Blicher stod dog øverst, og Kongen resolverede:

«Vi ville allernaadigst have Candidatus Theologiæ Steen Steensen Blicher beskikket til Sognepræst for Thorning og og Lysgaard Menigheder i Aarhus Stift, uden nogen Afgift til Seminariefondet.

Kibh. 16. Okt. 1819.

F. R.»

[Rigs-Ark.] Kaldsbrevet er af 20. Okt. 1819.

Blicher havde kun siddet i Torning et halvt Aars Tid, da han indsendte nedenstaaende Begjæring om Tiendelettelse:

Thorning i Lysgaard Herred, Viborg Amt, Aarhuus Stift, *den 20. Maj 1820.*

Til Kongen!

Efter allerhøjeste Rescript af 27de December 1816 er der tillagt Præsten til Thorning og Lysgaard sidstnævnte Sogns halve Tiende à 12 Td. Rug 8 Td. Byg og 8 Td. Havre; samme Sogns Skolevæsen derimod den anden halve Tiende samt dertil Annexgaardens tredobbelte Tiende og Landgjæld og hele Sognets Nannest. Min Formand i Kaldet afdøde Christen Gandorph vovede — fornemmelig paa Grund af den lange og besværlige Sognevej og de dermed forbundne Udgifter som uforholdsmæssige imod Indtægterne — allerunderdanigst at ansøge Deres kongelige Majestæt om Tillæg; hvilken Bøn ogsaa naaede allerhøjeste Bifald saa at det bevilgedes ham at beholde alle Præsteindtægterne af Sognet mod at erlægge til Skolevæsnet 6 Td. Rug, 5 Td. Byg og 5 Td. Havre. — Ikke fordrister jeg mig til at fornye saadan min Formands Bøn i hele dens Udstrækning; men saameget mere torde jeg nære

Haab om allernaadigst Bønhørelse, naar jeg i allerdybeste Underdanighed alleneste beder om: at Annexgaardens Landgjæld og trende Tiender samt Nannesten af Sognet maatte mig tillægges.

Mine Indtægter af Lysgaard Sogn ere 12 Td. Rug à 4 Rdl. Tønden, 8 Td. Byg à 3 Rdl., 8 Td. Havre à 16 Mk. Højtidsoffer 30 Rdl. Accidenter 6 Rdl. (i over to Aar har der intet Bryllup havt Sted og kun 4 ægtefødte Børn ere i samme Tid døbte) ialt 130 Rdl. Naar herfra drages Skatten omtrent 12 Rdl., Pensionen til den entledigede Præst 16, proquota Andelen af Enkepensionen omtrent 22 — ialt 50 — saa bliver tilbage 80 Rdl., hvorfor aarlig maae tilbagelægges paa den lange over vild Hede gaaende Sognevej i det mindste 250 Miile; hvilke Rejser nøde mig til at holde tvende Heste flere end ellers behøvedes; (det er Sandhed, at min Formand, som i tredive Aar havde behjulpet sig med to Heste, maatte anskaffe sig fire da han fik Lysgaard); lægges hertil, hvad Vogn, Hestetøj med meere koster at vedligeholde, og hvad der ej allene voves men i ondt Vinterføre virkelig tabes: saa haaber jeg at min allerunderdanigste Bøn ikke vil forekomme Deres kongelige Majestæt ubillig eller overdreven, at Annexgaardens Landgjæld og trende Tiender samt Nannesten i benævnte Lysgaard Sogn maatte mig allernaadigst forundes, samt at det maatte tillades mig at tilsvare Skolevæsnet sin Andeel Korntiende in natura paa Skjæppen, som jeg den selv oppebærer; da jeg ellers, om jeg skal tilsvare den efter Capitlets Taxt, atter udsættes for Tab.

I det Haab at Deres kongelige Majestæt allernaadigst vil bønhøre ovenstaaende allerunderdanigste Begjæringer, udbeder jeg mig herpaa min respective Øvrigheds gunstige Paategning og Anbefaling.

Allerunderdanigst
S. S. Blicher,
Sognepræst.

Amtsprovst *Bregendahl* attesterer i Skrivelse af 23. Aug. 1820, at Blicher «har en lang Vej til Lysgaard» og at han «har 6 smaa Børn», og kan behøve «enhver Understøttelse og Opmuntring i sin Embedsvirksomhed med Skolebesøg, hvilket er saare ønskeligt til Skolevæsnets sande Tarv, alt kan jeg allerunderdanigst bevidne, ligesom og at Hr. Blicher i den korte Tid, han har været her, har viist at have al priiselig Sands for sit Embede i alle dets Dele».

Saa følger en «allerunderdanigst Beregning» (ved Provsten) over Indtægterne for Lysgaard Skolevæsen, der viser at Skolen, hvis Blicher skulde have det han pegte paa, vilde faa igjen: *9*

Torning Kirke. Efter Tegning af V. Neilendam.

Td. $7^7/_8$ *Skp. Rug, 4 Td.* $2^1/_5$ *Skp. Byg 2 Td. 4 Skp. Havre* — ikke just meget at rutte med!

Bispen vil særdeles gjærne unde Blicher noget — han faar egentlig — siger han — slet ingen Løn for sit Arbejde i Lysgaard,

naar Omkostningerne skal fradrages; men paa den anden Side kan det fattige Skolevæsen intet Tab taale. Kan Kancelliet finde en Udvej, er det Bispen saare kjært. (3. Nov. 1820.)

Kancelliet svarer Bispen: «at det Ansøgte ikke kan bevirkes», men «at han (Blicher) ikke er forpligtet til at levere den halve Præstetiende, anderledes end han selv modtager samme». [Rigs-Ark.]

Det varer ikke længe, før Blicher igjen er ude at ansøge; denne Gang er det «et Laan», det gjælder:

«Underdanigst Pro Memoria!

I ni Aar levede jeg som privat Mand, og nærede mig og min Familie ved Arbejde og Tarvelighed; men min Bestemmelse og min Attraae var den gejstlige Stand, og det syntes mig den høje Tid at indlemmes i samme. Jeg nød den Begunstigelse, at hans Majestæt allernaadigst forundte mig det, som jeg blant flere Fortrinlige attraaede af Grunde, som — anførte i min Ansøgning — værdigedes højgunstigst Opmærksomhed. Især kjendte jeg Thorning Præstegaards Mark som frugtbar nok til at erstatte en ikke uerfaren Landmand Ringheden af Kaldets Indkomster. Meest herpaa grundet sig mit Haab, i Thorning at kunde ernære og opdrage mine Børn, og dette Haab vil vist nok heller ikke skuffe mig, under den Betingelse, at jeg kan erholde et tilstrækkeligt Pengelaan. Dette har jeg endnu ikke været istand til at opdrive, hvilket for mig er saa meget pinligere, som det just er en Følge af min Indtrædelse i Embedet; thi Ordinationsudgifter, Flytning og det ved samme uundgaaelige Tab, nødvendig Reparation og Forbedring, Naadsensaar og Præstegaard — foraarsager mig en Udgivt af over 2000 Rdl. Sedler, hvoraf det halve i denne Termin skal betales. Uagtet jeg frembyder Præstegaard og Naadsensaar som Hypotheker, er det dog forgjæves. Opbud er aldeles mod mine Grundsætninger, hvortil ingen Nød kan drive mig; mine rørlige Ejendomme ville altsaa adskilles, berøves mig, og jeg selv sættes i en Forfatning, som er martrende for Husfaderen og nedværdigende for Præsten, dersom ikke det høje Collegium, hvis Retfærdighed og Bevaagenhed har bevirket mig indsat i et forønsket Embede, ogsaa vil soutenere mig deri, ved at forskaffe mig et offentligt Laan paa Præstegaarden, som — med Gjæsterigaard — indløses for 533

Rdl. 2 Mk. Sølv, og Naadsensaaret, hvis halve Beløb kan anslaaes til det halve.

Efter forgjæves at have forsøgt alle Midler tyer jeg til mine høje Foresatte og Befordere om Skyts og Redning.

Thorning, 1. Decb. 1820.

Underdanigst
S. S. Blicher.
Sognepræst til Thorning og Lysgaard Menigheder.

Til det højkongelige danske Cancellie.»

Bispen attesterer, at Præstegaarden er i stor Forfald. Og «da Supplicanten forøvrigt er en Mand af Kundskaber, Duelighed og Nidkjærhed i at udføre de af ham paaliggende Embedspligter og tillige som Fader til 6 Børn kan behøve al den Hjælp, der kan sætte ham istand til at vorde disses Forsørger, fordrister jeg mig allerunderdanigst at anbefale ham og hans Andragende til Deres Majestæts allernaadigste Opmærksomhed.» (16. Jan. 1821.)

Det hjælper dog altsammen intet. Kancelliet svarer — 10. Febr. 1821 — «at det Ansøgte ikke kan bevirkes».

[Rigsarkivet.]

Bedre Held havde Blicher et Aars Tid efter med nedenstaaende Ansøgning, der giver et travrigt Indblik i hans økonomiske Jammer:

Thorning, d. 10. Jan. 1822.

Allernaadigste Konge!

Da Deres Majestæt under 20. October 1819 kaldede mig til Sognepræst for Thorning og Lysgaard, havde jeg velgrundet Haab om, at saadan Befordring vilde sikre mig og Familie Udkomme for Livstid; da ingen Præst siden Reformationen herfra haver søgt Forflyttelse. Men de uforudseelige haarde Tider haver tilintetgjort mit Haab: Ordinations Udgifter, Flytning, Præstegaardens Indløsningssum, den nedlagte Sæds Indkjøb (beregnet efter da gjeldende tredobbelte høje Priser), forøget Indboe, Udboe og Besætning, nødvendig Gaards Reparation og Markforbedring m. m. har forøget min Gjeld til det tredobbelte og dermed tillige Renterne. — Vare Kornpriserne nu endda ikke dalede saa hastigt og uforholdsmæssigt, vilde

min Gjeld vel ikke kunnet vorde formindsket, men de aarlige Udgivter havde jeg dog haft Udveje til. — Nu er dette mig aldeles umueligt, hvilket D. M. allern. ville see af følgende summariske, men sandfærdige Balanceregning:

Min Indtægt er:

a) Tiendekorn	64 Tdr.	Rug	à 2 Rdl.	3 Mk.	Td.		160	Rdl.
—	41 —	Byg	à 2 —	1 —	—		89	—
—	72 —	Havre	à 1 —	» —	—		72	—
b) Offer og Accidentzer							260	—
c) Naturalpræstationer							19	—
						Summa Indtægt...	600	Rdl.

Min Udgift er:

a) Skatter og Expencer	200	Rdl.
b) Pensioner	100	—
c) Renter af 3500 Rdl.' Gjæld	140	—
d) Folkeløn og Daglejer	160	—
e) Gaardens Reparation, Smede-Løn o. s. v.	70	—
f) Skræder, Skomager, Reebslager og øvrige nødvendige Haandværksfolks Løn	80	—
g) Papiir. Postpenge med videre dertil hørende	40	—
h) Staal, Salt og Tjære	50	—
Summa Udgift...	840	Rdl.

Uagtet flere uundgaaelige Udgifter som Collecter til afbrændte Præstegaarde, Kirker, de nødvendige Bøger m. fl. ej ere anførte, fremkommer dog i Ballancen et minus af 240 Rdl., hvilket Overskuddet af det paa Marken avlede Korn med Smør, Flesk o. s. v. allene kunde dække; men foruden det, at meer end den halve Deel af min Saaesæd blev ødelagt af Tørke og Nattefrost, saa er Marken ej heller endnu i den Drivt, at den kan afgive, endog uden Misvæxt, noget klækkeligt Overskud. Allene en større Besætning, Mergling, Grøvtegravning med videre — hvortil Evne aldeles mangler — vil kunne hjelpe mig fremad under gunstigere Tider og bedre Priser. Endelig kommer endnu til anførte aarlige Underbalance trende Aars paadragne Skatterestancer, med hvilke D. M. allern. har givet mig den Henstand, som jeg i Haab om bedre Tider allerund. udbad mig. — Denne Frist er nu udløbet — jeg har Fogden for Døren, og naar han har begyndt at exeqvere hos mig, ville mine Creditorer følge efter og tage det lidet, som levnes. — Jeg sidder da med Kone og 7 Børn mellem nøgne Vægge, uden Midler til nogensinde at opdrage disse eller rejse

mig meer; Avlingen maae jeg af Mangel paa Besætning opgive — leve blandt mine Sognefolk som den fattigste blandt dem alle, beklaget af nogle, ringeagtet formedelst min Armod af Andre — kort: aldeles jordisk ulykkelig. Deres Maiestæt er næst Gud mit eneste Haab og Tilflugt; et eneste Ord ville kunne frelse mig; med 800 Rdl. Sølv kan jeg betale resterende Skatter, Pensioner og Renter og give min Besætning og Avlsbrug den nødvendige Udvidelse.

Jeg tør ikke opholde D. M.s kostbare Tid ved nøjere Detail eller længere Klager: min store og trængende Nød taler for mig, og jeg forhaaber, at min høje Øvrighed vil saavel bekræfte Sandheden af ovenanførte som tildele mig et tilfredsstillende Vidnesbyrd som Embedsmand og Huusfader.

Allerunderdanigst
S. S. Blicher.

Amtmand Schönheyder i Viborg ledsager Ansøgningen med følgende

«Allerunderdanigste Erklæring!

Supplicanten Hr. Steen Steensen Blicher er een af de Mænd, som, efter min allerunderdanigste Formening, fortjener D. M.' særdeles Opmærksomhed.

Af forstandig og gudfrygtig Tænkemaade og retsindig Vandel gavner han sin Menighed med Lære og Exempel.

Indsigtsfuld og erfaren kan han under gunstige Omstændigheder paa flere Maader stifte Held i sin Embeds-Kreds og ved sin Iver for heele Landets Fremskriden til det Bedre, være dette nyttig.

Og endelig:

Begavet med sielden Digter-Evne, har han med mange Arbejder vakt sine Landsmænds Sind for det i Sandhed Skiønne, det Kraftfulde, det Retsindige, for Kjærlighed til Fædrenelandet og Tillid til dets Styrer.

Uden at kommes tilhjelp i den Nød, hvori han befinder sig derved, at den ham forundte Dilation med hans Skatters Betaling nu er udløben, maae de ham af Himlen skjænkede Aands Gaver kvæles; og uden at ham rækkes Haand til at kunne, i en heldigere Stilling, for Fremtiden forøge den ham allern. beneficerede Præste Gaards Production, vil han ikke for trykkende Gield kunne komme til at bruge sit Pund saaledes som man maae ønske.

I det jeg allerund. anbefaler hans Ansøgning til at tages i allergunstigst Betragtning, vover jeg tillige personlig at gjøre allerund. Forbøn for, at ham tilstaaes, om ej alt, saa dog en betydelig Del af det, han har nævnet at behøve.

Viborg Stifts Amtshuus, d. 16. Jan. 1822.

Schönheyder.

Denne varmhjærtede Anbefaling frugtede saa godt, at Kongen den 19. Juni 1822 tilstod Blicher 300 Rdl. Sedler af Finantskassen. [Rigs-Ark.]

Amtmand *Joh. Franciscus Gotl. Schönheyder,* født 1773, † 1850.

Da vi ikke har noget nyt at berette om Blichers øvrige Livsforhold i Torning, vil vi indskrænke os til at henvise til Evald Tang Kristensens og Lunds fortrinlige lille Bog om Blicher — Afsnittet: «Steen Blicher i Thorning», S. 25—35, der har opsamlet gamle Folks Erindringer om den Tid, da Blicher gik ud i Lyngen med Bøssen paa Nakken og en halv Pægl i Tasken, eller efter endt Jagt sad for deres Bordende og lo og talte, mens han kvægede sig paa deres tarvelige Mad og hans Hund «med den dobbelte Næse» stod mellem Bordtremmerne og slarpede i Mælkebrødsskaalen. — Om Blichers Færd i Thorning har vi af skriftlige Dokumenter foruden det ovenanførte blot formaaet at opstøve nedenstaaende Bagatel om «den indbyrdes Undervisning»:

«Underdanigst.

Commissionen — der nu seer sig i Besiddelse af tvende Sæt Tabeller til den indbyrdes Underviisning, og i denne Sommer venter at faae Thorning Skole hertil hensigtsmæssigt indrettet, samt har grundet Aarsag til at troe den herværende duelige Lærer istand til Iværksættelsen af bemældte Læremaade, saameget mere som han ved en Rejse til Randers har gjort sig nøjere bekjendt med den — gjentager herved sin i

forrige Aars Indberetning gjorte underdanigste Begjæring: at den højgunstigst maatte tillades i Thorning Skole at indføre den indbyrdes Underviisning efter de allernaadigst befalede Bestemmelser.

Underdanigst
S. S. Blicher,
Præst.

Thorning Skolecommission, d. 27. Juni 1823.»

Jonas Collin, Finansdeputeret (født 1776 † 1861).

Sagen anbefales af Amtsprovst N. Bregendahl. Den duelige Degn viser sig at være Seminarist *Kierkegaard*, den gamle *Peder Dyhrs* Afløser*).

Det ansøgte bifaldes af Kancell. (5. Aug. 1823).

[Rigsark.]

Blichers økonomiske Forfatning blev i Thorning sløjere Aar for Aar, og han gjorde flere Forsøg paa at blive forflyttet; og da nu *Spentrup* Kald ved Amtsprovst Bruuns Død den 29. Maj 1825 var bleven ledigt, var Blicher ikke sen til at sende den mest formaaende af sine høje Velyndere Etatsraad *Jonas Collin* følgende Skrivelse:

Deres Velbaarenhed

tilmeldte mig i Deres meget Ærede: at Hans Majestæt havde omtalt mig i højgunstige Udtryk og tilladt Dem at bringe mig ved Lejlighed i Erindring. Denne Lejlighed er nu kommen og frembyder sig vel neppe mere, at mit højeste jordiske Ønske kunde maaskee vorde opfyldt. Spentrup og Gassum Pastorat er den 30. forrige Maaned bleven ledigt. Kaldet er

*) Om Degnen Søren Kierkegaard se Goldschmidts «Hederejse» (1867), S. 141 ff.

ikke fulde 400 Tdr. Hartkorn, og da der efterlever en kun 50-aarig Enke, og Præstegaardens Jorder staa for 12 Tdr. Skyld, kan det ikke ansees for stort for mig efter sex Aars — som jeg haaber upaaklagelig — Embedsførelse at attraae. Men hvad der gjør det til mine inderligste Ønskers Maal er dette: Præstegaarden er for nogle og tyve Aar siden af Ny overordentlig godt, solid og smukt opbygget af daværende Præst min Farbroder Daniel Blicher. Han døde 1809, og hans Enke er nu min Kone, ved hvem jeg har syv levende Børn og en Stifsøn — min afdøde Farbroders og min Kones kjødelige Søn. Jeg var som ungt Menneske meget i min Onkels Hus, nød hans lærerige Undervisning og har med ham plantet de fleste Træer i den af ham ligeledes anlagte store, smukke og fortrinlige Have. Mange af mine bedste Dage er henrundne i Spentrup, og endnu har jeg i Egnen og Nabostaden Randers mange Slægtninger og Venner. Jeg behøver vist ikke at anføre mere for at overbevise Deres Velbaarenhed om, at dette Præstekald er den bedste jordiske Lykke, som min Kone, Gaardens forrige Beboerinde, og jeg kunde ønske os. Indtægterne ville forhaabentlig være tilstrækkelige for mine Fornødenheder og mine Børns tarvelige Opdragelse, og jeg vilde der finde et for trykkende Næringssorger befriet landligt Asyl, hvor jeg kunde hellige mine Fritimer til mit Yndlingsstudium. Saaledes som jeg her har fremsat mine Forhaabninger, kunde jeg vel ikke passende gjøre det i min Ansøgning til Majestæten, som jeg med allersnareste oversender, men jeg troer fast i Deres Velbaarenhed at have fundet den Mand, der med Varme vil minde min allernaadigste Konge om en tro og inderlig hengiven Undersaat, der ved forrige ædelmodige Naadesbevisninger har fattet Mod til at haabe denne sidste og største.

Med særdeles Højagtelse Deres Velbaarenheds
allerærbødigste
S. S. Blicher.

Thorning pr. Viborg, 6. Juni 1825.

[Edg. Collin.]

De efterfølgende Dokumenter, hentede frem fra Rigsarkivet, vil oplyse om, under hvilke Omstændigheder det endelig lykkedes vor forgjældede Digter at naae, hvad han lidt tykt kalder sit «højeste jordiske Ønskes» Maal.

«Til Kongen.

Thorning Præstegaard, Lysgaard Herred Viborg Amt, *den 3. Juli 1825.* Sognepræst Steen Steensen Blicher søger allerunderdanigst om Spentrup og Gassum Præstekald. Ansøgningen er conciperet af Ansøgeren.

Da jeg for sex Aar siden allerunderdanigst søgte og ved Deres Majestæts Naade erholdt Thorning Pastorat, meente jeg ved dette at kunne opdrage mine otte Børn; dette forbyder mig nu Tidernes Beskaffenhed. Kun ved et mere indbringende Embede vil jeg blive istand til at opfylde mine Faderpligter. Et saadant er nu ledigt i Spentrup og Gassum. Med det Haab at kunne vedføje tilfredsstillende Attester om min Embedsførelse og med et Hjerte fuldt af Tillid som gjennemtrængt af Taknemmelighed for min Konges mod mig oftere udviste allernaadigste Mildhed, vover jeg allerunderdanigst at bønfalde Deres Majestæt om bemeldte Sognekald. Jeg nærmer mig mit 43de Aar, og henved sytten ere nu forløbne, siden jeg med bedste Character erholdt min Embedsexamen. Jeg troer at have stræbt at anvende dette Tidsrum saavel til mine Pligters Opfyldelser som og til ikke ganske uhældige literære Arbejder. Til disses Fortsættelse kan Deres Majestæt næst Gud skjenke mig Mod, Kraft og et fra nedtrykkende Sorger befriet Sind, med Evne og glad Drivtighed til at opdrage min talrige Børneflok.

Allerunderdanigst

S. S. Blicher.»

Ogsaa ved denne Lejlighed lagde Amtmand Schönheyder et stort Lod i Skaalen med følgende uforbeholdne Anbefaling:

«Sogne Præsten for Thorning og Lysgaard Menigheder i Viborg Amt, Aarhuus Stift, Hr. St. St. Blicher, har jeg kjendt i 5 Aar og stedse fundet ham nidkjær for saavel Skole- som Fattigvæsenet i det ham allernaadigst betroede Pastorat. Jeg har ogsaa fundet ham i flere Henseender levende at interessere sig for Beboernes Vel og at række dem hjælpsom Haand til deres retlige Ønskers Opnaaelse. Han har saaledes opfyldt, hvad der af en for sit Kald omhyggelig Præst af Amtet kunde ønskes. Men ved sine sjældne Aan[d]s Gaver er han derhos bleven en sand Pryd for Viborg, og ved sit nøje Bekjendtskab med Æmnerne samt ved Talent til og Flid i at samle gavn-

lige Efterretninger har han flere Gange kunnet meddele vigtige Oplysninger. Meget nødig vilde jeg derfor bidrage til hans Forflyttelse, men han har Ret til at vente den bedste Anbefaling til Forfremmelse, og den maae jeg derfor herved paa de tilstrækkeligste Grunde give ham.

Viborg Stifts Amtshuus, 9. Juli 1825.

J. F. G. Schönheyder.

Ogsaa Bispens Attest er ganske rosende, den lyder:

«Skjøndt jeg ikke har havt Lejlighed ved personlig Nærværelse paa Stedet at erfare Sognepræsten for Thorning og Lysgaard Menigheder Hr. Steen Steensen Blichers Gaver til Religionens offentlige Foredrag og Ungdommens catechetiske Vejledning, tør jeg dog paa Grund af fleres paalidelige Beretning bevidne, at han, saavel i den Henseende som og i Henseende til Orden, Nøjagtighed og Nidkjærhed i at udføre alle sine Embedspligter, fortjener at ansees som en værdig Religionslærer. — Om Hr. Blichers æstetiske Talenter taler saa mange offentlige Beviis, at jeg tør ansee det ufornødent at paaberaabe mig disse for at documentere, at Hr. Blicher har anvendt saavel sine Aandsgaver som sine Fritimer paa en for ham og Videnskabeligheden hædrende Maade. Da en talrig Familie, hvis Forsørgelse det med flere Afgivter betyngede Sognekald til Thorning og Lysgaard ikke tillader, foranlediger Hr. Blicher til at attraae et med bedre Indtægter forsynet Embede, fordrister jeg mig allerunderdanigst at anbefale ham til Deres kongelige Majestæts allernaadigste Opmærksomhed.

Aarhuus Bispegaard, d. 13. Juli 1825.

Allerunderdanigst
A. Birch.

Ogsaa Amtsprovst Bregendahl attesterer, at i de 6 Aar, han har kjendt Blicher «i og udenfor sit Embedsforhold, har han stedse med priselig Retsindighed og Flid anvendt sine sjældne Talenter til at opbygge og befæste de ham betroede Menigheder i sand christelig Religiøsitet og forøvrigt i alle sit Embeds Dele med Nøjagtighed varetaget sine Pligter». (*Skive,* 8. Juli 1825).

At Blicher næsten saa sin Redning i at opnaa dette Embede læres af følgende Skrivelse til Geheimestatsminister *Kaas*:

«Deres Excellence

ville naadigst optage, at jeg skrivtligen foredrager et Anliggende, som jeg ikke personlig torde fremføre formedelst Deres Excellences Sygdom, fra hvilken jeg af mit Hjerte beder Himlen om en hastig og lykkelig Restitution.

Jeg er 43 Aar, 17 Aars Candidat med bedste Character og 6 Aars Præst i Thorning og Lysgaard. Jeg har 8 Børn fra 2 til 16 Aar, en svagelig Kone og 2000 Rdl. Gjeld. Jeg har — som jeg haaber ikke uden Hæld — anvendt mine Fritimer til æstethiske og oeconomiske Arbejder. Jeg troer at eje min Konges Naade, mine Foresattes Yndest og mine Medborgeres Agtelse. Disse ere de Grunde, paa hvilke jeg grunder mit Haab at erholde det nu ledige Spentrup og Gassum Pastorat. Men hertil kommer en særdeles Bevæggrund, som ingen af mine Medbejlere deler med mig: Min kjødelige Farbroder har med megen Bekostning og Tilsættelse af sin Formue opbygget Spentrup Præstegaard, anlagt en aldeles nye og ypperlig Hauge samt foretaget ved Marken betydelige Forbedringer. Med hans Enke blev jeg givt; hun er Moder til mine otte Børn; hun er siden sidste Barns Fødsel og formedelst de trykkende Næringssorger blevet hypocondrisk, og jeg kjender intet andet Middel til at gjenbringe hendes Humeur og Helbred og bevare hende for mig og min store Børneflok end dette, at hun forflyttedes til sin gamle, kjere Bopæl. Mine Medsøgende kunne være bedre hjulp[n]e med mange andre Kald, jeg kun med dette ene. Hans Majestæt og de Mænd under hvis Ressort det hører, have gunstigen anhørt min Bøn. Det vil nu staae til Deres Excellence at den vorder opfyldt: naar Deres Excellence kraftigen vil understøtte mit Andragende, da tvivler jeg ikke paa, at det jo vil vorde bønhørt. Deres Excellence har nu min, min svage Kones, mine sex Sønners og tvende Døtres timelige Lykke i Deres Haand. Himlen bøje Deres ædle Hjerte til os! velsigne Dem og skjænke Dem en saadan Lyksalighed, som det nu staaer i Deres Magt at give en talrig og af langvarig Sorg nedbøjet Familie.

Kiøbenhavn, 2. August 1825.

Underdanigst
S. S. Blicher,
Præst til Thorning og Lysgaard

Deres Excellence Hr. Geheime-Statsminister *de Kaas*,
Ridder af Elephanten og Storkors af Dannebroge!»

I Kancelliets Indstilling af 31. August 1825 hedder det:

«Blandt de mange værdige Mænd, som haver ansøgt om dette Embede, om hvilke herved allerunderdanigst fremlægges en Fortegnelse, troer Cancelliet at burde nævne som de ældste Embedsmænd:

Ipsen (Sognepr. for *Galtrup* og *Østerjølby*, 68 Aar, Embedsm. i *40 Aar*), *Peter Friis*, Consistorialraad (Vester og Øster Asselt, 30 Aars Embede), *Niels Sommer* (Sigerslev, 30 Aars Embedstid).

Ved Siden af disse gamle Mænd, hvis Forflyttelse til et vel mere indbringende dog byrdefuldt Embede, mueligen ikke var tjenlig for dem selv eller for Embedet, troer Cancelliet endnu allerund. at burde nævne følgende yngre, men fortrinlig duelige Embedsmænd»: Derpaa følger paa Rad *Nicolai Kampf*, Gjerrild, Præst i 6 Aar, *Jens Krarup* i Bedsted og endelig allersidst Steen Blicher, om hvem det hedder, at han ved sine literære Arbejder har «erhvervet sig et meget hæderligt Omdømme». Og nu fremdrages Schønheyders smukke Anbefaling og gjør den tilsigtede Virkning blandt Konkurrenternes langt blegere Papirer. Den 10. Sept. skjænkede Kongen Kaldet til Blicher, men Kaldsbrevet selv lyder paa 14. Sept. 1825.

Af Bilagene til Blichers Ansøgning oplyses det bl. a., at Spentrup Kald i 1771 var opgjort til 440 Rdl., i 1801 til 700 Rdl. Derimod faaer vi ikke klar Besked om Kaldets fulde Indtægter i 1825; men en ministeriel Skrivelse af 2. Okt. 1851 anslaaer det ved *Blichers Død* — med Fradrag af en Enkepension — til *1350 Rdlr.*, og selv om der ogsaa ligger store Byrder paa Kaldet — saaledes at de aarlige Skatter i 1825 beregnedes til 151 Rdl. Enkepensionen til 75 Rdl., Indløsningssummen til 250 Rdl., er det indlysende, at Blicher økonomisk set gjorde en Kongehandel, da han fra det sandede og forkomne Thorning flyttede til det velhavende Spentrup. — Blichers Glæde over, at det gik saa vel, lyser ud af Linjerne paa følgende lille Epistel til den blandt hans Talsmænd, der maaske, naar alt kom til alt, havde det vaagneste Øre hos Landsfaderen:

Thorning, d. 20. Sept. 1825.

Velbaarne Hr. Etatsraad Collin.

Skjøndt jeg om et Par Uger venter at kunne overskikke Beretningen om Hørindustrien i Sønderlyng Herred, kunde jeg dog ikke bie saalænge med at takke Deres Velbaarenhed og det ret af mit Hjerte, for den Andeel De sikkerlig har i mit kjereste Ønskes Opfyldelse. Efter det, De i andre Henseender

har virket for mig, kan jeg ikke tvivle paa, at det jo maa være Dem, som især har talt min Sag for min inderlig elskede Konge, hvis Naade mod mig under de Dem velbekjendte Omstændigheder har været saa ganske overordentlig. Jeg vil ikke sige mere end dette, at jeg nu med Lyst kan fortsætte mine Arbejder og med Rolighed se en blidere Fremtid imøde. Gud glæde Deres Velbaarenhed saaledes, som det ønskes af

Deres evig taknemmelige allerærbødigste

S. S. Blicher.

[Edg. Collin.]

At Blicher ved denne Forflyttelse langt fra havde besværget alle jordiske Bekymringer — end ikke dem, der stammer fra en uheldig Økonomi — vil vi i den tilbagestaaende Del af dette Værk faa mer end tilstrækkeligt Bevis for.

BLICHER OG SKOVSAGEN.

Det var langtfra altid, at vor Digters Blik dvælte i *Skyerne*, naar «ensom han laa paa sin lynggro'de Bakke» *); langt hyppigere var hans Tanke beskæftiget med praktiske Formaal til Almuens Ophjælpning og Landets Væxt. Derom vidner bl. a. den 20-aarige Korrespondance, som han har vedligeholdt med *Landhusholdningsselskabet*, og som giver os det klareste Indblik i dette Digtergemyts dybe og mangeartede Interesserthed; snart angaar hans Breve en 5-aarig Understøttelse til Husmand *Jens Lovring* i Torning for god Drift af sit Husmandsbrug; snart er det Sognefoged *Peder Rovsing* i Jennum eller *Mikkel Dalsgaard* i Torning for hvem der begjæres en lille Opmuntring **). Hans Kjæledægge var dog *Johannes Keller*, om hvem han erindrer Selskabet bl. a. i følgende Skrivelse:

Thorning pr. Viborg $^{21}/_{8}$ 1822.

— — — Da jeg har set, at D. H. Kgl. Selskab iaar atter uddeler 12 Plove af bedste Indretning, torde jeg maaske gjentage min allerærbødigste Forestilling, om ikke en saadan Plov — bayley'sk eller nyere americansk — maatte forundes Landmand og Strømpehandler *Johannes Keller* i Thorning; da denne

---

*) *Forsang* til «Jyllandsrejsen» (1817).

**) Om *Jens Lovring* vil der i Landhsk.' Arkiv findes Skrivelser af Blicher for $^{27}/_{1}$ 1821, $^{24}/_{6}$, $^{31}/_{8}$ 1822, $^{24}/_{6}$, $^{18}/_{11}$ 1823; Lovringen mister Understøttelsen $^{24}/_{1}$ 1824, da han er for stædig til at rette sig efter Selskabets Forskrifter. Om *Peder Rovsing* se $^{16}/_{9}$ 1829, $^{3}/_{5}$ 1832, $^{24}/_{6}$ 1833, $^{20}/_{6}$ 1836. Om *Mikkel Dalsgaard* se $^{6}/_{10}$ 1834 (sml. Vib. Saml. $^{9}/_{9}$ 1834).

drivtige Avlsmand baade ville gjøre god Brug af den, og ved sit Exempel virke til, at den blev almindelig blant de andre Bønder.

Allerærbødigst

[Landhushselsk.] *S. S. Blicher.*

En gammel Husmand (født 1817) og hans Hus ved Madum Sø.
Fotografier. Tilh. Evald Tang Kristensen.

Blichers Interesse for Lærredsfabrikationen er bekjendt nok; her en liden Epistel til Collin om Sagen:

Det vil nu være paa Tiden, at den højkongelige Commission for de militære Uldmanufacturer bestemmer, hvad den vil give for ublegede Lærreder, thi disse begynder snart at komme af Væven; jeg har længe ventet herpaa ifølge min ærbødigste Anmodning, men da intet Svar er indløbet, henvender jeg mig direkte til Deres Velbaarenhed. Fattes snart en Beslutning er der ingen Tvivl om, at jo stort Forraad vil erhverves. Fra Løgstør venter jeg snart, at et betydeligt Parti blegede Lærreder vil arrivere. Medfølgende bedes antaget som et oprigtigt Bevis paa min Højagtelse og en Erindring om min hjertelige taknemmelighedsfulde Hengivenhed.

Allerærbødigst

S. S. Blicher.

[Chr. Bayer.] Spentrup 9. Novb. 1828.

I Efteraaret 1827 havde Blicher af Selskabet modtaget en *Skjættemaskine*, og derfor udstedt følgende Kvittering:

Den mig fra det kgl. Landhusholdningsselskab tilsendte Brydemaskine, har jeg paa Randers Amtsstue modtaget af S. T. Hr: Krigsassessor Wilde*), hvorfor herved gives Tilstaaelse.

Spentrup d. 4. Oct. 1827.

S. S. Blicher,
Sognepræst.

[Lhsskb.]

Imidlertid fik *Collin* Lyst til at sende Blicher en Maskine af en anden Konstruktion; den ledsagedes af følgende Skrivelse:

Lhs. 8. Nov. 1827.

Endskjønt DV. allerede i dette Efteraar har erholdt en Hørbrydemaskine, oversender jeg Dem herved endnu een af en anden Indretning, da jeg med Hensyn til den udvidede Høravl i Deres Egn maa antage, at der vil være Brug for dem begge. For at lette Vedkommende Sammensætningen af denne nye Maskine, som er opfunden af en Procurator Rasmussen i Rudkjøbing, lader jeg følge en Tegning derhen.

---

*) Amtsforvalter i Randers.

Det vil interessere mig ved Lejlighed at erfare, hvilken af disse to Maskiner De finder brugbarest.

Lsk. forbeholder sig nærmere at bestemme Vilkaarene, hvorunder Maskinerne overlades Deres Pastorat.

Collin.

Paa Copien af dette Brev er senere tilføjet: «Herom findes intet indkommet Dec. 1832».

Tiggerkvinde ved Rørbæk Sø.

Skylden herfor laa dog ikke i Blichers Forsømmelighed, thi han havde sendt Selskabet en Beretning 1. Maj 1832, der vel altsaa ikke er kommen rette Vedkommende i Hænde.

Selskabet vil imidlertid have noget at vide om Maskinen, da Opfinderen intet har faaet for sin Opfindelse paa Grund af manglende Indberetninger fra Kjøng Fabrik og fra Blicher.

Blicher udspørges om Maskinen d. 15. Decb. 1832; han forhaster sig imidlertid denne Gang ikke med Svaret, der har følgende Ordlyd:

Til det kgl. Lhs.

I Overensstemmelse med mine forhen indsendte, men som jeg erfarer ikke tilstædekomne, Svarskrivelser, Hørbrydemaskinerne betræffende, igjentages, at den første med Trævaltzer, er udlaant til Gaardfæster Jens Christensen og øvrige Medbeboere i Voldum Bye, Galthen H. Randers A., eftersom disse for deres forbedrede Avlsbrug udmærkede Bønder ansaaes at vilde have mere Nytte af Maskinen end denne Omegn, der vel de første 2 Aar brugte den noget, og hvoraf flere forsikkrede, at de vilde eftergjøre den; dog det sidste skeete ikke, og Maskinen stod tredie Aar ubrugt; det samme var Tilfældet med den Rasmussenske (der arbejdede med større Lethed og mere i lige lang Tid, men med større Slid paa

Valtzerne); paa Anmodning af Byfoged Jansen i Hobroe, og Løvte herom at vilde underrette Selskabet, blev den derfor udlaant til ham.

De tvende Haandbrydere staa urørte hos mig.

Spentrup d. 8. August 1833.

Ærbødigst
[Lhsk.] *S. S. Blicher.*

Om hele den Kjærlighed, hvormed han omfattede Landindustrien og dens Vækst i Befolkningen, vidner følgende veltalende Brev til Collin fra disse Aaringer:

Thorning 24. April 1825.

Deres Velbaarenheds meget Ærede har jeg modtaget og med Glæde seet at min Afhandling om Uldbinderiet har vundet Deres Bifald. I Gaar indtraf Kundgjørelsen fra Finantsdeputationen om Hans Majestæts allernaadigste Gratification, som sikkert staar i nøje Sammenhæng med hiint, og hvorfor jeg af et inderlig rørt Hjærte takker min elskede Konge og min ædle Velynder.

Jeg er atter hjulpen, og ser med Roelighed en bedre Fremtid i Møde. Jeg takker Dem endnu engang paa syv Børns Vegne, der — naar de faae Forstand til at agte — skulle lære at elske den nu ukjendte Velgjører*). Maaske seer jeg mig nu istand til at udføre et paatænkt Arbejde, en Undersøgelse nemlig om Hørindustrien i Jylland, der ligesom Uldbinderiet er af særdeles Vigtighed, idet den i disse vanskelige Aar har bevaret nogle tusinde Familiers Existence.

Vel har den ikke hin Fabrications positive Værd som Handelsvare, men dog en stor negativ, idet den holder betydelige Summer tilbage, som ellers vilde gaa ud af Landet for Lærreder og Hørfrøe.

Af disse Artikler sælger en Gaardmand — i de mig bekjendte Sogne — i Gjennemsnit aarlig for 50 Rdl. og derover.

Det er højst interessant og glædeligt at efterspore og kjende Landets Hjælpekilder. Have de end ej været saa ubekjendte som Nilens, have dog nogle af dem ej været fuldkomment erkjendte eller betragtede i deres naturlige Størrelse. Slettænkende have forlængst spaaet Landets Ruin; Mismodige have frygtet; selv Veltænkende tvivlet — og dog staar det lille

*) Blicher havde 14. April 1825 ved et kgl. Reskript modtaget 200 Rdl. [*Rigsark.*]

Danmark endnu, dog nærmer Coursen sig nu til al pari. Her i Egnen er næsten mere klingende Mynt end Sedler, og man vil hellere have Sedler end Species til 12½ Mk. Jeg kjender ingen Bonde, som lider virkelig Nød (at sige i Bindeegnene og Høregnene, og uden egen betydelig Brøde), og siden jeg blev Præst i Thorning, veed jeg ikke, at et eneste Menneske her er gaaet hungrig til Sengs. Strømpebind, Høravl, Kalkbrænderi, Træarbejde, Pottemageri, Heste-, Fæ- og Svineavl, Vadmel- og Dynevaars-Fabrication, Silde-, Aale- og Torskefiskeri m. m. m. dels holde, dels bringe saadanne Summer i Landet, at Krig og Luxus ej endnu har formaaet at ødelægge det. — Jeg haaber, at Deres Velbaarenhed ej tager mig ugunstig op, at jeg har yttret disse Meninger over en Gjenstand, som næst Poesien er mit Yndlingsstudium.

Fra Hr. Professor Rahbek har jeg endnu intet hørt, men haaber, at min Tragedie maa vorde givet først i næste Saison, da jeg tillige paa den Tid bedst vilde kunne have Lejlighed til at overvære Forestillingen. — Sender han mig Stykket tilbage, vil jeg vist — som Deres Velbaarenhed anmærker — finde noget at rette og forhaabentlig bedre; jeg vil mere upartisk tage det for mig som et fremmed Arbejde.

Endnu engang beder jeg om Tilgivelse for min Vidtløftighed; jeg længes efter den Tid, da jeg mundtligen kan bevidne Deres Velbaarenhed min Højagtelse og Taknemmelighed.

Allerærbødigst

[Edg. Collin.] *S. S. Blicher.*

Blichers store Iver for *Skovsagen* bragte ham kort efter sin Forflyttelse til at sende Landhusholdningsselskabet en Ansøgning, ledsaget af følgende Brev til Collin:

Velbaarne Hr. Etatsraad Collin,

Ridder af Dannebrog.

Jeg har ikke taget i Betænkning at tilsende min høyagtede Velynder som Præses i Selskabet medfølgende Forslag, og da jeg ikke kan tro Dem en mindre nidkjær Befordrer af Skovvæsenet end af ethvert andet for Landet gavnligt Foretagende, har jeg vovet at haabe Deres Bifald med denne min Plan. Jeg har i Tanken combineret den med en anden: Af min Indberetning om Lærredfabricationen i Sønderlyng Herred vil De have set min Anke over, at denne Industrie næsten udelukkende drives af Qvindekjønnet, og det allene den fuld-

voxne og arbejdsføre Del. Skulle ikke det hele øvrige Personale kunne beskjæftiges? hvormed da hellere end med mit kjere Strømpebind? En brav Familie her fra Thorning, Mand og Kone af Middelalder, hvis Børn alle ere voxne, dertil velhavende og dygtige i Binding, er af Hengivenhed for mig rede til at sælge deres heriboendes Sted og følge mig til Spentrup. Begge har Lyst og bedste Villie til at informere i Binding efter denne Egns lette, hurtige og fabrikmæssige Maneer, og hvad der er det bedste, endnu flere af mine nye Sognefolk, med hvem jeg har talt om denne Sag, saavel Mænd som Koner, er strax trængte ind i Nytten af dette Foretagende,

Kalkmænd fra Mønsted. Tegning af Hans Smidth.

og have indstændigt bedet mig udføre det. Og allernemmest skede det, naar min Binder blev Skovfoged i Spentrup. I Henseende til Oeconomi og Industrie er Nørrehald Herred ganske ligt Sønderlyng, og i begge beklager enhver retskaffen Husfader og Husmoder: at de i de lange Vinteraftener med intet Arbejde kunne beskjæftige Karle, Drenge og de mindre Pigebørn, undtagen med at lægge noget Reeb, at gjøre Baand for tilstundende Høst — et Arbejde, som ikke kan tage 8 Dage, og hvoraf det sidste i andre Egne gjøres i selve Høsten under indfaldende Regnvejr eller om Natten og Middagen.

Dersom mit Forslag vinder Bifald, tør jeg haabe en dobbelt Nytte i Fremtiden for denne Egn af Landet, hvis Velstand i de senere Aar er sunket saa betydeligt. Om Skoven skulde være Selskabets Ejendom eller hvorledes med den i sin Tid skulde forholdes, samt hvorvidt Cancelliet herom maatte con-

suleres [?] dette har jeg endnu ikke klart kundet tænke mig; men det vil da i alt Fald ikke lægge nogen Hindring ivejen.

Med uforanderlig Følelse af Taknemmelighed og Højagtelse er jeg

Deres Velbaarenheds allerærbødigste

S. S. Blicher.

Spentrup 3. April 1826.

E. Skr. Dersom det forønskede Forskud tilstaaes, begynder jeg endnu i Sommer med Indhegning og Jordens Kultivering og til Efteraaret med Beplantning.

Selve Ansøgningen af *14. April 1826* til Selskabet indeholder Anmodning om Hjælp til Anlæg af en Plantage paa hans Hedelod i Spentrup, da «min Formuetilstand forbyder mig at begynde et saa gavnligt, men i Anlægget bekosteligt Foretagende». — «Planen, som jeg indstiller til det høje Selskabs Bedømmelse, er følgende:

En aflang Firkant af 50 Tdr. Lands Størrelse indhegnes med et 11 Kvarteer højt dobbelt Dige, omgivet af en Fyrlinie paa 20 Alens Brede. Plantagen inddeles i 4 Dele, som dels beplantes, dels besaaes med Naaletræer saaledes: Nr. 1 med Rødgran, Nr. 2 med alm. Fyr (pinus sylvestris), Nr. 3 med Weymouths Fyr, og Nr. 4 med Lærketræe (p. larix). De i Plantagen værende Moser besaaes med Ælle og Birk, hvorved der dannedes en naturlig Fyrlinie imellem Naaletræerne. Hvor Moserne slippe, fortsættes denne ved Besaaening med Agen, saaledes at enhver af de fire Dele stod isoleret og sikker for Ildebrand, om en saadan skulde udbryde i nogen af de andre Dele. En Strimmel af 20 Alens Brede rundt om Plantagen, men indenfor Diget *beplantes* med Naaletræer, som strax kunde faaes af Hr. Pastor Bierregaards Skovanlæg ved Hiermind. Denne Plantning vilde have nogle Aars Forspring for den øvrige Besaaening, samt forskaffe denne Læe for alle Vinde. Naaletræer synes mig det bedste Valg, baade fordi der af disse Arter findes saa lidet i Jylland som og formedelst deres hastigere Væxt, hvorved Skoven dessnarere vilde kunne erstatte det gjorte Udlæg og afgive den endelige tilsigtede Fordeel».

Blicher udregner nu, at hele Anlæget vil koste *1057 Rdl.*; Indtægten i 90 Aar ansætter han «efter *Costa*» til *37,549 Rdl.* Han overlader til Selskabets Afgjørelse, hvad der nøjere skal bestemmes

om Indtægtens Anvendelse; «thi at den skulde tilfalde een eller flere fremtidige Præster, kan næppe bifaldes. — Da mange Præster i Jylland have Heder, der paa samme Maade til stor Gavn for Efterslægten kunde anvendes, torde maaske denne min Plan hos det danske Landhuusholdningsselskab, hvis Virksomhed ikke indskrænker sig til de nulevende Slægter allene, vinde saa meget meer gunstig Opmærksomhed».

Collin udbad sig bl. a. Drewsens og Professor Hornemanns Betænkninger. De var Blichers Plan yderst ugunstige:

Drewsen anser det for altfor vovsomt for Selskabet at anbringe Kapital i «saa udsat og saa sandet et Jordsmon som dette. Det er 19 Aar siden, jeg gjorde mit Anlæg paa et bedre og langt mindre udsat Sted, og endnu har jeg ikke kundet hugge».

Professor Hornemanns Betænkning lyder:

«Den som kiender noget til Hedeegnenes Beskaffenhed i Jylland og har set, med hvor store Vanskeligheder Skovanlæg i disse Egne er forbunden, vil vist forundre sig over, at Hr. Blicher kan nære saa sangviniske Forhaabninger og grunde sin Beregning paa den Overbevisning, at alt vilde lykkes, og at det saaede og plantede ikke allene vilde komme frem men endogsaa voxe saa hurtigt, at man efter 20 Aar kunde foretage en Udhugst. Han har ikke tænkt paa, at en Sommer som den sidste vilde ødelægge alt, at Vestenvinden er bestandig skadelig for Trævæxten, og at der paa Hedeegnene i Jylland udfordres en lang Tid, for at de unge Træer kunne komme i Væxt. Han synes endog at gaae ud fra den Forudsætning, at man kan benytte en Præstegaards Jorder som en privat Eiendom, og at Eftermændene i Embedet vilde interessere sig ligesaa meget for Plantningen, som han selv.

Jeg kan derfor aldeles ikke anbefale dette Forslag.

d. 15. Sept. 1826.

Hornemann.

Selskabet svarer Blicher 10. Okt. 1826:

«Om end Selskabet vilde, tværtimod sine egne og Andres Erfaringer, dele Hr. Pastorens lovende Forventninger om Fremgangen af det Skovanlæg, De har paatænkt at iværksætte paa en til Deres Præstegaard henlagt Hede, ser Selskabet sig dog ikke i Stand til at understøtte dette Foretagende, efterdi Vedligeholdelsen og Fortsættelsen af det i Aaret 1818 begyndte

Skovanlæg paa Amager*) endnu i længere Tid vil kræve en Udgift, der i Forhold til de Midler, Selskabet har til Raadig-

Alheden [omkring 1850], efter Maleri af F. Chr. J. Kiærskou [f. 1805 † 1891].

hed, er saa betydelig, at det for det første ikke kan ofre noget paa flere lignende Anlæg, men blot maa indskrænke sig

*) 300 Td. Ld.

til at tildele enkelte Bønder, der i skovløse Egne ville ved Beplantning i det mindre give et godt Exempel, den hertil udlovede Hjelp. Dette meldes tjenstl. til Svar paa D. V.' Brev af 14. April sidste.»

[Lhsk.]

Blicher kan imidlertid ikke saa let slippe sin Plan; vraget af Landhusholdningen ansøger han — understøttet af Collin, Drewsen og Ørsted — Kongen om Hjælp til Foretagendet:

«Da Pastor Blicher» — hedder det i Ansøgningen — «næppe selv vil komme til at høste Frugterne af det paatænkte Skovanlæg, kan man være saa meget mere forvisset om, at allene en priselig Iver for at fremme et almeennyttigt Anliggende har bestemt ham til at indlade sig derpaa.»

Det anføres, at han vil kunne faa forstlig Hjælp af Skovrider Bang (Stendalsgaard). Der fortælles endvidere, at Blicher allerede har begyndt Indhegningen. (Landhusholdningsselskabet 23. Okt. 1827. *Drewsen*, *Collin*, *Ørsted*).

Kongen spørger bøst d. 27. Oktbr. s. A., om det Offentlige senere kan vente Erstatning for sine Udlæg?

[Rigsark.]

Derpaa foreligger der intet Svar, hvorimod Blicher gaar ilag med at indhente Anbefalinger, hvad vi ser af følgende Brev til *Collin*:

Velbaarne Hr. Etatsraad!

Den under 30. f. M. omskrevne Plan og Forslag med Hensyn til Skovanlægget giver jeg mig herved den Frihed at oversende forsynet med Øvrighedens Paategning. Gid det nu maatte lykkes med den af Deres Velbh. saa gunstigt fremmede Understøttelse! Det gaaer godt frem med Indhegningen, der koster mig hver Lørdag 7, 8 Daler. Agen er allerede lagte hen med Diget, en Deel af Lyngen afhugget og Accord sluttet med fire nærboende Bønder om Pløjning og Harvning, som nu tager sin Begyndelse. Planter og Frøsorter haaber jeg at faa nok af herovre.

Om een eller højst to Uger venter jeg at kunne afsende nogle Stykker Lærred til Prøve. Der er en Jøde i Randers ved Navn Isaksen, en sufficant og efter almindeligt Rygte brav og honet Mand; ham ønskede jeg at torde foreslaae til Factor, hvad enten han skulde være det for D. K. Lh. Ssk. eller for Militærdepoten. Lærred vil snart indkomme i Mængde;

mange have allerede spurgt mig, naar og hvor de maatte aflevere det.

Af Brydemaskiner efter den tilsendte Model ere under Arbejde 1 i Randrup, 1 i Dyrbye (begge i mit Annex) og 1 i Hald; fem andre ere ogsaa bestemte til at forfærdiges i Vinter. Gid vi havde Skjættemaskine! med hiin i Randrup combineres een, da Manden har seet en saadan.

Den lille Toldbetjening i Viborg gik bort; men jeg veed, at De derfor ikke glemmer min stakkels Broder, naar noget en Gang kunde gjøres for ham.

Spentrup, d. 6. Novb. 1827.

Allerærbødigst
S. S. Blicher.

At Øvrighedens Anbefalinger til Blichers Skovanlæg ikke var saa nemme at opnaa, som Blicher først havde formodet, derom vidner Brevets Efterskrift:

Saavidt var jeg kommen, da jeg med min Plan tog ud til Randers for at faa den anbefalet af Amtsøvrigheden; men da det ej lod sig saa hastigt gjøre, og Amtsprovsten endogsaa mente, at det omhandlede Terrain borde først tages i Øjesyn, vil jeg ikke opsætte at meddele Deres Velbaarenhed min Plan etc.» — nemlig hvorledes der skulde forholdes med det projekterede Skovanlæg.

(Lhs.)

Endelig arriverer Øvrighedens Attester 17.—18. Novbr. 1827. Amtmand Lorenz synes godt om Blichers Forslag og anbefaler det varmt, men Provsten, Hr. Kruse, foreslaar Blicher at begynde i det smaa med 5 à 10 Td. Ld.

Blicher sender Collin Provstens og Amtmandens Erklæringer, idet han opponerer kraftigt mod Provstens Tvivl og dennes Opfordring til at inddrage Heden i Smaabid:

— — «Fire plovdrivende Naboer skulle i afvigte Uge have begyndt at pløje, men Vinteren kom i Forkjøbet. Saasnart man kan komme i Jorden, tages der fat.

I Tilfælde af, at den forhaabede Understøttelse maatte allernaadigst bevilges mig, tænker jeg vel, at jeg paa Ansøgning hos d. højkgl. Rentekammer kunde faae Sædefrøe; Agen,

Bøg samt et lidet Qvantum Lærke-, Gran- og Birkefrøe har jeg hos private faaet Løvte paa, saavelsom en Deel Planter hos Hr. Pastor Bierregaard.

Spentrup, d. 28. Novb. 1827.

Allerærbødigst
S. S. Blicher.

Efterat *Kancelliet* har modtaget Amtmandens og Provstens Erklæringer, indhentes ogsaa Bispens Betænkning, — han svarer bl. a.:

— — «Vistnok fortjener Skovanlæg i Almindelighed al mulig Opmuntring og i Særdeleshed naar den finder Sted paa dertil skikkede Jordstrækninger, som ikke til bedre Nytte og Brug ere tjenlige; men i et Tilfælde som nærværende, hvor Bekostningerne, der ere uopgivne og upaatvivlelig ville blive meget betydelige, tildeels skulde falde Eftermænd i Embedet til Byrde, uden at det er vist, at de kunde høste nogen dertil svarende Fordeel og mulig paa en Tid, liig den vi have, at Præsternes Embedsindkomster i Almindelighed snarere trængte til Forbedring, end taalte at formindskes, eller uden højeste Nødvendighed, at bebyrdes, forekommer det os betænkeligt at fremme Planen til et saadant Anlæg, medmindre det kunde skee uden anden Byrde for tilkommende Præster end Afsavnet af det Jordsmon, paa hvilket der i sin Tid virkelig maatte befindes i Grøde staaende Træer.

Aarhuus, d. 15. Januarii 1828.

P. C. v. Rosenørn. (Stiftamtmand.) *A. Birch.* (Biskop.)

I en Skrivelse af 29. Jan. 1828 til Lhsk slutter Kancelliet sig gladelig til dette for Blichers Plan ødelæggende Synspunkt, der endelig fastslaaes ved Kongens Skrivelse af 25. Marts s. A.:

Ved at tilbagesende Vort Landhuusholdnings Selskab de med Sammes allerunderdn. Beretning af 18. dennes fulgte Bilage, ville Vi allern. have Selsk. tilkjendegivet, at hvormeget Vi end erkjende Nytten af Skovanlæg, isærdeleshed paa Jyllands Vestkyst (!), finde Vi Os dog ikke foranlediget til af Vor Kasse at bortskjænke til Private betydelige Summer for at fremme Skovanlæg, der forblive privat Ejendom.

Vi ville desaarsag have Selsk. allern. overdraget at under-

rette Præsterne Blicher og Hoff*) om, at den ansøgte Understøttelse ikke kan forventes af Vor Kasse.

Befalende Eder Gud!

Givet i Vor Residentsstad Kjøbenhavn d. 25. Marts 1828.

Frederik R.

Selskabet meddelte Blicher Kongens Svar d. 5. April 1828.

[Lhsk.]

Saaledes havde ogsaa denne Plan gjennemløbet den for alle Blicherske Ideer typiske Kurve: fra egen varmhjærtet Begejstring gjennem andres Lunkenhed og Kulde til Ruin.

Plantagen «*Steen Blicher*» paa Spentrup Præstegaardshede. Fotografi [1903].

Helt uden Spor blev dog ikke Blichers Bestræbelser heller i denne Sag. Der staar endnu en lille Plantage ude paa Spentrup Hede som en Levning fra de Dage. Vi har spurgt Skovrideren paa Støvringgaard, Hr. *C. L. Nielsen*, om Plantagens Tilstand, og han har velvilligt svaret os følgende:

«Nord for Spentrup ligger Heden; stor og gold og øde laa den i Blichers Tid, og saaledes laa den endnu, uberørt af den

*) En Mand, hvis Ansøgning havde delt Skæbne med Blichers.

fremadskridende Kultur, indtil *Hedeselskabet* nu i de sidste Aar paa enkelte Steder fik Tag i den. Her søgte Blicher i sin Tid at være Banebryder for Plantningen; med et højt Jorddige indhegnede han et 10 Tdr. Land stort Stykke af Præstegaardens Hede, og her begyndte han sit Skovanlæg. Men Kendskabet til Hedeplantningen var dengang kun ringe, endnu var ingen Dalgas fremstaaet og havde fundet «det onde Princip» i Heden, og Blichers Plantning mislykkedes. Han plantede Rødgran i den raa, lyngsure Jord, videre var man endnu ikke kommen. Kun paa en lille, vel sagtens græsbevoxet Holm, slog Granerne nogenlunde an, og en lille Gruppe ret kraftige Træer ses nu milevidt over den øde Hede som et Minde om Plantningens Pionér der paa Egnen. I det øvrige til Plantning indtagne Areal, ses endnu de gamle Plantehuller under Lyngen; en enkelt Gran, ensom og vejrbidt som Digteren selv, hæver nu og da sin kummerlige Skikkelse nogle faa Alen over Jorden. Saaledes laa Heden hen til vore Dage; der er bleven talt og atter talt om at genoptage Plantningen, men det blev derved, indtil Apoteker *Strøyberg* i Randers for nogle faa Aar siden med kraftig Haand tog Sagen op. Paa et Konsortiums Vegne købte han foruden et andet, meget stort Hedeareal, hele den til Spentrup Præstegaard hørende ca. 86 Tdr. Land store Hede, og nu er Beplantningen af hele det udstrakte Areal i fuld Gang. Nu vil der paa Heden, hvor Blicher øvede sine Jægerbedrifter, og hvor han sang om den ensomme Hedelærke, snart rejse sig en stor Skov; thi i Modsætning til Blicher raader Hr. Strøyberg over de fornødne Pengemidler, ligesom alle den senere Tids store Erfaringer paa Hedeplantningens Omraade nu kommer ham tilgode. — Plantagen paa Præstegaardsheden bærer Blichers Navn.»

Blichers Interesse for *Alhedens* Beplantning var af gammel Dato. Allerede i «Jyllandsrejsen» (1817) havde han helliget den nogle begejstrede Linier; da han paa sin poetiske Vandring nærmer sig dette dengang næsten ubeboelige og vilde Ørkenrige udbryder han (i «6te Døgn»):

«Snart kommer hin øde, vilde, dødningeblege
libyske Ørken. Hvor ofte stod jeg paa Højen,
naar Vestvinden foer over Heden og hvirvlede Sandet
lig hvide Taager, lig Vinterens bølgende Snefog,
og øste det ud over Markerne, nylig i Somrens
livlige Grønne, men nu indhyllet i Frostens

bleggule Liglagen. Bort fra den ravende Hytte
flygted med Hustru og Born den arme Indvaaner.
stirrende ofte tilbage paa Sandhavets Bølger,
der hvinte om Taget, det Tag, han forlod nu for evig.
Frygtfuld saae Ørkenens Nabo hen ud fra sin Halvdør
Sandskyens Flugt — hvad seer jeg? er det en Oase
her midt i Heden? hvo bandt de flygtige Vover?
hvo klædte ufrugtbare Slette i Engenes Farve
og lærte Sandet at grønnes? — Hvor Vandreren nylig
vaded alene, halv blind, i sørgeligt Øde,
der græsser Kvæget, der bygger Lærken sin Rede:
Hvo var den Ædling? — Det var din Konning, o Lyngland!»

Fra Silkeborgkanten paa Blichers Tid.

I 1829 rager Blicher sig imidlertid i en langstrakt og ganske broddet Polemik om Betimeligheden af disse Plantningsanlæg derude i Vildmarken. Stridens Anledning var af en ret harmløs Art: *Chr. Molbech* havde pakket sin Vadsæk og gjort en lille Ferierejse gjennem en Stump af det nordøstlige Jylland, og saasom denne højtærede Boggnaver ikke kunde flytte sig fra et Sted til et andet, uden at der randt Blæk i hans Spor, saa skrev han i 3. Bind af «Nordisk Tidsskr. for Historie, Literatur og Kunst» fem Ark, der hverken var Historie, Literatur eller Kunst, men en maadelig Rejsebeskrivelse*), der røbede et ganske overfladisk Kjendskab til jydske Forhold; klogeligt holdt han sig mest til Kirkerne og deres støvede Skrammel («Christus i al sin Her-

*) «Optegnelser paa en Udflugt til Jylland i Sommeren 1828», S. 106—163.

lighed»; — «Goliath, en Kæmpekrop i fuld Harnisk»), mens han havde valgt at berejse de ejendommeligste Egne i Nattens Mulm og Mørke. Om Landskabet langs Vejen fra Hobro til Aalborg skriver han saaledes (S. 112): «— — Hedernes mig endnu ganske fremmede Character kunde jeg paa denne Natterejse ikke blive bekjendt med»; ligeledes Side 129 om Farten fra Aalborg til Viborg: «Denne Hederejse paa 8 Mile har jeg tildeels gjort om Natten, og har vel ikke tabt meget ved det, som Mørket hindrede mig fra at see.» — Denne Flothed maatte oprøre Blicher, hvis Dom altid var grundet paa det omhyggeligste Selvsyn. Det er ogsaa et talende Vidnesbyrd om den ringe Yndest Blicher

Studekjørere fra Hammerum Herred. Tegning af Hans Smidth.

endnu i 1828 nød i Hovedstadskredse, at en saa anset Lærd og Literaturkritiker, der ellers gjæstererede hos baade Kreti og Pleti, kunde kjøre næsten umiddelbart forbi *hans* Præstegaard uden at føle Trang til at hilse paa ham eller bejle til hans vejledende Hjælp. — Saasnart Blicher havde stiftet Bekjendtskab med Molbechs «Optegnelser» rykkede han ud i «Randers Avis» for 12. Maj 1829 med nedenstaaende Linjer:

Mellem «Bemærkninger paa en Rejse ifjor i Jylland af Prof. Molbech» — hvilken Rejse rigtignok var altfor hurtig til nøjagtige Iagttagelser — findes tvende meget betydelige Urigtigheder, som Man skylder Sandheden at rette. Den første: Hr. Prof. siger, «at Strømpebind drives i *Hjermind* og *Vium* Sogne, men ej i de mellemliggende». Den, der har bildt ham sligt ind, har løjet, saae en Steen maae vende sig; ej allene i alle de *mellemliggende*

18*

Sogne drives Binderiet, men ligefra Hjorthede (inclusive) og til Ringkiøbing paa et Par Mile nær i Østen og Vesten, og i Sønder og Nord fra Holstebroe og ind i Vejle Amt, i *fjorten* Herreder og *fem og tredsindstyve* Sogne bindes der. Og udføres til Udlandet af denne Industrie-Artikel — lavt regnet — for meer end *to Tønder Guld aarlig.* — Den anden Urigtighed: Ved at omtale Hr. Consistorialraad *Bierregaards* Skovanlæg ved Hjermind nedsætter Hr. Professoren ganske dybt den kongelige Plantage paa Ahlheden, som han — *NB.* ikke har seet. Idet han opfordrer andre til at besee Hr. P. B....s — som vi aldeles ikke ville nedsætte — opfordrer vi ham selv til at besee det andet — i Sandhed! kongelige — Anlæg, med hvilket Hs. Majestæt og Omgivelse ved *Øjesyn* fandt sig højst tilfreds — det er altid det sikkreste at kjende den Ting, man dømmer om. Det kan vel gaae an at recensere en Bog uden at have læst den, eller dog efter en flygtig Gjennembladen, men for at domfælde Ahlhedens Plantage, bør man *see* den. — Hr. Professoren kunde ellers paa sin Vej have fundet Plantager, som vare værd at see paa, f. Ex. 1) Granborg, Sønden for Randers, som viser sig endog fra den Vej, han befoer, og 2) Pastor *Hoffs* Anlæg ikke langt fra Hobroe; men havde denne endog ligget nærmere ved Vejen, den vilde dog have undgaaet Professorens Opmærksomhed, thi man seer ikke godt om Natten. Han siger nemlig selv, at han rejste fra Hobroe til Aalborg ved *Midnatstid*! — At rejse hurtig og i Mørke duer ikke for den, der vil lære at kjende det Land, han befarer. *B.*

Denne Artikel optryktes i «Nyeste Skilderi af Kiøbenhavn» Nr. 40 s. A. og ledsagedes her af følgende Bemærkning:

«Hr. Profess. Molbechs Rejses Hensigt var ikke at beskrive oeconomisk og statistisk de Egne, i hvilke hans Rejse faldt, og han fortjener sikkerligen Tak for det han meddelte, ligesom Berigtigeren vilde have fortjent hans og Patriotens Tak, naar han havde afholdt sig fra sin skolemestererende Tone, og tillige meddelt noget mere end ovenanførte *flygtige* Anførsler.»

Da Molbech var bleven opmærksom paa Angrebet, skrev han i Skilderiet for 23. Maj:

En Anmærkning til Randers Avis Nr. 56.

Af Kiøbenhavns Skilderie Nr. 40 har jeg erfaret, at man i eller i Egnen af Randers har skienket mine i det Nordiske Tids-

skrift III 1. indførte «Optegnelser paa en Udflugt til Jylland» den Opmærksomhed, at ville rette «tvende meget betydelige Urigtigheder» i samme. Uagtet dette, som man af Hr. B.s Tone seer, just ikke er en *fiin* Opmærksomhed, var den dog Tak værd, dersom virkelig noget urigtigt var rettet, og noget rigtigere sat i Stedet. Sagkyndige maae dømme herom.

1) Den første Fordring til den, som vil rette Urigtigheder i et Skrift, er: at han maae kunne og ville *læse rigtigt.* Hr. B. behager at lade mig sige: «at Strømpebind drives i Hiermind og Vium Sogne; *men ej i de mellemliggende*». De, som ville gjøre

Strikkersker fra Heden. Fotografierne tilh. Evald T. Kristensen.

sig den Umage at efterlæse S. 158 i 3die Bind af Nordisk Tidsskrift ville finde, at jeg har sagt noget ganske andet; nemlig, at bemeldte Syssel «fra umindelig Tid er herskende i og indskrænket til visse *Herreder* og *Sogne*, uden at den derfra udbreder sig til Nabosogne» (og Naboherreder;) «*saaledes for Ex. Hiermind og Vium*, et ikke langt fraliggende Sogn.» Enhver Læser, som ej er Hr. B., vil finde, at «den betydelige Urigtighed i denne Yttring allene existerer i Hr. B.s Villie, og at det, han antager, man har «løjet for mig» eller «bildt mig ind», kun er til i hans Phantasie; ligesom ogsaa Stiil og Tone tilhøre ham selv. Enhver nemlig, som læser med mindste Opmærksomhed, vil finde, at jeg *aldeles ikke* siger, der ej bindes Strømper i de Sogne, som

ligge imellem *Hiermind* og *Vium;* men kun anfører disse tvende som *Exempler.* Ingen har saaledes indbildt mig det mindste. Jeg har anført *Hiermind* som et Exempel paa et saadant strømpebindende Sogn, fordi jeg selv havde været paa Stedet; og *Vium*, fordi jeg fra min Ungdom kjendte dette Sogn af Pastor N. Blichers Beskrivelse over samme, hvilken Hr. B. formodentlig ogsaa kjender. — Skulde denne Berigtiger endog selv virkelig troe, at kunne lære mig noget nyt ved at fortælle, hvorledes Strømper bindes i Jylland ogsaa udenfor Hiermind og Vium i mange Herreder og Sogne: saa vil han dog næppe engang faae sit nærmeste Publicum til at troe, at jeg trængte til denne Underviisning. Hvorvidt hans statistiske Opgivelse i Henseende til Strømpebinding i Jylland er nøjagtig, maae Andre undersøge. At der aarlig fra Binde-Egnene udføres for *to Tønder Guld* (formodentlig 200,000 Rbdl.) Bindetøj, er vel neppe overdrevent; men at der for en saadan Sum skulde udføres til *Udlandet* allene (hvis derved ikke tillige menes danske Provindser udenfor Jylland) forekommer mig usandsynligt.

2) Hvad *Ahlheden* angaaer, da vilde det ikke glæde nogen Dansk høiere end mig, om Hr. B. ved nøjagtige statistiske Beregninger kunde bevise, at de paa bemeldte Heder gjorte Skovanlæg have «lønnet Arbejde og Bekostning ved samme»; hvorom jeg benegtende har yttret mig; (Nord. Tidsskr. l. c. S. 155) eller om han kunde bevise, at man *ikke* har gjort «uheldige og kostbare Forsøg» paa disse Steder; hvilket jeg i Almindelighed har yttret som en Ting, der er bekjendt over hele Landet, uden derfor med et Ord at benegte: at der ogsaa kan være gjort *heldige* Forsøg. Kunde Hr. B. levere os en, ikke poetisk, men historisk og documenteret Skildring af Anlæggene paa Ahlheden, fra deres første Begyndelse til nærværende Tid, med Opgivelse af de derpaa anvendte Summer: saa vilde det heraf bedst vise sig, om bemeldte Anlæg (om hvis Nytte og Værd i og for sig selv der jo ej kan falde nogen Tvivl) kunne kaldes *billige* eller *kostbare* for Statskassen. — Hr. B.s Opfordring til mig: at besee Plantagerne paa Ahlheden, haaber jeg virkelig engang at kunne efterkomme; men maae dog udbede mig hans Tilladelse til at rejse i Jylland *om Natten*, dersom Tidens Knaphed eller andre Omstændigheder udkræve det. At man, som Hr. B. lærer os, paa den Tid af Døgnet «ikke seer godt», turde neppe for nogen Læser af Randers Avis være en ny Bemærkning; men heller ikke disse ville indsee, hvorfor Hr. B. vil henvende denne Bemærkning til mig. Jeg har hverken seet Plantagerne i Hiermind

eller nogen anden Gienstand, som jeg i ovenmeldte «Optegnelser» omtaler, *om Natten;* og jeg har ingen Forpligtelse til paa mine aldeles private Rejser at besee enten «Plantagen *Granberg*, Sønden for Randers» eller nogensomhelst anden Gjenstand, der ligger Hr. B. nærmere end Hiermind.

Kiøbenhavn, den 21. Maj 1829.

C. Molbech.

Bønder fra Heden. Fot. tilh. E. T. Kr.

Nu var Krigen i fuld Gang. Blicher replicerede til denne høj-vigtige Artikel i sin Monitør: Randersavisen for 9. Juni s. A. saalydende:

De Bemærkninger, jeg havde gjort ved Prof. Molbechs Rejse i Jylland, har En gjentaget i Skilderiet med en Anmærkning, hvoraf vi lære: at Hr. Professoren fortjener Tak, fordi han meddeler fejlagtige Efterretninger, og jeg Utak, fordi jeg berigtiger dem. Ikke fornøjet med dette ligesaa myndige som fyndige Forsvar, har Hr. Professoren selv taget til Gjenmæle paa en Maade, som opfordrer mig til at replicere.

Han gjør først den billige Fordring til mig, «at jeg maae *læse rigtigt*»; jeg gjør den ligesaa billige til ham: «at han maae *skrive rigtigt*». Den, der skal dette, maae *skrive*, hvad han vil

sige, og ikke noget andet; Publicum faaer nu dømme, hvori Fejlen stikker, enten i hans *Skrivning* eller i min *Læsning*.

Status controversiæ ere tvende: *Strømpebind* og *Skovanlæg* i Jylland. I Henseende til det første, da lyde Hr. Professorens egne Ord saaledes: «*Strømpebind er fra umindelig Tid herskende i og indskrænket til visse Herreder og Sogne, uden at det derfra udbreder sig til Naboesogne, saaledes f. Ex. i Hjermind og Vium, et ikke langt fraliggende Sogn*». Jeg spørger Enhver, som forstaaer Dansk, om heraf kan udledes nogen anden Mening end denne: at Hjermind og Vium ere saadanne to i Henseende til Strømpebind isolerede Sogne? samt at der ikke bindes i dem, der ligger imellem samme? Og spørger jeg dernæst, om de *mellemliggende* Sogne ikke ogsaa ere *Nabosogne*? Dette vil Hr. Professoren bortdemonstrere, og siger, «at Urigtigheden her ligger i min *Villie*» (hvilket hverken er rigtigt eller smukt sagt). Jeg har sagt, og siger det endnu: Urigtigheden ligger i hans Ord; thi ej alene bindes der i Nabosognene Hjorthede, Lee, Bjerring, Sjørslev, Almind, Lysgaard, Frederiks, Thorning; men hans Paastand er i det Hele saa aldeles urigtig, som den omhandlede Industrie netop drives i en *sammenhængende* Strækning af henved 40 Qvadratmile. — Hr. Professoren anfører som Hjemmel N. Blichers Topografie, som han formoder, at jeg kjender. Ja vist kjender jeg den, da det er min Fader, som skrev den; men han anfører jo netop *trende sammenhængende* Bindeherreder: Hammerum, Lysgaard og Medelsom (i hvilke 2 sidste Vium og Hjermind ligge). Desuden har Binderiet i de 34 Aar, siden denne Bog udkom, udvidet sig overordentligt, og udvider sig daglig, men *uden Spring**). Havde Hr. Professoren, dengang han nedskrev sin Bemærkning, vidst hvad jeg siden oplyste, da sees ingen rimelig Grund, hvorfor han skulde bruge saadanne Ord, af hvilke en om Sagen ukyndig Læser ej kan slutte andet, end at Strømpebind kun drives i nogle enkelte isolerede Herreder og Sogne, hvoriblandt Hjermind og Vium. — At der skulde udføres for 2 Tønder Guld aarlig, kan vel ikke nøjagtigen deduceres, da disse Varer ikke fortoldes; men dersom min Afhandling om Uldbinderiet i Jylland, der for en Tid siden er indsendt til det kgl. danske Landhuusholdnings-Selskab, og som er et Resultat af flereaarige Undersøgelser, kommer i Trykken, torde den formeentlige Usandsynlighed maaskee bortfalde.

---

*) Og dog siger Hr. Prof., «at Strømpebindet ikke udbreder sig!!!»

Det andet Stridspunkt (hvorom det dog synes Hr. Professoren er bleven næsten ligesaa enig med mig, som om det første) er Skovanlægget paa Ahlheden. Jeg saae det første Spadekast gjøres, det første Frøe nedlægges paa den sorte Hede, og det under manges tvivlende Hovedrysten eller spottende Latter. Jeg har seet disse Træer opvoxe, og derfor især gjorde det mig ondt at see en Dadel, som *engang* — vel at mærke! — ikke var ugrundet, nu atter *uden Grund* fornyes. Hr. Professoren taler kun om *kostbare* og *uheldige* Forsøg (disse vare de første med Fyrretræer); men melder ikke et Ord om de senere *heldige* (dem med Gran, Birk og Lerke). Han undskylder sig med, «at han ej har *benægtet* Sandheden», men han har *fortiet* den; og jeg gjør ham den velmeente Compliment at troe: at han ikke har *kjendt* den. Thi naar man anfører det *Slette* ved en Person eller en Gjenstand, kan man ikke uden Eensidighed og Uretfærdighed tie med *det Gode*, at sige, naar man *veed* det. Jeg tænker, Hr. Professor! at jeg forsvarer Dem bedst af os Tre.

Skulde jeg ellers forekomme Professorens Opfordring: at levere en — «NB. ikke poetisk» — Beskrivelse over Skovanlægget paa Ahlheden, skal jeg dog aldrig gjøre mig skyldig i den Ubillighed at forlange Bekostningerne erstattede, førend Træerne naae den Alder og Størrelse, at de bør hugges; men den Tid er allerede nu forhaanden.

Da Hr. Professoren endelig giver at forstaae, at han kjender min *Stiil og Tone, veed hvor jeg boer*, kort sagt: *hvo jeg er*, saa maae Publicum ogsaa gjerne vide det, og derfor sætter jeg mit Navn.

S. S. Blicher.

I «Skilderiet» for 16. Juni s. A. er Molbech betydelig blidere end sidst. Han beklager sig dog over den Tone Blicher har brugt: «og som jeg tvivler om, at mange ville finde passende, enten for Dem eller imod mig.

At De maatte kjende bedre til en Industrigreen, der hersker i den Egn af Jylland, hvor De er født og opvoxen, end jeg, der netop har tilbragt en halv Dag i en Præstegaard i Binde-Egnen, maae enhver finde højst naturligt».

Endelig anker han over, at Blicher har citeret ham ukorrekt, og slutter med at sige, at dette bliver *hans* sidste Ord i Sagen.

Blicher opgjør derpaa Kampens foreløbige Resultat i følgende korte Tilsvar (i «Rand. Av.» for 25. Juni):

Chr. Molbech, f. 1783 † 1857.

Til Hr. Justitsraad, Professor Molbech.

Da vi, *efter min forhen yttrede Formodning*, ere blevne enige i Hovedsagerne, finder jeg, ligesaalidet som De, noget at stride[s] om; thi personligt Angreb har jeg, *imod Deres Formodning*, ikke havt til Hensigt. Vel anker De paa min *Tone*: det har De Lov til; De dømmer dernæst om mit *Sindelag*: det havde De ikke Lov til, saameget mindre som vi ikke kjende hverandre personlig. Dog, Sandheden har vundet; og dette var mit Maal: derfor anseer jeg nu Protocollen for sluttet.

S. S. Blicher

Nu kunde Striden have været endt, hvis ikke uanet en Tredjemand havde stukket sit ærværdige Hoved op af Randersbladets Spalter (25. Juni s. A.). Det er den for Eftertiden — ved sin Iver for Plantningssagen — velanskrevne Konsistorialraad *H. Bierregaard*, Hjermind, der giver Molbech sin mest uskrømtede Tilslutning, for saa vidt som denne har kaldt Skovanlæggene paa Ahlheden *uheldige Forsøg;* det er ogsaa Bierregaards Opfattelse, som han ikke har lagt Dølgsmaal paa overfor selve Kongen i 1825; han tror, at Hedestrækningerne langt *snarere skal under Plov;* thi det være langt fra *ham* at ønske, at de skulde vedblive at være, hvad Tyge Rothe i 1784 kaldte dem: «Eenlig Brokfugls og

hvislende Hugorms Boelig», nej, lad dem vorde «Menneskeboliger, omgivne af Frugthaver, Marke, Vange». Pletter af Heden kan dog stadig med Fordel anvendes til Plantning. Men Ahlen er for dyb i Ahlheden og *Fyrren* med sin nedløbende Pælerod var et daarligt Valg af Træ, og mange Skuffelser har fulgt Forsøgene med Fyrren; Granen klarer sig bedre. — Han citerer Landvæsenskommissær *Dalgas*, «en af vore første Landmænd», og han slutter Artiklen uden med en Mine at have røbet, at han veed, hvem det store *B* i Randersbladet er.

Blichers Svar findes i «Rand. Av.» for 30. Juni:

«Lige ovenover den Protocols Afslutning, som jeg i Randers Avis Nr. 75 ommeldte, finder jeg den atter aabnet af S. T. Hr. Consistorialraad Bierregaard, idet han, Ahlhedeplantagerne anbelangende, tager Hr. Justr. Molbechs Partie. Denne Sag er ikke blandt de uvigtige: om Anlæggene faae Fremgang eller ej, om der bliver Skov derude, eller om Regjeringen endnu stedse spilder Penge derpaa? det er Spørgsmaalet. Dersom det sidste var Tilfældet, da borde *de* have Skam tiltakke, som førte høje Vedkommende bag Lyset og blændede med et bedragerisk Haab; og maatte jeg da finde mig i at faae en Rem af Huden; men i første Tilfælde, hvilken Tak vilde man fortjene ved at faae et kostbart Foretagende til at ophøre, just naar det skulde begynde at bære Frugter? Dog skriver jeg ikke andet, end hvad jeg har seet: at nemlig de senere Gran-, Lerke- og Birke-Anlæg ere i «*skjøn Vext*», hvilket Hr. Cons. ogsaa indrømmer. Men han *formoder*, at de alligevel ville mislykkes, naar de naae en Alder af 20 Aar omtrent og som det synes, især paa Grund af Ahlens Nærhed og det flade Terrain. Jeg vil herimod blot gjøre følgende Bemærkninger: 1) Ahlen er paa de største Strækninger af Stendalgaards Plantage, og for en stor Deel ligesaa paa Ulvedals, saa langt nede, at den neppe vil standse Granens, Lerkens, Espens og flere Træarters Rødder i deres temmelig horizontale Udbredelse*): 2) Terrainet er — som selve Benævnelserne antyder — saa langt fra at være *fladt*, at det meget mere bør hedde *ujevnt* og tildeels *bakket*. Ulvedal, som er den jevneste (og mindste), gjennemskjæres af tvende store Dale. Stendalgaardsplantagen har tvende lange Dale, den dybe Stendal, og den som løber ud

*) Sml. hermed hvad Blicher siger 1823 i sin Skizze «Oldsagn fra Ahlheden», P. Hansen-Udgaven 1ste Bind, S. 17.

til Aaringsvad, foruden andre mindre, og Terrainet her er ganske bølgeformigt: 3) Der findes Graner i Stendalgaardsplantagen henved 40 Aar gamle endnu i *frodig Væxt* og *topfriske* — om jeg ikke fejler — fra 25 til 30 Alen høje, og saa tykke, at de kunne tjene til Bjelker. Der ere desforuden Graner i tusindtal af fra 20 til 30 Aars Alder og derover, som ere i lige saa god Vext og tjenlige til Hanebjelker, Sparrer, Lægter etc., ej at tale om de yngre Lerker, der love endnu bedre; jeg har maalt eetaarige Skud af Graner — ikke af een, men af mange — fra $^3/_4$ til $^6/_4$ Alen. Alt dette har jeg selv mange Gange *seet*, og slutter derfor i min Eenfoldighed fra *hvad der er. til hvad der kan være.*

Forstraad *Jens Bang*, f. 1786 † 1862.

Men om *mine* Ord nu ikke maae staae til Troende, naar jeg berømmer og anpriser Noget af hvad der tilhører mit Fædreland — (derfor har man jo nylig i et Skrivt, som bestyres af 14 Videnskabsmænd, forsøgt at skille mig ved min Smule Hæder, som Skribent og Menneske*) — saa gid dog *de* vilde tale, som ere mere beføjede eller competente dertil end enten Justr. Molbech, Cons. Bierregaard eller Jeg?**). Gid vi dog snart maatte faae det reent ud at vide: *om der kan vorde Skov paa Ahlheden*, eller ikke? og dette oplyst ved *Grunde* og *Facta!* Den, som bedst *kjender det* og tillige forstaaer Sagen, er her vel nærmest til at tale: han vil hermed gjøre Publicum en sand Fornøielse og Regjeringen en sand Tjeneste.

Spentrup, den 27de Juni 1829.

S. S. Blicher.»

---

*) Her sigtes til 1. Bind af «Maanedsskrift for Litteratur», hvor H. N. David hugger ind paa Blichers Pjece: «Danmarks nærværende Tilstand (1828)»; se nedenfor.

**) Det fremgaar af det efterfølgende, at Blicher med dette «de» i særlig Grad tænker paa Forstraad *Jens Bang*, Stendalsgaard, der havde gjort sig saa stærk fortjent af Ahlhedens Beplantning lige fra han 1815 var bleven ansat som Skovrider derude. Om ham se en udførligere Omtale i «*Tidsskrift for Skovbrug*» 10. B. (1889; S. 193—205).

Bierregaard svarer i Bladet for 16. Juli:

«Jeg agter Deres Velærværdigheds Fædrelandskjærlighed, jeg agter Deres Bestræbelser i flere Henseende for at gavne dette vort Fædreland» — — — men endnu engang maa han dog gjentage sin Tvivl om Nytten af Ahlhedens Beplantning. Anvend de samme Summer paa Spredning af *Planteskoler*, paa Frugttræer etc., det skulde anderledes batte, mener Konsistorialraaden.

Blicher opponerer endnu engang (23. Juli) som følger:

Svar paa Hr. Consitorialr. Bierregaards Indrykkelse til mig i denne Avis Nr. 84, Ahlhedeskoven angaaende.

Jeg er enig med D. H. deri: *at mange til Skovanlæg mere bekvemme Stykker, fremfor det nærværende, kunde være valgte.* Men deraf følger ikke, at dette er *ubekvemt* eller af *«den uheldigste Beskaffenhed»* — heri er jeg ikke enig med Dem, og har forrige Gang givet mine Grunde. Vist nok: jo *bedre* Jordbund, jo *bedre* Skov — som og jo bedre Kornavl; men derfor ligge de ringere ikke udyrkede, man saaer jo i de skarpeste Sandjorder. Vist nok gives mange Lyngheder af bedre Beskaffenhed for Skov; og hvor saadanne Anlæg snarere vilde have betalt sig; men at en Strækning valgtes, der forhen laae hen næsten til Unytte, var vel ikke saa uhensigtsmæssigt, naar samme kunde frembære Skov, hvilket jeg mener og paastaaer.

Jeg er enig med Dem i: «at det var et Misgreb, at vælge en Træart (Fyrren) til Anlæget, der formedelst sine dybtgaaende Rødder mindst fordrager Ahlen». Dette har jeg jo og erklæret, og De misforstaaer mig, idet De tillægger mig anden Mening.

Jeg er enig med Dem i: «at det var et Misgreb i 20 Aar at fortsætte Fyrreanlægget». Anden Mening har jeg aldrig yttret, og undrer mig atter over, at De ogsaa her har misforstaaet mig.

Hvad angaaer den Frygt for «at Grannen og lignende Træer, om de og naaede nogen Fuldkommenhed, maatte med et saa fladt Rodfæste i en derhos løs og let Grund være udsatte for at blive et Rov for den første Storm, fremfor Træer paa Siden af Bakker» o. s. v., da kan jeg ikke dele den med Dem; thi Erfaring lærer: 1) at Træer i en god Jordbund (Muld og Leer), naar samme om Foraaret er gjennemblødt, omblæses lige saa let som i Sandbund (see Stormene den 10de April 1793 og 11te

Marts 1823! I den første faldt f. Ex. en heel Skovstrækning af henved 30 Tdr. Land paa den fede og stærke Jordbund paa Rodsteensejes Mark i Hadsherred); endvidere 2) at Stormenes Ødelæggelser ere størst i meget bakkede Skove, *in specie paa de Skrænter, der vende fra Vinden,* hvilket af physiske Grunde er meget begribeligt; 3) at netop horizontalt beliggende Skove staae sig bedst mod Stormen, da Vestsiden her læer for det øvrige, og 4) at denne, der fra Ungdommen af er stormvant, staaer stredig mod Vindens Anløb, og — naar den ikke uforsvarlig udtyndes — hytter baade sig selv, og hvad der er indenfor.

De siger: «at Ahlhedens Plantages Jordbund har *fra Overfladen til en Alens Dybde* Ahl til Underlag». Heri er jeg aldeles uenig med D. H., og opfordrer nu indstændigen Anlæggets Bestyrer, Hr. Skovrider Bang, til at dømme os imellem, saavelsom til at give den i mit sidste Stykke forønskede Underretning om *Plantagens Jordbund* og *Situation, om Træernes nuværende Tilstand og Størrelse efter deres Alder,* om Ahlen skulde være eneste Aarsag til Fyrrenes Mislykkelse, eller om ikke anden Jordbund, Clima og skadelige Insecter (Phalæner) hertil kunne have bidraget, *samt hvad der endelig er at vente for Fremtiden.*

S. S. Blicher.

Bierregaard kan endnu ikke dy sig; han er atter ude i Randersbladet for 13. Aug. om end han har Følelsen af, at det nu kunde være paa Tide at holde op:

«Ikke skulde vi vel længer kjede baade Læserne og os selv med at disputere over et Anliggende, hvorom D. V. idetmindste for en stor Del erkjender Dem for at være enig med mig». — —

Han gjentager sin Formening om det uheldige i Ahlhedens Beplantning; siger, at de fordærvelige Insekter (Phalæner) først for 4—5 Aar siden indfandt sig paa Egnen, men anretter allerede frygtelige Ødelæggelser paa Fyrren. — Ahlheden er det uheldigste Valg, der kunde gjøres; «ja jeg opfordrer Dem til at angive et for Træplantning i det hele taget mindre skikket Terrain, naar undtages de to modsatte Yderligheder, Vesterhavets Sandklitter og Indlandets Moser». — Hellere skulde der anlægges nogle *Planteskoler i Jylland* og Ahlheden henlægges til Kolonigaarde. — De sværeste Storme i de sidste 100 Aar, siger han, var ikke dem, Blicher anfører, men 23. Decb. 1747, i 1770 og Søndagen 11. April 1793 og Mandagen 11. Marts 1822.

Han tror ikke *Forstraad Bang* er den kompetenteste Dommer i sin egen Sag: «De vil, at han skal sige os, hvad der er at vente af Fremtiden. Jeg svarer endnu engang: Fremtiden vil bedst kunne sige os, hvad der er at vente for Fremtiden. Og dermed farvel Ahlhede!»

Blicher er der igjen den 27. August og har nu uden videre sat Tonen til Vejrs, hvad følgende Artikel vil vidne om:

Yderligere Svar paa Hr. Consistorialraad Bierregaards sidste Indrykkelse i Randers Avis Nr. 96.

Deres Højærværdighed slutter med et «Farvel til Ahlheden». Jeg havde troet, at Deres nyelige Besøg der skulde bevirket et ganske andet Resultat; at De langt snarere efter dette Bekjendtskab vilde have kommet tiere igjen, og glædet Dem over, hvad Deres Øjne — synes mig — maae have overbeviist Dem om. Men maaskee har De Grunde, hvorfor De ikke skytter om at see denne haabefulde Skov tiere*). Jeg derimod fornyer gjerne mit Besøg for at kunne glæde mig over det skjønne Anlæg, om hvis Beskaffenhed jeg ret meget ønskede at høre Fleres Mening. Forstraad *Bangs*, som jeg havde haabet, og De lader til at frygte**) — thi ellers behøvede De jo ikke at excipere imod den — faaer vi næppe; thi han undslaaer sig i en Skrivelse til mig for at offentliggjøre den; skjøndt jeg ikke indseer, hvorfor han ikke gjerne, uden at compromittere sig selv eller Andre, kunde sagt os Noget om Terrainet, om Climaet, om den formeentlige Ahl. om Jordbunden i det Hele, hvilket Alt jo ikke er hans Værk. Og da han kun har forestaaet Plantagen i en 14, højst 15 Aar, kunde han jo ogsaa gjerne have fremstillet Beskaffenheden af de Træer, som — ikke han — men hans Formænd have saaet og plantet. Nu, som det lader til, er baade mit

---

*) Da Hr. Justitsraad *Molbech* nu ogsaa for nylig har beseet den, længes jeg efter Resultatet af disse hans Undersøgelser; enten det vorder saa eller saa, troer jeg ikke, at han enten kan eller vil tilbageholde det. Jeg har for gode Tanker om hans Sandhedskjerlighed til at antage, at hans forventede Erklæring vilde atter give Anledning til at mindes Ordsproget: «manus manum lavat!» Tier han, anseer jeg det som et Tegn paa, at han har fundet sig ført bag Lyset.

**) Just da De indrømmer hans *Kyndighed* og *Redelighed*, er det saa paafaldende, at De frygter hans Dom; De maae jo altsaa vente, at den vil gaae Dem imod; eller er her en lille Modsigelse?

Haab og deres Frygt ugrundet, og endnu har Ingen offentlig holdt med mig, uden Plantagen selv; men den staaer der, og som sit eget og mit tilstrækkelige Forsvar.

Og ved dette Forsvar havde jeg ogsaa acquiesceret, hvis ikke Deres sidste havde — *sit venia verbo* — vrimlet af Urigtigheder, og dertil indeholdt een for mig meget krænkende Imputation. Enten det nu volder Dem og Læserne Kjedelse eller ikke, finder jeg mig foranlediget til at ledsage Deres Indrykkelse med rettende Bemærkninger; og skulde Tonen synes Nogen skarpere, da vilde man lægge Mærke til: at den hidtil mod Dem, Hr. Consistorialraad, var mild og skaanende, og at De selv i Deres sidste først har intoneret i Dur.

Zigeunere paa Landevejen ved Hald Sø. Fot.

1) Efterat have opregnet de Poster, hvori vi ere enige, siger De: «Her mangler kuns, for i sidste Punct ogsaa at være blevet ganske enig med mig, at De skulde oprigtigt og reent ud have tilstaaet, at der neppe i det hele Land lod sig finde et til Træplantning slettere Sted etc.»

Havde jeg tilstaaet dette, skulde jeg have talt mod min Overbeviisning, og tillige røbet en stor Uvidenhed om denne Gjenstand. Jeg vil alene til et nærliggende Exempel henpege paa den langt større, og for største Deel langt slettere Hede vesten for Karup Aae, hvor Ahl eller Gruus af sletteste Slags jevnt hen findes tæt under Overskorpen. Men jeg maae ogsaa gjøre Dem opmærksom paa een Omstændighed: den Hede, hvor Skoven er anlagt, er *Kongens Ejendom*. Denne skulde man altsaa, efter Deres Mening, have ladet ligge ubrugt, og derimod

kjøbt af Private. En Udgivt, som er sparet; ej at tale om, at nogen betydelig sammenhængende Strækning vanskelig skulde have været at erholde, og Prisen i al Fald blevet opskruet i dyre Domme. — Fordi jeg ikke vil indrømme Dem dette, involvere Deres Udtryk den Beskyldning mod mig: at jeg ikke skal have talt «*oprigtigt og reent ud*». Fordi jeg ikke i Eet og Alt er enig med Dem, skal jeg ansees som den, der siger Eet og mener et Andet! Føler De ikke, hvad der ligger i en saadan Beskyldning? og det endda af een Præst mod en anden! a) at Deres egne Meninger ere saa rigtige og ufejlbarlige, at Ingen, uden forsætlig Benægtelse af Sandheden, tør modsige Dem; og b) at jeg har gjort mig skyldig i denne Brøde. Hvo er De, Hr. Consistorialraad, at De saaledes dømmer Deres Broder? Og det for et Anliggende, som slet ikke privatim angaaer Nogen af os! Og det efter at jeg med Høflighed og i en ganske lidenskabsfri Tone har yttret mig mod Dem — Dem, der først oprippede en bilagt Controvers! Jeg har aldrig ymtet om eller tænkt paa, at De talte anderledes end efter Overbeviisning: hvorfor vil De da gjøre mig saa haard en Beskyldning, Hr. Broder! den bør De tage tilbage — idetmindste for Deres egen Skyld. Og da vil *jeg* troe i bedste Mening om Dem, at De her ikke har *meent,* hvad De har *sagt;* men nedskrevet disse Ord uden at forstaae deres Betydning.

2) Nu videre. De undtager i anførte Passus, som slettere Terrain end Ahlhedeskovens: *Vesterhavets Sandklitter* og Indlandets Moser. I Henseende til *de Første* skal jeg ikke modsige Dem, da jeg aldrig har været der*); men hvordanne de nu er eller ej, saa har man i Thye i flere Aar beplantet disse — det vil vise sig, om her atter er gjort et Misgreb, og det i al Fald et langt større end hiint første. Hvad de sidste angaaer, da tilstaaer jeg *oprigtigt og reent ud:* jeg mener, at Flere af dem ere fortrinlig skikkede baade til Agerdyrkning paa irsk, hollandsk og

*) Begyndelsen af «*Marie*» (skrevet 1835): — — «I een af disse øde Egne besteg Fortælleren *i sin Ungdom* en med Klittag bevoxet Sandhøj, for første Gang at beskue det store Verdenshav» — — er altsaa en Fiktion (P. Hansens Udg. af Novell. 3, S. 237. Sml. Side 25). Blicher saa formodentlig Vesterhavet første Gang i 1833; i et Brev til Ingemann for 8. Aug. s. A. skriver han: «Iaar har jeg selvtredje berejst en Strækning af Jyllands Vestkyst; den Rejse glemmer jeg aldrig. Kom engang og see! Du vil ikke fortryde det. Mere vil jeg ikke sige, thi det jeg saae er formeget til et Brev og kommer vel engang i en Roman af større Omfang».

frisisk Maade, og ligesaa til Skov, f. Ex. den store Graaemose, som *tilhører Kongen*, og som har en saare fordeelagtig Beliggenhed, da det lidet Vand, der blot om Vinteren staaer om i Kanterne, let kunde afledes. Denne Mose er, med flere, fortrinlig skikket til Skov af El, Birk, Røn, Ulkrykke og andre Fugtighed elskende og fordragende Træer. Dette kan godtgjøres ved Erfaring: jeg kan vise den Mose, hvor Granrødder (ikke som i andre *ligge;* men) *staae paa Roden,* kjendeligt afhugne paa Stedet, og det 1 Alen og dybere under Overskorpen.

3) For at bevise Ahlens Tilstedeværelse nær Overfladen i Plantagen, beraaber De Dem paa den afdøde Skovrider *Michelsens* Erklæring for 30 Aar siden; og mener, «at den løse Sand siden den Tid af Vinden kan være hendreven og lagt sig over Samme»; til Exempel anfører de Kumpedals Plantagen. Herved bemærker jeg a) at i hele Steendalsgaards og Ulvedals Plantager er der kun lidet Sand i Overfladen; at denne ikke saaledes omblæses, langt mindre bedækker noget Sted; og at blot i Ulvedals Plantage findes ét Par smaa Pletter løs Sand af anførte Beskaffenhed, alle tilsammen vist ikke af et Par Skjepper Lands Størrelse: Ahlen er overalt hverken nærmere eller fjernere fra Overfladen, end den altid har været; b) med Sanden i Kumpedal forholder det sig saaledes: I Aaret 1783 — om jeg ikke meget fejler — kom Jordbrand derude. En stor Strækning afbrændte. Overfladen blev til Flyvesand. Ahlen blottedes, udsattes for Luftens Paavirkning, forvittredes, og blev til Sand. Denne dæmpedes med Strandhavre, og de sammendrevne Sandhobe (nu bevoxede med Lyng, efterat Strandhavren er gaaet ud) have dannet sig mange Aar førend Træplantning her begyndtes.

4) De mener, at Phalæner først i den senere Tid have indfundet sig i Plantagen. Det er mange Aar siden afdøde Overførster Brüel forsøgte at lade dem afpille, samle i Hobe og opbrænde.

5) De benægter, at Granerne i Plantagen ikke ere af den Beskaffenhed og Størrelse, som jeg angiver — herfor skylder De Beviis; thi Deres blotte Paastand gjælder ikke mere end min — behag at maale dem! Jeg kunde vel anføre Hr. Forstraad *Bangs* Eragtning; men den vil De jo ikke antage.

6) De mener: «at det havde været mere hensigtsmæssigt, at optage hiin Strækning med sit Underlag af Ahl og slet Bund, ligesom den øvrige Ahlhede, til Agerdyrkning». En forunderlig Mening! at den Jordbund, der var for slet til Skov, skulde have

været god nok til Agerdyrkning! — den faaer De neppe mange til at bitræde; den modsatte er almindelig antagen.

7) De taler om Planteskolers Oprettelse. Uden at benægte disses Gavnlighed, maae jeg dog bemærke: a) at Saaening paa Stedet er sikkrere, og fører hurtigere til Maalet; og 6) at Saadanne i al Fald borde anlægges paa aabne Steder, hvor Vind og Sol har Adgang; men ej i Skygge, og allermindst i stærk Haugejord, hvor Planterne forkjæles, løbe rangelvorne op, og derfor hyppigen gaae ud, naar de omplantes i ringere og aabnere Terrain.

8) De bemærker, at jeg urigtigt har anført de store Stormes Tid. Det indrømmer jeg uden videre Undersøgelse: naar en

Daugbjærg Dojs, tegnet af Hans Smidth.

Skov blæser overende, kan det være ligegyldigt om dette skeer den 10. eller 11. April. Det er her om Factum og ikke om Datum at gjøre — det Første har De ladet staae.

9) Endelig har De gjentaget villet paadutte mig Deres Mening, ja for at lette Overgangen lagt mig Ordene i Munden. Det er forgjæves, Hr. Consistorialraad! Vel har hverken overdreven Roes af Andre, ej heller egen idelig gjentagen Selvroes saaledes forvænt mig, at jeg skulde ansee mig selv for infallibel; men paa den anden Side har ligesaalidt Miskjendelse, vrang og uretfærdig Bedømmelse saaledes forknyttet mig, at jeg ikke skulde torde beholde og bekjende mine egne oprigtige Meninger. Hertil kan ingen menneskelig Magt tvinge mig.

Min Mening har jeg nu bekjendt og forsvaret. Det staaer til Dem, om vi To nu her skulle tie, og lade Samtiden og Fremtiden tale — jeg frygter ingen af dem — eller om vi

længere skulde fortsætte en Controvers, der, imod min Villie, er gaaet over i en anden Toneart, end den af mig angivne.

S. S. Blicher.

Efter at gamle Niels Blicher havde været ude i Bladet for 3. Sept. med en Artikel, der ser ud som et Mæglingsforsøg, to-

Hans Bierregaard, Konsistorialraad (f. 1766 † 1860).

ner Konsistorialraaden d. 1. Okt. s. A. atter frem for fuld Musik; og denne Gang giver vi ham Ordet uden Afkortning:

Aftvunnget Svar paa det af Hr. Pastor Blicher i Nr. 102 Indrykte.

Rigtignok havde jeg sagt Alheden Farvel, og var sindet ikke videre at indlade mig med Deres Velærværdighed desangaaende, men da De i Deres sidste Svar baade gaaer i Rette med mig, som den, der højligen skal have fornærmet Dem, og, om jeg og andre med mig ej meget fejle, tillader Dem Stiklerier paa mig, som ved intet foregaaende Lignende fra min Side er foranlediget; ja, da Deres Hr. Fader, idet han tilsidst optræder, bebuder sig som den Neutrale, og som den, der vil mægle

Fred, men hugger, forinden han begynder sit Mæglerværk, dygtigt løs efter mig, saa vil man undskylde, at jeg tager til Modværge.

De havde erklæret Dem for at være enig med mig i tvende Punkter, og hvad det tredie angik, da at være det for en Deel. Jeg yttrede, at der kuns manglede for ogsaa heri at være blevet ganske enig, at De oprigtigt og reent ud skulde have tilstaaet o. s. v. Disse Ord er det, hvorover De er kommet i en saadan Bevægelse, disse Ord er det, der skulle indeholde en saa haard Beskyldning, at jeg efter Deres Formening bør tage dem tilbage, det skal jo vel sige, gjøre Afbigt, og da, man tænke en Naade, da siger De, vil De troe, at jeg ikke har forstaaet hvad jeg skrev. Da D. V. havde i et foregaaende Nummer klaget over, at man nyeligen i et Skrift, der bestyredes af 14 Videnskabsmænd, havde søgt at skille Dem ved Deres Smule Hæder, lod jeg for min Part et Trøstensord falde, og yttrede mig da, efter min bedste Kundskab, fordeelagtigt om Dem. Jeg maatte have ventet, at De herfra vilde have sluttet, at jeg ikke meente Dem det saa ilde, og at bemeldte Yttring skulde have indlagt et godt Ord for mig, om der engang skulde undslippe mig et Udtryk, der ikke var afvejet paa Sølvvægten. Men nej, her er ingen Skaansel. Ja, da De selv ikke er saa nøjeregnende med Deres Udtryk, naar det gjælder Andre, da De saaledes f. Ex. for ikke ret længe siden gjorde Anfald paa en af vore hæderlige og fortjente Lærde, i en saa lidet fin og sømmelig Tone, at selv Deres Venner ganske misbilligede den, fortalte hvorledes De i hans Rejsebemærkninger havde fundet tvende meget betydelige Urigtigheder, som De skyldte Sandheden at rette, hvoraf dog den ene vist ingen Urigtighed var — fortalte, at Den, som havde indbildt ham den anden, havde løjet, saa en Steen maatte vende sig, stiklede paa hans Rejse om Natten m. m. — Nok, da De selv, som sagt, er intet mindre end nøjeregnende i Deres Udladelser over Andre, saa havde jeg jo Grund til at vente, at De ikke vilde have gjort alle de Ophævelser over et Udtryk, hvorover enhver Anden slet ikke vilde have opholdt sig. Men nej, her er ingen Skaansel. Nej, idetsted forsikkrer De, at hvad jeg sidst skrev, vrimler af Urigtigheder. Det er vist, at De er stærk i at paabyrde Andre Urigtigheder. Og da De saaledes paa ingen Maade skaaner Andre, imedens De selv er yderst ømfindtlig, saa faaer De, saa godt De kan, at finde Dem i, at man for at godtgjøre, hvorledes De behandler Andre, skal nødes til heller ikke at skaane Dem.

Jeg havde angivet Moser, forstaaer sig vaade og moradsige, som et af de sletteste Steder til Træplantning. Ogsaa foreskriver det kongl. Landhuusholdningsselskab som Betingelse for Æskning af Understyttelse til Træplantning, at Bunden, hvorpaa samme anbringes, maa være tør. Gjerne tilstaaer jeg, at mange af dem lode sig, naar Vandet af dem udledtes, beplantes med passende Træarter. At Naaletræerne, der findes i vore Moser, ere groede der i Mosernes nærværende Tilstand, skal De vel ikke have saa godt ved at bevise*).

At jeg mener, det havde været meget hensigtsmæssigt, at optage de Strækninger, der ere anvendte til Skovanlæg, med deres Underlag af Al og slet Bund, ligesom den øvrige Alhede til Agerdyrkning, vil vel neppe Nogen finde forunderligt uden De. Læserne dømme! Der er en By i et Naboherred, hvis Jorder er Sand med Underlag af Al. Vilde man nu sige til Mændene der: «Børn! I skulle anlægge Plantasier der». Mon de da ikke vilde svare og svare retteligen: «Nej, vi avle ypperlig Rug og Boghvede, og i fugtige Aar andet Korn med, fordi sammes Rødder ikke naae Alen, men hvorledes vilde det vel gaae med Træerne, naar deres Rødder stødte paa den?» Andre Bønder, der have ønsket at kunne anlægge Plantasier i deres Hedelodder, have ved at støde paa Al der, afstaaet fra deres Forsæt, og bragte samme heller, saa ringe de vare, under Ploven. Hvad Alen i de omhandlede Anlæg paa Alheden angaaer, da kan jeg derom meddele følgende Oplysning. En sagkyndig og af Skovanlæg fortjent Mand har i den norden for Stendalgaard for nogle Aar siden begyndte Plantasie fundet den i 1 Alens Dybde. Andre ville paa andre Steder dèr kuns havde fundet den i ³/₄ Alens Dybde. Selv i Stendalgaards Plantasie har man lige fra Stendal af indtil Skive Landevej, der skiller denne Plantasie fra Ulvedals, truffet den paa mange Steder saaledes kuns i ¹/₂ Alens

---

*) I mange af disse Torvemoser synes næsten uforklarlige Omvæltninger at være foregaaede. Vilde man antage, at Træerne i samme vare groede paa Bunden af dem i Sandgrund, der lod Vandet synke i Dybden, saa at der ingen stillestaaende Sø kunde blive, og at Tørven først havde dannet sig, efter at Træerne enten ved Storm eller af Menneskehænder vare omstyrtede, støder man, som sagt, ofte paa det, der maatte kunne synes uforklarligt. I en Præstegaarden her tilhørende Mose har man saaledes fundet en Alen nede i Tørven en staaende Trærod, en Alen under denne igjen en Stamme, og endeligen paa Bunden af Mosen snart Nødder, snart igjen Frøhuse af Fyr.

Dybde, at man neppe skal have kunnet opgrave Hullerne igjen til Efterplantning efter det Udgaaede. Paa samme Landevej selv, der, som sagt, skiller de to Plantasier fra hinanden, ligger den paa Heldinger, hvor Sandet er bortskyllet fra den, blottet og bar for Øjet. I den ny ved Kumpedal eller gamle Frederiksdal anlagte Plantasie fandt jeg den selv paa de Steder, hvor jeg eftersøgede den, kuns fra 1/4 til 3/4, højt 1 Alen dybt nede. Ja selv Deres Hr. Fader, der under Skin af Mægler er kommen Dem til Hjælp, men der, som strax vil vise sig, mere har skadet end gavnet Deres Sag, siger, uden dog at nævne Stederne, at den er paa enkelte Steder kuns 4 til 6 Tommer, men ialmindelighed 3 til 8 Qvarter under Overfladen. Og dog kalder De endog i Modsigelse med ham min Paastand, at Alen findes fra Overfladen af, friskvæk en Urigtighed. Ja selv forrige Skovrider *Micheelsen* maa efter saamange Aars Ro i Graven herop, og offentlig holde for, blot fordi jeg havde beraabt mig paa hans Tilstaaelse heraf. Ja efterat De havde saa højligen besværet Dem over mig, som den, der skal have fornærmet Dem, der dog er levende og hel levende til at afvise Enhver, De anseer for i mindste Maade at komme Dem for nær, betænker Deres Hr. Fader sig ikke paa at anfalde den Døde, der ikke kan værge for sig, og det uden mindste Anledning, siger om ham, at han ikke har kjendt ham fra de fordelagtigste Sider. Leseren dømme!

«Æ slemm' Dreng» fra Fly. Original fra Fjends Herred. Tegnet i 60'erne af Hans Smidth.

Deres Hr. Fader har angivet Opdyrkning og Livsunderholdning for Mennesker for fra først af at have været den egentlige store Hovedhensigt med Alheden. Jeg priser denne Hensigt, og jeg glædede mig endnu i Sommer ved Synet af Korn- og Kartoffelagre, af Mennesker med deres Huse og deres Gudshuus i denne fordums Udørken, og ønskede vore øvrige Heder en lignende Forvandling. «Træplantning,» siger han fremdeles, «var dér kuns Bisag. Men efterat imidlertid den første Del af hiin vise Plan, ifølge hvilken en Part af Alheden skulde opdrives til Jorddyrkning, var realiseret, blev nu Spørgsmaalet, hvorledes man nu

bedst skulde faae Skovplantning dreven paa den øvrige Alhedestrækning.» Og for nu at faae mig til at give et Svar, om hvilket han kunde faa Lejlighed til at sige, «at det passede som en knyttet Næve paa et blottet Øje, eller at der blev spurgt i Vester og svaret i Øster» — lader han mig kort og godt svare: «Ih! det forstaaer sig selv: Man plante Skov paa nogle af de utallige Steder, som ere dertil langt beqvemmere.» Men dette afstumpede og grundløse Svar, hvorpaa den knyttede Næve passer, tilhører ham selv og ikke mig. Paa Spørgsmaalet, hvorledes man bedst skulde faae Skov paa Alheden, vilde mit Svar, efter hvad jeg i denne Sag har yttret, være kommet til at lyde som saa: Efter min ringe Formening bliver der i det hele taget neppe nogensinde ret Skov paa Alheden, idetmindste ikke saalænge der er Al, og da denne ikke letteligen lader sig bortrydde, saa anvende man heller Resten med til Kolonianlæg, og tage idetsted til Skovanlæg saadanne Steder, der lade ingen Tvivl om et lykkeligt Udfald, heller end ved deslige Anlæg paa Alheden at udsætte sig for Arbejd- og Pengespilde, og nære Fordomme mod Skovplantning. Og i hvad man gjør, saa begynde man dog idetmindste aldrig med Fyrplantning der.» Saa vilde mit, saa vilde nok Almenhedens Svar have lydet. Og dog begyndte man ej alene Anlægget, med Fyr, men fortsatte dermed i hele 20 Aar. «Ja, det var Fejl,» har De ej alene selv sagt, men De har endog bebrejdet mig, at jeg ikke havde lagt Mærke til, at De havde sagt det. Og nu den Sønderlighed, nu kommer Deres Hr. Fader bagefter og fortæller os, at han har staaet i venskabelig Forbindelse med Overførster Brüel, og veed, hvorlunde Anlæggene skedte efter nøjagtigt Overlæg og Undersøgelse. Han forekommer mig her som en gammel Stridsmand, der ved Larmen af den i Lejren indtrængende Fjende vaagner op, og der, uden at ændse, at Slag og Lejr er tabt, griber sine Vaaben, og hugger om sig baade imellem Venner og Fjender; eller egentligt talt: Her har De Ret og han Uret*). — Da D. V. udtrykkeligt havde angivet Tiden, paa hvilken de to sidste haarde Storme skulde være indtrufne, og havde hverken angivet Maaned eller Aar rigtigt, saa tillod jeg mig blot iforbigaaende at rette Angivelsen**). At jeg har, som De siger, ladet Factum staae, var ligesaa nød-

*) Ogsaa tilstaaer Hr. Skovrider *Brüel* efter hvad jeg Nr. 75 af Hr. Landvæsenscommissær *Dalgas* har anført, at det var Fejl, man valgte Fyrren. Dog, hvo tilstaaer det ikke?

**) Og jeg havde her sletikke bragt denne Omstændighed i Erindring, dersom det ej var skeet for at bemærke, at i min Berigtigelse er det en-

vendigt som at lade Et og Andet i Deres sidste Svar staae, d. e. lade det uberørt, om jeg ikke vilde fylde hele Blade.

De siger, «at jeg igjentaget har villet paadutte Dem min Mening, ja for at lette Dem Overgangen, lagt Dem Ordene i Munden». Nej, jeg har blot villet sige Dem, at dersom De ej havde været saa rask til at paadutte Enanden en meget betydelig Urigtighed, som Deres Hr. Fader behager paa sin Vis at kalde det Udtryk, der netop var det rigtige og fuldkommen passende — ja havde viist Dem mere maadeholden i Deres Domme og Yttringer, og fra først af indrømmet, hvad De siden har indrømmet, vilde nærværende Tvist ikke have fundet Sted. Og da jeg skal have Skyld for at ville lægge Dem Ordene i Munden, maa jeg rentud tilstaae Dem, at hvis jeg maatte have staaet for, at lægge Dem samme i Munden eller i Pennen, da De skrev det sidste imod mig, vilde jeg endog for ustuderte Leseres Skyld, der jo ere de langt fleste, og der, for at forstaae det, behøvede Tolke, have ladet Dem skrive lidt renere og med mindre heel og halv Latin blandet Dansk. Naar man støder paa Ord og Udtryk som disse: Manus manum lavat, — Sit venia verbo — Acquiescere — Intonere i Dur — Involvere — Passus — Imputation — Infallibel m fl. skulde man troe sig sat ved et hundrede Aar tilbage i Tiden. Ikke vil jeg hermed sige, at Deres Sprog seer ialmindelighed saa broget ud, men da De, som sagt, er stærk i at paabyrde Andre Urigtigheder, maa De finde Dem i, at De bliver gjort opmærksom paa Deres egne. Og et Sprog, som det paaankede, kan vist ikke være det rette i Dage som vore, hvor der ej alene ved de Manges Grandskninger arbejdes saameget paa vort Modersmaals Forædling, men hvor derhos ved Regjeringens de mange ypperlige Foranstaltninger til Almuens Oplysning, til hvilke neppe gives Mage i noget andet Europas Land, og tages Hensyn til at danne sammes Sprog — ja, da man kan gjøre sig en Ære af at være Dansk, og af at tale og skrive Dansk.

Naar D. V. vil, at mine Udtryk skulle vidne om, at jeg anseer mine egne Meninger for saa rigtige og ufejlbare, at o. s. v. og derhos siden siger, at hverken har overdreven Roes af Andre, ej heller egen idelig gjentagen Selvroes saaledes forvænt Dem, at De skulde ansee Dem selv for infallibel (ufejlbar), saa maatte jeg let fristes til at antage dette for Stiklerier, antage, at De,

---

ten ved Skrive- eller Trykfejl kommet til at hede 11. April 1793 istedetfor 11. Febr. 1793.

som man kalder det, tager Dem selv og slaaer mig med. Det være nu hermed som det vil, saa havde De at vogte Dem for enhver Udladelse, der kunde paadrage Dem Mistanke for, at det ikke blot er Iver for det omtvistede Anliggende, men derhos noget Andet, der fra først til sidst har ført Deres Pen. Og jeg maatte dog nok vide, hvo det er af os to, der anseer sig for ufejlbar, enten jeg, der stedse har sagt, at det er Tiden, der med Vished kan dømme os imellem, eller De, der er saa indtagen af Deres Menings Rigtighed, at De erklærer, at ingen menneskelig Magt skal tvinge Dem til at frafalde samme, og at De hverken frygter for Samtid eller Fremtid. Læserne dømme!

Ja, naar Deres Hr. Fader kalder mine Yttringer den omhandlede Gjenstand vedkommende blandt andet «ynkelig Klynkeqvad», hvad vilde han da ikke, hvis han for Dem ej var, hvad han er, have kaldet alle Deres Klager over Utak for Berigtigelser, over Stræben efter at skille Dem ved Deres Smule Hæder, over Miskjendelse, over vrang og uretfærdig Bedømmelse — Klager, der, de være grundede eller ugrundede, jo hverken ere foranledigede ved mig eller Alhedens Træer, men ved Hovedstadens Lærde. Saalidet har Deres Hr. Fader gavnet Deres Sag.

Naar D. V. ianledning af, hvad jeg har sagt om Nytten af Planteskoler, udlader Dem om forkjelede, rangelvorne, i stærk Havejord opelskede Træplanter, vilde jeg atter nødig troe, at herved skal sigtes til mine Træplanter; thi disse har jeg ej alene i en gammel Have, hvor de 30—40,000 Naaletræer, der staae i min Hedeplantasie i den bedste Vext, ere opelskede, men i Jord, der er indtaget fra Marken, foruden dem, jeg har i bemeldte Plantasie selv. De blive desuden ikke gjerne saa gamle hos mig, at de vorde til forkjelede Rangler, da man nu af Erfaring har lært at indsee Nytten af at udplante smaae og unge Træer. Det skulde gjøre mig ondt, om de 2—3000 Træplanter, jeg ifjor og i et andet foregaaende Aar meddelede Dem, vare forulykkede for Dem. Og skulde dette være Tilfældet, vil jeg dog derfor ikke troe, at det var Træplanternes Skyld. Thi, saavidt jeg veed, har De ikke haft det allerbedste Held enten til Træplantning eller Agerdyrkning. Det er altid lettere at lade nogle Ord falde paa Papiret om irsk, hollandsk, frisisk, ja var det om engelsk Agerdyrkningsmaade med, og om Planteskoler og Træplantninger, og at faae dette til at see ret pent ud der, end at udføre det paa Marken, og der at bringe det til at see ligesaa pent ud.

Naar D. V. taler om mit nyelige Besøg paa Alheden, og hoverende siger, «at De havde ventet, at jeg efter dette Bekjendtskab vilde være kommet tiere igjen, og glædet mig over, hvad mit Øje maae have overbeviist mig om» — saa maae jeg bemærke, at jeg har gjort to Besøg paa Alheden iaar, og at jeg allerede forhen har tilstaaet det, og tilstaaer det endnu engang, at Grannen er, hvor Alen ligger noget dybere, hvilket er Tilfældet i en stor Del af Stendalgaards Plantasie, endnu i skjøn Vext. Men derhos maae jeg og erindre, at mit sidste Besøg var i Kumpedals Plantasie. Og hvad saae mit Øje her? *Sv.* Stumper og Strimler med Gran, og imellem og rundt om disse store øde Pladse, hvor det var umueligt at opdage, om der nogensinde havde været plantet, eller ikke. Kuns et Sted fandt jeg med Nød Levninger af en udgaaet Birkeplantning, hvori disse Træer vare, uden engang at have overlevet Barnealderen, bortdøde.

Taleren *Roland Peder A.* Fot. tilh. Ev. T. Kr.

De har i en temmelig udfordrende Tone erklæret mig, at jeg dog skal komme til at lade Dem have det sidste Ord. Skræmme mig til at lade Dem have det, kan De ikke. Men da De ikke kan skrive uden i en heftig og lidenskabelig Tone, ja ikke uden Tirren og Stiklen*), saa er det mig ikke behageligt at indlade mig mere med Dem end jeg er nødt til, hvorfor jeg gjerne overlader Dem det attraaede sidste Ord.

Og skulde jeg imidlertid have fejlet i mine Anskuelser af hine Anlæg, og at fejle er menneskeligt, skal det endog af den Aarsag være mig kjert, fordi samme da vilde, efterat have næret Fordomme mod Træplantning, tilsidst blive en Opmuntring dertil.

*) For at overbevises herom, behøver man blot at lese Begyndelsen af Deres sidste Svar med Anmærkn. Deres Yttring «at jeg maae have havt mine Aarsager, hvorfor jeg ikke» o. s. v. it. Manus manum lavat (den ene Haand vasker den anden) m. m., som jeg ikke videre vil indlade mig paa.

Ja mit sidste Ønske skal være som mit første: Gid de maatte omsider lykkes, saaat selv vor gode Konge, der interesserer sig for dem, som Intet, der vedrører Almenvellet, unddrager sig hans landsfaderlige Omhu og Opmærksomhed, maatte kunne glæde sig.

H. Bierregaard.

De talrige bedske Piller i denne Artikel kan just ikke have stemt Blicher blidere. Svaret i Randersbladet for 18. Jan. 1830 lader da heller intet tilbage at ønske i Retning af Bidskhed:

Anmodning til Hr. Consistorialraad Bierregaard.

Deres Højærværdigheds sidste Indlæg ender vel saaledes «men nu ikke et Ord mere!» Dette sidste Ord skulde jeg ogsaa ladet Dem beholde, dersom De ikke havde tilbageholdt eet Ord, nemlig hvor hiint «Trøstens Ord», som De vil have talt i Anledning af Angrebet paa mig i Maanedskr. for Litteratur, monne findes. Deres øvrige, utilbagekaldte *gravamina:* tomt Pralerie, som Planter og Agerdyrker, at jeg har sagt eet og meent et andet, at jeg har havt ganske andre Hensigter (vel neppe gode), end dem jeg vedkjendte mig — alle disse vil jeg som ubeviislige skjænke Dem: hvad den Første angaaer, tryggelig overlade Dommen til dem, der kjende mig bedre end De; og i Henseende til de to Sidste til den, som alene kjender de menneskelige Hensigter. Men en Beskyldning for Utaknemmelighed kan jeg ikke tie til. Jeg anmoder Dem derfor indstændigen, offentlig at vise mig, hvor hiint Trøstens Ord befinder sig, at jeg kan see hvad og hvormeget jeg har at takke Dem for. Naar dette skeer, skal min Taksigelse ikke udeblive, og vil jeg foreløbigen erklære: at det smerter mig at være, skjøndt nødtvungen, bleven indviklet i Strid med en Mand, som iforveien — mig uafvidende — havde talt min Sag. At denne Anmodning kommer først nu, dertil er Aarsagen, at jeg først troede at borde indhente Efterretning fra Redactørerne af de forskjellige periodiske Blade, som dengang indeholdt Noget til mit Forsvar, da De selv ikke behagede at meddele den. Jeg vil oprigtigen baade ønske og haabe, at nærværende Sag vil oplyses ligesaa klart som Skovsagen. Thi i denne gik det, som jeg meente: «at Skoven paa Ahlheden vilde nok forsvare sig selv.» Allerede i det selvsamme Aar, i hvilket D. H. paastod, at man først om en Menneskealder kunde dømme, om der kunde vorde Skov eller ej, averteres der en

Træauction, hvis Specification ogsaa indeholder *Spændetræer**). Og for saa ganske ubetydelig kan vel denne Auctions Beløb ikke ansees; i saa Fald vilde det kgl. Rentekammer vidst ikke beordret den. Et kraftigere Forsvar end dette Avertissement kunde jeg aldrig have faaet: nu kan dog selv de mod Skoven forudindtagne klarligen see, hvo af os to der havde Ret.

St. St. Blicher.

Et Hedeskur.

Men det gik her som det staar i *E Bindstouw*, at æ Præjst «taw stell, aa e hiele Mienighed taw stell» — saa Blicher den 10. Marts 1830 i Randersbladet lod indrykke følgende:

Ultimatum til Hr. Consistorialraad Bierregaard.

De tier? De besvarer ikke mit Spørgsmaal om, hvor hine nok omrørte «*Trøstens Ord*» monne findes? Denne Taushed — maa De tillade mig — er utidig; ligesom Deres forrige Indblanden i *Molbechs* og min Controvers: dengang borde De have tiet, og nu borde De tale, medmindre De kunde overvinde Dem selv til at bekjende Deres Ubillighed mod Kongeskoven, min Fader og mig. Dog som De behager! Deres Taushed taler — den taler for mig — og med den skal jeg være tilfreds; men i dette Fald ogsaa tillader De mig, at ansee hine Trøstens Ord som

*) Og dog har De sagt i «Rand Av.» Nr. 81: «*at der i de enkelte bedst fremgroede Graner paa 40 Aar neppelig findes et taaleligt Spændetræe til et godt Bondehuus*». De har exciperet mod Hr. Forstraad *Bangs* Dom i Sagen: tør De ogsaa excipere mod dette hans Avertissement?

usagte, og at afvise deres Paastand om nogen min Forpligtelse i saa Henseende.

Spentrup, d. 6. Marts 1830. *S. S. Blicher.*

Bierregaard tav fremdeles og saaledes ophørte endelig denne beklagelige Strid mellem to hæderlige Mænd, hvis største Fejl var den, at de begge var lidt for ærésprikne.

Det er denne Polemik, Blicher hentyder til i «Erindringerne», hvor det hedder: «At Den, der skriver offentlig og om mangeslags Gjenstande, skulde undgaa offentlig Modsigelse og derved at indvikles i Pennekrig, ville være ubilligt at forlange. St. St. B. har ogsaa haft nogle faa saadanne Krige, som han kunde have undgaaet. To af disse have havt et for ham trøsteligt Udfald, idet han ved en Haandsrækning, der velvilligen blev modtagen, fik afsluttet en evig Fred med de tvende Hædersmænd C. Molbech og H. Bierregaard». — Vi ved ikke saa nøje, hvori denne «Haandsrækning» bestod. Formodningen er dog for, at han vandt Molbech ved at yde ham Hjælp ved hans Dialekt-Lexikon; et Brev til Collin af 12. Sept. 1835 synes at bekræfte denne Antagelse*). Bierregaard holdt det sikkert haardere at forsone, men i Slutningen af 30'erne maa det dog vist være sket. Den 4. Novb. 1841 træffer vi i «Rand. Av.» Blichers Navn under en Anmeldelse af en af Bierregaards Bøger; Anmeldelsen har følgende Indhold:

«Første Deel af Consistorialraad Bierregaards «Exempelsamling paa Dyder og Udyder» er nu meddeelt Almeenheden. Det er et Skrivt, ej allene i Form og Materie det første i sit Slags her i Danmark. (Mallings store og gode Handlinger ere blot nordiske; Bierregaards universalhistoriske.)

Det er derhos saa reent moralsk, saa ægte religiøst, at det derved vorder, hvad ethvert historisk Værk burde være, i fuld Maade practisk.

Dette Skrivt har end ydermere den saare sjeldne Egenskab: at kunne fattes og føles af ethvert nogenlunde fornuftigt Individ i alle Samfundets Klasser, de laveste som de højeste.

At den ærværdige Forfatter har en udbredt Læsning i flere især philosophiske, historiske, moralske, poetiske Fag, denne Fortjeneste deler han med Mange! men med Faa den, at anvende det Lærte paa rette Steder.

---

*) Se nedenfor.

Det vilde være sælsomt, at dette Værk skal have faa Læsere og færre Kjøbere, hvis vi ikke kjendte de Skrivters Skjæbne, der udgaae fra jydske Officiner, og havde lang Erfaring om, at i boglige Sager er Kjøbenhavn næsten Alt, og Provindserne næsten Intet.

Jeg slutter med den Erklæring, at jeg ikke kjender nogen indholdsrigere, og i alle Retninger, ogsaa den religiøse, hensigtsmæssigere dansk Læsebog i Borgerskoler saavelsom i de lærde, end denne, hvorpaa jeg her har stræbt at vække mere almindelig Opmærksomhed.

Spentrup, den 1. Novb. 1841.

S. S. Blicher.

Til Bierregaard skrev han ogsaa et af de sidste Breve, som vi ejer fra hans Haand [13. Juni 1847]. Det er meget hjærteligt i Tonen og vidner om at enhver Rest af gammelt Nag forlængst er bortvejret*)..

---

*) Hans Bierregaard, der er én af Hedeplantningens Koryfæer, er bedst kjendt ved det Motto, han 1840 gav sit Skrift: «Endnu et Opraab til Træplantning»; det lød saaledes:

«Hvor Ploven ej kan gaae,
og Leen Jubel faae,
der bør et Træ at staae.»

BLICHER OG NATHAN DAVID.

Blicher var en loyal Mand efter de ældste Mønstre; især var han Frederik den 6te af Hjærtet hengiven, og alt, hvad der angik Kongen og det kongelige Hus undlod aldrig at sætte hans Følelsesliv i mild Bølgegang. Hos et Folk som det danske, hvor enhver nyanmeldt Forøgelse af Kongeslægten altid har fremlokket Skjaldenes Trompetskrald lige oppe fra de øverste Laurbærtyngede ned til den yngste lyriske Pipfugl i et Provinsblad, maatte en Begivenhed som Prins Frederiks Giftermaal med Landsfaderens Datter nødvendigvis afstedkomme lyrisk Springflod. At Blicher var greben af den almindelige Extase, derpaa har vi Exempler nok baade i Vers og Prosa; man læser til en Begyndelse nedenstaaende Artikel i «Randers Avis» for 10. Novb. 1828, der omhandler Bryllupsnattens Forløb indenfor Blichers Synskreds:

Den første Novembernat 1828.

Det var lysteligt at see, hvorledes eet Blus efter det andet fremsteg og flammede i Mørket! Alene i Nørrehald Herred taltes otte saadanne, og flere saaes længere borte, uvist hvor. Disse Baune syntes som tindrende Glædessymboler at hilse hverandre, og de meer end syntes, de bragte virkelig Kongen og hans hele Slægt en umiskjendelig Hyldning; thi uden mindste højere Vink foranstaltedes de efter det danske Bondehjertes egen Indskydelse ved frivilligt Sammenskud af Almuen alene.

Det var en Illumination, som vi tør holde for den eneste i sit Slags: *et heelt Land illumineredes*. Det var velmeent Tak til Sjette Frederik for det Lys, han udbreder over Landet; Tak for Stavnsbaandets Løsning! Tak for Udskiftning! Tak for Hoveriets

Afskaffelse! Tak for Frihed og Ejendomsret! Tak, Tak for alt Godt, *Fader Frederik!* Gud lade Dig leve længe og lykkeligt! og give Dig Glæde for dine Børn, at de maae elske og gjøre os lykkelige som Du! Alt dette og meget mere stod ved de jydske Bauners Stjerneglands tydelig at læse paa den dunkle Himmel; og Ønskerne og Bønnerne trængte vist længere op, end vi kunde see.

Anmælderen var nær ved een af disse Baune. Løs, utæmmet flaggrede Luen, steeg og sank og steeg igjen, omhvirvledes af Vinden og buldrede liig Danmarks røde Kongeflag; Draaberne fra den mørke Skye foroven strømmede som en glimrende Ildregn ned trindt om Baalet. Dets Skjær faldt paa den omringende Skare, der travl syslede med Ilden i munter Uro, og hvorigjennem idelig Nyankomne ilede til med Næring for Luerne. Skjønt at see, hvorledes de, liig en magisk Lanternes Billeder, traadte fra de uigjennemskuelige Skygger ind i Lyset med Halmnege, Lyngknipper og andre deslige smaae, men frivillige og derfor dyrebare Offere paa Fædrelandets Alter. — Før Midnat sluktes alle disse Blus; men Gjenskinnet af dem slukkes aldrig.

Rektor *Laurits Severin Lund,* f. 1754 † 1832. [Se Side 21 ff.]

Een Mærkelighed bør ingenlunde forbigaaes; Enhver faaer at forklare den, som den bedst veed og kan. — Anmælderen tør vel finde Undskyldning, naar han tager Tingen paa sin poetisk. — Kort efter at alle Baunene vare komne ibrand, og efter at man her var bleven enig om, hvor alle de andre monne være, antændtes pludselig endnu eet — efter Linien at skjønne — tæt ved de Gassumers. Af disse blev det ogsaa seet mod Nordvest, af de Randrupper mod Østen, af de Dyrbyer mod Vesten, og alle disse Synslinier løbe sammen og overskjære hinanden paa en Høj tæt ved Randrup. Men — her vides Ingen at have antændt noget Blus, og paa Stedet findes intet Spor af Ild. — Lad mig da — indtil videre — antage denne Baune for et Værk af Højens usynlige Indvaanere, de smaae Alfer, der med godmodig Skjemtsomhed have optændt deres konstige Ild, og som Dannerkongens

underiordiske Landsaatter har villet bringe ham deres velmeente *Vivat* — et glædeligt Omen for Konge og Folk!

Spentrup, den 9de Novbr. 1828.

S. S. Blicher.

De samme Følelser faar Udtryk i en Sang afsungen ved en Middag i Klubben *Harmonien* i Anledning af Prinsebrylluppet; første Vers lyder saaledes*):

Budstikken skyndsomt render
afsted fra By til By;
Baunilden vældig brænder,
og blusser højt i Skye:
det kimer, og det brummer
heel vidt fra Kyst til Kyst:
dog ingen Fjende kommer,
thi Alt er blot til Lyst. osv.

Eller man læser følgende Hyldingsdigt i Randersbladet for 1. Novb. (selve Højtidsdagen):

Den første November 1828.

Og der er Gilde i Kongens Gaard,
et Bryllup med Ære saa lysteligt staaer;
thi er der Glæde og Gammen forsand
alt over det ganske Dannemarks Land.

Stor Glæde da er der paa Konningens Slot:
sin Datter bortgiver den ædele Drot.
Han giver ej hende til fremmede Land;
en Prinds af vor Egne hun fanger til Mand.

Et Skud af den samme velsignede Rod,
som herligt i fire Aarhundreder stod;
som plantet udi vores frugtbare Jord
til Lykke og Smykke for Dannemark groer.

Du syvende *Fredrik!* den Sjette vær liig!
og sildigt, men værdigt hans Trone bestiig!
Du arve hans Dyder! Du arve hans Land!
Du arve hans Yndest hos Qvinde og Mand!

Du unge *Maria!* den ældre vær liig!
paa Ynde, paa Fromhed, paa Kjærlighed riig!
bliv god, som din Moder, Du fagreste Brud!
saa elsker Dig Folket, saa signer Dig Gud!

---

*) «Rand. Avis» 3. Novb. 1828.

O, maae da tilsammen I bygge og boe
mangfoldige Aar udi Glæde og Ro!
Og maae Eders Afkom paa fædrene Grund
fremblomstre til Rigernes yderste Stund!

St. St. Blicher.

Blicher lod det uheldigvis ikke forblive ved denne loyale Polkeren paa Versefødder, men udsendte fra sit Hovedkvarter hos Elmenhoff i Randers yderligere 29 Sider Konge-Prosa betitlet: «*Danmarks nærværende Tilstand* kortelig fremstillet i Anledning af Deres kongelige Højheders, *Prinds Frederik Carl Christians* og *Prindsesse Wilhelmine Maries, Formæling*, den første November 1828». — «Det høje Brudepar tilegnet allerunderdanigst af *Forfatteren.*» — Det er en kritikløs Forgudelse af Frederik den Sjettes glorrige Regimente, et Værk, der ensidigt bider sig fast ved de uomtvistelige Fremskridt, som dette Regimente har at opvise, men er komplet stokblind overfor selv de mest iøjnespringende Mangler og politiske Fejlgreb hos hin den viseste af alle existerende Monarker. Paa Grund af denne Ensidighed fortjente Bogen saa temmelig alle de Stribs, den indbragte sit Ophav.

Vi anfører Pjesens Grundtræk:

«Danmarks Regeringsform er *efter Navnet* absolut monarchisk: Kongen er aldeles uindskrænket af nogen somhelst anden menneskelig Magt, han staaer kun Gud alene til Ansvar for sine Handlinger. — En saadan Magt er af ham ikke erobret eller anmasset, men ham af hele Folket af samtlige Stænder frivilligen overdraget. At en saa ubegrændset Vælde kan misbruges, hvo tør nægte dette! men fra at *kunne* til at *være* gjælder intet apriorisk Raisonnement; lad os ikke alene spørge: Hvad *kan* Kongen gjøre? men meget mere: hvad *gjør* han?» Og Blicher finder, at Kongen kun gjør, hvad ret er. — «Hvor betryggende for Liv, Frihed og Ejendom er ikke de danske Love? Ingen kan domfældes uden de soleklareste Beviser.» — At dansk Thing-Behandling af Kriminalsager «er langt at foretrække for en Jury, derom kan kun være een Mening». I England «kan tvende Skurkes Ed berøve den Brødefrie Ejendom, Frihed, ja selve Livet. — Den højtpriste Habeascorpus-Lov yder ofte ikke Andet end Frihed til forgjæves at klage over Undertrykkelse; til at hænge sig; eller hungre tildøde.» «Er Lovgivningen viist, retfærdigt og fast organiseret, da er den executive Magt det ikke mindre.» — Behag at se paa de kgl. Kollegier; det er rene Drivhuse for Retfærdighed. — «Duelighed alene aabner Adgang til alle Embeder, selv de allerhøjeste og vigtigste.» — «Kongen er

den store Families Fader, alle Undersaatterne hans Børn, iblant hvilke ingen Førstefødselsret, ingen Forkjærlighed, ingen Tilsidesættelse finder Sted.» — 168 Aars Erfaring viser, at siden Kongen fik sin uindskrænkede Magt, «siden en enkelt Stand maatte overgive den usurperede og misbrugte Magt i hans Hænder, har han udøvet samme med en god Faders hele Mildhed, Retfærd og Upartiskhed; ja bragt Danmark fra en forvirret, underkuet og forarmet Tilstand til en Grad af almen Lyksalighed, hvortil intet andet Rige kan vise Mage. Den ene Regent efter den anden af det oldenborgske Dynastie har stadigen fulgt de samme Grundsætninger, og den nuværende har endog fordoblet sine Forfædres Skridt og bragt nær til Fuldendelse, hvad hine have begyndt og fortsat.» «Før 1807 var Danmark hævet til et Trin af Cultur og Velstand som maatte opvække alle Fremmedes Beundring og Manges Misundelse. Videnskaber, Konster, Handel, Industrie, Agerdyrkning blomstrede under vise Loves og en mild Regerings Ægide saa herligt, at Digternes fabulerede Guldalder syntes at vorde til i Virkeligheden, og den saturniske Periode for Alvor at være vendt tilbage til Danmark. — Det danske Cabinets Politik var Billighed og Ærlighed. Dets Symbolum var Folkets gamle oprigtige Ønske: «*Os vel og Ingen ilde!*» — S. 18 ser han sit Snit til at lægge et godt Ord ind for Landgejstligheden saa «at den, uden at gribe til heterogene Binæringsveje, fri for nedtrykkende ofte corrumperende Næringssorger, kan rygte sit Kald, vedligeholde Videnskabelighed, og opdrage sine Børn til vordende Embeds- og Videnskabsmænd.»

Saa følger en Opregning af Frederik den 6tes store og gode Handlinger: «Han sønderrev Stavnsbaandet; han afskaffede Hoveriet — — han besørgede Fællesskabets Ophævelse,» han fjernede Negerslaveriet: «lad den øvrige Verden bramme med tusinde Opfindelser! Æren for denne tilkommer ham.» «Hver Kommune plejer ved egen Beskatning sine egne Fattige. De kunne aldeles ikke mangle det Nødtørftige. — — Betleriet er ganske hemmet; øves det endnu hist og her er det sandeligen ikke Regeringens Skyld. — — — Vi tør frit paastaae: at i Danmark lægger intet Menneske sig — uden egen Skyld og Brøde — nogen Aften hungrig tilsengs og opstaaer ikke nogen Morgen uden at vide, hvorfra det skal tage Dagens Nødvendigheder» (S. 21). — — — «*Alles* Kaar er uden Sammenligning bedre end to Generationer tilbage i Tiden og endeligen har Oplysning og Sædelighed holdt Skridt med den idelig stigende økonomiske Velfærd.» — — — «Selv Krigerne erholder nu en videnskabelig og vidt omfattende

Dannelse, der, idet den udvider hans Forstand, forædler hans Characteer og forfiner hans Sæder. — — Endelig have de egentlige skjønne Videnskaber og Konster i Danmark fundet en saa stor og mangfoldig Understøttelse, at deres nuværende Standpunkt her ikke tillader deres Dyrkere at misunde deres gamle Forgængere i Grækenlands bedste Dage» etc. etc. «Denne korte, men troe Skildring af Danmarks nærværende Tilstand forklarer naturligst den Kjerlighed, som Folket bærer for Konge, Statsforfatning og Fædreland. — Medens derfor een Trone faldt og andre skjalv, stod den danske fast; og den gode retfærdige Konge, som beklædte samme, hvilte tryggelig i sit troe Folks Arme. — Under et Tidspunkt, da andensteds den offentlige Stemme var et forbudet Ord, Klubber en Statsforbrydelse og Frihed belagt med et Anathema: oversatte vi her Marseillanerhymnen og Pyrenæermarchen, og i alle Klubber sang glade og lykkelige Borgere — ja lige under Kongens Vinduer — i høje Chor: «Frihed paa den hele Jord!» — Ordene: «Revolution, Partie, Faction, Reform, Umtriebe» ere os fremmede, ligesom Tingene, de betegne, og kunne ikke engang passende oversættes i vort Sprog. Liberale ere baade Konge og Undersaatter, og skulde her findes Demagoger, *da er Frederik den Sjette den første og største.*» Bogen ender saaledes: «En saa fastgrundet og harmonisk Statsbygning, en saa uplettet Hæder, og saa trofast og inderlig Folkekjerlighed skal Kong Frederik den Sjette engang — Gud give sildigt — overlade i Arv til sin Efterfølger. Med stærke Forhaabninger hviler Nationens Blikke paa det tilkommende Kongepar — tvende Grene af een og samme ældgamle Stamme, dem han forener til Hegn og Skygge, til Glæde og Velsignelse for sit kjere, lykkelige Danmark. Himmelen opfylde vore retfærdige Ønsker, befæste Scepteret i saa værdige Hænder, og lade *Frederik den Syvende og hans Maria* længe og lykkeligt vandre i Forfædres rene og lysende Fodspor!»

Der hengik knapt et Par Maaneder, før Blicher fik Svar paa Tiltale, og Svaret kom i Form af en Anmeldelse i «Maanedskrift for Literatur» 1ste Binds 1ste Hefte, 1829; Anmeldelsen var anonym, men alle vidste, at Forfatteren var Statsøkonomen *Chr. Georg Nathan David.* Angrebet var af en yderst haansk Karakter; Blicher skildres som en lav Spytslikker, der «ret synes at have lagt an paa at smigre Folket, disse Fædrelandets Børn, om hvilke en nylig afdød stor Statsmand har sagt: de have ligesaa aabne Øren for Smiger som Fyrsterne!» Artiklen begynder: «Egennyttige eller letsindige Personer finder i velhavende Huse ofte Regning

eller Fornøjelse i at fortælle Børnene, at deres Forældres Rigdom er uhyre stor. De unge Mennesker fæste kun for snart og gjærne Lid til disse Forsikringer og tror sig særdeles begunstigede af Lykken.» Men denne Overvurdering af egen Evne fører kun til Egoisme, Hovmod og Ruin — — «og ved deres Forhaabningers Grav lære de, men hvor ofte forsent, at vurdere den Røst, til hvilken de i deres Ungdom gjærne lyttede, fordi den smigrede deres Forfængelighed. Men hvad ville de, opvaagne[de] af deres Drøm, sige, naar den falske Ven, til hvis Stemme de villigen laante Øre, var een af deres Lærere; var een af dem,

Chr. Georg Nathan David [f. 1793 † 1874].

hvis Kald det havde været at sprede Sandhedens Lys over deres usikre Fjed. — Vi ere naturligen blevet henledte til disse Betragtninger ved at læse Herr Pastor Steen Steenersen (!) Blichers «Skildring af Danmarks nærværende Tilstand» etc. Han gaar nu over til at citere Kraftstederne i Blichers Pjese og fælder sin Fordømmelsesdom over «det Plumpe og Smagløse» i dens overdrevne Ros af alt, hvad der tilhører den danske Nation.

«Dersom et Skrift af denne Natur, hvor vi saaledes hæves paa alle andre Folks Bekostning kunde have nogen Virkning, maae det da ikke give Folkets Stolthed og Egoisme den farligste Næring? — — Vi lever i en Tidsalder, hvori man mere og mere begynder at erkjende den Sandhed, at det ene Folks Velvære er grundet paa og støtter sig til alles Lyksalighed, og vi skulle bifalde en Bestræbelse, som gaar aabent ud paa at

indeslutte os indenfor Egoismens snevre Skranker! — — Hvad skulle vi da sige om en Bestræbelse, som har til Hensigt at indbilde Folket, at dets Industrie, Handel og Agerdyrkning have naaet en Højde, som maatte gjøre det svimmelt, og neppe kunde tillade det at haabe noget højere end det Bestaaendes Vedligeholdelse. Industrien staaer hos os endnu paa et lavt Trin; Handelen lider under Manglen af Kapitaler. — Agerdyrkningen er vel i øjensynlig Fremgang, men lader endnu meget at ønske og haabe tilbage. — — — Og vi skulde finde det passende eller endog fortjenstligt at fortælle Folket, at Landets Tilstand nu selv er bedre end «da den saturniske Periode for Alvor var vendt tilbage i Danmark.» Fængslerne er nu langt stærkere befolkede af Lovsovertrædere mod Ejendomssikkerheden end i en foregaaende Periode; i Danmark er hvert tolvte Barn uægte født, og vi skulle troe, at det er andet end fordærveligt Ordbram, naar man fortæller Folket, «at Sædelighed har holdt Skridt med den idelig stigende oeconomiske Velfærd»». Han taler om «den Letsindighed, som Forf. røber ved at tiltroe sig politiske Kundskaber, der kunde hjemle ham Ret til at hæve sin Stemme i en politisk Diskussion. Forfatterens Mangel paa sunde politiske Begreber er virkelig paafaldende stor». Han beskylder ham for at tilsigte noget lignende «som Septembristerne og den «højrøstede Slagter»»; han lader det hagle med Ord som «Letsindighed», «Tankeløshed», «Mangel paa Logik», «Uvidenhed om de simpleste nationaloeconomiske Grundsætninger». Den «Overfladiskhed, hvormed Forf. har behandlet sit Æmne» giver David Anledning til «at gjøre opmærksom paa, hvor sædvanligen det er i vore politiske Smaaskrifter at finde Overfladiskhed og Ukyndighed parret med letsindig Higen efter Navnet af Publicist. Dog saalænge Duelighed til at afhandle Statens vigtigste Anliggender, ja endog Dygtighed til at skrive over samme, bliver anseet som den store Hobs medfødte Gave, og politiske Kundskaber blive betragtede som en tilfældig Tilgift til alle andre, selv til de med Politikken mest heterogene Kundskaber, saalænge maa vore politiske Domme være umodne og vor politiske Litteratur uvidenskabelig. Politisk Kandestøberi og politisk Indifferentisme ville da gaa Haand i Haand; og den offentlige Mening, Statens Livsprincip, maae misledes af letsindige og uforskammede Skriblere, eller langsomt hendøe i Smaalighedens Favn, og med den Borgersind og Nationalitet.»

Det er ikke at undres over, at dette haardhændede Angreb

satte Blicher i det stærkeste Oprør; den 25. Febr. s. A. rettede han følgende Forespørgsel

«Til det højkongelige danske Cancelli.

Da en Recensent i det første Hæfte af «Maanedskrivtet for Litteratur, udgivet af et Selskab» har denunceret mig som en farlig Vranglærer, der ved mit Skrift «Danmarks nærværende Tilstand kortelig fremstillet i Anledning af Formælingen d. 1ste Nov. 1828» «søger at bedrage Nationen over sin sande Tilstand, neddysse den i Uvirksomhed, som letsindig og uforskammet Skribler at smiggre den, som istædetfor som en Sandhedens Lærer at adsprede Taagen, stræber at skuffe Folket med falske og usande Udsagn, og enderligen at vække Mistanke om Misforstaaelse mellem Regeringen og dette»: saa finder jeg disse Beskyldninger af saadan Beskaffenhed, at jeg som gejstlig Embedsmand troer mig pligtig og nødsaget at forespørge hos mine høje Foresatte: om Højstsamme finde det nødvendigt, at jeg ved Domstolene fralægger mig de imputerede Beskyldninger, der vel ikke alle directe, men dog implicite ere stilede mod mig? samt højgunstig Bestemmelse over, hvorledes jeg i saa Fald haver at forholde mig?

Spentrup, d. 25. Febr. 1829.

Underdanigst
S. S. Blicher.
Sognepræst til Spentrup og Gassum Menigheder i Randers Amt.»

Kancelliet svarede ham gjennem Bispen i Aarhus — 17. Marts 1829 — at Søgsmaal «i den Anledning» ikke fandtes nødvendigt.

[Rigsarkivet.]

Imidlertid havde Blicher faaet en varm Forsvarer i «Litteraturtidende» for 1829 (S. 84—85); Forsvaret fremtræder som en Art Anmeldelse, men er egentlig mere at betragte som en personlig Duelighedsattest; det hedder heri om det saa omstridte Blicherske Skrift:

— — «Hist og her kan han have malet med for stærke Farver, og derfor er han bleven ikke blot miskjendt, men offentligen sat i Klasse med «letsindige og uforskammede Skriblere». En saadan Beskyldning kan ikke gjøres mere uforskyldt mod nogen Mand end mod Pastor St. St. Blicher, som langtfra at

tragte efter Roes eller udvortes Glimmer, har, uden at bukke under for mangt et haardt Stød af Skjæbnen længe og troligen uden Brask og Bram virket i sin Kreds, og som nyder sine gejstlige og verdslige Foresattes Agtelse. De, som kjender Manden og vide, hvor utrætteligen han arbejder, tillige udenfor sit egentlige Kald, ikke blot som Skribent, men ogsaa til en forbedret Industries Udbredelse, til sin Omegns Forskjønnelse ved Plantninger, maa forbavses over den Letsindighed, hvormed han er bleven beskyldt for at være en Smigerpræst, der vildleder Folket og neddysser det i Uvirksomhed; og Pligt er det mod denne hæderlige Landsbygejstlige og Sandheden at modsige sligt usandt Paasagn. — Taknemmelighed har ført hans Pen; Kongen kjender Manden, hans Færd og hans Trang; faderligen har han hjulpet ham, det erkjender den ærlige Blicher; at *han* derfor, endnu mere end mangen anden har følt ved den Begivenhed, som hele Landet frydedes ved, er begribeligt, om han i sine her meddelte Udbrud derover, ved nogle Blade, der kun har Døgnvarighed, ikke consulerede Systemer i Nationaloeconomien eller Schous Udtog af Forordningerne, var vel tilgiveligt, men at denne fordringsløse lille Pjese ikke bringer Forvirring i nogen ikke allerede forvirret Hjerne, er ligesaa vist, som at «politisk Kandestøberi» og «politisk Indifferentisme» ikke udryddes af Verden ved Oprettelsen af Lærestole i Statsoeconomi».

Hvem Forfatteren af ovenstaaende er, kan vi ikke saa nøje oplyse; man er tilbøjelig til at tænke paa Rahbek; det kunde maaske ogsaa være den af Blicher Side 300—301 saa stærkt efterlyste Artikel af Konsistorialraad Bierregaard; under alle Omstændigheder er det en Mand, der har kjendt Blicher godt.

At Blicher imidlertid selv var stærkt ifærd med at hvæsse Kløerne ses af følgende Brev til *Collin:*

Højstærede kjere Hr. Etatsraad!

Jeg takker Dem ret meget for de givne Vink min Pieces Kritik anbelangende. Ved første Gjennemlæsning faldt mine Tanker paa Heiberg jun., ikke saa meget fordi han tilforn har været mig paa Nakken, som fordi jeg kjendte hans Faders Angreb paa vor Statsforfatning, saavel de ældre franske*)

---

*) P. A. Heiberg: *Précis historique et critique de la constitution de la monarchie danoise.* Paris, 1820.

som det nyeste danske. Men ved nøjere Prøvelse frafaldt jeg denne Mening, skjøndt han maaskee har haft en Finger i Spillet. Det anede mig virkelig, at Pasquillanten maatte være den benævnte Jødedoctor. Mit Svar var allerede færdigt, da jeg modtog Deres Brev, og leveret til Elmenhoff for at indrykkes i «Nordlyset» og desforuden særskilt at aftrykkes. Imidlertid bier jeg nu med Trykningen, til jeg har hørt Deres Mening herom og vedlægger desaarsag en Afskrivt. Svaret vil blive omtrent saa stort som hele Skrivtet, der kar vakt Striden, og egner sig vel derfor ikke til Indrykning i noget Blad. For alligevel at standse Publicum i overilet Domfældning var det vel ikke af Vejen, om i eet af de Kbhvn.ske Blade blev foreløbig annonceret «at mit Tilsvar var under Pressen».

Ved at gjennemlæse min Analyse af Skandskrivtet vil De see, paa hvilke Grunde jeg betragter det som injurierende, hvorfor jeg og har forespurgt i Cancelliet, om jeg skal sagsøge Forfatteren. Svar herpaa venter jeg inden Trykningen sluttes.

Litteraturtidenden har jeg ikke læst — thi jeg veed ingen heromkring, der holder den — jeg har altsaa blot af Hempels Avis seet, at en *Ven* har taget mig i Forsvar. Febr[uar] H. af Maanedskr. for Litt. tænker jeg snart at faae, som det første, i Randers.

Jeg bevidner Dem ved denne Lejlighed min hjertelige Taksigelse for Deres Godhed mod min Stedsøn. Det unge Menneske er noget flygtig og ustadig, men jeg haaber, at denne Begivenhed vil virke fordelagtigen paa ham og give mine Formaninger Eftertryk, da han, saalænge han var under mine Øjne, viste sig som godhjertig og sædelig.

For min ældste Søn Studenten har jeg havt først den Sorg, at han til Examen artium uforskyldt blev stødt fra Laud, og siden at han nu i sex Uger har lagt(!) farlig syg af Nervefeber, dog skal han nu være i Bedring. Han faaer altsaa ingen Examen phil. til Foraaret, og de Penge, han har kostet dette Halvaar, ere for det meste at ansee for spildte; hans Sygdom har og betydelig fordyret mig hans Underholdning derovre. Desuagtet har jeg dog ved store Indskrænkninger og Kniberi — som under andre Omstændigheder kunde fortjene Navn af Karrighed — siden mit sidste Ophold i Kbhvn. afbetalt over 400 Daler paa min Gjæld, der med eet og alt beløber sig nu kun til en 1400 Rdlr. Den kunde endnu saa ret let formindskes 300; da min nu mest panthavende Credi-

trice, hvem jeg skylder 900 Rdl. (af hvilke jeg i 10 Aar har betalt 5 p. C. Renter) er villig til at nedsætte Fordringen saa meget, naar jeg paa eet Bræt kunde udbetale hende Resten. Dette Tilbud fra hendes Side har nu staaet ved Magt i henved to Aar, men hidtil forgjæves; jeg har ikke kunnet finde Een eneste som vilde — endog mod Afbetaling i 3 Aar — laane mig denne Summa mod Pant i Indboe og Besætning (mere end det tredobbelte værd), Skiøder, Forpagtningsafgivt, Naadensaar og Præstegaardsindløsningssum! — Mine Skatterestancer er 200 Rdl. til Dato — det øvrige 300 Rdl. Klatgjæld, hvortil jeg i Aarets Løb haaber at see Udveje ved Pennen, skjønt *Nordlyset* formodentlig ophører ved April Quartal.

Jeg har rigtignok nu solgt mine Heste, Vogne og Tilbehør for istædet at holde Køer, men derved faaer jeg en passende Motion hver Helligdag til mit Annex, og ovenpaa smager Kantøfler omtrent som Skildpadde. Ogsaa har jeg taget min næstældste Søn ud af Viborg Skole, hvor jeg kun et Aar formaaede at holde ham. Jeg vejleder ham nu selv, og saaledes tror jeg, han gjør raskere Fremgang. Min *huslige* Forfatning er i det hele langt bedre end tilforn.

Men med uforandrede Følelser for Dem, min dyrebare Ven! forbliver jeg

Deres allerærbødigste

St. St. Blicher.

Spentrup, d. 13. Marts 1829.

NB.: Ifald De bistemmer min Plan at lade Svaret trykke i Nordlyset (hvorved særskilte Aftryk intet koste mig) beder jeg om Afskrivten forsynet med Deres Bemærkninger snarest mueligt tilbage!

[Jonas Collin.]

Det Gjensvar, Blicher her sigter til, indførtes i «Nordlyset»s 9de Bind (1829) S. 325—46: «*Bemærkninger* ved en Recension» etc. Det begynder saaledes:

«Det er tyve Aar siden jeg betraadte Forfatterbanen: Oversættelsen af Ossians Digte var mit første Forsøg. Saasnart dette Værk var udkommet, anmodedes jeg af een efter Fortjeneste almeenagtet Mand, til hvem jeg den Gang stod i underordnet Forhold, om et Exemplar «i den Hensigt», lagde han til (og, som jeg er overbeviist om, af Godhed for mig) «at besørge det

recenseret». Han fik det forlangte Exemplar: og snart læstes i *Lærde Efterretninger* en meget gunstig Bedømmelse — som der sagdes mig — af sal. Capitain *Abrahamson*. Jeg vidste dengang ikke, hvad Mæcenatexemplar til Recensenter var for en Ting; denne Oversættelse er baade det første og det sidste, jeg nogensinde har tilstillet eller ladet tilstille enten dem eller Redactionen af critiske Tidender; det er ogsaa første og sidste Gang jeg i saadanne blev gunstig bedømt. Man har ikke faret lempelig med mine originale Frembringelser: enten ganske ignoreret dem eller affejet dem, i nogle faa myndige Linier eller i vidtløftigere Bedømmelser stræbt at frakjende dem poetisk Værd; og alt dette medens andre er behandlede med Ømhed, opmuntrede, smigrede; medens Prøveklude tit er fremstillede som Mønstre, ubetydelige Forsøg som ufejlbare Varsler for tilkommende Mesterstykker. Aldrig har jeg herimod taget til directe Gjenmæle; men alene lejlighedsvis givet min Mening tilkjende om vort æsthethiske Recensentvæsen i Almindelighed.» — Blicher bestiger nu sin Kjæphest: Misnøjet med Tidens herskende Literaturretning; hans Skyggerids af Samtidens Digtertyper er saa tydelige at enhver let vil kunne underskyde Portrættet: «Een faaer Hang til det Mystiske, Mythiske; befinder sig ikke vel uden i et fornemt Selskab af hele og halve Guder, der taler et Sprog, hvorved han føler Meget, men tænker intet. En anden lever kun i Allegorier; væmmes ved uindsvøbte Sandheder; snøfter ad Verden som den er, og vender Menneskene Ryggen for at tumle sig med Salamandere, Sylpher, Gnomer og Undiner. En tredie vil for sin haarde Død ikke smage Vin eller spise med Kniv og Gaffel; men maae nødvendig have sig en Donner i Mjød og gammelt Øl, i Laug med Aser og Diser, æde harsk Flesk med Fingrene og slaaes bagefter med de afgnavede Knokler. Den fjerde vil ikke drikke uden af en tydsk Humper, som credenzes af en Erdmuth eller en Thusnelde. Den Femtes Ideal af Frihed, Storhed og Kraftyttring er en Røvercapitain; han føler sig først ret i en Røverhule eller i en Mordbrandsscene: og et «Mordjo!» er ham Udtrykket af Menneskelivets Allerhøjeste» — osv. «Chacun son gout. *Een* Digter kan følgelig ikke behage *Alle*. — — Og saaledes har jeg ganske taalmodig fundet mig i ej at have truffet Recensenternes Smag — — jeg har ladet dem critisere saameget *de* lystede og blevet ved at skrive, hvad *jeg* lystede. — — Hidtil har vel intet ved Tavshed været forseet; nu derimod *maae* jeg bryde den, da jeg angribes — ej alene som Skri-

bent — men og som Menneske og Embedsmand. — Det er sandt: Recensenterne have aldrig kjælet for mig; men de har heller aldrig angrebet min Characteer eller mistydet mine Hensigter. — — Nu *maae jeg ikke tie*, naar man søger at fremstille dette som et fejlfuldt, fuskeragtigt Sudleri. Her handles ikke om en Novelle, som enhver kan tage for, hvad han behager. — Spørgsmaalet er ikke saameget dette: om S. S. Blicher er en god eller slet Skribent? en Sandhedens eller Løgnens Lærer, som paa engang smigrer baade Regjeringen og Folket? (en ganske nye og hidtil ubekjendt Beskyldning — — —) men de langt vigtigere: *om den danske Statsforfatning kan taale at omtales og discuteres.*»

Blicher søger nu paany at godtgjøre sin Opfattelses Rigtighed. Tonen i hans Artikel er, som man kan tænke, meget brydsk. Blot endnu en Mundsmag: «Idet Rec. søger at komme mig paa Livet, løber han lige buus ind paa den hele danske Nation; ja, er vel ikke langt fra at snuble over selve Tronens Fod. Idet han vil gjøre mig til smiggrende Demagog — — fornærmer han Folket, saavidt en anonym Pasquillant dertil er i Stand». «Gjøgen kalder paa sig selv» siger vi endnu, naar Kaadhed bagvasker uden Grund og Virkning. Der hører mere til at bortcritikakle Sandheder, end at sige «Vi» til sig selv; og for at kunne frakjende en Forfatter Indsigt og Dømmekraft, maae man selv besidde samme.» Til sin Modstanders Kritik af den Opfattelse, han har yttret om Landgejstlighedens magre Kaar, siger han med Henblik paa sig selv: «Ligesom man ikke kunde føle Næringssorg uden i bogstavelig Forstand at *hungre?* Kan Creditorers Tilfredsstillelse ikke ligge en ærlig Mand paa Hjerte? Og fordi han ikke egentlig hungrer, mon han alligevel ikke stundom kan «æde sit Brød med Taarer»? Den, der kan tage sig Gjældsfordringer let, maae besidde en Grad af Letsindighed, som endnu langt overgaaer *min.*» Han antyder, at «Recensentens dybe Kundskaber om det Land, han miskjender og nedværdiger gaaer maaskee ikke længere udenfor Hovedstadens Porte end i det højeste til Dyrehaven». Han taler om det frække og falske i den Beskyldning, at vor Nation har Tilbøjelighed til Nationalstolthed og Egoisme: «Og et saadant Menneske vover at beskylde mig for Uforskammenhed! Det er ganske naturligt, at han ikke har villet være sit Navn bekjendt, og er han blot den trettende Deel af den Politicus, han bryster sig af at være, vil han trykke Doctorhatten end dybere ned over sit Ansigt, og dertil skjule det —

om han ellers maae — bag de andre Tretten*). — «Der er intet saa godt, som at et Menneske er *glad* i sine Gjerninger», mener jeg med Salomon, og i denne Mening forfattede jeg mit Skrivt. Og om jeg nu, selv i trange Kaar, havde yttret en *overdreven* Glæde ved den almindelige Velstand; om jeg, selv hjemsøgt af tunge Bekymringer**), i vel kraftige Udtryk havde forkyndt min Deeltagelse i Medborgeres blidere Skjæbne: mon da ikke en saadan Forseelse — endog blot for sin Sjældenhed — havde været tilgivelig? Men naar det nu er *Sandhed* jeg har sagt, hvad fortjener saa den» — — —, der har søgt at skille ham ved sin Agtelse som Menneske og Skribent?

Danselærer *Bagge* endnu engang. Akvarel. Tilh. Gross. Vilh. Borgen. (Se Side 48 ff.)

Blicher slutter sin Artikel med en Opfordring til 14-Mands-Selskabet om at skjænke ham — «hidtil uberygtet Medborger og Embedsmand» — en Oprejsning. «Skribenten har ikke stort med Dem at skaffe; men Præsten, mine Herrer! venter et fyldestgjørende Svar.» — I et lille *Efterskrift* gjør han endnu engang op med sin Modstander i følgende Vendinger: «Han bebgyndte sin Recension med hin skjønne Lignelse: om visse Folk, der finder Regning ved i velhavende Huse at foresnakke Børnene,

*) «Maanedsskrift for Litteratur», der begyndte at udkomme 1829, og saaledes fra dets allerførste Hæfte stillede sig i et ugunstigt Forhold til St. Blicher, udgaves af «et Selskab», der bestod af følgende 14 Medlemmer: H. N. Clausen, N. David, L. Engelstoft, J. L. Heiberg, M. H. Hohlenberg, J. W. Hornemann, N. Hoyen, J. N. Madvig, N. C. Møhl, F. C. Petersen, J. Reinhardt. J. L. A. Kolderup-Rosenvinge, H. G. Schmidten og H. C. Ørsted.

**) «Yderligere Fortolkning herover kan ikke gavne Publicum, fornøje det langt mindre, men de, der kjender min Skjæbne, vide, at jeg her *ikke overdriver.*» — Blichers Forhold til Konen var i disse Aar traadt ind i en saare kritisk Fase; «Nordlyset» var ifærd med at gaa ind; Gjælden var det eneste, der var Fremgang i.

at deres Forældre er uhyre rige; men jeg tænker der gives flere, som indbilder rige Folks Børn, at de ere *uhyre kloge* og derved give deres Stolthed og Egoisme saa rigelig Næring, at de allerede før de faaer Skjæg paa Hagen gaae med intet mindre end en Professor eller en Financeminister i Maven, skjøndt man omsider seer, at den forventede Necker i det højeste falder ud til en Süss-Oppenheimer.»

David blev baade Professor og Finansminister; det første allerede Aaret efter denne Fejde (1830), det sidste en Menneskealder senere (1864—65). Og mens Blicher var i en bestandig Gjæring og Udvikling og giorde Afbigt for sit altfor vidtdrevne Afguderi med en af sin Samtids Idoler ved senere redebon at gjøre sig til nye, levedygtige Tankers Foregangsmand, saa gik Davids Udvikling den modsatte Vej, idet han endte sin «glimrende Karriére» som én af det faststaaendes stiveste Støtter.

At Blichers Pjece har vakt en pinlig Forbavselse blandt Datidens frisindede Ungdom skjønnes af en Passus i *Orla Lehmanns* «Efterladte Skrifter» (I, S. 227—28). Efter at have skildret den politiske Usseldom omkring 1830, og fortalt, hvorledes denne sanseløse Forgudelse af «en retsindet gammel Mand» førte til, at man «over hans luvslidte Frakke og gamle Voxdugskaskjet glemte hans hele ødelæggende Finansforvaltning» — fortsætter han saaledes:

«Blandt de mange Exempler, der staaer til min Raadighed, skal jeg anføre et af en Mand, der senere har viist, at han var en frisindet Natur, og som i sin afsides Fattigdom ikke kan være mistænkt for bevidst Smiger. Han taler om «Danmarks Tilstand af almeen Lyksalighed, hvortil intet andet Rige kan opvise Mage, saa at Digternes fabulerede Guldalder syntes at vorde til Virkelighed, og den saturniske Periode for Alvor vendt tilbage til Danmark, hvor de skjønne Videnskabers Dyrkere ikke kunne misunde deres Forgjængere i Grækenlands bedste Dage.»

Lehmann tilføjer spottende: «Det er ikke Wadskier, men Steen-Blicher, der siger dette.»

Men ingen Mand rives saadan udenvidere fra sin Rod; Blicher var opdraget i den dybeste Ærbødighed for Kongehüset, og Frederik den 6te havde altid mødt ham med uforstilt Venlighed.

Blichers Tanker ophørte ikke med at kredse om det engang rejste Spørgsmaal. Da han i 1830 i et engelsk Blad havde fun-

det en Artikel, der gik i hans Favør, oversatte han den til Randers Avis (21. Juni 1830); Artiklen begynder saadan:

«Medens vi endnu have vor gode Fader *Frederik* i Provindsen, er det ikke afvejen at bringe til almindelig Kundskab herinde nogle Yttringer om Danmark Konge og Statsforfatning, der for ikke længe siden har staaet i de engelske Journaler: Westminster-review og Edinburgh-review, under Løbet af en politisk Pennefejde. — Spørgsmaalet er: hvilken Regjeringsform er den bedste?

«Visse Philosopher» — siger den Ene — «have antaget, at af alle Regjeringsformer er uindskrænket Monarchie den bedste — — — Erfaring synes at være deelt i denne Henseende; *thi eet Sted findes Caligulaer og et andet Sted danske Konger*». Forfatteren sætter altsaa vor Konge som en *Antipode af Caligula.*»

Blicher søger nu atter en kjærkommen Lejlighed til at bryde en Lanse for sin postulerede Opfattelse af Danmark som det politiske Lykkeland, hvor Visdom hersker, og Freden bor. Artiklen ender med følgende Linjer:

«Da Indsenderens, i sin Tid fremsatte, Anskuelse af Danmarks Forfatning — bittert angreben af Een, som i Arotone og Potu*) aldrig var kommen til at gjøre mere end eet Project — kun fremkaldte *een* Landsmands Forsvar, tør han vel, til Bilag ved sin politiske Troesbekjendelse, vedlægge ovenstaaende af Udlændinge.

Forsynet bevare den danske Constitution! og Nationalitet! og give Fremtids Konger *Frederik den Sjettes* Aand og Hjerte!»

Det synes for Nutidens Mennesker en altfor beskeden Bøn. Endnu fem Aar efter staar han med fældet Bajonet overfor Tidens Liberalisme; saa langsomt modnes Overbevisningerne i vort barske Klima. Man læse følgende Brev:

Højvelbaarne Hr. Conferenceraad Collin, Deputeret i Rentekammeret, Ridder af Dannebrog og Dannebrogsmand.

Med Harme har jeg nu allerede længe seet paa N. Davids og Consorters ligesaa daarlige som lumpne Machinationer og ventet forgjæves, at alvorlige Stemmer skulde opløfte sig mod dem.

Da jeg her i Dag læste det sidste Nummer af Fædrelandet, der i Uforskammenhed synes at overgaae alle de andre,

*) Se Holbergs «Niels Klim».

nedskrev jeg ilagte (da jeg ikke faaer Tid at reenskrive det, sender jeg det i Klade). Jeg underlægger det Deres Bedømmelse og derefter Deres Bestemmelse: om det bør offentliggjøres. Finder De, at det er et Ord i rette Tid, men at dog maaskee eet og andet Udtryk eller Yttring kunde være indiscret, beder jeg, at D. H. ville ændre samme.

Vil De have det frem, tykkes mig bedst, at det skete i Hovedstaden, men jeg veed ikke, om «Khvn.sposten» — der er nærved at overbyde «Fædrelandet» i Kaadhed, vil modtage det.

Provindsialaviser læse Faa derovre, og [hvad] deri kommer, æstimeres ikke synderligt.

Ihast Deres Højvelbaarenheds ærbødigste

S. S. Blicher.

Randers 8/4 35.

[Jonas Collin.]

Den i Brevet omtalte Artikel bar Titlen «En Røst, men ikke i Ørken»; Collin maa ikke have fundet tilstrækkeligt Behag i den, for den findes ikke i nogen af Datidens Aviser, ihvorvel den senere er bleven fremdraget*). Ogsaa vi anfører den ubeskaaren som et Bevis paa, hvor vanskeligt Blicher frigjorde sig fra sin Ungdoms Idealer, selv dem, der allerede var gaaet Raadd i:

«Den, der med opmærksomt Øje følger vor nuværende Konges hele lange Regering, vil finde, at den er en uafbrudt Bestræbelse for at uddanne, hæve og grundfæste Nationens legemlige og aandelige Frihed. Midlerne, som anvendtes til Opnaaelsen af dette Maal, vare overensstemmende med Folkecharacteren, med sund Politik, med selve Naturens Virkemaade, milde og langsomme, men derfor og sikkre, og uden hine bedrøvelige Tilbagegange eller Reactioner, hvilke i andre Lande have viist sig som Følger, ej alene af pludselige Revolutioner, men endog af enhver overilet Indgriben i Tingenes Gang. Denne Tendens i Danerigets Bestyrelse, dette dens Grundprincip kan ikke tilskrives *Underbestyrerne,* som vare mange og flere Gange skiftede og umuligen kunde have aldeles lige Anskuelse i Statsvæsenet; det maa søges hos Een — hos *Kongen* selv; og kan det aldeles ikke formindske

*) O. Borchsenius: Fra Fyrrerne II, S. 155.

hans Fortjeneste, at hans Valg af Bihjælpere var klogt, eller om man saa vil heldigt. — Saaledes, og ene af denne Aarsag, gik det ikke her som andetsteds — f. Ex. i det saa højt anpriiste England — at Grundsætningerne for indvortes og udvortes Politik omskiftedes med Ministrene og fremstillede sig afvexlende snart som liberale og snart som servile. Under slige Frem- og Tilbage-Spring vide Nationerne aldrig, enten de ere kjøbte eller solgte.

Efterat *Frederik den Sjette* paa mange Maader, men især ved stigende Oplysnings bestandige Fremme, havde forberedt sit Folk og gjort det modtageligt for en med dets forhøjede Kulturgrad overensstemmende Forfatning, grundlagde han samme ved «*Stændernes Indførelse*». Men hele Bygningen af dette kongelige Storværk kan ikkun fuldføres til den nødvendige Fasthed og Varighed ved hiin kloge, sindige og stadige Fremskriden, med hvilken Materialerne efterhaanden samledes.

Netop nu, i dette lyseste Tidspunkt af Danmarks Historie, nu da Monarchen ved en frisindet Institution viser, hvortil hans hele Regentfærd sigtede, nu fremtræder aabenlyst en revolutionær Opposition, der er saa meget urimeligere, som den ingen Gjenstand har, Intet at opponere imod; men — ligesom de religiøse Sværmere fægter mod Fjender, som ingen Anden seer, stormer drabelig løs mod Vejrmøller, der kun ere til i deres egen ophidsede Indbildning, og gjør et Spektakel, som om vi «i Landet havde Tyrken eller Paven». — Anholtskrigen gjentager sig, men under en Form og under Omstændigheder, som ej allene gjør den til Gjenstand for Latter, men meget mere for alvorlig Bekymring. «Hvilke Følger,» spørger den Sindige, «kunne mueligen opstaae af denne ukloge Fremfusenhed, denne utidige, fast barnagtige Higen efter at afryste Frugten, førend den er moden, denne utaknemmelige Riven til sig af hiin Kongelige Gave?» Vel har den med Dannefolkets Sind og Tænkemaade ganske uoverensstemmende, mod Kongens Viisdom og Faderlighed fornærmelige Tone, der udtaler sig i det Blad, der bærer den pompøse, men falske Titel «Fædrelandet», kun fundet Gjenklang hos en stor Minoritet; men Majoriteten *tier* — det er urigtigt; det *kan* vorde skadeligt. Medborgere! vi skylde Kongen, vi skylde *os selv, vort statsborgerlige Vel*, at udtale *den almindelige Stemme.* Slaaer Eder ikke til Taals ved den gamle, magelige Trøst: «Lad dem skraale! det falder hen af sig selv — de ere for Faa til at kunne udrette Noget». — Faa? — *Jacobinerne* vare ogsaa Faa fra Begyndelsen. Man skal tælle et Partie, som

man tæller Soldater — man skal veje Aanden, der besjæler det. Lad os nøjere betragte denne.

Allerede for flere Aar siden begyndte den at spøge i «Robe» og Doctorhat. Den klagede vel ikke ligefrem paa Kongen, men søgte dog at vække Utilfredshed med det Lands Tilstand, som han bestyrede, og talte profetisk om andre Tider. Men aldrig saa snart havde han lovet Stænders Indførelse, før den, visende sig i en end mere ærefrygtbydende Skikkelse med langt philosophisk Skjæg og en rød Hue under Hatten, hævede Tonen, og proclamerede Friheden hartad som deres eget Værk! Deres Dristighed steg efterhaanden saa højt, at den ikke længere blot ignorerede Kongen, men endog under let skeletterede Sophisterier søgte at undergrave hans Magt og constituere sig selv som Dannemarks Frelser. Dersom et saadant Indgreb, en saa fræk Anmasselse skulde have foranlediget en — med Hensyn maaskee til *fjernere, for Indviede kun bekjendte, Forholde* — nødvendig Indskrænkning i den af Kongen selv givne, saa længe beskyttede, og nu af dens egne foregivne Talsmand misbrugte Trykkefrihed, hvem havde vi da derfor at takke? Hvormed vil *Professor David* — om han endog skal ansees af hans Partie for en Kong Salomon — hvormed vil han erstatte Nationen et saadant ved ham forvoldt Tab? Vil han maaskee give os en Republik, med en Skyggekonge, med Ministre, der dukke op og ned liig de cartesianske Djævle, med Kamre, der evindelig klamres, indtil en Intervention — dog Kong Frederik lever endnu. Han vil sikkerlig finde den rette Vej, saavel til at bortrødde Hindringerne for sit Værk, som til at værne om den Aandsfrihed, han selv haver opelsket.

Naar man læser disse Demagogers Ramaraab, skulde man ikke troe, at Danmark stod paa Afgrundens Rand? Og hvad er da egentlig skeet siden Forordn. af 28. Maj? Har Kongen gjort et eneste Tilbageskridt? Har han til Datum gjort mindste Indskrænkning i den af ham selv udvidede Frihed? Har de Deputerede smigret ham? Have de forraadt Folket og dets Rettigheder? — Det synes virkelig, som disse blinde Sværmere (for at bruge det mildeste Navn) ret med Fliid og Forsæt lagde an paa at *det* skulde skee, som de kæmpe for at forhindre; ja ret med tirrende Trods udæskede Kongen til Kamp om Danmarks Regering. Er det virkelig ikke, som om de ville sige: «Lad os en Gang see, om Deres Majestæt *tør* indskrænke Trykkefriheden? om De tør sammenkalde Stænderne? hvem vi nu i Forvejen have bearbejdet og lagt i Munden, hvad og hvorledes de skulle tale.»

Men det er nu saa deres Manér at bekæmpe Fjender, hvor ingen ere, at skjændes uden at have nogen at skjændes med, at mane usynlige Aander. — Velan! lad dem da faae virkelige Gjenstande for deres revolutionære Iver! Lad os vise, at vi have en bedre Mening om vort Lands Tilstand, en taknemmelig Erindring om de allerede iværksatte Forbedringer og afhjulpne Mangler, og et lysere Haab med Hensyn til de endnu tilstedeværende, om hvilke Kongen netop ved Stænderne ønsker at komme til Kundskab! — Lad os offenlig bekjende vor Tillid til Frederik den Sjettes nu snart gjennem tvende Slægtled prøvede *statskloge Omsyn, dybtrængende Indsigt* og uforandrede Kjærlighed for sit trofaste Folk!»

Saa langt gaar Dønningerne fra Striden med David og de Liberale; men i Slutningen af 30'erne lod han sig mere og mere gribe af Tidsaanden, indtil han i 40'erne — frigjort fra enhver Skrupel — besteg Himmelbjerget og i Guds klare Sol lyste Velsignelsen over dens Hoved.

PRØVEBILLEDER OG
PRØVE AF TEKSTEN

ET BREV TIL KONGEN, HVORVED BLICHER FORGJÆVES SØGER AT AFVÆRGE SIN AFSKEDIGELSE.

Deres Majestæt!

IDET jeg med den inderligste Taknemmelighed føler mig opfordret til at nedlægge mine hjerteligste Taksigelser for Deres Majestæts Throne for de mange Gunstbevisninger, jeg hidtil haver modtaget i Almindelighed og for den, at en Kapellan paa eget An- og Tilsvar for omtrent 4½ Aar siden paa Ansøgning blev mig tilskikket, og Deres Majestæt tilstod mig hundrede Rdl. aarlig til Bestridelse af Udgifterne: da maa jeg dog nu med dybtfølt Smerte atter tye hen til Deres Majestæt.

Min Kapellan, Lakjer, min forhaabede Svigersøn, bortrykkedes pludselig i Begyndelsen af Jan. d. A. Jeg tænkte og var fuldt overbevist om, at min Konges Naade skulde hvile over mig som før, saaledes at en anden Kapellan maatte vorde mig beskikket, og derfor er det, at jeg fremdeles maa nedlægge mine Bønner for Deres Majestæt, min eneste Beskytter.

Fra det kongelige danske Cancelli har jeg af Dags Dato modtaget en Skrivelse, ifølge hvilken det forkyndes mig, at jeg maa søge min Entledigelse, og at jeg i modsat Fald, paa Collegiets Andragende til Deres Majestæt, vil nødes til at erholde den paa de Vilkaar, som deri maatte være bestemt. Deres Majestæt tillade derfor, at jeg fremsætter nogle Grunde, der muligen kunne tale for, at den samme kongelige Gunst som tilforn, blev mig til Deel.

Jeg har i omtrent fyrgetyve Aar — det tør jeg nok sige — virket til mit Fædrelands Gavn og min Konges Ære. Mine Hensigter dermed have været redelige, det vil jeg bevidne og forsvare for den alvidende Verdenskonge, endskjøndt det er mig vel bevidst, at jeg ofte er bleven miskjendt og ofte bagtalt maaske endog for selve Deres Majestæt. Hvo der med rolig og upartisk Øje vilde gjennemlæse mine Skrifter, de landoekonomiske og industrielle, tildeels fremkaldte ved Rentekammerets Opfordring, saa og de digteriske, den maa visselig udbryde: Denne Mand vorder haardt

behandlet, han fortjente en bedre Skjæbne, en anden Paaskjønnelse. Solen har ikke ofte i mit bevægede Liv kastet sine Straaler paa mig; Smerte, Kummer og Gjenvordigheder har været de væsentlige centrale Pulsslag i mit Hjertes Inderste, og jeg kunde fristes til med Job at forbande den Dag, paa hvilken jeg blev født. Jeg er allerede gammel, Deres Majestæt! mit Haar er hvidt, min Gang er tung, og jeg har endnu syv uforsørgede Børn, og Man vil dog afsætte mig, uden at jeg er mig nogen qualificeret Brøde bevidst! Tillader Deres Majestæt, at en Mand, der allerede kikker med Tungsind ned i Graven, vorder saa skaanselløs og haardt medtagen. Jeg veed vel, at intet Menneske er fejl- eller pletfrie; det er jeg ikkeheller; men Man betragte min Stilling, den oeconomiske og huslige; jeg troer nok, Man da maaske vil lade en stille Taare trille og sige: han har gjort mere end Man kunde forlange.

Det er altsaa den sidste Bøn, jeg nedlægger for Deres Majestæts Fodskammel, at der fremdeles maa vorde mig en Kapellan paa eget An- og Tilsvar beskikket og at ikke den tunge Tort og dybe Fornedrelse, at vorde afsat, skulde endmere afstumpe det korte Liv, jeg endnu har tilbage, et Liv, som jeg altid har brugt til Kongens og Landets Ære.

Hør den gamle Digters sidste Bøn, Deres Majestæt!

Spentrup d. 25. Marts 1847

allerunderdanigst

Steen Steensen Blicher

Sognepræst for

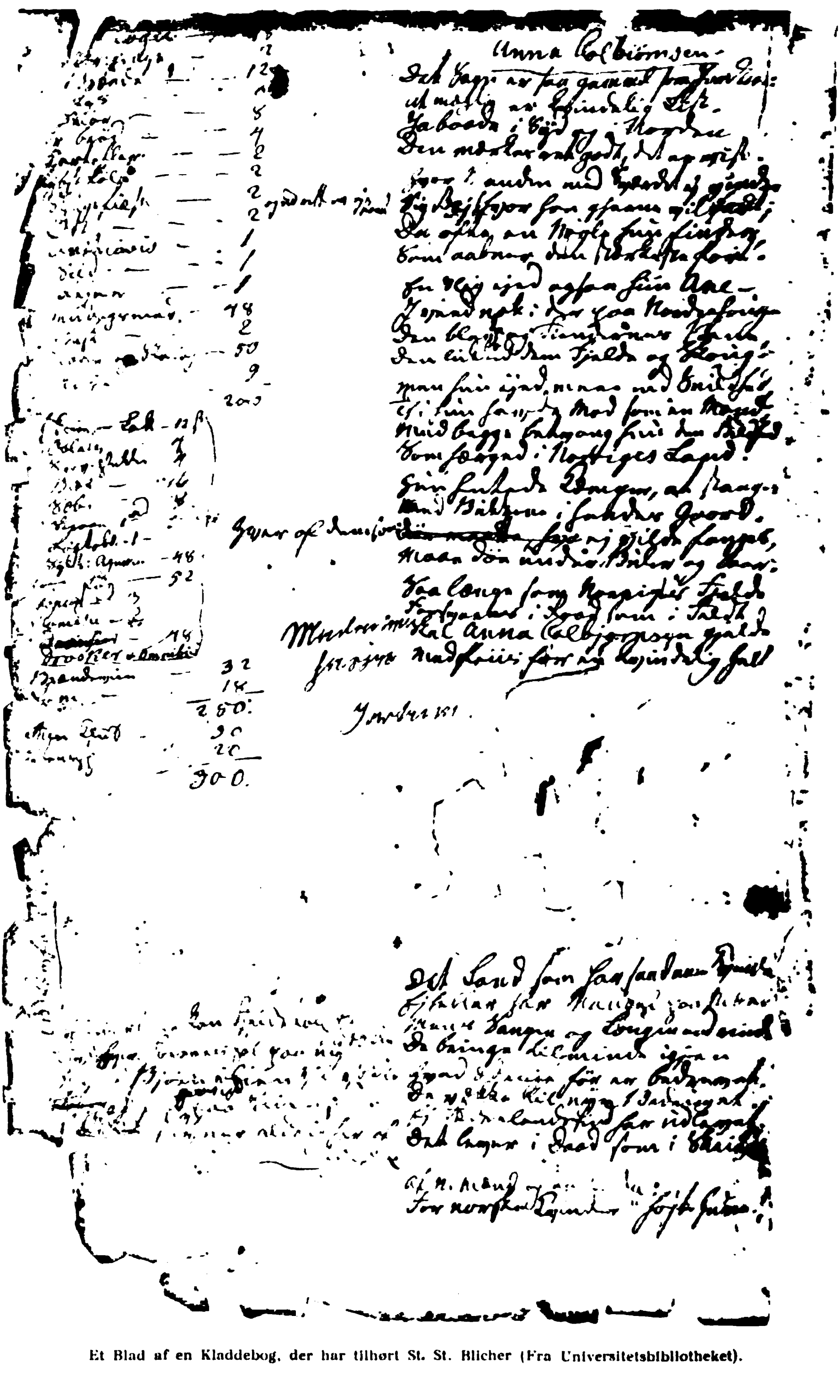
Spentrup og Gassum Menigheder.

Svaret foreligger i følgende kongelige Resolution.

«Vi ville have Sognepræsten for Spentrup og Gassum Menigheder i Aarhus Stift Steen Steensen Blicher i Naade entlediget fra det ham betroede Embede med en saadan Pension af Vor Kasse fra Naadensaarets Udløb at regne, som det maatte behage Os paa nærmere Foranstaltning fra vor Finantsdeputation allernaadigst at bestemme.

Sorgenfri d. 26. Juni 1847.

Christian VIII.»

Et Blad af en Kladdebog, der har tilhørt St. St. Blicher (Fra Universitetsbiblioteket).

H. C. SIMONSEN, Blichers Komponist,
satte bl. a. Melodi til
»Jyden, han æ stærk aa sej«.

JENS FREDERIK BLICHER.
Digterens næstældste Søn.

FR. SNEEDORFF-BIRCH,
aarhusiansk Adjunkt og Digter.
»E Bindstouws« første Anmelder.

Danselærer BAGGE,
en samtidig Original,
med hvem Blicher ragede i Pennefejde.

»Jøderne paa Hald«. (Efter Malerier hos Jægermester Krabbe paa Hald Slot).

E Bindstouw,

Fortællinger og Digte i jydske Mundarter

af

St. St. Blicher

Randers.
Trykt hos J. M. Elmenhoff.
1842.

Titelbladet til den første «E Bindstouw»-Udgave, hvoraf en Facsimile-Udgave gratis leveres Subskribenterne.

Ny Maade at læse Klassikere paa.

1.

— — — Bestig din Pegasus!
Jeg veed, Du har tilstrækligt vandet Øget,
Og det maa døe hvoraf det ellers vil,
Saa veed jeg vist, det ikke steer af Tørst.
Du kommer ingen Sump og Søl forbi,
Hvor ei Du standser strax og la'er det drikke.
Socrates, 1ste Act, 2den Scene.

Blicher karrikeret i «Corsaren».

Ahlheden paa Blichers Tid.

Hr. Boghandler . . . .

Underlegnede ønsker at subskribere paa

St. St. Blichers Livs-Tragedie

Navn . . . .

Bopæl . . . .

GRÆBES BOGTRYKKERI · KJØBENHAVN.

To be acc'd when bound.
J. J.

STEEN STEENSEN BLICHERS

LIVS-TRAGEDIE

I BREVE OG AKTSTYKKER

VED

JEPPE AAKJÆR

KJØBENHAVN
GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG
1903

1. HEFTE 50 ØRE

Subskriptions-Indbydelse

STEEN STEENSEN BLICHERS

LIVS-TRAGEDIE

I BREVE OG AKTSTYKKER

VED

JEPPE AAKJÆR

Ca. 20 Hefter à 50 Øre.

—

Med ca. 150 Illustrationer.

Gratis med sidste Hefte en Facsimile-Udg. af den første Udgave af E Bindstouw.

DETTE Værks Hensigt er at rejse et Minde for Steen Steensen Blicher, hvis Liv blev en Kæde af Kampe, Skuffelser og Ydmygelser, og hvis Berømmelse er groet af et Eftermæle, hvori halvsand Sladder blandedes med æventyrlig Tildigtning. Dette Værk vil lade selve Livet tale og gennem lutter haandgribelige Vidnesbyrd bygge den Tragedie op, der bærer Steen Steensen Blichers Navn.

Med en Nidkærhed, som kun Begejstring for Emnet kan skabe, har Udgiveren, Hr. Jeppe Aakjær, samlet og tilrettelagt et for en stor Del helt nyt Materiale.

De ca. 60 Breve fra Blichers Haand, der, spredte rundt om i forskellige Skrifter, før tilhørte Offentligheden, — men vel at mærke næsten alle i en defekt og brudstykkeagtig Form — er her forøgede med flere Hundrede, hentede frem fra offentlige Arkiver eller Biblioteker eller laante hos Privatfolk, der gemte dem som Relikvier fra den Tid «Blicher kom i Huset». Desuden er der gjort interessante Fund i Datidens Provinspresse, hvor den stridslystne og for ethvert Livsfænomen sig interesserende Digter udkæmpede mangen drøj Fejde, hvis Spor der nu for lang Tid siden er groet Lyng over. Hertil kommer et ikke helt ringe Billedstof med talrige Portrætter af Mænd, der har staaet Blicher nær i ondt som godt, talrige Billeder af de Egne, de Herregaarde, de Folketyper, der har spillet en Rolle i hans Liv og Digtning. Det tør da paastaas, at der næppe eksisterer et mere righoldigt Dokumentværk om nogen dansk Skribent.

Dette Værk vil læses med Udbytte ikke alene af enhver literært interesseret Mand, men af enhver, der kan røres af et genialt Menneskes endeløse Synken fra Skuffelse til Skuffelse. Uden Vanskelighed har Stoffet ordnet sig til en tung og trist Tragedie, hvori en forpint Sjæl, der hvirvles rundt i Livets Graavejr, anstrænger sig for — trods alt — at bevare sig stolt og modig.

Værket er bygget efter den Plan, at Blicher eller hans Samtidige leverer Stenene, Udgiveren blot Kalken, der binder disse sammen.

Kunst- og Literaturdomme forandres i det uendelige — Blichers Digterskæbne er det mest slaaende Exempel herpaa —, men saadan en original lille Brevstump, en fortrolig Meddelelse, som Forfatteren gør en kær Ven i en ubevogtet Stund — det er en talende Realitet, som ingen nok saa fjærn Tidsalder vil kunne lade haant om.

Blichers Livs-Tragedie, som Hr. Aakjær har ladet selve hans Liv i alt dets skiftende Virken og Stemninger komponere, vil blive staaende som et Monument over en af de rigest bevægede, stærkest prøvede, sejgest kæmpende Mænd i dansk Aandsliv. Et Monument til Medfølelse, Forstaaelse, Beundring og Kærlighed.

— — —

Paa *Steen Steensen Blichers Livs-Tragedie* indbydes altsaa herved til Subskription. Værket vil udkomme i ca. 20 illustrerede Hefter à 50 Øre, hvert Hefte indeholdende to 16sidige Ark i stort Format.

Gratis følger desuden med sidste Hefte en literær Sjældenhed af høj Værdi: en Facsimile-Udgave af den første *E Bindstouw*-Udgave, der saa Lyset i Randers Aaret 1842 paa N. Schmidts Forlag. Exemplarer af denne Udgave er nuomstunder ikke til at opdrive. Den Facsimile-Udgave, vi forærer Subskribenterne paa *Blichers Livs-Tragedie,* er fremstillet i Holms Reproduktionsanstalt efter et smukt bevaret Exemplar, der ejes af Boghandler Dolleris i Veile.

Subskription tegnes i alle Boglader.

Gyldendalske Boghandel.

GRÆBES BOGTRYKKERI KJØBENHAVN

STEEN STEENSEN BLICHERS
LIVS-TRAGEDIE

I BREVE OG AKTSTYKKER

VED

JEPPE AAKJÆR

KJØBENHAVN
GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG
1903

2. HEFTE 50 ØRE

STEEN STEENSEN BLICHERS LIVS-TRAGEDIE

I BREVE OG AKTSTYKKER

VED

JEPPE AAKJÆR

KJØBENHAVN
GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG
1903

10. HEFTE 50 ØRE

SUBSKRIPTIONSINDBYDELSE

Ca. 25 Hæfter à 30 Øre

DANSK ORDBOG FOR FOLKET

UDGIVET AF

CAND. PHILOL. **B. T. DAHL** OG CAND. MAG. **H. HAMMER**

UNDER MEDVIRKNING AF

PASTOR EMERITUS **HANS DAHL**

I mange Aar har *Molbechs Ordbog*, der i 1859 udkom i 2den Udgave, været udsolgt, og længe har Publikum følt Savnet af en dansk Ordbog, der var let tilgængelig og beregnet for Folk af alle Livsstillinger.

Gyldendalske Boghandel, paa hvis Forlag Molbechs Ordbog udkom, har da ogsaa for adskillige Aar siden planlagt Udgivelsen af en ny tidssvarende dansk Ordbog. Det var fra første Færd Forlagets Ønske, at denne Ordbog skulde være en **Ordbog for Folket,** uden altfor besværligt videnskabeligt Apparat, af et ikke for stort Omfang og til en saa lav Pris, at den kunde vinde Indgang i alle Hjem. Denne Plan faldt nøje sammen med den, som de udmærkede Sprogmænd, der staar som Værkets Udgivere, havde udkastet for deres i lange Tider forberedte Arbejde.

Værkets Plan.

Dansk Ordbog for Folket udarbejdes efter følgende Grundsætninger:

1) Det er denne Ordbogs Formaal at blive *en Genspejling saa tro som muligt af vort nu gængse Tale- og Skriftsprog;*

2) alle de i vort dannede Tale- og Skriftsprog brugte Ord vil, saavidt muligt, blive meddelte, med Angivelse af deres Oprindelse eller Afledning: først og fremmest alle usammensatte Ord, dernæst ogsaa Sammensætningerne i det Omfang, som er nødvendigt;

3) de vigtigste i det 19de Aarhundrede ny opkomne Ord vil blive optagne, deriblandt en Del tekniske og faglige Ord;
4) helt forældede Ord udelades; dog tages tilbørligt Hensyn, ogsaa i Ordtydningen, til ældre Forfattere, hvis Værker endnu læses eller kendes af Almenheden;
5) af fremmede Ord vil kun saadanne, som benyttes Mand og Mand imellem, blive optagne; for de øvriges Vedkommende maa henvises til Fremmedordbøgerne;
6) Kildesteder af Forfattere vil kun undtagelsesvis blive anførte, da Rummet og Bogens Plan ikke tilsteder det; men Ordenes Betydning eller Betydninger, de forskellige Forbindelser, hvori de bruges, og de Vendinger og Talemaader, hvori de indgaar, vil, saavidt gørligt, blive fuldstændigt meddelte.

Trykte Kilder.

De trykte Kilder, Forfatterne har øst af, er, foruden Molbechs Ordbog, de ordboglige Arbejder, der er udkomne i det 19de Aarhundrede efter Molbech, bl. a. Sundby og Baruëls dansk-franske Ordbog, Larsens dansk-engelske Ordbog, Kapers dansk-tyske Ordbog, Saabys Dansk Retskrivningsordbog, Lundbecks Retskrivnings- og Fremmedordbog, V. Kristiansen: Bidrag til en Ordbog over Gadesproget og saakaldt daglig Tale, H. Dahls danske Hjælpeordbog, B. T. Dahls Særskrifter om Modersmaalet. Til Hjælp særlig i teknisk og faglig Retning: Nordisk Konversations-Lexikon, Allers Konversations-Lexikon, Salmonsens Konversations-Lexikon, Hagerups Konversations-Lexikon, foruden forskellige Fagordbøger og andre faglige Skrifter. Til Bestemmelse af Ordenes Oprindelse eller Etymologi: E. Jessen: Dansk etymologisk Ordbog, H. Falk og A. Torp: Dansk-norsk etymologisk Ordbog, Meyers Fremmedordbog (7de Udg.), A. Lübbens Mittelniederdeutsches Handwörterbuch, F. Kluge: Etymologisches Wörterbuch der deutschen Sprache, Kapers tysk-danske Ordbog, Mohr & Nissens tysk-danske Ordbog, Fritzner: Ordbog over det gamle norske Sprog, Molbechs Glossarium og Dialektordbog, O. Kalkar: Ordbog over det ældre danske Sprog, H. F. Feilberg: Bidrag til en Ordbog over jyske Almuesmaal, Ivar Aasen: Norsk Ordbog, H. Ross: Norsk Ordbog, K. Knudsen: Unorsk og Norsk, Dalin: Svensk Ordbog, Sundén: Mindre svensk Ordbog.

Skriftlige Kilder.

Foruden disse trykte Kilder har Udgiverne haft til deres Raadighed et stort Materiale af skriftlige Kilder, for en Del tilvejebragte af dem selv. Saaledes ejer Pastor *Hans Dahl* en overordentlig stor Ordsamling, optegnet af ham i Løbet af *henved 50 Aar* og støttet af Kildesteder fra det 19de Aarhundrede, særlig dets sidste Halvdel, og disse meget værdifulde Samlinger suppleres af Cand. mag. *Hammers* gennem 12 Aar foretagne Ordsamlinger med Kildesteder. Fremdeles er benyttet *I. Levins* Samlinger paa det store kgl. Bibliotek samt endelig et af afdøde *Edv. Collin* til Gyldendalske Boghandel skænket Exemplar af Molbechs Ordbog med en Mængde gennem en lang Aarrække optegnede Tilføjelser.

Værkets Udgivere.

Af de to Hovedudgivere har Cand. philol. *B. T. Dahl* en stor og anerkendt Række af Arbejder over dansk Sprog at se tilbage paa. Ogsaa paa det ordboglige Omraade har han megen praktisk Erfaring. I 1886 udgav han en *Fremmedordbog for Folket,* og desuden har han været Medudgiver af de 3 sidste Udgaver af Meyers store, højt ansete Fremmedordbog. Hans Medudgiver, Cand. mag. *H. Hammer*, har Navn som en af vore dygtige unge Sprogmænd. Med ganske særlig Interesse har han dyrket Studiet af Modersmaalet og dets Forhold til beslægtede Sprog. Resultatet af sine Undersøgelser har han nedlagt i en Række Afhandlinger i forskellige folkelige Tidsskrifter, bl. a. i «Højskolebladet» under Mærket H. H. H.

De nævnte to Herrer bistaas ved Udgivelsen af Pastor emer. *Hans Dahl,* der i mangfoldige Aar med uegennyttig Fædrelandskærlighed og nidkær Samlerflid har øvet et blandt vore Kyndige højt skattet Arbejde for dansk Sprog. I indviede Kredse har man længe vidst, at han, ved sine enestaaende rige Ordsamlinger med Kildesteder fra det 19de Aarhundredes danske Forfattere, sad inde med overordentlig værdifulde Bidrag til Udarbejdelsen af en ny dansk Ordbog.

Ved Fremstillingen af *Dansk Ordbog for Folket,* hvorpaa herved indbydes til Subskription, samarbejder da ældre og ganske ung Videnskab gennem udmærkede Repræsentanter.

Forlagets Opgave har været at foranstalte dette Værk udgivet paa en saadan Maade, at det virkelig kan blive en *Dansk Ordbog for Folket.*

Vi udsender det derfor til en, i Forhold til Udgifterne, enestaaende billig Pris og paa den lettest tilgængelige Maade, nemlig i *ca. 25 Hæfter à 30 Øre,* hvert Hæfte indeholdende 32 dobbeltspaltede Sider i stort Format, paa smukt Papir, med Omslagstegning og Bogstav-Dekorationer af Maleren *Sigurd Olrik.*

Subskription, som er bindende for hele Værket, modtages i alle Boglader, hvor 1ste og 2det Hæfte ligger til Eftersyn.

Gyldendalske Boghandel.

GRÆBES BOGTRYKKERI · KJØBENHAVN.